ПРЕДЛОГ

На основу члана 16. став 3, члана 18. став 2, члана 41. став 2, члана 46. став 2, члана 49. став 3, члана 59. став 3, члана 60. став 3, члана 66. став 3, члана 239, члана 249. ст. 1. и 2. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК
о изменама и допунама Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби

Члан 1.

У Правилнику о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, бр. 26/20, 154/20 и 24/21), члан 1. став 3. мења се и гласи:

„Одредбе овог правилника примењују се и на пружаоце услуга управљања ваздушним саобраћајем, других функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (функције *ATM* мреже) и пружаоце услуга израде процедура летења за потребе општег ваздушног саобраћаја.”.

Члан 2.

Члан 2. став 1. тачка 3), мења се и гласи:

„3) Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/373 од 1. марта 2017. године којом се утврђују заједнички захтеви за пружаоце услуга управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби и других функција мреже управљања ваздушним саобраћајем и надзор над њима, на основу које престају да важе Уредба (ЕЗ) бр. 482/2008, Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 1034/2011, (ЕУ) бр. 1035/2011 и (ЕУ) бр. 2016/1377 и којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 677/2011, измењена и допуњена следећим уредбама:

- Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2020/469 од 14. фебруара 2020. године о измени и допуни Уредбе (ЕУ) бр. 923/2012, Уредбе (ЕУ) бр. 139/2014 и Уредбе (ЕУ) 2017/373 о захтевима за управљање ваздушним саобраћајем/услугама у ваздушној пловидби, обликовању структура ваздушног простора и квалитету података, безбедности полетно-слетних стаза и о стављању ван снаге Уредбе Комисије бр. 73/2010;

- Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2021/1338 од 11. августа 2021. године о изменама и допунама Спроведбене уредбе (ЕУ) 2017/373 у погледу захтева за пријављивање догађаја и начина извештавања између организација и захтева за метеоролошке услуге;

- Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2022/938 од 26. јула 2022. године о изменама и допунама Спроведбене уредбе (ЕУ) 2017/373 у погледу захтева за каталог ваздухопловних података и зборник ваздухопловних информација. Ова уредба дата је у новом Прилогу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део и којим се замењује Прилог 3. Правилника.”.

Члан 3.

У члану 3. став 1. после тачке 1) додаје се тачка 1а), која гласи:

„1а) *ваздухопловни информативни производ* је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, Интегрисани ваздухопловни информативни пакет;”.

Тачка 4) мења се и гласи:

„4) *Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008* је Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ. Позивање на ову уредбу сматра се позивањем на Уредбу (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године”.”

У тачки 8) запета после речи „небо” и речи: „која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, бр. 99/17 и 78/19)”, бришу се.

После тачке 8) додаје се тачка 8а), која гласи:

„8а) *Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139* је Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91, која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20); ”

У тачки 9) речи: „(„Службени гласник РС”, број 104/17)” замењују се речима: („Службени гласник РС”, број 93/21)”.

У тачки 10) речи: „(„Службени гласник РС”, број 142/20)” замењују се речима: („Службени гласник РС”, бр. 142/20 и 130/22”)”.

Члан 4.

У члану 5. став 1. алинеја прва речи: „(„Службени гласник РС”, број 142/20)” замењују се речима: „(„Службени гласник РС”, бр. 142/20, 10/22 и 84/22)”.

Алинеја четврта и пета бришу се.

У алинеји шестој речи: „(„Службени гласник РС”, број 25/17)” замењују се речима: „(„Службени гласник РС”, бр. 25/17 и 46/22)”.

Члан 5.

У члану 6. став 1. речи: „до 1. априла 2021. године“ замењују се речима: „до 24. јануара 2025. године”.

Члан 6.

Прилози 4. и 5. замењују се новим Прилозима 4. и 5, који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 7.

Даном почетка примене овог правилника престају да важе:

1) Правилник о ваздухопловном информисању („Службени гласник РС”, бр. 142/20 и 61/21);

2) Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС”, број 57/19).

Члан 8.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС”, а примењује се од 25. јануара 2024. године.

Број
У Београду, 2023. године

Директор

Мирјана Чизмаров

Прилог 3.

Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2017/373
од 1. марта 2017.
којом се утврђују заједнички захтеви за пружаоце услуга управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби и других функција мреже управљања ваздушним саобраћајем и надзор над њима, на основу које престају да важе Уредба (ЕЗ) бр. 482/2008, Спроведбена уредба (ЕУ) бр. 1034/2011, (ЕУ) бр. 1035/2011 и (ЕУ) бр. 2016/1377 и којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 677/2011

Члан 1.
Предмет

Овом уредбом утврђују се заједнички захтеви за:

а) пружање услуга управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби (*ATM*/*ANS*) за потребе општег ваздушног саобраћаја, посебно за правна или физичка лица која пружају те услуге и обављају те функције;

б) надлежне органе и квалификована тела који поступају у њихово име, а који обављају послове сертификације, надзора и спровођења прописа у погледу услуга из тачке а).

ц) правила и поступке за обликовање структура ваздушног простора.

Члан 2.
Дефиниције

За потребе ове уредбе примењују се дефиниције из Анекса I ове уредбе и следеће дефиниције:

1) дефиниције из члана 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и члана 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, осим дефиниције сертификата из члана 2. тачка 15) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;

2) *пружалац услуга ATM*/*ANS* је правно или физичко лице које пружа *ATM*/*ANS* услуге прописане у члану 3. тачка 5) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, било појединачно или као пакет услуга, за потребе општег ваздушног саобраћаја;

3) *Менаџер мреже* је тело установљено у складу са чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 ради обављања дужности предвиђених тим чланом и чл. 3. и 4. Уредбе (ЕУ) бр. 677/2011;

4) *паневропска услуга* је делатност која је обликована и успостављена за кориснике у већини држава чланица или свим државама чланицама и која се може проширити изван ваздушног простора територије на коју се Уговор примењује;

5) *пружалац услуга које се односе на податке (DAT пружалац)* је организација која је:

а) *DAT* пружалац типа 1, који обрађује ваздухопловне податке за коришћење у ваздухопловима и обезбеђује ваздухопловну базу података која испуњава захтеве у погледу квалитета података (*DQR*), под контролисаним условима, за које није утврђена компатибилност са одговарајућим ваздухопловним апликацијама/опремом;

б) *DAT* пружалац типа 2, који обрађује ваздухопловне податке и обезбеђује ваздухопловну базу података за коришћење у сертификованим ваздухопловним апликацијама/опреми која задовољава захтеве у погледу квалитета података (*DQR*), а за које је утврђена компатибилност са тим апликацијама/опремом.

6) *обликовање структура ваздушног простора* је процес којим се обезбеђује да су структуре ваздушног простора правилно обликоване, надзиране и валидиране пре него што се уведу и ваздухоплови почну да их користе;

7) *систем за избегавање судара у ваздуху (ACAS)* је систем у ваздухоплову базиран на сигналима транспондера секундарног надзорног радара (*SSR*), који ради

независно од земаљске опреме и саветује пилота о ваздухопловима који би могли да га угрозе, а опремљени су *SSR* транспондерима;

8) *субјект који креира ваздухопловне податке и ваздухопловне информације* је сваки јавни или приватни субјект који је одговоран за креирање ваздухопловних података и ваздухопловних информација који се употребљавају као извор за ваздухопловне информативне производе и услуге ваздухопловног информисања. Ти субјекти не обухватају пружаоце услуга *ATM/ANS* из члана 2. тачка 2) ове уредбе, као ни аеродроме из члана 2. став 1. тачка е) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139.

Члан 3.

Пружање *ATM/ANS* услуга и обликовање структура ваздушног простора

1. Државе чланице обезбеђују пружање одговарајућих ATM/ANS услуга и обликовање структура ваздушног простора у складу са овом уредбом, тако да се олакшава одвијање општег ваздушног саобраћаја, узимајући у обзир безбедносне аспекте и саобраћајне захтеве, као и утицај на животну средину.

2. Ако државе чланице усвоје додатне одредбе које употпуњују ову уредбу по било ком питању које је овом уредбом препуштено на одлучивање државама чланицама, те одредбе морају да буду у складу са стандардима и препорученом праксом који су утврђени Чикашком конвенцијом. У случају да се примењују одредбе члана 38. Чикашке конвенције, уз обавештавање Међународне организације цивилног ваздухопловства о томе, државе чланице су дужне да доставе обавештење и Европској агенцији за безбедност ваздушног саобраћаја („Агенција”) са одговарајућим образложењем, најкасније два месеца након усвајања додатних одредаба.

3. Државе чланице објављују наведене додатне одредбе, у складу са Чикашком конвенцијом, у својим Зборницима ваздухопловних информација.

4. Ако држава чланица одлучи да пружа одређене посебне услуге у ваздушном саобраћају у конкурентном окружењу, она мора да предузме све примерене мере како би обезбедила да се пружаоци ових услуга не понашају на начин који би имао за циљ или последицу спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције, нити на начин који би довео до злоупотребе доминантног положаја, у складу са примењивим националним законима и законима Уније.

5. Државе чланице морају да обезбеде:

а) да субјекти који креирају ваздухопловне податке или ваздухопловне информације испуњавају захтеве утврђене у:

(i) ATM/ANS.OR.A.085 Анекса III, осим захтева из тач. ц) и д) и тачке ф) подтачка (1) и тачке и) тог захтева;

(ii) ATM/ANS.OR.A.090 Анекса III;

б) да ваздухопловне податке и ваздухопловне информације креира, обрађује и доставља одговарајуће обучено, стручно и овлашћено особље.

Ако су ваздухопловни подаци или ваздухопловне информације намењени за *IFR* летове или специјалне *VFR* летове, захтеви из тач. а) и б) примењују се на све субјекте који креирају те податке и информације.

6. Ако је одређено да се услуге у ваздушном саобраћају морају пружати у одређеним деловима ваздушног простора или на одређеним аеродромима, државе чланице обезбеђују да се ти делови ваздушног простора или ти аеродроми детаљно наведу у односу на услуге у ваздушном саобраћају које се морају пружати.

7. Државе чланице морају да обезбеде да су између релевантних пружалаца ATM/ANS услуга и оператера ваздухоплова успостављени одговарајући споразуми ради адекватне координације активности и услуга које пружају, као и размене релевантних података и информација.

8. Државе чланице одређују лица или организације одговорне за обликовање структура ваздушног простора и обезбеђују да та лица, односно организације примењују захтеве из Додатка 1 Анекса XI (Део-FPD).

9. Државе чланице обезбеђују да се процедуре летења за аеродроме и за ваздушни простор који су у њиховој надлежности одржавају и периодично проверавају. Државе чланице одређују лица или организације одговорне за те послове и обезбеђују да они испуњавају захтеве из члана 6. тач. а) и к).

Члан 3а

Одређивање потребе за пружањем услуга у ваздушном саобраћају

1. Државе чланице одређују потребу за пружањем услуга у ваздушном саобраћају, узимајући у обзир:

а) врсте ваздушног саобраћаја;

б) густину ваздушног саобраћаја;

ц) метеоролошке услове;

д) друге релевантне факторе у вези са циљевима услуга у ваздушном саобраћају из ATS.TR.100 Анекса IV.

2. Приликом одређивања потребе за пружањем услуга у ваздушном саобраћају, државе чланице не узимају у обзир да ли у ваздухоплову постоји систем за избегавање судара у ваздуху.

Члан 3б

Координација војних јединица и пружалаца услуга у ваздушном саобраћају

Не доводећи у питање члан 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 2150/2005, државе чланице морају да успоставе посебне поступке, тако да:

а) пружаоци услуга у ваздушном саобраћају буду обавештени ако војна јединица примети да се ваздухоплов који јесте или који би могао бити цивилни ваздухоплов приближава или је ушао у било коју област у којој би пресретање могло бити неопходно;

б) пружалац услуга у ваздушном саобраћају у непосредној координацији са војном јединицом потврди идентитет ваздухоплова и да му обезбеди навигационо вођење које је потребно како би се избегла потреба за пресретањем.

Члан 3ц

Координација ваздухопловних операција које могу бити опасне по цивилно ваздухпловство

1. Државе чланице обезбеђују да се операције које могу бити опасне по цивилно ваздухопловство, а које се врше изнад њихове територије, укључујући и отворено море, координирају, ако је надлежни орган, у складу са *ICAO* регионалним споразумом о ваздушној пловидби, прихватио одговорност за пружање услуга у ваздушном саобраћају у том ваздушном простору. Координација треба да буде успостављена довољно рано како би се омогућило правовремено објављивање информација о тим активностима.

2. Државе чланице се договарају о објављивању информација о активностима из става 1.

Члан 3д

Врло висока (*VHF*) фреквенција за случај нужде

1. Не доводећи у питање став 2, државе чланице морају да обезбеде да се *VHF* фреквенција за случај нужде (121,500 *MHz*) користи само у случајевима стварне нужде у складу са ATS.OR.405 став а) Анекса IV.

2. Државе чланице могу, у изузетним случајевима, да дозволе употребу *VHF* фреквенције за случај нужде из става 1. и за друге сврхе, поред оних наведених у ATS.OR.405 став а) Анекса IV, ако је то ограничено у оној мери у којој је то неопходно за постизање њиховог циља и како би се смањио утицај на ваздухоплов у невољи или нужди, као и на операције јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

Члан 4.

Надлежни орган за сертификацију, надзор и спровођење прописа

1. Надлежни орган одговоран за издавање сертификата пружаоцима услуга, за потврђивање пријема изјава поднетих од стране пружалаца услуга информисања ваздухоплова у лету из члана 7. ове уредбе, ако је то примењиво, као и за надзор и спровођење прописа у вези с пружаоцима услуга, јесте национални надзорни орган државе чланице из члана 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 у којој правно или физичко лице које подноси захтев за сертификацију или даје изјаву има главно место пословања или регистровано седиште, осим у случају да је Агенција надлежни орган у складу са чланом 22а Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

За потребе ове уредбе, пружаоци услуга које се односе на податке и Менаџер мреже сматрају се паневропским пружаоцима услуга за које је у складу са чланом 22а тачка ц) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, Агенција надлежни орган.

2. Надлежни органи из става 1. овог члана дужни су да испуњавају захтеве прописане у Анексу II ове уредбе.

3. Ако је један од пружалаца услуга организација у погледу које је Агенција надлежни орган, надлежни органи те државе чланице координирају са Агенцијом како би се обезбедило испуњавање захтева прописаних у тач. 1), 2) и 3) из ATM/ANS.AR.A.005(б) Анекса II, у једном од следећих случајева:

а) ако пружаоци услуга пружају услуге у функционалним блоковима ваздушног простора који обухватају ваздушни простор који је у надлежности више држава чланица, како је наведено у члану 2. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004; или

б) ако пружаоци услуга пружају прекограничне услуге у ваздушној пловидби, како је наведено у члану 2. став 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004.

4. У случају да држава чланица именује или успостави више од једног надлежног органа у складу са чланом 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 или како је наведено у члану 2. ст. 3 - 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 за вршење послова сертификације, надзора и спровођења прописа дефинисаних овом уредбом, држава чланица обезбеђује да су области надлежности сваког од ових органа јасно дефинисане, посебно у смислу одговорности, географских граница и граница ваздушног простора. У таквом случају, надлежни органи успостављају међусобну координацију, на основу писаног споразума, како би обезбедили делотворан надзор и спровођење прописа у погледу свих пружалаца услуга којима су издали сертификате или, где је примењиво, који су им дали изјаву.

5. Када врше послове сертификације, надзора и спровођења прописа дефинисане овом уредбом, надлежни органи су независни од свих пружалаца услуга. Ова независност се обезбеђује одговарајућим раздвајањем, најмање на функционалном нивоу, надлежних органа и пружалаца услуга. У том смислу, државе чланице морају да обезбеде да надлежни органи примењују своја овлашћења непристрасно и транспарентно.

6. Државе чланице и Комисија, ако је надлежни орган Агенција, обезбеђују да њихови надлежни органи не дозвољавају свом особљу да буде ангажовано на пословима сертификације, надзора и спровођења прописа дефинисаним овом уредбом ако постоје назнаке да такво ангажовање може довести, директно или индиректно, до сукоба интереса, посебно ако је у питању породични или финансијски интерес.

7. Агенција води базу података са контакт подацима надлежних органа из става 1. ове уредбе. У ту сврху, државе чланице обавештавају Агенцију о називима и адресама својих надлежних органа и свим накнадним променама датих података.

8. Државе чланице и Комисија, ако је надлежни орган Агенција, утврђују захтеване ресурсе и средства неопходна за вршење послова надлежних органа, у складу са чланом 4. став 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и чланом 22а Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, узимајући у обзир све значајне факторе, укључујући и процену потребних средстава за вршење послова дефинисаних овом уредбом, коју је спровео дотични надлежни орган.

Члан 5.

Овлашћења надлежних органа из члана 4.

1. У циљу вршења послова сертификације, надзора и спровођења прописа дефинисаних овом уредбом, надлежни органи су овлашћени да:

а) захтевају од пружалаца услуга који су предмет њиховог надзора, да пруже све потребне информације;

б) захтевају од свих представника, руководилаца или других чланова особља тих пружалаца услуга да дају усмена објашњења у вези сваке чињенице, документа, предмета, процедуре или било ког другог питања од значаја за надзор над пружаоцем услуга;

ц) добију приступ свим објектима и локацијама, укључујући оперативне просторије и превозна средства тих пружалаца услуга;

д) прегледају, копирају или узимају изводе из свих докумената, евиденција или података које ти пружаоци услуга поседују или којима имају приступ, независно од начина на који се те информације чувају;

е) спроводе провере, процене, истраге и инспекције тих пружалаца услуга.

2. У циљу вршења послова сертификације, надзора и спровођења прописа дефинисаних овом уредбом, надлежни органи су, такође, овлашћени да примењују своја овлашћења из става 1. овог члана и на уговорне организације које су предмет надзора пружалаца услуга, како је наведено у ATM/ANS.OR.B.015 у Анексу III ове уредбе.

3. Овлашћења из ст. 1. и 2. овог члана примењују се у складу са националним законом државе чланице у којој се предметне активности одвијају, уз уважавање потребе да се обезбеди делотворна примена тих овлашћења, као и права и легитимних интереса пружалаца услуга и било ког трећег лица у питању, у складу са принципом пропорционалности. Ако је, у складу са важећим националним законом, неопходно прибавити претходно одобрење надлежног суда те државе чланице за приступ свим објектима, локацијама и превозним средствима из става 1. тачка ц) овог члана, дата овлашћења примењују се тек након прибављања таквог претходног одобрења.

Приликом вршења овлашћења из ст. 1. и 2. овог члана, надлежни орган обезбеђује да су његово особље и, где је применљиво, остали стручњаци који учествују у датим активностима, прописно овлашћени.

4. Надлежни органи предузимају или покрећу све одговарајуће мере за спровођење прописа како би се пружаоци услуга којима су издати сертификати или, где је применљиво, који су дали изјаву, ускладили или наставили да буду усклађени са захтевима из ове уредбе.

Члан 6.

Пружаоци услуга

Пружаоцима услуга издаје се сертификат и овлашћују се да врше права дата тим сертификатом ако су, уз захтеве наведене у члану 8б став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, усаглашени и настављају да буду усаглашени са следећим захтевима:

а) за све пружаоце услуга, са захтевима прописаним у Анексу III (Део-ATM/ANS.OR), Главе А и Б, и у Анексу XIII (Део-PERS);

б) за пружаоце услуга који нису пружаоци услуга у ваздушном саобраћају, уз захтеве из тачке а), са захтевима прописаним у Анексу III (Део-ATM/ANS.OR), Глава Ц;

ц) за пружаоце услуга у ваздушној пловидби, пружаоце функције управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџера мреже, уз захтеве из тачке а), са захтевима прописаним у Анексу III (Део-ATM/ANS.OR), Глава Д;

д) за пружаоце услуга у ваздушном саобраћају, уз захтеве из тач. а) и ц), захтеви прописани у Анексу IV (Део-ATS) и захтеви прописани у Уредби (ЕУ) бр. 923/2012;

е) за пружаоце метеоролошких услуга, уз захтеве из тач. а), б) и ц), са захтевима прописани у Анексу V (Део-MET);

ф) за пружаоце услуга ваздухопловног информисања, уз захтеве из тач. а), б) и ц), са захтевима прописаним у Анексу VI (Део-AIS);

г) за пружаоце услуга које се односе на податке, уз захтеве из тач. а) и б), са захтевима прописаним у Анексу VII (Део-DAT);

х) за пружаоце услуга комуникације, навигације или надзора, уз захтеве из тач. а), б) и ц), са захтевима прописаним у Анексу VIII (Део-CNS);

и) за пружаоце функције управљања протоком ваздушног саобраћаја, уз захтеве из тач. а), б) и ц), са захтевима прописаним у Анексу IX (Део-ATFM);

ј) за пружаоце функције управљања ваздушним простором, уз захтеве из тач. а) и б), са захтевима прописаним у Анексу X (Део-ASM);

к) за пружаоце услуга израде процедура летења, уз захтеве из тач. а) и б), захтеви прописани у Анексу XI (Део-FPD);

л) за Менаџера мреже, уз захтеве из тач. а), б) и ц), са захтевима прописаним у Анексу XII (Део-NM).

Члан 7.

Изјава пружалаца услуга информисања ваздухоплова у лету

Када државе чланице допусте пружаоцима услуга информисања ваздухоплова у лету да дају изјаву о способностима и средствима за вршење дужности у вези са услугама које пружају у складу са чланом 8б став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, ти пружаоци услуга су дужни да, уз захтеве наведене у члану 8б став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, испуне и захтеве прописане у ATM/ANS.OR.A.015 у Анексу III ове уредбе.

Члан 8.

Постојећи сертификати

1. Сертификати који су издати у складу са Спроведбеном уредбом (ЕУ) бр. 1035/2011 сматрају се издатим у складу са овом уредбом.

2. Државе чланице су дужне да најкасније до 1. јануара 2021. године замене сертификате из става 1. овог члана са сертификатима који одговарају обрасцу прописаном у Додатку 1 Анекса II.

Члан 9.

Престанак важења и измене и допуне

1. Уредба (ЕЗ) бр. 482/2008 и Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 1034/2011 и (ЕУ) бр. 1035/2011 престају да важе.
2. Спроведбена уредба (ЕУ) 2016/1377 престаје да важи.
3. Чл. 12. и 21. Уредбе (ЕУ) бр. 677/2011 и Анекс VI те уредбе се бришу.

Члан 10.

Ступање на снагу

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 2. јануара 2020. године.

Међутим:

1) члан 9. став 2. примењује се од дана ступања на снагу ове уредбе;

2) у вези са Агенцијом, члан 4. ст. 1, 2, 5, 6. и 8. и члан 5. примењују се од дана ступања на снагу ове уредбе;

3) у вези са пружаоцима услуга које се односе на податке, члан 6. се у сваком случају примењује од 1. јануара 2019. године, а када такав пружалац услуга затражи и када му се изда сертификат у складу са чланом 6, од дана ступања на снагу ове уредбе.

Ова уредба је обавезујућа у целости и директно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

САДРЖАЈ

АНЕКС I ДЕФИНИЦИЈЕ ПОЈМОВА КОРИШЋЕНИХ У АНЕКСИМА II - XIII (Део-Дефиниције)

АНЕКС II ЗАХТЕВИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ - НАДЗОР УСЛУГА И ДРУГИХ ФУНКЦИЈА *ATM* МРЕЖЕ (Део - *ATM/ANS.AR*)
ГЛАВА А - Општи захтеви (*ATM/ANS.AR.A*)
ГЛАВА Б - Управљање (*ATM/ANS.AR.B*)
ГЛАВА Ц - Надзор, сертификација и спровођење прописа (*ATM/ANS.AR.C*)
Додатак 1 Сертификат који се издаје пружаоцу услуга

АНЕКС III ЗАЈЕДНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА *ATM/ANS* (Део-*ATM/ANS.OR*)
ГЛАВА А - Општи захтеви (*ATM/ANS.OR.A*)
ГЛАВА Б - Управљање (*ATM/ANS.OR.B*)
ГЛАВА Ц - Посебни организациони захтеви за пружаоце услуга који нису пружаоци *ATS* (*ATM/ANS.OR.C*)
ГЛАВА Д - Посебни организациони захтеви за пружаоце *ANS* и *ATFM* и менаџера мреже (*ATM/ANS.OR.D*)
Додатак 1 - Каталог ваздухопловних података

АНЕКС IV ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ (Део-*ATS*)
ГЛАВА А – Додатни организациони захтеви за пружаоце услуга у ваздушном саобраћају (*ATS.OR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
ОДЕЉАК 2 - Безбедност услуга
ОДЕЉАК 3 - Посебни захтеви који се односе на људски фактор за пружаоце услуга контроле летења
ОДЕЉАК 4 - Захтеви у погледу комуникација
ОДЕЉАК 5 - Захтеви у погледу информација
ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце услуга у ваздушном саобраћају (ATS.TR)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
ОДЕЉАК 2 - Услуга контроле летења
ОДЕЉАК 3 - Услуга информисања ваздухоплова у лету
ОДЕЉАК 4 - Услуга узбуњивања

АНЕКС V ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ МЕТЕОРОЛОШКИХ УСЛУГА (Део - *MET*)
ГЛАВА А - Додатни организациони захтеви за пружаоце метеоролошких услуга (MET.OR)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
ОДЕЉАК 2 - Посебни захтеви
Поглавље 1 - Захтеви које морају да испуне ваздухопловне метеоролошке станице
Поглавље 2 - Захтеви које морају да испуне аеродромски метеоролошки бирои
Поглавље 3 - Захтеви које морају да испуне бирои за метеоролошко бдење
Поглавље 4 - Захтеви које морају да испуне саветодавни центри за вулкански пепео (*VAACs*)

Поглавље 5 - Захтеви које морају да испуне саветодавни центри за тропске циклоне (*TCACs*)

Поглавље 6 - Захтеви које морају да испуне светски прогностички центри (*WAFCs*)

ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце метеоролошких услуга (MET.TR)

ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

ОДЕЉАК 2 - Посебни захтеви

Поглавље 1 - Технички захтеви које морају да испуне ваздухопловне метеоролошке станице

Поглавље 2 - Технички захтеви које морају да испуне аеродромски метеоролошки бирои

Поглавље 3 - Технички захтеви које морају да испуне бирои за метеоролошко бдење

Поглавље 4 - Технички захтеви које морају да испуне саветодавни центри за вулкански пепео (*VAACs*)

Поглавље 5 - Технички захтеви које морају да испуне саветодавни центри за тропске циклоне (*TCACs*)

Поглавље 6 - Технички захтеви које морају да испуне светски прогностички центри (*WAFC*)

Додатак 1 - Образац за *METAR*

Додатак 2 - Области за које се дају *WAFS* прогнозе у форми карата

Додатак 3 - Образац за *TAF*

Додатак 4 - Образац за упозорења на смицање ветра

Додатак 5А- Образац за *SIGMET* и *AIRMET*

Додатак 5Б - Образац за специјалне извештаје из ваздуха (*uplink*)

Додатак 6 - Образац за саветодавне информације о вулканском пепелу

Додатак 7 - Образац за саветодавне информације о тропским циклонима

Додатак 8 - Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у саветодавне информације о вулканском пепелу, саветодавне информације о тропским циклонима, *SIGMET*, *AIRMET*, аеродромско упозорење и упозорење на смицање ветра

АНЕКС VI ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА (Део - *AIS*)

ГЛАВА А - ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА (*AIS.OR*)

ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

ОДЕЉАК 2 - Управљање квалитетом података

ОДЕЉАК 3 - Ваздухопловни информативни производи

Поглавље 1 - Ваздухопловне информације у стандардизованом формату

Поглавље 2 - Дигитални скупови података

ОДЕЉАК 4 - Услуге дистрибуције и претполетног информисања

ОДЕЉАК 5 - Ажурирање ваздухопловних информативних производа

ОДЕЉАК 6 - Захтеви за особље

ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце услуга ваздухопловног информисања (*AIS.TR*)

ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

ОДЕЉАК 2 - Управљање квалитетом података

ОДЕЉАК 3 - Ваздухопловни информативни производи

Поглавље 1 - Ваздухопловне информације у стандардизованом формату

Поглавље 2 - Дигитални скупови података

ОДЕЉАК 4 - Услуге дистрибуције и претполетног информисања

ОДЕЉАК 5 - Ажурирање ваздухопловних информативних производа

Додатак 1 - Садржај зборника ваздухопловних информација (*AIP*)
Додатак 2 - *NOTAM* образац
Додатак 3 - *SNOWTAM* образац
Додатак 4 - *ASHTAM* образац

АНЕКС VII ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОДАТАКЕ (Део - *DAT*)
ГЛАВА А - Додатни организациони захтеви за пружаоце услуга које се односе на податаке (DAT.OR)
ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ
ОДЕЉАК 2 - ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ
ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце услуга које се односе на податаке (DAT.TR)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

АНЕКС VIII ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ И НАДЗОРА (Део - *CNS*)
ГЛАВА А - Додатни организациони захтеви за пружаоце услуга комуникације, навигације или надзора (*CNS.OR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце услуга комуникације, навигације или надзора (*CNS.TR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

АНЕКС IX ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ПРОТОКОМ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА (Део - *ATFM*)
ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ПРОТОКОМ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА (ATFM.TR)

АНЕКС X ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ ПРОСТОРОМ (Део - *ASM*)
ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ ПРОСТОРОМ (*ASM.TR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

АНЕКС XI ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ИЗРАДЕ ПРОЦЕДУРА ЛЕТЕЊА (Део - *FPD*)
ГЛАВА А - Додатни организациони захтеви за пружаоце услуга израде процедура летења (*FPD.OR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
ГЛАВА Б - Технички захтеви за пружаоце услуга израде процедура летења (*FPD.TR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви
Додатак 1 - Захтеви за структуре ваздушног простора и процедуре летења у њима
АНЕКС XII ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА МЕНАЏЕРА МРЕЖЕ (Део - *NM*)
ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА МЕНАЏЕРА МРЕЖЕ (*NM.TR*)
ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

АНЕКС XIII ЗАХТЕВИ КОЈЕ МОРАЈУ ДА ИСПУНЕ ПРУЖАОЦИ УСЛУГА У ПОГЛЕДУ ОБУКЕ ОСОБЉА И ПРОЦЕНЕ СТРУЧНЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ (Део-*PERS*)

ГЛАВА А - Особље које се бави електроником у области безбедности ваздушног саобраћаја

ОДЕЉАК 1 - Општи захтеви

ОДЕЉАК 2 - Захтеви који се односе на обуку

ОДЕЉАК 3 - Захтеви који се односе на процену стручности

ОДЕЉАК 4 - Захтеви који се односе на инструкторе и процењиваче

Додатак 1 - Основна обука - заједничка

Додатак 2 - Основна обука - усмерења

Додатак 3 - Квалификациона обука - заједничка

Додатак 4 - Квалификациона обука - усмерења

ДЕФИНИЦИЈЕ ПОЈМОВА КОРИШЋЕНИХ У АНЕКСИМА II - XIII

(Део - ДЕФИНИЦИЈЕ)

За потребе Анекса II - XIII, примењују се следеће дефиниције:

1) прихватљиви начини усаглашавања (*acceptable means of compliance, AMC*) су препоручени стандарди које је усвојила Агенција, који описују начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима;

2) услуге из ваздуха (*aerial work*) су операције ваздухоплова у којима се ваздухоплов користи за посебне услуге, као што су пољопривреда, грађевинарство, фотографисање, премеравање, посматрање и патролирање, трагање и спасавање и рекламирање из ваздуха;

3) аеродромски климатолошки преглед (*aerodrome climatological summary*) је сажет преглед одређених метеоролошких елемената на аеродрому, заснован на статистичким подацима;

4) аеродромска климатолошка табела (*aerodrome climatological table*) је табела која обезбеђује статистичке податке о осмотреној појави једног или више метеоролошких елемената на аеродрому;

5) надморска висина аеродрома (*aerodrome elevation*) је надморска висина највише тачке на површини за слетање;

6) аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*aerodrome flight information service, AFIS*) је услуга информисања ваздухоплова у лету за аеродромски саобраћај, коју пружа одређени пружалац услуга у ваздушном саобраћају;

7) аеродромски метеоролошки биро (*aerodrome meteorological office*) је биро именован да пружа метеоролошке услуге за аеродроме;

8) аеродромско упозорење (*aerodrome warning*) је информација издата од стране аеродромског метеоролошког бироа, која се односи на јављање или очекивано јављање метеоролошких услова који могу негативно да утичу на ваздухоплове на земљи, укључујући паркиране ваздухоплове и аеродромску опрему и услуге;

9) ваздухопловни подаци (*aeronautical data*) су формализован приказ ваздухопловних чињеница, концепата или упутстава, подесан за комуникацију, интерпретацију, тумачење или обраду;

10) ваздухопловна база података (*aeronautical database*) је збирка ваздухопловних података организованих и уређених као структурирани скуп података који се чувају у електронском облику у системима, валидна је за одређени период коришћења и може бити ажурирана;

11) ваздухопловна услуга фиксне комуникације (*aeronautical fixed service, AFS*) је телекомуникациона услуга између одређених фиксних тачака која се пружа првенствено због безбедности ваздушне пловидбе, као и због редовног, ефикасног и економичног обављања ваздушних операција;

12) ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (*aeronautical fixed telecommunication network, AFTN*) је глобални систем ваздухопловних фиксних веза који служи, као део *AFS*, за размену порука и/или дигиталних података између ваздухопловних фиксних станица које имају исте или компатибилне комуникационе карактеристике;

13) ваздухопловне информације (*aeronautical information*) су информације које произилазе из прикупљања, анализе и форматирања ваздухопловних података;

14) картографски подаци о аеродрому (*aerodrome mapping data*) су подаци прикупљени у сврху креирања картографских информација о аеродрому;

15) картографска база података о аеродрому (*aerodrome mapping database, AMDB*) је збирка картографских података о аеродрому, организована и уређена као структурирани скуп података;

16) ваздухопловна метеоролошка станица (*aeronautical meteorological station*) је станица која врши осматрања и израђује метеоролошке извештаје за коришћење у ваздушној пловидби;

17) извештај из ваздуха (*air-report*) је извештај из ваздухоплова у лету, припремљен у складу са захтевима за извештавање позиције и оперативним и/или метеоролошким извештавањем;

18) ваздухоплов (*aircraft*) је свака направа која се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;

19) *AIRMET* (*AIRMET*) је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, која се односи на јављање или очекивано јављање одређених метеоролошких појава на рути, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова на малим висинама, као и на развој тих појава у времену и простору, а која није већ укључена у прогнозу издату за летове на малим висинама у посматраној области информисања ваздухоплова у лету или њеној подобласти;

20) особље које се бави електроником у области безбедности ваздушног саобраћаја (*air traffic safety electronics personnel, ATSEP*) означава свако ауторизовано особље које је стручно да користи, одржава, ставља ван употребе и враћа у употребу опрему функционалног система;

21) јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају (*air traffic services unit*) је општи појам који може да се односи на јединицу контроле летења, центар информисања ваздухоплова у лету, аеродромску јединицу за информисање ваздухоплова у лету и *ATS* пријавни биро;

22) алтернативни аеродром (*alternate aerodrome*) је аеродром према којем ваздухоплов може да настави лет ако даљи лет према аеродрому одредишта или слетање на њега није могуће или се не препоручује, на којем су доступни неопходне услуге, опрема и уређаји, који испуњава захтеве с обзиром на перформансе ваздухоплова и који је оперативан у очекиваном времену коришћења;

23) алтернативни начини усаглашавања (*alternative means of compliance, AltMOC*) означавају оне начине усаглашавања којима се предлаже алтернатива у односу на постојећи *AMC* или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, за која Агенција није усвојила пратећи *AMC*;

24) апсолутна висина (*altitude*) је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мерено од средњег нивоа мора (*MSL*);

25) обласна контрола летења (*area control centre, ACC*) је јединица контроле летења успостављена ради пружања услуга контроле летења за контролисане летове унутар контролисаних области под њеном надлежношћу;

26) прогноза времена за област за летове на малим висинама (*area forecast for low-level flights*) је прогноза временских појава за област информисања ваздухоплова у лету

или њен део, издата за слој атмосфере испод нивоа лета 100 (или испод нивоа лета 150 у планинским пределима или више, где је потребно);

27) просторна навигација (*area navigation, RNAV*) је навигација која омогућава да ваздухоплов лети жељеном путањом унутар домета навигационих уређаја на земљи или у ваздуху или унутар граница могућности самосталних уређаја на ваздухоплову, или комбинујући и једно и друго.

28) аргумент (*argument*) је тврдња коју подржавају закључци изведени на основу доказа;

29) *ASHTAM* је посебно издање *NOTAM* којим се у одређеном формату обавештава о промени активности вулкана, вулканској ерупцији и/или облаку вулканског пепела од значаја за операције ваздухоплова;

30) функције *ATM* мреже (*ATM network functions*) су функције које обавља Менаџер мреже у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 677/2011;

31) провера (*audit*) је систематичан, независан и документован поступак за прибављање доказа и њихову објективну процену, у циљу утврђивања у којој мери су испуњени захтеви;

32) меродавни извор *(authoritative source*) је: (а) државни орган или (б) организација формално призната од стране државног органа као извор података и/или организација која објављује податке који испуњавају захтеве који се односе на квалитет података (*DQRs*), како је дефинисала држава;

33) аутоматски систем за осматрање (*automatic observing system*) је систем за осматрање који без људске интервенције мери, израчунава вредности и извештава о свим захтеваним елементима;

34) ваздухопловни субјекат (*aviation undertaking*) је ентитет, појединац или организација који нису пружалац услуга који је регулисан овом уредбом и на које утиче или који утичу на услугу коју пружа пружалац услуге;

35) пауза/одмор (*break*) је временски период у оквиру времена на дужности када контролор летења није дужан да обавља задатке, у сврху опоравка/одмора;

36) сертификована ваздухопловна апликација (*certified aircraft application*) је софтверска апликација коју је одобрила Агенција као део ваздухоплова у складу са чланом 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

37) облак од оперативног значаја (*cloud of operational significance*) је облак чија је база испод 5.000 *ft* или испод највише минималне секторске апсолутне висине, у зависности од тога која је вредност већа или кумулонимбус (*CB*) или кумулус конгестус (*TCU*) на било којој висини;

38) јавни авио-превоз (*commercial air transport*) је лет ваздухоплова којим се превозе путници, роба или пошта за накнаду или другу противвредност;

38а) рута конвенционалне навигације (*conventional navigation route*) је рута ваздушног саобраћаја утврђена у односу на земаљске радио-навигационе уређаје;

39) контролисана област (*control area*) је контролисани ваздушни простор који се простире навише од одређене границе изнад земље;

40) стрес услед критичног догађаја (*critical incident stress*) је испољавање неуобичајене и/или екстремне емотивне, физичке и/или понашајне реакције појединца након догађаја или незгоде;

41) квалитет података (*data quality*) је степен или ниво поузданости да пружени подаци испуњавају захтеве корисника у смислу тачности, резолуције, интегритета (или гаранције одговарајућег нивоа), следљивости, благовремености, комплетности и формата;

42) захтеви у погледу квалитета података (*data quality requirements, DQRs*) представљају спецификацију карактеристика података (тачности, резолуције, интегритета (или гаранције одговарајућег нивоа), следљивости, благовремености,

комплетности и формата) којом се омогућава да подаци одговарају намераваној употреби;

43) алтернативни аеродром за аеродром одредишта (*destination alternate*) је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако слетање на аеродром одредишта није могуће или се не препоручује;

44) дужност (*duty*) је сваки задатак који је контролор летења дужан да изврши на захтев пружаоца услуге контроле летења;

45) време на дужности (*duty period*) је време које почиње када пружалац услуге контроле летења захтева од контролора летења да се јави на дужност или да буде на распологању или да започне дужност, а завршава се када је контролор летења ослобођен дужности;

46) надморска висина (*elevation*) је вертикално растојање тачке или нивоа на површини Земље или пројектованог на површину Земље, мерено у односу на средњи ниво мора;

47) алтернативни аеродром на рути (*en-route alternate*) је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако скретање са руте постане неопходно;

48) замор (*fatigue*) је физиолошко стање смањене металне или физичке способности услед недостатка сна или периода продужене будности, услед доба дана или радног оптерећења (менталне или физичке активности или комбиновано) које може смањити будност појединца и његову могућност да безбедно обавља своје задатке;

49) документација за лет (*flight documentation*) је документација, укључујући карте или обрасце, која садржи метеоролошке информације за лет;

50) центар информисања ваздухоплова у лету (*flight information centre, FIC*) је јединица успостављена ради пружања услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања;

51) област информисања ваздухоплова у лету (*flight information region*) је ваздушни простор одређених димензија у коме се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања;

52) ниво лета (*flight level*) је површина константног атмосферског притиска која се одређује у односу на утврђену стандардну вредност притиска (1013,2 *hPa*), одвојена од других таквих површина одређеним интервалима притиска;

53) пробни лет (*flight test)* је лет који се врши током развојне фазе новог пројекта (ваздухоплова, погонских група, делова и уређаја), лет којим се показује усаглашеност са основом за сертификацију или пројектом типа за ваздухоплов са производне линије, лет којим се испробавају нови концепти пројекта, који захтева неконвенционалне маневре или профиле за које је могуће одступити од већ одобрених профила лета ваздухоплова или лет у сврху обуке за неки од ових летова;

54) прогноза времена (*forecast*) је информација о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора;

55) прогноза за полетање (*forecast for take-off*) је прогноза за дефинисани период времена коју израђује аеродромски метеоролошки биро, а која садржи информације о очекиваним временским условима изнад комплекса полетно-слетних стаза које се односе на правац и брзину приземног ветра и било коју његову промену, температуру, притисак (*QNH*) и било који други параметар ако је тако локално договорено;

56) функционални систем (*functional system*) је комбинација процедура, људских ресурса и опреме, укључујући хардвер и софтвер, организованих да испуњавају одређену функцију у контексту *ATM/ANS* услуга и других функција *ATM* мреже;

57) општа авијација (*general aviation*) је свака операција цивилног ваздухоплова која не спада у пружање услуга из ваздуха или јавни авио-превоз;

58) подаци у дигиталном облику дати у тачкама мреже (*grid point data in digital form*) су рачунаром обрађени метеоролошки подаци за мрежу правилно распоређених

тачака на карти, за преношење из метеоролошког рачунара на други рачунар у кодираном облику који је погодан за аутоматску употребу;

59) смернице (*guidance material*) су необавезујући материјал који је припремила Агенција, а који описује значење захтева или спецификација и користе се као подршка у тумачењу Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, правила за њено извршење и *AMC*;

60) прогнозе у тачкама глобалне мреже (*gridded global forecasts*) су прогнозе очекиваних вредности метеоролошких параметара у тачкама глобалне мреже која има дефинисану хоризонталну и вертикалну резолуцију;

61) опасност (*hazard*) је свако стање, догађај или околност који могу изазвати штетну последицу;

62) релативна висина (*height*) је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се може сматрати тачком, мерено од одређене равни;

63) висина (*level*) је општи појам који се односи на вертикалну позицију ваздухоплова у лету и може да означава релативну висину, апсолутну висину или ниво лета;

64) локални редовни извештај (*local routine report*) је метеоролошки извештај који се издаје у фиксним временским интервалима, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;

65) локални специјални извештај (*local special report*) је метеоролошки извештај који се издаје у складу са установљеним критеријумима за специјална осматрања, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;

66) метеоролошки билтен (*meteorological bulletin*) је текст који се састоји од метеоролошких информација којима претходи одговарајуће заглавље;

67) метеоролошка информација (*meteorological information*) је метеоролошки извештај, анализа, прогноза и сваки други исказ који се односи на постојеће или очекиване метеоролошке услове;

68) метеоролошко осматрање (*meteorological observation*) је мерење и/или процењивање вредности једног или више метеоролошких елемената;

69) метеоролошки извештај (*meteorological report*) је информација о осмотреним метеоролошким условима који се односе на одређено време и локацију;

70) метеоролошки сателит (*meteorological satellite*) је вештачки Земљин сателит који врши метеоролошка осматрања и шаље те податке на Земљу;

71) биро за метеоролошко бдење (*meteorological watch office, MWO*) је биро који прати метеоролошке услове који утичу на летачке операције и пружа информације које се односе на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути и других појава у атмосфери које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова унутар дефинисане области одговорности;

72) минимална секторска апсолутна висина (*minimum sector altitude, MSA*) је најнижа апсолутна висина која се може користити, а која омогућава минимално надвишавање од 300 *m* (1.000 *ft*) свих објеката лоцираних у простору који се налази у оквиру сектора кружног облика, полупречника 46 *km* (25 *NM*), са центром у значајној тачки, референтној тачки аеродрома (*ARP*) или референтној тачки хелидрома (*HRP*);

73) хитно ваздухопловно обавештење (*NOTAM*) је порука која се дистрибуира путем телекомуникационих средстава, а која садржи информације о успостављању, стању или измени било ког навигационог уређаја, службе, поступка или опасности, чије је благовремено познавање значајно за особље које је учествује у летачким операцијама;

74) препрека (*obstacle*) означава све фиксне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове делове: (а) који су смештени на површини намењеној за кретање ваздухоплова по тлу, или (б) који надвишавају дефинисане површи намењене за

заштиту ваздухоплова у лету, или (ц) који се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу;

75) *OPMET* су оперативне метеоролошке информације које се користе у припреми летења или планирању летачких операција у лету;

76) *OPMET* банка података (*OPMET data bank*) је банка података успостављена да чува и омогућава коришћење оперативних метеоролошких информација за ваздухопловне потребе на међународном нивоу;

77) прееруптивна вулканска активност (*pre-eruption volcanic activity*) је неуобичајена и/или појачана вулканска активност која може да претходи вулканској ерупцији;

78) преовлађујућа видљивост (*prevailing visibility*) је највећа вредност видљивости, осмотрена у складу са дефиницијом „видљивости”, која је достигнута унутар области од најмање половине видокруга или на најмање половини површине аеродрома. Те области могу да садрже суседне или несуседне секторе;

79) проблематична употреба психоактивних супстанци (*problematic use of psychoactive substances*) је коришћење једне или више психоактивних супстанци од стране појединца на такав начин да: (а) представља директну опасност за корисника или угрожава животе, здравље или добробит других; и/или (б) узрокује или погоршава професионални, социјални, ментални или физички проблем или поремећај;

80) прогностичка карта (*prognostic chart*) је прогноза одређеног метеоролошког елемента или елемената за одређено време или период и за одређену површину или део ваздушног простора, графички приказана на карти;

81) психоактивне супстанце (*psychoactive substances*) су алкохол, опијати, канабиноиди, седативи и хипнотици, кокаин, други психостимуланси, халуциногени, као и испарљиви растварачи, док су кофеин и дуван изузети;

82) спасилачко-координациони центар (*rescue coordination centre, RCC*) је јединица одговорна за ефикасну организацију услуга трагања и спасавања и за координацију спровођења операција трагања и спасавања у области трагања и спасавања;

83) период одмора (*rest period*) је стални и дефинисани временски период, након и/или пре дужности, током кога је контролор летења ослобођен свих дужности;

84) систем сменског рада контролора летења (*rostering system*) означава структуру времена на дужности и периода одмора контролора летења у складу са правним и оперативним захтевима;

85) ризик (*risk*) је комбинација укупне вероватноће или учесталости појављивања штетне последице изазване опасношћу и озбиљности те последице;

86) полетно-слетна стаза (*runway*) је дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова;

87) видљивост дуж полетно-слетне стазе (*runway visual range, RVR*) је растојање до којег пилот ваздухоплова који се налази на оси полетно-слетне стазе може да види ознаке на површини полетно-слетне стазе или светла која означавају полетно-слетну стазу или њену осу;

88) безбедносна наредба (*safety directive*) означава документ који издаје или усваја надлежни оган и којим се налажу мере које се спроводе у функционалном систему или се задају ограничења за његову оперативну употребу у циљу поновног успостављања безбедности, ако докази показују да би у супротном безбедност у ваздухопловству била угрожена;

89) систем управљања безбедношћу (*Safety Management System – SMS*) је системски приступ управљању безбедношћу који обухвата неопходне организационе структуре, одговорности, политике и процедуре;

90) служба трагања и спасавања (*search and rescue services unit*) је општи термин који, у зависности од случаја, може да означава спасилачко-координациони центар, подцентар за спасавање или службу за узбуњивање;

91) брисана;

92) полуаутоматски систем за осматрање (*semi-automatic observing system*) је систем за осматрање који омогућава увећавање броја мерних елемената, али у раду захтева интервенцију човека за издавање одговарајућих извештаја;

93) *SIGMET* је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути и других појава у атмосфери, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова, као и на временски и просторни развој тих појава;

94) брисана;

95) специјални извештај из ваздуха (*special air-report*) је метеоролошки извештај са ваздухоплова у лету издат у складу са захтевима за осматрања током лета;

96) стрес (*stress*) је последица коју искуси појединац када се суочи са могућим узроком (стресором) промене људских могућности. Излагање стресору може утицати на могућности појединца негативно (дистрес), неутрално или позитивно (еустрес), у зависности од тога на који начин појединац доживљава своју способност да управља стресором;

97) обука за оспособљење за систем и уређај (*system and equipment rating training*) је обука осмишљена да пренесе одређено знање о системима/уређајима и вештине, којима се остварује оперативна стручност;

98) прилагођени подаци (*tailored data*) су ваздухопловни подаци које пружа оператер ваздухоплова или *DAT* пружалац у име оператера, а који су креирани за оперативно коришћење од стране самог оператера ваздухоплова;

99) алтернативни аеродром за аеродром полетања (*take-off alternate aerodrome*) је аеродром на који ваздухоплов може да слети ако то постане неопходно непосредно након полетања, а није могуће користити аеродром полетања;

100) прогноза за аеродром (*terminal aerodrome forecast, TAF*) је сажети извештај о очекиваним метеоролошким условима на аеродрому за одређени период;

101) терен (*terrain*) је површина Земље која садржи природно настале елементе као што су планине, брда, гребени, долине, водене површине, површине које су трајно под снегом и ледом, искључујући препреке;

102) праг полетно-слетне стазе (*threshold*) је почетак дела полетно-слетне стазе који се користи за слетање;

103) зона додира (*touchdown zone*) је део полетно-слетне стазе иза прага где ваздухоплов при слетању први пут додирне полетно-слетну стазу;

104) тропски циклон (*tropical cyclone*) је општи термин за безфронтални циклон синоптичких размера који настаје изнад тропских или суптропских мора, са уређеном конвекцијом и јасном циклонском циркулацијом приземног ветра;

105) саветодавни центар за тропске циклоне (*tropical cyclone advisory centre, TCAC*) је метеоролошки центар који снабдева бирое за метеоролошко бдење, светске обласне прогностичке центре и међународне банке *OPMET* података саветодавним информацијама о позицији, прогнозираном смеру и брзини кретања, средишњем притиску и максималној брзини приземног ветра тропских циклона;

106) видљивост (*visibility*) у ваздухопловству подразумева веће од следећа два растојања:

(1) највеће растојање са кога се црни објекат погодних димензија, смештен близу земље, може видети и препознати када се посматра наспрам светле позадине;

(2) највеће растојање са кога се у околини могу видети и идентификовати светла јачине 1.000 *cd* наспрам неосветљене позадине;

107) саветодавни центар за вулкански пепео (*volcanic ash advisory centre, VAAC*) је метеоролошки центар који снабдева бирое за метеоролошко бдење, центре обласне контроле летења, центре информисања ваздухоплова у лету, светске обласне прогностичке центре и међународне банке *OPMET* података саветодавним информацијама о хоризонталном и вертикалном распростирању и прогнозираном кретању вулканског пепела у атмосфери;

108) светски прогностички центар (*World area forecast centre, WAFC*) је метеоролошки центар који припрема и издаје прогнозе значајног времена (*SIGWX*) и прогнозе за горњи ваздушни простор, у дигиталном облику на глобалном нивоу, директно државама чланицама, као део услуга ваздухопловне фиксне комуникације заснованих на интернет протоколу;

109) светски прогностички систем (*world area forecast system, WAFS*) је глобални систем путем кога светски прогностички центри пружају ваздухопловне метеоролошке прогнозе на рути у јединственим стандардизованим форматима;

110) аеродромска контрола летења (*aerodrome control tower*) је јединица контроле летења успостављена за пружање услуге контроле летења за аеродромски саобраћај;

111) аеродромски саобраћај (*aerodrome traffic*) је целокупан саобраћај на маневарским површинама аеродрома и сви ваздухоплови који лете у близини аеродрома. Ваздухоплови који лете у близини аеродрома су, између осталих, и ваздухоплови који улазе или напуштају аеродромски саобраћајни круг;

112) аеродромски саобраћајни круг (*aerodrome traffic circuit*) је одређена путања лета којом ваздухоплов лети у близини аеродрома;

113) ваздухопловна фиксна станица (*aeronautical fixed station*) је станица у ваздухопловној фиксној служби;

114) ваздухопловно светло на земљи (*aeronautical ground light*) је било које светло које је постављено са посебном наменом да служи као помоћ ваздушној пловидби, осим светала на ваздухопловима;

115) ваздухопловни информативни циркулар (*aeronautical information circular, AIC*) је обавештење које садржи информације које се не могу објавити путем *NOTAM* или унети у Зборник ваздухопловних информација (*AIP*), али се односе на безбедност летења, ваздушну пловидбу, технички, административни или законодавни садржај;

116) управљање ваздухопловним информацијама (*aeronautical information management*) је динамичко интегрисано управљање ваздухопловним информацијама кроз пружање и размену дигиталних ваздухопловних података гарантованог квалитета, у сарадњи са свим учесницима;

117) ваздухопловни информативни производ (*aeronautical information product*) су ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације које се стављају на располагање као скупови дигиталних података или у стандардизованом приказу, на папиру или електронском медију. Ваздухопловни информативни производи су:

- Зборник ваздухопловних информација, укључујући његове амандмане и додатке;
- *AIC*;
- ваздухопловне карте;
- *NOTAM*;
- дигитални скупови података;

118) Зборник ваздухопловних информација (*AIP*) је публикација коју објављује држава или која се објављује у име државе, а садржи ваздухопловне информације трајног карактера значајне за ваздушну пловидбу;

119) амандман на *AIP* је трајна измена информација садржаних у *AIP*;

120) додатак на *AIP* је привремена измена информација садржаних у *AIP* које се пружају на посебним страницама;

121) уређивање и контрола ваздухопловних информација (*aeronautical information regulation and control*) (*AIRAC*) је систем чија је сврха благовремено најављивање околности које захтевају значајне измене у оперативној пракси, заснован на заједничким, унапред одређеним датумима ступања на снагу;

122) ваздухопловна услуга мобилне комуникације (*aeronautical mobile service*) је услуга мобилне комуникације између ваздухопловних станица и станица на ваздухопловима или између станица на ваздухопловима, у којој могу да учествују станице на пловилима за спасавање; радио-предајници за означавање позиције ваздухоплова у нужди, такође, могу да учествују у овој услузи на фреквенцијама одређеним за невољу и опасност;

123) ваздухопловна станица (*aeronautical station*) је копнена станица у ваздухопловној услузи мобилне комуникације. У одређеним случајевима, ваздухопловна станица може да буде смештена, на пример, на пловилу или на платформи на мору;

124) ваздухопловна телекомуникациона станица (*aeronautical telecommunication station*) је станица у телекомуникационој услузи која може да се користи за било коју ваздухопловну сврху;

125) *AFIS* аеродром (*AFIS aerodrome*) је аеродром у чијем се ваздушном простору пружају *AFIS* услуге;

126) *AFIS* јединица (*AFIS unit*) је јединица која је основана да обезбеди *AFIS* услуге и услуге узбуњивања;

127) идентификација ваздухоплова (*aircraft identification*) је група слова, бројева или комбинација слова и бројева која је идентична позивном знаку ваздухоплова који се користити у комуникацијама ваздух-земља или је његов кодирани еквивалент, а употребљава се за идентификацију ваздухоплова у комуникацијама земља-земља у услугама у ваздушном саобраћају;

128) комуникација ваздух-земља (*air-ground communication*) је двосмерна комуникација између ваздухоплова и станица или локација на земљи;

129) саветодавна услуга у ваздушном саобраћају (*air traffic advisory service*) је услуга која се пружа у ваздушном простору утврђених димензија или на утврђеној рути (саветодавном ваздушном простору), како би се, у мери у којој је то изводљиво, обезбедило раздвајање ваздухоплова који лете у складу са правилима инструменталног летења (*IFR*);

130) одобрење контроле летења (*air traffic control clearance*) или *ATC* одобрење (*ATC clearance*) је одобрење ваздухоплову да настави лет, под условима које је утврдила јединица контроле летења;

131) инструкција контроле летења (*air traffic control instruction*) или *ATC* инструкција (*ATC instruction*) су инструкције које издаје контрола летења, којима се захтева од пилота да предузме одређене мере;

132) јединица контроле летења (*air traffic control* (*ATC*) *unit*) или *ATC* јединица (*ATC unit*) је општи појам који може да означава центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле летења или аеродромску контролу летења;

133) *ALERFA* је шифра која се користи да означи фазу узбуне;

134) услуга узбуњивања (*alerting service*) је услуга која се пружа ради обавештавања надлежних организација о ваздухоплову коме је потребна помоћ у виду трагања и спасавања и ради помоћи таквим организацијама, ако је то потребно;

135) фаза узбуне (*alert phase*) је ситуација у којој постоји бојазан за безбедност ваздухоплова и лица у њему;

136) јединица прилазне контроле летења (*approach control unit*) је јединица успостављена ради пружања услуге контроле летења за контролисане летове у доласку или одласку са једног или више аеродрома;

137) рута просторне навигације (*area navigation route*) је *ATS* рута која је успостављена како би могли да је користе ваздухоплови који имају могућност да користе просторну навигацију;

138) обједињавање (*assemble*) је процес придруживања података од више различитих извора у базу података и успостављања основе за даљу обраду;

139) *ATS* рута (*ATS route*) је одређена рута успостављена за усмеравање протока ваздушног саобраћаја у сврху пружања *ATS*;

140) услуга надзора за услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) (*ATS surveillance service*) је услуга која се пружа непосредно путем *ATS* система надзора;

141) систем надзора за услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) (*ATS surveillance system*) је генерички појам који означава *ADS-B, PSR, SSR* или било који други упоредиви земаљски систем који омогућава идентификацију ваздухоплова;

142) аутоматски зависни надзор - емисија (*automatic dependent surveillance - broadcast, ADS-B*) је начин на који ваздухоплови, возила на аеродрому и други објекти могу аутоматски да емитују или примају, или емитују и примају податке, као што су идентификација, позиција и додатни подаци, ако је потребно, емитовањем путем везе за пренос података (*data link*);

143*) аутоматски зависни надзор - уговор (automatic dependent surveillance - contract, ADS-C*) је начин на који се услови *ADS-C* споразума размењују између земаљског система и ваздухоплова путем везе за пренос података, одређујући под којим условима се иницирају *ADS-C* извештаји и које податке треба укључити у извештаје;

144) *information service* (*ATIS*)) је аутоматско пружање актуелних рутинских информација ваздухопловима у доласку и одласку у току 24 сата или одређеног дела дана;

145) аутоматско емитовање терминалних информација путем везе за пренос података (*D-ATIS*) (*data link-automatic terminal information service* (*D-ATIS*)) је пружање *ATIS* услуга путем везе за пренос података;

146) говорно аутоматско емитовање терминалних информација (*voice-automatic terminal information service* (*Voice-ATIS*)) је пружање *ATIS* услуга путем сталне и понављајуће говорне емисије;

147) емитовање (*broadcast*) је пренос информација које се односе на ваздушну пловидбу који није намењен само одређеној станици или појединим станицама;

148) *ceiling* је растојање од тла или воде до доње границе најнижег слоја облака испод 6.000 *m* (20.000 *ft*) који покрива више од половине неба;

149) граница важења одобрења (clearance limit) је тачка до које важи одобрење контроле летења издато ваздухоплову;

150) база облака (*cloud base*) је висина базе најнижег посматраног или прогнозираног елемента облака у близини аеродрома или оперативне површине или унутар одређеног подручја операција, која се обично мери изнад надморске висине аеродрома или, у случају операција изнад мора, изнад средњег нивоа мора;

151) комплетност (*completeness*) је, ако се ради о подацима, степен поузданости да су пружени сви подаци који су неопходни за намеравану употребу;

152) ниво поузданости (*confidence level*) је вероватноћа да је стварна вредност параметра у оквиру одређеног интервала око његове процењене вредности;

153) конференцијске комуникације (*conference communications*) су комуникациона средства која омогућавају да се директан разговор одвија између три или више локација истовремено;

154) контролисана зона (*controlled zone*) је контролисани ваздушни простор који се простире од површине земље до одређене горње границе;

155) контролисани аеродром (*controlled aerodrome*) је аеродром на коме се пружа услуга контроле летења за аеродромски саобраћај;

156) контролисани ваздушни простор (*controlled airspace*) је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружа услуга контроле летења у складу са класификацијом ваздушног простора;

157) контролисани лет (*controlled flight*) је сваки лет који је предмет одобрења контроле летења;

158) комуникације контролор-пилот путем везе за пренос података (*controller-pilot data link communications* (*CPDLC*)) је начин комуникације између контролора летења и пилота, коришћењем везе за пренос података за *ATC* комуникације;

159) критична област (*critical area*) је област одређених димензија око земаљске опреме за прецизно инструментално прилажење у којој присутност возила или ваздухоплова проузрокује неприхватљиво ометање сигнала за навођење;

160) ниво крстарења (*cruising level*) је ниво лета који се задржава током највећег дела лета;

161) контрола цикличне редунданције (*cyclic redundancy check* (*CRC*)) је математички алгоритам који се примењује на дигитално изражавање података, који омогућава ниво сигурности у однсу на губитк или измену података;

162) опасна зона (*danger area*) је део ваздушног простора утврђених димензија у коме се, у одређеним временским интервалима, могу одвијати активности опасне по летење ваздухоплова;

163) тачност података (*data accuracy*) је степен подударности између процењене или измерене вредности и стварне вредности;

164) површ за прикупљање података (*data collection surface*) је одређена површ намењена прикупљању података о препрекама или терену;

165) интегритет података (*data integrity*) је степен гаранција да ваздухопловни подаци и њихове вредности нису били изгубљени или промењени од времена настанка или овлашћене измене;

166) елемент података (*data item*) је појединачни атрибут потпуног скупа података, којем је додељена вредност која дефинише његов тренутни статус;

167) комуникације путем везе за пренос података (*data link communications*) је облик комуникације намењен за размену порука путем везе за пренос података;

168) *data link-VOLMET* (*D-VOLMET*) је пружање аеродромских редовних метеоролошких извештаја (*METAR*), аеродромских специјалних метеоролошких извештаја (*SPECI*), *TAF*, *SIGMET*, специјалних извештаја из ваздуха који нису покривени *SIGMET* и, ако су на располагању, *AIRMET* путем *data link*;

169) креирање података (*data origination*) је креирање новог елемента података са његовом придруженом вредношћу, измена вредности постојећег елемента податка или брисање постојећег елемента податка;

170) спецификација информационог производа (*data product specification*) је детаљан опис скупа података или серије скупова података, заједно са додатним информацијама које омогућавају креирање тог скупа или серије скупова, њихово достављање другом лицу и коришћење од стране другог лица;

171) скуп података (*data set*) је препознатљива група података;

172) датум (*datum*) је било која величина или скуп величина који може да служи као референца или основа за израчунавање других величина;

173) *DETRESFA* је шифра која се користи да означи фазу опасности;

174) фаза опасности (*distress phase*) је ситуација у којој постоји основана сумња да ваздухоплову и лицима у њему прети озбиљна и непосредна опасност или да им треба пружити неодложну помоћ;

175) одобрење наредне јединице контроле летења (*downstream clearance*) је одобрење које је ваздухоплову издала јединица контроле летења која није тренутно надлежна за тај ваздухоплов;

176) битан саобраћај (*essential traffic*) је контролисани саобраћај на који се примењује раздвајање у оквиру услуге контроле летења, али који у односу на поједини

контролисани лет није или неће бити раздвојен од другог контролисаног саобраћаја одговарајућим минимумима раздвајања;

177) битни локални саобраћај (*essential local traffic*) је сваки ваздухоплов, возило или особље који су на маневарској површини или близу ње, или саобраћај у подручју полетања и почетног пењања или завршног прилажења, који може представљати опасност за предметни ваздухоплов;

178) предвиђено време доласка (*estimated time of arrival*) је:

а) за *IFR* летове, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад одређене тачке која је одређена навигационим средствима, од које почиње процедура инструменталног прилажења или, ако таква средства не постоје на аеродрому, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад аеродрома;

б) за летове у складу са правилима визуелног летења (*VFR*), предвиђено време доласка изнад аеродрома;

179) објекат (*feature*) је апстракција појава из стварног света;

180) атрибут објекта (*feature attribute*) је карактеристика објекта којој су придружени назив, тип податка и домен вредности;

181) врста објекта (*feature type*) је класа појава из реалног окружења са заједничким особинама, на основу које се врши основна класификација у каталогу објеката;

182) завршно прилажење (*final approach*) је део процедуре инструменталног прилажења које:

а) почиње на одређеном фиксу или тачки или, ако такав фикс или тачка нису одређени, на било ком од следећих места:

(i) на крају последњег процедуралног заокрета, основног заокрета или заокрета према полетно-слетној стази у процедури снижавања, ако су одређени;

(ii) на тачки сусрета последње линије пута која је наведена у процедури прилажења;

б) се завршава на тачки у близини аеродрома са које може да се слети или започне процедура неуспелог прилажења;

183) зона информисања ваздухоплова у лету (*flight information zone*) је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају аеродромско информисање ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања за аеродромски саобраћај;

184) услуге израде процедура летења (*flight procedure design services*) су услуге израде, документовања, валидације, одржавања и периодичне измене процедура летења неопходних за безбедност, регуларност и ефикасност ваздушне пловидбе;

185) дизајнер процедура летења (*flight procedure designer*) је квалификована особа задужена за израду, документовање, валидацију, континуирано одржавање и периодичну ревизију процедура летења;

186) процедура летења (*flight procedure*) је скуп унапред утврђених летачких маневара чија је сврха да их пилот прати, објављених у електронском, штампаном и/или дигиталном облику. Процедура летења се спроводи складу са правилима инструменталног летења (*IFR*) или у складу са правилима визуелног летења (*VFR*);

187) план лета (*flight plan*) је скуп одређених информација које се достављају јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају, а односе се на планирани лет или део лета ваздухоплова;

188) видљивост у лету (*flight visibility*) је видљивост из пилотске кабине ваздухоплова у лету;

189) формат (*format*) је, ако се односи на податке, структура елемената података, евиденција и датотека (files) уређена тако да испуњава стандарде, спецификације или захтеве квалитета података;

190) геоид (*geoid*) је еквипотенцијална површ у гравитационом пољу Земље која се поклапа са неузнемиреним средњим нивоом мора (MSL) и континуирано пружа кроз континенте;

191) ундулација геоида (*geoid undulation*) је растојање од геоида изнад (позитивна) или испод (негативна) математичког референтног елипсоида;

192) путања понирања (*glide path*) је путања утврђена у циљу вертикалног вођења током завршног прилажења;

193) видљивост при земљи (*ground visibility*) је видљивост на аеродрому објављена од стране овлашћеног осматрача или аутоматских система;

194) курс ваздухоплова (*heading*) је угао између уздужне осе ваздухоплова и правца севера (правог, магнетног, компасног или мрежног), обично изражен у степенима;

195) хелидром (*heliport*) је аеродром или одређено подручје неке структуре које је намењено да се користи, у потпуности или делимично, за долазак, одлазак и кретање хеликоптера по површини;

196) класификација интегритета (*integrity classification*) је, ако се односи на ваздухопловне податке, класификација заснована на потенцијалном ризику који произилази из коришћења грешком измењених података, уз разликовање рутинских, битних и критичних података;

197) међународни *NOTAM* биро (*international NOTAM office (NOF)*) је биро који држава одреди за међународну размену *NOTAM*;

198) фикс за чекање (*holding fix*) је географска локација која служи као референца за процедуру чекања;

199) процедура чекања (holding procedure) је унапред утврђени маневар у сврху задржавања ваздухоплова у одређеном ваздушном простору у очекивању даљег одобрења;

200) идентификација (*identification*) је ситуација када се индикатор позиције одређеног ваздухоплова види на приказу ситуације и са сигурношћу је идентификован;

201) правила инструменталног летења (*instrument flight rules*) су правила која омогућавају да ваздухоплов који је опремљен одговарајућом навигационом опремом која одговара рути по којој треба да лети, лети у складу са прописима о ваздухопловним операцијама;

202) *INCERFA* је шифра која се користи да означи фазу неизвесности;

203) операције инструменталног прилажења (*instrument approach operations*) је прилажење и слетање употребом инструмената за навигационо вођење на основу процедуре инструменталног прилажења. Постоје две методе за спровођење операција инструменталног прилажења:

а) операција дводимензионалног (2*D*) инструменталног прилажења, у којој се примењује само бочно навигационо вођење;

б) операција тродимензионалног (3*D*) инструменталног прилажења, у којој се примењују бочно и вертикално навигационо вођење;

204) процедура инструменталног прилажења (*instrument approach procedure (IAP)*) је низ унапред одређених маневара ваздухоплова који се изводе према инструментима у ваздухоплову и који обезбеђују одређену удаљеност од препрека, почевши од тачке почетног прилажења или, ако је то примењиво, од почетка одређене путање за долазак, до тачке са које је могуће извршити слетање, а ако слетање није извршено, до позиције на којој се примењују критеријуми надвишавања препрека у чекању или на рути. Процедуре инструменталног прилажења се класификују на следећи начин:

а) процедура непрецизног прилажења (*non-precision approach (NPA) procedure*) је процедура инструменталног прилажења која је намењена за операције 2*D* инструменталног прилажења тип А.

б) процедура прилажења са вертикалним вођењем (approach procedure with vertical guidance (APV)) је процедура инструменталног прилажења са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова (PBN), намењена за операције 3*D* инструменталног прилажења тип *A*.

ц) процедура прецизног прилажења (*precision approach* (*PA*) *procedure*) је процедура инструменталног прилажења заснована на навигационим системима (*ILS*, *MLS*, *GLS* и *SBAS Cat I*) намењена за операције 3*D* инструменталног прилажења тип *A* или *B*;

205) инструментални метеоролошки услови (*instrument meteorological conditions* (*IMC*)) су метеоролошки услови изражени кроз видљивост, удаљеност од облака и *ceiling*, чије су вредности мање од минимума утврђених за визуелне метеоролошке услове;

206) операције у условима смањене видљивости (*low visibility operations* (*LVO*)) су операције прилажења на или полетања са полетно-слетне стазе у условима видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) која износи мање од 550 *m* са висином одлуке нижом од 200 *ft*;

206а) поступци у условима смањене видљивости (*low visibility procedures*) су поступци који се примењују на аеродрому у циљу безбедних операција у условима смањене видљивости;

207) маневарска површина (*manoeuvring area*) је део аеродрома који је одређен за полетање, слетање и вожење ваздухоплова, осим платформи;

208) мета-подаци (*metadata*) су подаци о подацима;

209) површина за кретање ваздухоплова (*movement area*) је део аеродрома који се користи за полетање, слетање и вожење ваздухоплова по земљи, а који се састоји од маневарске површине и платформе;

210) навигационо средство (*navigation aid*) је уређај или систем ван ваздухоплова који производи електро-магнетне сигнале које навигациони системи у ваздухоплову користе у циљу одређивања позиције или вођења на путањи лета;

211) мод секундарног надзорног радара (*mode Secondary Surveillance Radar* (*SSR*)) је конвенционална ознака која се односи на одређене функције интерогационих сигнала које емитује *SSR* интерогатор. У *ICAO* Анексу 10 наведена су четири мода: *A*, *C*, *S* и интермодални;

212) скоро паралелне полетно-слетне стазе (*near-parallel runways*) су полетно-слетне стазе које се не укрштају, а њихове продужене осе међусобно конвергирају/дивергирају под углом од 15 степени или мање;

212а) операција са оперативним одобрењима (*operation with operational credits*) је операција у којој се користи одређена опрема у ваздухоплову или на земљи или комбинација опреме у ваздухоплову и на земљи којом се омогућава било који од следећих елемената:

а) примена оперативних минимума нижих од стандардних оперативних минимума аеродрома за одређену класификацију операција,

б) захтеви у погледу видљивости могу бити испуњени или смањени,

ц) потребно је мање опреме на земљи;

213) вођа ваздухоплова (*pilot-in-command*) је пилот којег оператер, или у случају опште авијације, власник, одреди за вођу ваздухоплова и који је одговоран за безбедно извршење лета;

214) позиција (*position*) је, у географском смислу, скуп координата (географска ширина и дужина) утврђених у односу на референтни математички елипсоид којим се дефинише позиција тачке на површини земље;

215) означавање позиције (*position indication*) је на приказу ситуације визуелни индикатор у облику симбола и/или у неком другом, несимболичком облику, чија је сврха означавање позиције ваздухоплова, возила на аеродрому или другог објекта;

216) висина по притиску (*pressure-altitude*) је атмосферски притисак изражен као апсолутна висина који одговара том притиску у стандардној атмосфери;

217) примарни радар (*primary radar*) је радарски систем који користи одразе радио сигнала;

218) писана комуникација (*printed communications*) је комуникација која на сваком терминалу круга аутоматски производи трајни писани запис свих порука које прођу кроз тај круг;

219) забрањена зона (*prohibited area*) је део ваздушног простора утврђених димензија изнад копнених подручја или територијалних вода државе чланице, у коме је летење ваздухоплова забрањено;

220) услуга радио-навигације (*radio navigation service*) је услуга којом се, у сврху ефикасног и безбедног одвијања операција, обезбеђују информације за вођење или подаци о позицији ваздухоплова, од једног или више радио-навигационих средстава;

221) радио-телефонија (*radiotelephony*) је облик радио-комуникације који је првенствено намењен размени информација говорним путем;

222) спецификација захтеваних комуникационих могућности (*required communication performance specification*)" или „*RCP* спецификација (*RCP specification*) је скуп захтева који се односе на пружање услуга у ваздушном саобраћају и повезану опрему на земаљи, могућности ваздухоплова и операције које су потребне како би се подржавала комуникација заснована на могућностима;

223) спецификација захтеване надзорне способности (*required surveillance performance specification*) или „спецификација *RSP* (*RSP specification*)" је скуп захтева који се односе на пружање услуга у ваздушном саобраћају и повезану опрему на земљи, могућности ваздухоплова и операције које су потребне како би се подржао надзор заснован на могућностима;

224) резолуција (*resolution*) је, ако се односи на податке, број јединица или цифара помоћу којих се измерена или израчуната вредност изражава и користи;

225) условно забрањена зона (*restricted area*) је део ваздушног простора утврђених димензија изнад копнених подручја или територијалних вода државе чланице, у ком је летење ваздухоплова ограничено у складу са одређеним условима;

226) фаза руте (*route stage*) је рута или део руте којима се лети без међуслетања;

227) полетно-слетна стаза у употреби (*runway-in-use*) је полетно-слетна стаза или полетно-слетне стазе које, у одређеном тренутку, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају сматра најпогоднијом за употребу за све типове ваздухоплова за које се очекује да ће слетети на предметни аеродром или полетети са њега. Одвојене полетно-слетне стазе или више полетно-слетних стаза се могу одредити као полетно-слетне стазе у употреби за ваздухоплове у доласку и ваздухоплове у одласку;

228) секундарни радар (*secondary radar*) је радарски систем у којем радио сигнал послат са станице радара активира слање радио сигнала са друге станице;

229) секундарни надзорни радар (*secondary surveillance radar* (*SSR*)) је надзорни радарски систем који користи предајнике и пријемнике (интерогаторе) и транспондере;

230) осетљива област (*sensitive area*) је област која се простире изван критичне области, у којој паркирање или кретање ваздухоплова или возила утиче на сигнал за вођење у мери да може да изазове неприхватљиво ометање за ваздухоплов који тај сигнал користи;

231) *SNOWTAM* је посебна серија *NOTAM*, дата у стандардном формату извештаја о стању површина, којом се обавештава о постојању или престанку опасних услова услед снега, леда, лапавице, мраза, стајаће воде или воде помешане са снегом, лапавицом, ледом или мразом на површини за кретање ваздухоплова;

232) значајна тачка (*significant point*) је одређена географска позиција која се користи за одређивање *ATS* руте или путање лета ваздухоплова, као и за друге навигационе и *ATS* сврхе;

233) приказ ситуације (*situation display*) је електронски приказ на којем се показује позиција и кретање ваздухоплова и друге информације према потреби;

234) стандардни инструментални долазак (*standard instrument arrival* (*STAR*)) је утврђена рута за долазак у складу са правилима инструменталног летења, која повезује значајну тачку, обично на *ATS* рути, са тачком на којој се може започети објављена процедура инструменталног прилажења;

235) стандардни инструментални одлазак (*standard instrument departure* (*SID*)) је утврђена рута за одлазак у складу са правилима инструменталног летења која повезује аеродром или појединачну полетно-слетну стазу аеродрома са одређеном значајном тачком, обично на одређеној *ATS* рути, од које почиње рутна фаза лета;

236) специјални *VFR* лет (*special VFR flight*) је *VFR* лет одобрен од стране контроле летења за летење у контролисаној зони, у метеролошким условима који су испод VMC;

237) вожење (*taxiing*) је кретање ваздухоплова по површини аеродрома или оперативном месту сопственим погоном, искључујући полетање и слетање;

238) рулна стаза (*taxiway*) је одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за вожење ваздухоплова и која служи за повезивање различитих делова аеродрома;

239) завршна контролисана област (*terminal control area* (*TMA*)) је контролисана област која се обично успоставља на стецишту *ATS* рута у близини једног или више значајнијих аеродрома;

240) благовременост (*timeliness*) је, ако је реч о подацима, степен поузданости да су подаци примењиви у периоду њихове намераване употребе;

241) следљивост (*traceability*) је, ако је реч о подацима, степен у коме систем или информациони производ може да пружи евиденцију о изменама извршеним на том производу и на тај начин омогући праћење трага провере од крајњег корисника до извора података;

242) линија пута (*track*) је пројекција путање ваздухоплова на земљину површину, чији је смер у било којој тачки обично изражен у степенима у односу на север (прави, магнетни или мрежни);

243) информације о саобраћају (*traffic information*) су информације које издаје јединица пружаоца услуга у ваздушном саобраћају да упозори пилота на други познати или осмотрени ваздушни саобраћај, који може да буде у близини позиције или предвиђене руте лета и да помогне пилоту да избегне судар;

244) тачка примопредаје (*transfer of control point*) је одређена тачка на путањи лета ваздухоплова, на којој се одговорност за пружање услуге контроле летења преноси са једне јединице контроле летења на другу или са једног контролора летења на другог;

245) „јединица која предаје ваздухоплов (*transferring unit*) је јединица контроле летења у којј је у току поступак преношења одговорности за пружање услуге контроле летења одређеном ваздухоплову следећој јединици контроле летења или контролору летења на рути лета;

246) прелазна апсолутна висина (*transition altitude*) је висина на којој или испод које се вертикална позиција ваздухоплова изражава као апсолутна висина;

247) прелазни слој (*transition layer*) је ваздушни простор између прелазне апсолутне висине и прелазног нивоа;

248) прелазни ниво (*transition level*) је најнижи употребљиви ниво лета изнад прелазне апсолутне висине;

249) валидација (*validation*) је, ако је реч о подацима, поступак потврде да подаци испуњавају захтеве за специфичну примену или намеравану употребу;

250) верификација (*verification*) је, ако је реч о подацима, оцена излазних података у поступку обраде ваздухопловних података, како би се обезбедила тачност и доследност у односу на улазне податке и примењиве стандарде, правила и конвенције коришћене у том поступку;

251) фаза неизвесности (*uncertainty phase*) је ситуација у којој постоји неизвесност у погледу безбедности ваздухоплова и лица у њему;

252) слободни балон без посаде (*unmanned free balloon*) је ваздухоплов без сопственог погона, без посаде, лакши од ваздуха, у слободном лету;

253) векторисање (*vectoring*) је пружање навигационог вођења ваздухоплову давањем специфичних курсева, на основу употребе система надзора за услуге у ваздушном саобраћају;

254) лет у складу са правилима визуелног летења (*visual flight rules flight*) или „*VFR* лет (*VFR flight*)" је лет обављен у складу са правилима визуелног летења;

255) визуелно прилажење (*visual approach*) је прилажење *IFR* лета при којем део или цела процедура инструменталног прилажења није завршена, а прилажење је изведено помоћу визуелних референци терена;

256) визуелни метеоролошки услови (*visual meteorological conditions* (*VMC*)) су метеоролошки услови изражени кроз видљивост, удаљеност од облака и *ceiling*, чије су вредности једнаке или веће од утврђених минимума;

257) *VOLMET* су метеоролошке информације за ваздухоплове у лету;

258) *VOLMET* емисија (*VOLMET broadcast*) је пружање, према потреби, важећих *METAR*, *SPECI*, *TAF* и *SIGMET* путем непрекидних говорних емисија које се стално понављају;

259) путна тачка (*waypoint*) је назначена географска локација која се користи за утврђивање руте просторне навигације или путање лета ваздухоплова који користи просторну навигацију. Путне тачке су означене као:

а) путна тачка необавезног прелета (*fly-by waypoint*) - путна тачка за коју је потребан претходни заокрет како би се омогућило тангенцијално излажење на следећи сегмент руте или процедуре, или

б) путна тачка обавезног прелета (*fly-over waypoint*) - путна тачка у којој сезаокрет започиње у циљу спајања са следећим сегментом руте или процедуре;

264) опсерваторија за вулкане (*volcano observatory*) је опсерваторија коју је одобрио надлежни орган, која осматра активност једног или више вулкана и та осматрања доставља ваздухопловним корисницима са договорене листе;

265) географски језик за означавање (*Geography Markup Language*, *GML*) је стандард за кодирање Отвореног геопросторног конзорцијума (*Open Geospatial Consortium*, *OGC*);

266) центар за васионско време (*space weather centre*, *SWXC*) је центар успостављен за праћење и пружање саветодавних информација о појавама васионског времена за које се очекује да утичу на радио-комуникације високих фреквенција, комуникације путем сателита, навигационе и надзорне системе засноване на *GNSS* и/или представљају ризик од зрачења за лица која се налазе у ваздухоплову.

АНЕКС II

ЗАХТЕВИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ – НАДЗОР УСЛУГА И ДРУГИХ ФУНКЦИЈА *ATM* МРЕЖЕ (Део-ATM/ANS.AR)

ГЛАВА А – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATM/ANS.AR.A.001 Обим

Овај анекс успоставља захтеве за административни систем и систем управљања надлежних органа одговорних за сертификацију, надзор и спровођење прописа у вези са применом захтева утврђених у Анексима од III до XIII од стране пружалаца услуга у складу са чланом 6. ове уредбе.

ATM/ANS.AR.A.005 Послови сертификације, надзора и спровођења прописа

а) Надлежни орган обавља послове сертификације, надзора и спровођења прописа у вези са испуњењем захтева који се односе на пружаоце услуга, надгледа безбедно пружање њихових услуга и проверава да ли су примењиви захтеви испуњени.

б) Надлежни органи утврђују и извршавају послове сертификације, надзора и спровођења прописа на начин који обезбеђује:

1) да постоје одређене линије одговорности за примену сваке одредбе ове уредбе;

2) да су упознати са механизмима безбедносног надзора и њиховим резултатима;

3) да је обезбеђена размена релевантних информација између надлежних органа.

Предметни надлежни органи редовно врше преиспитивање споразума о надзору над пружаоцима услуга који пружају услуге ваздушне пловидбе у функционалним блоковима ваздушног простора (*FABs*) који се простиру дуж ваздушног простора који потпада под надлежност више држава чланица, како је наведено у члану 2. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 и, у случају прекограничног пружања услуга ваздушне пловидбе, споразума о међусобном признавању надзорних активности, како је наведено у члану 2. став 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, као и практичне примене ових споразума, посебно имајући у виду постигнути безбедносни учинак пружалаца услуга под њиховим надзором.

ц) Надлежни орган успоставља споразуме о координацији са другим надлежним органима за пријављене промене у функционалном систему које укључују пружаоце услуга под надзором других надлежних органа. Ти споразуми о координацији обезбеђују делотворан избор и преглед пријављених промена, у складу са ATM/ANS.AR.C.025.

ATM/ANS.AR.A.010 Документација у вези са сертификацијом, надзором и спровођењем прописа

Надлежни орган ставља на располагање свом особљу одговарајућа правна акта, стандарде, правила, техничка документа и друга повезана документа, у циљу обављања њихових задатака и извршавања њихових дужности.

ATM/ANS.AR.A.015 Начини усаглашавања

а) Агенција утврђује прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*) који могу да се користе за успостављање усаглашености са захтевима из ове уредбе. Ако постоји усаглашеност са *AMC*, примењиви захтеви ове уредбе сматрају се испуњеним.

б) Алтернативни начини усаглашавања (*AltMOC*) се могу користити за успостављање усаглашености са захтевима из ове уредбе.

ц) Надлежни орган успоставља систем којим доследно процењује да сви *AltMOC* које он користи или које користе пружаоци услуга под његовим надзором, омогућавају успостављање усаглашености са захтевима из ове уредбе.

д) Надлежни орган процењује све *AltMOC* које је предложио пружалац услуга у складу са ATM/ANS.OR.A.020, анализирањем достављене документације и, ако сматра неопходним, обављањем надзора над пружаоцем услуга.

Када надлежни орган утврди да су *AltMOC* довољни да обезбеде усаглашеност са примењивим захтевима ове уредбе, он одмах:

1) обавештава подносиоца захтева да *AltMOC* може да се спроведе и, по потреби, врши измене сертификата подносиоца захтева у складу с тим;

2) обавештава Агенцију о садржају *AltMOC*, укључујући копије целокупне документације од значаја; и

3) обавештава остале државе чланице о прихваћеним *AltMOC*.

е) Ако сам надлежни орган користи *AltMOC* како би постигао усаглашеност са примењивим захтевима ове уредбе, он је дужан:

1) да их учини доступним свим пружаоцима услуга који су под његовим надзором; и

2) да неодложно обавести Агенцију.

Надлежни орган доставља Агенцији комплетан опис *AltMOC*, укључујући све измене процедура које могу бити од значаја, као и процену којом се доказује да су испуњени примењиви захтеви ове уредбе.

ATM/ANS.AR.A.020 Обавештавање Агенције

а) Надлежни орган обавештава Агенцију о сваком значајном проблему у спровођењу Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката, у року од 30 дана од када је надлежна власт постала свесна проблема.

б) Не доводећи у питање Уредбу Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 376/2014 и делегиране и спроведбене акте донете на основу ње, надлежни орган је дужан да Агенцији, што пре, достави информације од значаја за безбедност које произилазе из пријава догађаја похрањених у националној бази података у складу са чланом 6. тачка 6) Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014.

ATM/ANS.AR.A.025 Неодложна реакција на безбедносни проблем

а) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014, надлежни орган успоставља систем одговарајућег прикупљања, анализе и ширења безбедносних информација.

б) Агенција примењује систем за одговарајућу анализу сваке релевантне безбедносне информације коју су доставили надлежни органи и, по потреби, без даљег одлагања доставља државама чланицама и Комисији сваку информацију, укључујући препоруке или корективне мере које је потребно предузети, а које су им неопходне за благовремено реаговање на безбедносни проблем који укључује пружаоце услуга.

ц) Након пријема информација које су наведене у ст. а) и б), надлежни орган предузима одговарајуће мере за отклањање безбедносног проблема, укључујући издавање безбедносне наредбе у складу са ATM/ANS.AR.A.030.

д) О мерама које су предузете у складу са ставом ц) одмах се обавештавају дотични пружаоци услуга како би се усагласили са њима, у складу са ATM/ANS.OR.A.060. Надлежни орган, такође, обавештава Агенцију о овим мерама, а ако је потребна удружена активност - и остале заинтересоване надлежне органе.

ATM/ANS.AR.A.030 Безбедносне наредбе

а) Надлежни орган издаје безбедносну наредбу када утврди постојање небезбедних услова у функционалном систему који захтевају неодложне мере.

б) Безбедносна наредба се прослеђује предметном пружаоцу услуга и мора да садржи најмање следеће информације:

1) идентификацију небезбедних услова;

2) идентификацију угроженог функционалног система;

3) захтеване мере и њихово образложење;

4) рок за извршење захтеваних мера;

5) датум њеног ступања на снагу.

ц) Надлежни орган прослеђује копију безбедносне наредбе Агенцији и свим другим заинтересованим надлежним органима, у року од месец дана од дана издавања.

д) Надлежни орган проверава усклађеност пружаоца услуга са примењивим безбедносним наредбама.

ГЛАВА Б – УПРАВЉАЊЕ (ATM/ANS.AR.B)

ATM/ANS.AR.B.001 Систем управљања

а) Надлежни орган успоставља и одржава систем управљања, који обухвата најмање следеће елементе:

1) документоване политике и процедуре којима описује своју организацију, средства и методе за постизање усаглашености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, по потреби, неопходне за обављање послова сертификације, надзора и спровођења прописа. Процедуре морају да буду ажурне и служе као основна радна документа надлежног органа за све одговарајуће задатке;

2) довољан број особља, укључујући инспекторе, за извршавање његових задатака и дужности дефинисаних овом уредбом. Ово особље мора да буде квалификовано за извршавање додељених задатака и да поседује потребно знање, искуство, почетну обуку, практичну обуку и обуку за освежење знања како би се обезбедила стална стручност. Неопходно је да се успостави систем планирања расположивости особља, како би се обезбедило правилно обављање свих припадајућих задатака;

3) одговарајућу опрему и радни простор за обављање додељених задатака;

4) процес који прати усаглашеност система управљања са релевантним захтевима и адекватност процедура, укључујући успостављање процеса интерне провере и процеса управљања безбедносним ризицима. Праћење усаглашености обухвата систем повратних информација вишем руководству надлежног органа о налазима утврђеним током провера, како би се обезбедила примена корективних мера, ако су оне неопходне; и

5) лице или групу лица који су непосредно одговорни вишем руководству надлежног органа за процес праћења усаглашености.

б) За сваку област активности која је део система управљања, надлежни орган именује једно или више лица са свеобухватном одговорношћу за управљање релевантним задацима.

ц) Надлежни орган успоставља процедуре за међусобну размену свих неопходних информација и пружање помоћи другим надлежним органима, било да су из државе чланице или из других држава чланица, укључујући следеће информације:

1) утврђене релевантне налазе и накнадно предузете мере, који произилазе из сертификације пружалаца ATM/ANS услуга који обављају делатност на територији

државе чланице, а сертификовао их је надлежни орган друге државе чланице или Агенција, као и надзора над тим пружаоцима услуга, и

2) информације које произилазе из обавезног и добровољног пријављивања догађаја, као што је предвиђено у ATM/ANS.OR.A.065.

д) Копије процедура које се односе на систем управљања и њихове измене и допуне морају да буду на располагању Агенцији за потребе стандардизације.

ATM/ANS.AR.B.005 Додела задатака квалификованим субјектима

а) Надлежни орган може да додели квалификованим субјектима своје послове који се односе на сертификацију или надзор пружалаца услуга дефинисане овом уредбом, осим издавања сертификата. При додели таквих задатака, надлежни орган обезбеђује:

1) да је успостављен систем за почетну и сталну процену да ли су квалификовани субјекти усаглашени са Анексом V Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008. Овај систем и резултати процена морају да буду документовани; и

2) да је постигнут писани споразум са квалификованим субјектом, кога су обе стране одобриле на одговарајућем нивоу руковођења, а у коме су јасно дефинисани:

(i) задаци који се морају извршити;

(ii) изјаве, извештаји и евиденције које треба обезбедити;

(iii) технички услови које треба испунити за обављање ових задатака;

(iv) одговарајуће покриће од одговорности за штету; и

(v) заштита информација прибављених при извршавању ових задатака.

б) Надлежни орган мора да обезбеди да процес интерне провере и процес управљања безбедносним ризиком, који се захтевају у ATM/ANS.AR.B.001 став а) тачка 4), обухватају све послове које, у његово име, обављају квалификовани субјекти.

ATM/ANS.AR.B.010 Промене у систему управљања

а) Надлежни орган успоставља систем за утврђивање промена које утичу на његову способност да обавља задатке и извршава своје дужности дефинисане Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње. Овај систем омогућава надлежном органу да, по потреби, предузме мере како би обезбедио да систем управљања и даље буде одговарајући и делотворан.

б) Надлежни орган благовремено ажурира систем управљања у складу са изменама и допунама Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и делегираних и спроведбених аката донетих на основу ње, како би био делотворан.

ц) Надлежни орган обавештава Агенцију о значајним променама које утичу на његову способност да обавља послове и извршава своје дужности дефинисане Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње.

ATM/ANS.AR.B.015 Вођење евиденције

а) Надлежни орган успоставља систем вођења евиденције који омогућава одговарајуће чување, приступ и поуздано праћење:

1) документованих политика и процедура система управљања;

2) обука, квалификација и овлашћења особља, како је захтевано у ATM/ANS.AR.B.001 став а) тачка 2);

3) додељених задатака, обухватајући елементе наведене у ATM/ANS.AR.B.005, као и појединости додељених задатака;

4) процеса сертификације и/или давања изјава;

5) именовања пружалаца услуга у ваздушном саобраћају и пружалаца метеоролошких услуга, у зависности шта је одговарајуће;

6) сертификације и надзора над пружаоцима услуга који обављају активности на територији државе чланице, али су сертификовани од стране надлежног органа друге државе чланице или Агенције, у складу са споразумом ових органа;

7) процене и обавештавања Агенције о *AltMOC* које су предложили пружаоци услуга, као и процене *AltMOC* које користи сам надлежни орган;

8) усаглашености пружалаца услуга са примењивим захтевима ове уредбе након издавања сертификата или, где је примењиво, подношења изјаве, укључујући извештаје са свих провера, налазе, корективне мере и рокове за њихово спровођење, запажања, као и друге евиденције које се тичу безбедности;

9) предузетих мера за спровођење прописа;

10) безбедносних информација, безбедносних наредби и накнадних (*follow up*) мера;

11) коришћења одредби о флексибилности у складу са чланом 14. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

б) Надлежни орган води листу свих сертификата издатих пружаоцима услуга и примљених изјава.

ц) Сва евиденција се чува најмање пет година након престанка важења сертификата или повлачења изјаве, под условима утврђеним одговарајућим прописом о заштити података.

ГЛАВА Ц - НАДЗОР, СЕРТИФИКАЦИЈА И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОПИСА (ATM/ANS.AR.C)

ATM/ANS.AR.C.001 Праћење безбедносног учинка

а) Надлежни органи редовно прате и процењују безбедносни учинак пружалаца услуга који су под њиховим надзором.

б) Надлежни органи користе резултате праћења безбедносног учинка, нарочито у оквиру надзора заснованог на ризику.

ATM/ANS.AR.C.005 Сертификација, изјава и верификација усклађености пружалаца услуга са захтевима

а) У вези са ATM/ANS.AR.B.001 став а) тачка 1), надлежни орган је дужан да успостави процес којим верификује:

1) усклађеност пружалаца услуга са примењивим захтевима дефинисаним у Анексима III - XIII, као и свим примењивим условима приложеним уз сертификат, пре издавања тог сертификата. Сертификат се издаје у складу са Додатком 1 овог анекса;

2) усклађеност са свим обавезама које се тичу безбедности наведеним у акту о одређивању који је издат у складу чланом 8. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004;

3) сталну усклађеност са примењивим захтевима пружалаца услуга које надзире;

4) спровођење безбедносних циљева, безбедносних захтева и других услова који се тичу безбедности утврђених у декларацијама о верификацији система, укључујући све релевантне декларације о усаглашености или погодности за употребу саставних делова система, издатим у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 552/2004;

5) спровођења безбедносних наредби, корективних мера и мера за спровођење прописа;

б) Процес наведен у ставу а) мора да:

1) буде заснован на документованим процедурама;

2) буде подржан документацијом посебно намењеној за давање смерница његовом особљу за обављање задатака који се односе на сертификацију, надзор и спровођење прописа;

3) пружа предметној организацији информацију о резултатима сертификације, надзора и спровођења прописа;

4) буде заснован на проверама, прегледима и инспекцијама које спроводи надлежни орган;

5) у вези са сертификованим пружаоцима услуга, обезбеђује надлежном органу доказ потребан за предузимање даљих корака, укључујући мере наведене у члану 9. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, члану 7. став 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, као и чл. 10, 25. и 68. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 у случајевима када захтеви нису испуњени;

6) у вези са пружаоцима услуга који су дали изјаву, обезбеђује надлежном органу доказ за предузимање, по потреби, додатних мера које могу да укључе мере за спровођење прописа, ако је примењиво, у складу са националним законом.

ATM/ANS.AR.C.010 Надзор

а) Надлежни орган или квалификовани субјекти који делују у његово име спроводе провере у складу са чланом 5. ове уредбе.

б) Провере из става а) морају:

1) да пруже надлежном органу доказ усклађености са примењивим захтевима и извршним аранжманима;

2) да буду независне од свих интерних провера предузетих од стране пружаоца услуга;

3) да обухвате целокупне извршне аранжмане или њихове елементе, као и процесе или услуге;

4) да утврде:

(i) да ли су извршни аранжмани усклађени са примењивим захтевима;

(ii) да ли су предузете радње усклађене са извршним аранжманима и примењивим захтевима;

(iii) да ли се резултати предузетих радњи поклапају са очекиваним резултатима извршних аранжмана.

ц) Надлежни орган прати, на основу доказа којима располаже, сталну усклађеност пружаоца услуга под његовим надзором са примењивим захтевима ове уредбе.

ATM/ANS.AR.C.015 Програм надзора

а) Надлежни орган је дужан да успостави и ажурира програм надзора на годишњем нивоу, узимајући у обзир специфичност пружаоца услуга, сложеност његових активности, резултате претходних сертификација и/или надзора, и који мора бити заснован на процени повезаних ризика. Програм укључује провере које:

1) обухватају све области са потенцијалним значајем за безбедност, са нарочитим освртом на оне области у којима су утврђени проблеми;

2) обухватају све пружаоце услуга који су под надзором надлежног органа;

3) обухватају методе које примењује пружалац услуга како би обезбедио стручност особља;

4) обезбеђују да се провере спроводе на начин сразмеран нивоу ризика који произилази из делатности пружаоца услуга и услуга које он пружа; и

5) обезбеђују да за пружаоца услуга под надзором надлежног органа, планирани надзорни циклус не буде дужи од 24 месеца.

Планирани циклус надзорних активности може да буде скраћен ако постоји доказ да је умањен безбедносни учинак пружаоца услуга.

У погледу пружаоца услуга кога је сертификовао надлежни орган, планирани циклус надзорних активности може да буде продужен на највише 36 месеци, ако је надлежни орган током претходна 24 месеца установио:

(i) да је пружалац услуга показао ефикасност у уочавању опасности по ваздухопловну безбедност и у управљању повезаним ризицима;

(ii) да је пружалац услуга континуирано усклађен са захтевима о управљању променама из ATM/ANS.OR.A.040 и ATM/ANS.OR.A.045;

(iii) да није било утврђених налаза нивоа 1;

(iv) да су све корективне мере примењене у року који је прихватио или продужио надлежни орган, како је дефинисано у ATM/ANS.AR.C.050.

Планирани циклус надзорних активности може да буде продужен на највише 48 месеци ако је, поред горе наведеног, пружалац услуга установио, а надлежни орган одобрио ефикасан систем сталног извештавања надлежног органа о безбедносном учинку и усклађености са прописима;

6) обезбеђују праћење спровођења корективних мера;

7) су предмет консултација са пружаоцима услуга и обавештавања о истом након тога;

8) предвиђају периоде за обављање прегледа на различитим локацијама, ако постоје.

б) Ако је потребно, надлежни орган може да одлучи да измени циљеве и обим претходно планираних провера, укључујући прегледе документације и додатне провере.

ц) Надлежни орган одлучује који ће аранжмани, елементи, услуге, функције, физичке локације и активности бити предмет провера унутар договореног временског оквира.

д) Запажања и налази са провере који се издају у складу са ATM/ANS.AR.C.050 морају да се документују. Налази морају да буди поткрепљени доказима и утврђени у смислу примењивих захтева и њихових извршних аранжмана на основу којих се провера спроводи.

е) Извештај са провере, укључујући и детаље о налазима и запажањима, израђује се и доставља дотичном пружаоцу услуга.

ATM/ANS.AR.C.020 Издавање сертификата

а) Поштујући поступак прописан у ATM/ANS.AR.C.005 став а), након пријема захтева за издавање сертификата пружаоцу услуга, надлежни орган проверава усклађеност пружаоца услуга са примењивим захтевима ове уредбе.

б) Надлежни орган може пре издавања сертификата да захтева спровођење било које провере, прегледа или процене ако то сматра неопходним.

ц) Сертификат се издаје на неодређено време. Права за обављање активности која су одобрена пружаоцу услуга морају да буду наведена у условима за пружање услуга приложеним уз сертификат.

д) Сертификат се не може издати ако постоје отворени налази нивоа 1. У изузетним случајевима налази, изузев налаза нивоа 1, морају да буду процењени и по потреби умањени од стране пружаоца услуга, а надлежни орган мора да одобри план корективних мера за затварање налаза пре издавања сертификата.

ATM/ANS.AR.C.025 Промене

а) Након пријема обавештења о промени у складу са ATM/ANS.OR.A.045, надлежни орган поступа у складу са ATM/ANS.AR.C.030, ATM/ANS.AR.C.035 и ATM/ANS.AR.C.040.

б) Након пријема обавештења о промени у складу са ATM/ANS.OR.A.040 став а) тачка 2), у погледу које се захтева претходно одобрење, надлежни орган:

1) пре одобрења промене проверава усклађеност пружаоца услуга са примењивим захтевима;

2) одмах предузима примерене мере, не доводећи у питање било коју додатну меру за спровођење прописа, ако пружалац услуга примени промене у погледу којих се захтева преходно одобрење, а да није прибавио одобрење надлежног органа из тачке 1).

ц) Како би омогућио пружаоцу услуга да спроведе промене у свом систему управљања и/или систему управљања безбедношћу, у зависности шта је примењиво, без претходног одобрења у складу са ATM/ANS.OR.A.040 став б), надлежни орган одобрава процедуру која дефинише обим таквих промена и која описује како се достављају обавештења о таквим променама и како се њима управља. У процесу сталног надзора надлежни орган процењује информације које су достављене уз обавештење како би проверио да ли су предузете активности у складу са одобреним процедурама и примењивим захтевима. У случају било које неусаглашености, надлежни орган:

1) обавештава пружаоца услуга о неусаглашености и захтева даље промене;

2) у случају налаза нивоа 1 и нивоа 2, поступа у складу са ATM/ANS.AR.C.050.

ATM/ANS.AR.C.030 Одобравање процедура управљања променама за функционалне системе

а) Надлежни орган је дужан да размотри:

1) процедуре управљања променама за функционалне системе или било које битне измене тих процедура које је доставио пружалац услуга у складу са ATM/ANS.OR.B.010 став б);

2) свако одступање од процедура из тачке 1) за поједину промену, када то захтева пружалац услуга у складу са ATM/ANS.OR.B.010 став ц) тачка 1).

б) Надлежни орган одобрава процедуре, измене и одступања из става а) ако утврди да су они неопходни и довољни пружаоцу услуга да покаже усклађеност са ATM/ANS.OR.A.045, ATM/ANS.OR.C.005, ATS.OR.205 и ATS.OR.210, у зависности од тога шта је примењиво.

ATM/ANS.AR.C.035 Одлука о прегледу пријављене промене у функционалном систему

а) Након пријема обавештења у складу са ATM/ANS.OR.A.045 став а) тачка 1) или након пријема измењене информације у складу са ATM/ANS.OR.A.045 став б), надлежни орган доноси одлуку да ли да прегледа промену или не. Како би донео ту одлуку, надлежни орган захтева од пружаоца услуга све потребне додатне информације.

б) Надлежни орган утврђује потребу за прегледом на основу одређених, валидних и документованих критеријума који, као минимум, обезбеђују да пријављена промена буде прегледана ако постоји значајна комбинација вероватноће да је аргумент сложен или непознат пружаоцу услуга и озбиљности могућих последица увођења промене.

ц) Ако надлежни орган утврди потребу за прегледом на основу других критеријума заснованих на ризику, поред оних из става б), ти критеријуми морају да буду одређени, валидни и документовани.

д) Надлежни орган обавештава пружаоца услуга о својој одлуци да прегледа пријављену промену у функционалном систему и доставља пружаоцу услуга, на његов захтев, образложење о томе.

ATM/ANS.AR.C.040 Преглед пријављених промена у функционалном систему

а) Ако надлежни орган разматра аргументе за пријављену промену, он је обавезан:

1) да утврди валидност достављених аргумената у односу на ATM/ANS.OR.C.005 став а) тачка 2) или ATS. OR.205 став а) тачка 2);

2) да координира своје активности са другим надлежним органима кад год је то неопходно.

б) Надлежни орган:

1) одобрава аргумент из става а) тачка 1), по потреби уз одређене услове, ако је показано да је он валидан, о чему обавештава пружаоца услуга, или

2) одбија аргумент из става а) тачка 1), о чему обавештава пружаоца услуга уз образложење.

ATM/ANS.AR.C.045 Изјаве пружалаца услуга информисања ваздухоплова у лету

а) Након пријема изјаве пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету о намери пружања таквих услуга, надлежни орган проверава да ли изјава садржи све информације захтеване у ATM/ANS.OR.A.015 и потврђује пружаоцу услуга пријем изјаве.

б) Ако изјава не садржи захтеване информације или садржи информације које указују на неусаглашеност са примењивим захтевима, надлежни орган обавештава дотичног пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету о неусаглашености и захтева додатне информације. По потреби, надлежни орган спроводи проверу пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету. Ако је неусаглашеност потврђена, надлежни орган предузима радње наведене у ATM/ANS.AR.C.050.

ц) Надлежни орган води регистар изјава пружалаца услуга информисања ваздухоплова у лету које су дате у складу са овом уредбом.

ATM/ANS.AR.C.050 Налази, корективне мере и мере за спровођење прописа

а) Надлежни орган успоставља систем за анализу налаза са становишта њиховог значаја за безбедност и одлучује о мерама за спровођење прописа на основу безбедносног ризика који произилази из неусаглашености пружаоца услуга.

б) У околностима када додатни безбедносни ризик не би постојао или би он био веома низак ако се одмах примене одговарајуће мере за његово умањење, надлежни орган може прихватити пружање услуга како би се обезбедио континуитет у пружању услуге док се корективне мере спроводе.

ц) Надлежни орган издаје налаз нивоа 1 ако установи било коју озбиљну неусаглашеност са примењивим захтевима Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за њено извршење, као и са захтевима садржаним у Уредбама (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004 и правилима за њихово извршење, процедурама и приручницима пружаоца услуга, са условима уз сертификат или са самим сертификатом, са актом о именовању, ако је примењиво, или са садржајем изјаве, а што представља значајан ризик по безбедност летења или на неки други начин доводи у питање способност пружаоца услуга да настави обављање делатности.

Налаз нивоа 1, између осталог, укључује:

1) објављивање оперативних процедура и/или пружање услуга на начин који представља значајан ризик по безбедност летења;

2) стицање или одржавање важења сертификата пружаоца услуга фалсификовањем достављене доказне документације;

3) доказ о злоупотреби или противправном коришћењу сертификата пружаоца услуга;

4) непостојање одговорног руководиоца.

д) Надлежни орган издаје налаз нивоа 2 ако установи било коју другу неусаглашеност са примењивим захтевима Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за њено извршење, као и са захтевима садржаним у Уредбама (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр.

550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004 и правилима за њихово извршење, са процедурама и приручницима пружаоца услуга, са условима уз сертификат или са самим сертификатом или са садржајем изјаве.

е) Ако је налаз установљен током обављања надзора или на било који други начин, не доводећи у питање ниједну додатну меру захтевану Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и овом уредбом, као и Уредбама (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004 и правилима за њихово извршење, надлежни орган писаним путем обавештава пружаоца услуга о налазима и захтева предузимање корективних мера за решавање утврђене неусаглашености.

1) У случају налаза нивоа 1, надлежни орган предузима неодложне и примерене мере и може, по потреби, ограничити, суспендовати или ставити ван снаге сертификат, у целости или делимично, истовремено обезбеђујући континуитет пружања услуга под условом да безбедност није угрожена, а у случају Менаџера мреже обавештава Комисију. Предузета мера зависи од озбиљности налаза и остаје на снази све док пружалац услуга не спроведе успешно корективне мере.

2) У случају налаза нивоа 2, надлежни орган:

(i) одобрава пружаоцу услуга рок за спровођење корективне мере, који је унет у акциони план примерен природи налаза;

(ii) процењује корективну меру и план спровођења које је предложио пружалац услуга и прихвата их ако процени да су довољни за отклањање неусаглашености.

3) У случају налаза нивоа 2, ако пружалац услуга не поднесе план корективних мера који је прихватљив надлежном органу имајући у виду налазе, или ако пружалац услуга не успе да спроведе корективне мере у року који је прихваћен или продужен од стране надлежног органа, налази могу да буду подигнути на налазе нивоа 1, а мере се могу предузети на начин прописан у тачки 1).

ф) У случајевима који не захтевају налазе нивоа 1 и 2, надлежни орган може навести запажања.

Додатак 1

СЕРТИФИКАТ КОЈИ СЕ ИЗДАЈЕ ПРУЖАОЦУ УСЛУГА

ЕВРОПСКА УНИЈА

НАДЛЕЖНИ ОРГАН

СЕРТИФИКАТ ПРУЖАОЦА УСЛУГА

[БР. СЕРТИФИКАТА/БР. ИЗДАЊА]

У складу са Спроведбеном уредбом (ЕУ) 2017/373 и под условима наведеним у даљем тексту, [надлежни орган] овим сертификује

[НАЗИВ ПРУЖАОЦА УСЛУГА]

[АДРЕСА ПРУЖАОЦА УСЛУГА]

као пружаоца услуга који је стекао права наведена у приложеним условима за пружање услуга.

УСЛОВИ:

Овај сертификат је издат у складу са условима и обимом пружања услуга и функција наведеним у приложеним условима за пружање услуга.

Овај сертификат важи све док је сертификовани пружалац услуга усаглашен са Спроведбеном уредбом (ЕУ) 2017/373 и другим примењивим прописима и, када је то релевантно, са процедурама из документације пружаоца услуга.

Испуњавањем горе наведених услова, овај сертификат остаје важећи, осим у случају одрицања од сертификата, његовог ограничења, суспендовања или стављања ван снаге.

Датум издавања:

Потпис:

[надлежни орган]

ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА

СЕРТИФИКАТ

УСЛОВИ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА

Прилог сертификата пружаоца услуга:

[БР. СЕРТИФИКАТА/БР. ИЗДАЊА]

[НАЗИВ ПРУЖАОЦА УСЛУГА]

стекао је права да пружа следеће врсте услуга/функција:

(обрисати редове по потреби)

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) (****)	Услуга контроле летења (*ATC*)	Услуга обласне контроле летења	
		Услуга прилазне контроле летења	
		Услуга аеродромске контроле летења	
	Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)	Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*AFIS*)	
		Информисање ваздухоплова у лету на рути (*En-route FIS*)	
	Саветодавна услуга	Није примењиво (*n/a*)	
Управљање протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM*)	*ATFM*	Пружање локалног *ATFM*	
Управљање ваздушним простором (*ASM*)	*ASM*	Пружање локалног *ASM* (тактички ниво/*ASM* ниво 3)	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) за пробни лет (***) (****)	Услуга контроле летења (*ATC*)	Услуга обласне контроле летења	
		Услуга прилазне контроле летења	
		Услуга аеродромске контроле летења	
	Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)	Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*AFIS*)	
		Информисање ваздухоплова у лету на рути (*En-route FIS*)	
	Саветодавна услуга	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Услуге комуникације, навигације и надзора (*CNS*)	Комуникације (C)	Ваздухопловне услуге мобилне комуникације (комуникација земља-ваздух)	
		Ваздухопловне услуге фиксне комуникације (комуникација земља-земља)	
		Ваздухопловне услуге мобилне сателитске комуникације (*AMSS*)	
	Навигација (N)	Пружање *NDB* сигнала у простору	
		Пружање *VOR* сигнала у простору	
		Пружање *DME* сигнала у простору	
		Пружање *ILS* сигнала у простору	
		Пружање *MLS* сигнала у простору	

		Пружање *GNSS* сигнала у простору	
	Надзор (S)	Пружање података примарног надзора (*PS*)	
		Пружање података секундарног надзора (*SS*)	
		Пружање података система аутоматског зависног надзора (*ADS*)	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Услуге ваздухопловног информисања (*AIS*)	Ваздухопловни информативни производи (укључујући услуге дистрибуције)	Зборник ваздухопловних информација (*AIP*)	
		Ваздухопловни информативни циркулар (*AIC*)	
		NOTAM	
		Скуп података *AIP*	
		Скупови података о препрекама	
		Скупови картографских података о аеродрому	
		Скупови података о процедурама инструменталног летења	
	Услуге претполетног информисања	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)

Услуге које се односе на податке (*DAT*)	Тип 1	Пружање услуге DAT типа 1 дозвољава припрему података за ваздухопловне базе у следећим форматима: [Списак општих формата података] Пружање услуге DAT типа 1 не дозвољава припрему ваздухопловних база података за крајње кориснике/оператере ваздухоплова	
	Тип 2	Пружање услуге DAT типа 2 дозвољава припрему ваздухопловних база података за крајње кориснике/оператере ваздухоплова за следеће ваздухопловне апликације/опрему, за које је утврђена компатибилност: [Произвођач] Сертификовани модел апликације/опреме [XXX], део бр. [YYY]	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Ваздухопловно метеоролошке услуге (*MET*)	*MET*	Биро за метеоролошко бдење	
		Аеродромски метеоролошки бирои	
		Ваздухопловне метеоролошке станице	
		VAAC	
		WAFC	
		TCAC	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Израда процедура летења (*FPD*)	Израда, документовање и валидација процедура летења (*****)	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (**)			

Услуге/функције	Врста услуге/функције	Обим услуге/функције	Ограничења (*)
Функције *ATM* мреже	Пројектовање *ERN*	*n/a*	
	Оскудни ресурси	Радио-фреквенција	
		Код транспондера	
	ATFM	Пружање централног *ATFM*	
Услови (**)			

Датум издавања:
Потпис: [надлежни орган]
За државу чланицу/*EASA*

EASA образац 157, издање 1 - страна 4/4

(*) Како је прописао надлежни орган
(**) По потреби
(***) Ако надлежни орган сматра да је неопходно успоставити додатне захтеве
(****) *ATS* обухвата услуге узбуњивања
(*****) Израда, документовање и валидација процедура летења укључује одржавање и периодично прегледање.

АНЕКС III

ЗАЈЕДНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА

(Део-ATM/ANS.OR)

ГЛАВА А – ОПШТИ ЗАХТЕВИ (ATM/ANS.OR.A)

ATM/ANS.OR.A.001 Подручје примене

У складу са чланом 6. ове уредбе, овај анекс успоставља захтеве које морају да испуне пружаоци услуга.

ATM/ANS.OR.A.005 Подношење захтева за издавање сертификата пружаоца услуга

а) Подношење захтева за издавање или измену постојећег сертификата пружаоца услуга врши се у облику и на начин који је утврдио надлежни орган, узимајући у обзир примењиве захтеве ове уредбе.

б) У складу са чланом 6. ове уредбе, да би стекао сертификат пружалац услуга мора да буде усаглашен са:

1) захтевима наведеним у члану 8б став 1. Уредбе (ЕУ) бр. 216/2008;

2) заједничким захтевима утврђеним у овом анексу;

3) посебним захтевима утврђеним у Анексима IV - XIII, ако су они примењиви имајући у виду услуге које пружалац услуга пружа или планира да пружа.

ATM/ANS.OR.A.010 Подношење захтева за издавање ограниченог сертификата

а) Без обзира на став б), пружалац услуга у ваздушном саобраћају може поднети захтев за издавање сертификата који је ограничен на пружање услуга у ваздушном простору под надлежношћу државе чланице у којој се налази његово главно место пословања или, ако постоји, регистровано седиште, ако пружа или планира да пружа услуге само у погледу једне или више следећих категорија:

1) услуге из ваздуха;

2) општа авијација;

3) јавни авио-превоз ограничен на ваздухоплове са максималном масом у полетању мањом од 10 тона или са мање од 20 путничких седишта;

4) јавни авио-превоз са мање од 10.000 операција на годишњем нивоу, без обзира на максималну масу у полетању и број путничких седишта; у смислу ове одредбе, „операције” за дату годину се односе на просек укупног броја полетања и слетања у претходне три године.

б) Поред наведеног, следећи пружаоци услуга у ваздушној пловидби, такође, могу поднети захтев за издавање ограниченог сертификата:

1) пружалац услуга у ваздушној пловидби који није пружалац услуга у ваздушном саобраћају, са бруто годишњим приходом од 1.000.000 ЕУР или мање, у вези са услугама које пружа или планира да пружа;

2) пружалац услуга у ваздушној пловидби који пружа аеродромске услуге информисања ваздухоплова у лету са највише једним радним местом на било ком аеродрому.

ц) Ако тако утврди надлежни орган, пружалац услуга у ваздушној пловидби који подноси захтев за издавање ограниченог сертификата у складу са ставом а) или ставом б) тачка 1) мора да испуњава, као минимум, следеће захтеве дефинисане у:

1) ATM/ANS.OR.B.001 Техничка и оперативна стручност и способност;

2) ATM/ANS.OR.B.005 Систем управљања;

3) ATM/ANS.OR.B.020 Захтеви који се односе на особље;

4) ATM/ANS.OR.A.075 Отворено и транспарентно пружање услуга;

5) Анексима IV, V, VI и VIII, ако су ти захтеви примењиви имајући у виду услуге које пружалац услуга пружа или планира да пружа, у складу са чланом 6. ове уредбе.

д) Ако тако утврди надлежни орган, пружалац услуга у ваздушној пловидби који подноси захтев за издавање ограниченог сертификата у складу са ставом б) тачка 2) мора да испуњава, као минимум, захтеве дефинисане у ставу ц) тач. 1) - 4) и посебне захтеве дефинисане у Анексу IV.

е) Подносилац захтева за ограничени сертификат подноси захтев надлежном органу у облику и на начин утврђен од стране надлежног органа.

ATM/ANS.OR.A.015 Изјава пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету

а) У складу са чланом 7. ове уредбе, пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету може да поднесе изјаву о својој способности и средствима за вршење дужности у вези са услугама које пружа, ако поред захтева из члана 8б став 1. Уредбе (ЕУ) бр. 216/2008 испуњава и један од следећих захтева:

1) пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету пружа или планира да пружа услуге са највише једним радним местом;

2) те услуге су привремене природе, а њихово трајање је договорено са надлежним органом како би се обезбедиле сразмерне безбедносне гаранције.

б) Пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету, који даје изјаву о својим активностима, дужан је да:

1) достави надлежном органу све значајне информације пре отпочињања рада, у облику и на начин који је утврдио надлежни орган;

2) достави надлежном органу листу коришћених алтернативних начина усаглашавања, у складу са ATM/ANS.OR.A.020;

3) одржава усаглашеност са примењивим захтевима и информацијама датим у изјави;

4) обавести надлежни орган о свим изменама у изјави или начинима усаглашавања које користи подношењем измењене изјаве;

5) пружа услуге у складу са својим оперативним приручником и да буде усаглашен са свим релевантним одредбама које су у њему садржане.

ц) Пре престанка пружања услуга, пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету, који је дао изјаву о својим активностима, дужан је да обавести о томе надлежни орган у року одређеном од стране надлежног органа.

д) Пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету који даје изјаву о својим активностима мора да испуњава захтеве утврђене у:

1) ATM/ANS.OR.A.001 Подручје примене;

2) ATM/ANS.OR.A.020 Начини усаглашавања;

3) ATM/ANS.OR.A.035 Доказивање усаглашености;

4) ATM/ANS.OR.A.040 Промене - опште;

5) ATM/ANS.OR.A.045 Промене у функционалном систему;

6) ATM/ANS.OR.A.050 Омогућавање и сарадња;

7) ATM/ANS.OR.A.055 Налази и корективне мере;

8) ATM/ANS.OR.A.060 Неодложна реакција на безбедносни проблем;

9) ATM/ANS.OR.A.065 Пријављивање догађаја;

10) ATM/ANS.OR.B.001 Техничка и оперативна стручност и способност;

11) ATM/ANS.OR.B.005 Систем управљања;

12) ATM/ANS.OR.B.020 Захтеви који се односе на особље;

13) ATM/ANS.OR.B.035 Оперативни приручници;

14) ATM/ANS.OR.D.020 Одговорност и осигурање,

15) Анексу IV.

е) Пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету који даје изјаву о својим активностима, отпочиње са радом тек по добијању потврде о пријему изјаве од стране надлежног органа.

ATM/ANS.OR.A.020 Начини усаглашавања

а) Уместо *AMC* које је усвојила Агенција, пружалац услуга може да користи алтернативне начине усаглашавања (у даљем тексту: *AltMOC*) како би успоставио усаглашеност са захтевима ове уредбе.

б) Ако пружалац услуга жели да користи *AltMOC*, он доставља надлежном органу пун опис *AltMOC*-а пре примене истог. Опис мора да обухвати све измене приручника или процедура које могу бити од значаја, као и процену која доказује усклађеност са захтевима ове уредбе.

Пружалац услуга може да примени *AltMOC* ако је то претходно одобрио надлежни орган и по пријему обавештења, како је дефинисано у ATM/ANS.AR.A.015 став д).

ATM/ANS.OR.A.025 Неограничено важење сертификата

а) Сертификат пружаоца услуга остаје важећи ако:

1) пружалац услуга одржава усаглашеност са примењивим захтевима ове уредбе, укључујући захтеве који се односе на омогућавање и сарадњу у сврху примене овлашћења надлежних органа, као и захтеве везане за поступање по налазима, како је дефинисано у ATM/ANS.OR.A.050 и ATM/ANS.OR.A.055;

2) није дошло до одрицања од сертификата, његовог суспендовања или стављања ван снаге.

б) Након стављања ван снаге или одрицања од сертификата, сертификат се без одлагања мора вратити надлежном органу.

ATM/ANS.OR.A.030 Неограничено важење изјаве пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету

Изјава коју је дао пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету у складу са ATM/ANS.OR.A.015 остаје важећа ако:

а) пружалац услуга информисања ваздухоплова у лету одржава усаглашеност са примењивим захтевима ове уредбе, укључујући захтеве који се односе на помагање и сарадњу у сврху примене овлашћења надлежних органа, као и захтеве у вези са поступањем по налазима, како је дефинисано у ATM/ANS.OR.A.050 и ATM/ANS.OR.A.055;

б) изјава није повучена од стране пружаоца таквих услуга или избрисана из регистра надлежног органа.

ATM/ANS.OR.A.035 Доказивање усаглашености

На захтев надлежног органа пружалац услуга је дужан да пружи све релевантне доказе како би приказао усаглашеност са примењивим захтевима ове уредбе.

ATM/ANS.OR.A.040 Промене - опште

а) Обавештавање и управљање:

1) променом у функционалном систему или променом која утиче на функционални систем, обавља се у складу са ATM/ANS.OR.A.045;

2) променом у пружању услуге, систему управљања пружаоца услуге и/или систему управљања безбедношћу која не утиче на функционални систем, обавља се у складу са ставом б).

б) Све промене наведене у ставу а) тачка 2) морају претходно да буду одобрене пре примене, осим ако је обавештавање и управљање променом обављено у складу са процедуром коју је надлежни орган одобрио на начин прописан у ATM/ANS.AR.C.025 став ц).

ATM/ANS.OR.A.045 Промене у функционалном систему

а) Пружалац услуга који планира промену у свом функционалном систему:

1) обавештава надлежни орган о промени;

2) доставља надлежном органу, на захтев, све додатне информације које му омогућавају да одлучи да ли да прегледа аргументе за промену;

3) обавештава остале пружаоце услуга и, по потреби, ваздухопловне субјекте на које утиче планирана промена.

б) Након достављања обавештења о промени, пружалац услуга обавештава надлежни орган увек кад је информација, која је пружена у складу са ставом а) тач. 1) и 2), суштински измењена, као и остале релевантне пружаоце услуга и ваздухопловне субјекте, увек кад је информација пружена у складу са ставом а) тачка 3) суштински измењена.

ц) Пружалац услуга уводи у оперативни рад само оне делове промене за које су завршене активности захтеване процедурама наведеним у ATM/ANS.OR.B.010.

д) Ако је надлежни орган разматрао промену у складу са ATM/ANS.AR.C.035, пружалац услуга може увести у оперативни рад само оне делове промене за које је надлежни орган одобрио аргументацију.

е) Ако промена има утицаја на друге пружаоце услуга и/или ваздухопловне субјекте, како је дефинисано у ставу а) тачка 3), пружалац услуга и ти други пружаоци услуга у координацији утврђују:

1) међусобне зависности и, ако је примењиво, зависности са ваздухопловним субјектима на које промена утиче;

2) претпоставке и мере умањења ризика које се односе на више од једног пружаоца услуга или ваздухопловне субјекте.

ф) Пружаоци услуга на које утичу претпоставке и мере умањења ризика наведене у ставу е) тачка 2), користе у својим аргументима за промену само оне претпоставке и мере умањења ризика које су договорене и усклађене између њих самих и, ако је примењиво, са ваздухопловним субјектима.

ATM/ANS.OR.A.050 Омогућавање и сарадња

Пружалац услуга је дужан да омогући обављање инспекција и провера од стране надлежног органа или квалификованог субјекта који поступа у име тог органа и да сарађује у сврху ефикасне и делотворне примене овлашћења надлежних органа наведених у члану 5. ове уредбе.

ATM/ANS.OR.A.055 Налази и корективне мере

Након пријема извештаја надлежног органа о налазима, пружалац услуга је дужан да:

а) идентификује основни узрок неусаглашености;

б) дефинише план корективних мера који подлеже одобрењу надлежног органа;

ц) докаже спроведене корективне мере до нивоа захтеваног од стране надлежног органа, у року предложеном од стране пружаоца услуга и договореном са надлежним органом, како је дефинисано у ATM/ANS.AR.C.050 став е).

ATM/ANS.OR.A.060 Неодложна реакција на безбедносни проблем

Пружалац услуга спроводи све безбедносне мере, укључујући безбедносне наредбе које је наложио надлежни орган у складу са тачком ATM/ANS.AR.A.025 став ц).

ATM/ANS.OR.A.065 Пријављивање догађаја

а) Као део система управљања, пружалац услуга ATM/ANS успоставља и одржава систем пријављивања догађаја који обухвата обавезно и добровољно пријављивање. Пружалац услуга ATM/ANS основан у држави чланици обезбеђује да је овај систем усаглашен са захтевима Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014 и Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, као и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу тих уредби.

б) Пружалац услуга ATM/ANS је дужан да надлежном органу и свим другим организацијама за које то захтева држава чланица у којој пружа своје услуге пријави сваки догађај или стање који су повезани са безбедношћу, а који угрожавају или који би, ако се не отклоне или се не пренебрегну, могли да угрозе ваздухоплов, лица која се налазе у њему или било које друго лице, а нарочито сваки удес или озбиљну незгоду.

ц) Не доводећи у питање став б), пружалац услуга ATM/ANS пријављује надлежном органу и организацији одговорној за дизајн и/или одржавање ATM/ANS система и саставних делова, ако се она разликује од пружаоца услуга ATM/ANS, све кварове, техничке недостатке, прекорачења техничких ограничења, догађаје или друге нерегуларне околности које угрожавају или могу да угрозе безбедност услуга, а које нису довеле до удеса или озбиљне незгоде.

д) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и делегиране и спроведбене акте донете на основу те уредбе, пријаве:

1) се сачињавају што је пре могуће, а најкасније у року од 72 сата од тренутка када пружалац услуга ATM/ANS постане свестан догађаја или стања на који се пријава односи, осим када то спрече изузетне околности;

2) се сачињавају у облику и на начин који одреди надлежни орган;

3) садрже све значајне информације о стању које су познате пружаоцу услуга ATM/ANS.

е) За пружаоце услуга ATM/ANS који нису основани у држави чланици, обавезне пријаве догађаја:

1) штите на одговарајући начин поверљивост података о идентитету лица које пријављује догађај и лица наведених у пријави;

2) се сачињавају што је пре могуће, а најкасније у року од 72 сата од тренутка када пружалац услуга ATM/ANS постане свестан догађаја, осим када то спрече изузетне околности;

3) сачињавају се у облику и на начин који одреди надлежни орган;

4) садрже све значајне информације о стању које су познате пружаоцу услуга ATM/ANS.

ф) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и њене делегиране и спроведбене акте, ако је потребно, допуна пријаве са детаљима мера које организација намерава да предузме како би спречила сличне догађаје у будућности, сачињава се чим се те мере утврде. Допуне пријава:

1) се подносе предметним телима којима је пријављен догађај у складу са тач. б) и ц); и

2) се сачињавају у облику и на начин који одреди надлежни орган.

ATM/ANS.OR.A.070 Планови за случај посебних околности

Пружалац услуга је дужан да утврди планове за случај посебних околности за све услуге које пружа у случају догађаја који доводе до значајног погоршања или прекида његове делатности.

ATM/ANS.OR.A.075 Отворено и транспарентно пружање услуга

а) Пружалац услуга је дужан да пружа своје услуге на отворен и транспарентан начин. Он објављује услове приступа својим услугама и њиховим променама и успоставља поступак консултација са корисницима својих услуга, редовно или по потреби за одређене промене у пружању услуга, било индивидуално или колективно.

б) Пружалац услуга не сме да врши дискриминацију на основу националности или других карактеристика корисника или класе корисника својих услуга на начин који је у супротности са законодавством Уније.

ATM/ANS.OR.A.080 Пружање ваздухопловних података

а) Пружалац услуге обезбеђује да се ваздухопловни подаци у вези са његовим услугама благовремено пружају пружаоцу *AIS*.

б) Када се ваздухопловни подаци у вези са његовим услугама објаве, пружалац услуга мора да:

1) прати податке;

2) обавести пружаоца *AIS* о свим изменама које су потребне како би се обезбедило да су подаци тачни и потпуни;

3) обавести пружаоца *AIS* ако су подаци нетачни или неодговарајући.

ATM/ANS.OR.A.085 Управљање квалитетом ваздухопловних података

При креирању, обради или слању података пружаоцу *AIS*, пружалац услуга мора:

а) да обезбеди да су ваздухопловни подаци из Додатка 1 у складу са спецификацијама из каталога ваздухопловних података;

б) да обезбеди да буду испуњени следећи захтеви у погледу квалитета података:

1) да тачност ваздухопловних података буде онаква како је наведена у каталогу ваздухопловних података;

2) да се одржава интегритет ваздухопловних података;

3) да се на основу класификације интегритета наведене у каталогу ваздухопловних података успоставе процедуре којима се омогућава:

(i) да се спречи оштећење рутинских података приликом њихове обраде;

(ii) да нема оштећења битних података ни у једној фази поступка и да се успоставе додатни поступци, према потреби, да се спрече могући ризици у целокупној архитектури система, како би се обезбедио интегритет података на том нивоу;

(iii) да нема оштећења критичних података ни у једној фази поступка и да се успоставе додатни поступци за обезбеђење интегритета, како би се у потпуности ублажиле последице грешака које су током детаљне анализе целокупне архитектуре система идентификоване као могући ризици за интегритет података;

4) да резолуција ваздухопловних података одговара њиховој стварној тачности;

5) следљивост ваздухопловних података;

6) благовременост ваздухопловних података, укључујући могућа ограничења у току важења података;

7) комплетност ваздухопловних података;

8) формат ваздухопловних података;

ц) да, кад је реч о креирању података, успостави посебне формалне споразуме са страном која их креира, који садрже упутства за њихово креирање, измену или брисање, а који укључују барем следеће:

1) недвосмислен опис ваздухопловних података који се креирају, мењају или бришу;

2) субјекта којем се пружају ваздухопловни подаци;

3) датум и време до када се ваздухопловни подаци морају пружити;

4) формат извештаја о креирању података који се користи;

5) формат ваздухопловних података који се преносе;

6) захтев да се утврде сва ограничења употребе података;

д) да обезбеди да се примењују технике валидације и верификације података којима се постиже да ваздухопловни подаци испуњавају захтеве у вези са квалитетом података; поред тога:

1) верификацијом се мора обезбедити да су ваздухопловни подаци примљени без оштећења и да нису оштећени у некој фази процеса;

2) ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације који су унети ручно подлежу независној верификацији како би се открилe могуће грешке;

3) при коришћењу ваздухопловних података за извођење или израчунавање нових ваздухопловних података, почетни подаци се верификују и валидирају, осим ако су дошли из меродавног извора;

е) да преноси ваздухопловне податке електронским путем;

ф)да има формалне споразуме са:

1) свим странама које му преносе податке;

2) другим пружаоцима услуга или оператерима аеродрома ако размењује ваздухопловне податке и ваздухопловне информације;

г) да обезбеди да информације из AIS.TR.505а) буду благовремено достављене пружаоцу *AIS*;

х) да прикупља и преноси мета-податке који укључују најмање:

1) идентификацију организација или субјеката који обављају било коју радњу креирања, преноса или поступања са ваздухопловнм податацима;

2) радњу која је обављена;

3) датум и време када је радња обављена;

и) да обезбеди да алати и софтвер за подршку или аутоматизацију процеса у вези са ваздухопловним подацима и ваздухопловним информацијама немају негативан утицај на квалитет ваздухопловних података и ваздухопловних информација;

ј) да обезбеди да се током преноса и/или чувања ваздухопловних података користе технике за уочавање грешака у дигиталним подацима, како би се одржавали примењиви нивои интегритета података;

к) да обезбеди да се пренос ваздухопловних података врши по одговарајућем поступку доказивања аутентичности, тако да примаоци могу да потврде да подаци долазе од овлашћеног извора;

л) да обезбеди да су грешке које су уочене током креирања и након испоруке података узете у обзир, исправљене или решене и да се предност даје реаговању на грешке у критичним и битним ваздухопловним подацима.

ATM/ANS.OR.A.090 Заједнички референтни системи за ваздушну пловидбу

За потребе ваздушне пловидбе пружаоци услуга користе:

а) Светски геодетски систем - 1984 (*WGS*-84) као хоризонтални референтни систем;

б) датум средњег нивоа мора (*MSL*) као вертикални референтни систем;

ц) Грегоријански календар и координирано универзално време (*UTC*) као временске референтне системе.

ГЛАВА Б – УПРАВЉАЊЕ (ATM/ANS.OR.B)

ATM/ANS.OR.B.001 Техничка и оперативна стручност и способност

Пружалац услуга је дужан да своје услуге пружа на безбедан, ефикасан, сталан и одржив начин, који је у складу са свим предвиђеним нивоима укупне потражње за датим ваздушним простором. У ту сврху, он одржава одговарајуће техничке и оперативне капацитете и стручно знање.

ATM/ANS.OR.B.005 Систем управљања

а) Пружалац услуга спроводи и одржава систем управљања који обухвата:

1) јасно дефинисане линије одговорности и овлашћења у организацији, укључујући директну одговорност одговорног руководиоца;

2) опис опште филозофије и принципа пружаоца услуга који се односе на безбедност, квалитет и обезбеђивање његових услуга, који заједнички чине политику коју потписује одговорни руководилац;

3) начин верификације учинка организације пружаоца услуга у односу на индикаторе учинка и циљеве учинка система управљања;

4) процес за идентификацију промена унутар организације пружаоца услуга и у окружењу у коме обавља делатност, који може да утиче на постојеће процесе, процедуре и услуге и који, по потреби, мења систем управљања и/или функционални систем како би обухватио те промене;

5) процес за вршење преиспитивања система управљања, утврђивање узрока смањеног учинка система управљања, одређивање утицаја таквог смањеног учинка и уклањање или умањење поменутих узрока;

6) процес којим обезбеђује да је особље пружаоца услуга обучено и стручно за обављање својих дужности на безбедан, ефикасан, сталан и одржив начин. У том смислу, пружалац услуга утврђује политику запошљавања и обучавања свог особља;

7) формални начин комуникације који обезбеђује да је особље пружаоца услуга у потпуности упознато са системом управљања који омогућава преношење критичних информација и образлагање разлога предузимања одређене мере и разлога увођења или промене процедуре.

б) Пружалац услуга документује све кључне процесе система управљања, укључујући процес упознавања особља са њиховим одговорностима и поступак за измену ових процеса.

ц) Пружалац услуга утврђује функцију за праћење усаглашености своје организације са примењивим захтевима и примерености процедура. Праћење усаглашености обухвата систем повратних информација одговорном руководиоцу о налазима како би се обезбедило делотворно спровођење корективних мера, ако су оне потребне.

д) Пружалац услуга прати понашање свог функционалног система и, кад се установи смањени учинак, утврђује узроке и уклања их или, након одређивања утицаја тог смањеног учинка, умањује његове последице.

е) Систем управљања мора да буде пропорционалан величини пружаоца услуга и сложености његових делатности, узимајући у обзир опасности и повезане ризике који су саставни део тих делатности.

ф) У оквиру свог система управљања пружалац услуга успоставља формалну везу са релевантним пружаоцима услуга и ваздухопловним субјектима у циљу да:

1) обезбеди да су опасности по ваздухопловну безбедност, које су повезане са његовим делатностима, утврђене и процењене, да се повезаним ризицима управља и да су они умањени ако је потребно;

2) обезбеди пружање својих услуга у складу са захтевима ове уредбе.

г) У случају да пружалац услуга поседује, такође, сертификат оператера аеродрома, његов систем управљања мора да обухвати све делатности наведене у његовим сертификатима.

ATM/ANS.OR.B.010 Процедуре управљања променама

а) Пружалац услуга користи процедуре којима управља, процењује и, по потреби, умањује утицај промена на свој функционални систем у складу са ATM/ANS.OR.A.045, ATM/ANS.OR.C.005, ATS.OR.205 и ATS.OR.210, ако је примењиво.

б) Процедуре из става а) или све значајне измене тих процедура:

1) пружалац услуга доставља надлежном органу на одобрење;

2) не смеју да се користе док их не одобри надлежни орган.

ц) Ако одобрене процедуре из става б) нису погодне за одређену промену, пружалац услуга:

1) подноси надлежном органу захтев за изузеће како би одступио од одобрене процедуре;

2) доставља надлежном органу појединости о одступању и образложење за примену изузећа;

3) не сме да користи одступање пре него што то одобри надлежни орган.

ATM/ANS.OR.B.015 Уговорене активности

а) Уговорене активности обухватају све активности унутар подручја рада пружаоца услуга, у складу са условима сертификата, које обавља друга организација која има сертификат за обављање тих активности или, ако она није сертификована, која ради под надзором пружаоца услуга. При уговарању или набавци било ког дела својих активности од спољних организација, пружалац услуга је дужан да обезбеди да су уговорене или прибављене активности, систем или саставни део усклађени са примењивим захтевима.

б) Ако пружалац услуга уговара обављање било ког дела својих активности са организацијом која сама није сертификована у складу са овом уредбом за обављање таквих послова, он је дужан да обезбеди да уговорена организација ради под његовим надзором. Пружалац услуга обезбеђује надлежном органу приступ уговореној организацији како би надлежни орган установио сталну усклађеност са примењивим захтевима ове уредбе.

ATM/ANS.OR.B.020 Захтеви који се односе на особље

а) Пружалац услуга одређује одговорног руководиоца који је овлашћен да обезбеди да све активности буду финансиране и извршене у складу са примењивим захтевима. Одговорни руководилац је одговоран за успостављање и одржавање делотворног система управљања.

б) Пружалац услуга дефинише овлашћења, дужности и одговорности именованих руководилаца, што се посебно односи на руководиоце задужене за безбедност, квалитет, обезбеђивање, финансије и функције у вези са људским ресурсима, ако је примењиво.

ATM/ANS.OR.B.025 Захтеви који се односе на објекте

Пружалац услуга обезбеђује постојање одговарајућих и примерених објеката за обављање и управљање свим задацима и пословима у складу са примењивим захтевима.

ATM/ANS.OR.B.030 Вођење евиденције

а) Пружалац услуга успоставља систем вођења евиденције који омогућава одговарајуће чување евиденције и поуздано праћење свих својих активности, обухватајући нарочито све елементе наведене у ATM/ANS.OR.B.005.

б) Облик и рок чувања евиденције из става а) су дефинисани у процедурама система управљања пружаоца услуга.

ц) Евиденција се чува на начин који обезбеђује заштиту од оштећења, измена и крађе.

ATM/ANS.OR.B.035 Оперативни приручници

а) Пружалац услуга израђује и одржава ажурним своје оперативне приручнике који се односе на пружање услуга, а намењени су за употребу и давање смерница оперативном особљу.

б) Пружалац услуга обезбеђује да:

1) оперативни приручници садрже инструкције и информације неопходне оперативном особљу за обављање његових дужности;

2) релевантни делови оперативних приручника буду доступни особљу на које се односе;

3) оперативно особље буде информисано о изменама оперативних приручника које се односе на његове дужности на начин који обезбеђује њихову примену од дана ступања на снагу.

ГЛАВА Ц – ПОСЕБНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОЈИ НИСУ ПРУЖАОЦИ *ATS* (ATM/ANS.OR.C)

ATM/ANS.OR.C.001 Подручје примене

Ова глава утврђује захтеве које је, поред захтева дефинисаних у главама А и Б, дужан да испуни пружалац услуга који није пружалац услуга у ваздушном саобраћају.

ATM/ANS.OR.C.005 Подржавајућа безбедносна процена и гаранције за промене у функционалном систему

а) За све промене пријављене у складу са ATM/ANS.OR.A.045 став а) тачка 1), пружалац услуга који није пружалац услуга у ваздушном саобраћају дужан је да:

1) обезбеди да је спроведена подржавајућа безбедносна процена која обухвата цео опсег промене која се односи на:

(i) промену опреме, процедура и особља;

(ii) везе и интеракције између елемената који су предмет промене и осталих делова функционалног система;

(iii) везе и интеракције између елемената који су предмет промене и окружења у коме је предвиђено да раде;

(iv) животни циклус промене од дефинисања до увођења у рад, укључујући транзицију;

(v) планирани деградирани начини рада;

2) са довољном поузданошћу, посредством потпуног, документованог и валидног аргумента, пружи гаранције да ће услуга бити онаква како је то одређено у дефинисаном контексту и да ће наставити да буде таква.

б) Пружалац услуга који није пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да подржавајућа безбедносна процена из става а) садржи:

1) потврду:

(i) да процена одговара опсегу промене који је дефинисан у ставу а) тачка 1);

(ii) да је услуга онаква како је то одређено у дефинисаном контексту;

(iii) да је таква услуга усаглашена са и није у супротности са било којим захтевом ове уредбе који се односи на услуге које пружа промењен функционални систем; и

2) спецификацију критеријума праћења која је неопходна за доказивање да ће услуга коју пружа промењени функционални систем наставити да буде само таква како је то одређено у дефинисаном контексту.

ГЛАВА Д — ПОСЕБНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ *ANS* И *ATFM* И МЕНАЏЕРА МРЕЖЕ (ATM/ANS.OR.D)

ATM/ANS.OR.D.001 Подручје примене

Ова глава утврђује захтеве које, поред захтева дефинисаних у главама А, Б и Ц, морају да испуне пружалац услуга у ваздушној пловидби (*ANS*), пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM*) и Менаџер мреже.

ATM/ANS.OR.D.005 Пословни и годишњи план и план учинка

а) Пословни план

1) Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја су дужни да израде пословни план који обухвата период од најмање пет година. Пословни план мора да:

(i) дефинише општу сврху и циљеве пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја, као и стратегије постизања истих у складу са било којим општим, дугорочним планом пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја и примењивим захтевима прописа Уније за развој инфраструктуре или других технологија;

(ii) садржи циљеве учинка који се односе на безбедност, капацитет, животну средину и трошковну ефикасност, ако је примењиво према Спроведбеној уредби Комисије (ЕУ) бр. 390/2013.

2) Информације наведене у тачки 1) подтач. (i) и (ii) морају да буду усклађене са планом учинка из члана 11. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и, ако су у питању безбедносни подаци, са Националним програмом безбедности који је наведен у стандарду 3.1.1 Анекса 19 Чикашке конвенције, у његовом првом издању од јула 2013. године.

3) Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја израђују безбедносна и пословна образложења за значајне инвестиционе пројекте укључујући, по потреби, процењени утицај на одговарајуће циљеве учинка из тачке 1) подтачка (ii) и утврђујући инвестиције које произилазе из правних захтева повезаних са спровођењем Програма за истраживање АТМ у оквиру Јединственог европског неба (*SESAR*).

б) Годишњи план

1) Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја су дужни да израде годишњи план за наредну годину, који ближе дефинише делове пословног плана и описује све промене у поређењу са претходним планом.

2) Годишњи план обухвата следеће одредбе о нивоу и квалитету услуге, као што су очекивани ниво капацитета, безбедности, животне средине и трошковне ефикасности:

(i) информацију о увођењу нове инфраструктуре или другим развојним пословима, као и изјаву о томе како ће они допринети побољшању учинка пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја, укључујући ниво и квалитет услуге;

(ii) индикаторе учинка, ако се они могу применити, у складу са планом учинка из члана 11. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, на основу којих се процењују ниво и квалитет услуге;

(iii) информације о мерама предвиђеним за умањење безбедносних ризика утврђених од стране пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја, укључујући безбедносне индикаторе за праћење безбедносног ризика и, по потреби, процењени трошак за мере умањења ризика;

(iv) очекивану краткорочну финансијску пројекцију пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја, као и све промене или утицај на пословни план.

ц) Део планова који се односи на учинак

Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја достављају Комисији, на њен захтев, делове пословног и годишњег плана који се односе на учинак, под условима које одреди надлежни орган у складу са националним законом.

ATM/ANS.OR.D.010 Управљање обезбеђивањем

а) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже успостављају, као саставни део система управљања прописаног у ATM/ANS.OR.B.005, систем управљања обезбеђивањем којим се постиже:

1) обезбеђивање објеката и особља у циљу спречавања незаконитог ометања пружања услуга;

2) обезбеђивање оперативних података које они примају, производе или на други начин користе, тако да приступ овим подацима буде доступан само овлашћеним лицима.

б) Систем управљања обезбеђивањем дефинише:

1) процедуре за процену и умањење ризика који се односе на обезбеђивање, праћење и унапређење обезбеђивања, прегледе обезбеђивања и ширење сазнања;

2) начине за откривање угрожавања обезбеђивања и за алармирање особља одговарајућим упозорењима;

3) начине за контролисање последица угрожавања обезбеђивања и утврђивање мера за враћање у претходно стање и процедуре за умањење ризика којим се спречава поновно угрожавање.

ц) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже обезбеђују, по потреби, за своје особље потврде о непостојању безбедносних сметњи и сарађују са одговарајућим цивилним и војним органима у циљу обезбеђивања својих објеката, особља и података.

д) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже предузимају неопходне мере у циљу заштите система, саставних делова у употреби и података и спречавају угрожавање мреже корумпираним информацијама и претњама по информациону безбедност које могу довести до незаконитог ометања у пружању њихових услуга.

ATM/ANS.OR.D.015 Финансијска стабилност - економски и финансијски капацитет

Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја морају да буду у стању да испуне своје финансијске обавезе, као што су фиксни и варијабилни трошкови обављања делатности или трошкови капиталних инвестиција. Они су дужни да користе одговарајући систем трошковног рачуноводства. Они доказују своју способност посредством годишњег плана, како је наведено у ATM/ANS.OR.D.005 тачка б), и посредством биланса стања и обрачуна, ако је то примењиво с обзиром на њихов правни статус, као и редовним спровођењем независне финансијске провере.

ATM/ANS.OR.D.020 Одговорност и осигурање

а) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже закључују уговоре о осигурању од

одговорности који се односе на извршавање њихових задатака, у складу са одговарајућим законом.

б) Метод који се користи за пружање покрића мора да буде примерен могућем губитку и штети, узимајући у обзир правни статус дотичних пружалаца услуга и Менаџера мреже, као и ниво расположивог покрића комерцијалног осигурања.

ц) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже који користе услуге другог пружаоца услуга, обезбеђују да закљученим уговорима буде дефинисана подела међусобне одговорности.

ATM/ANS.OR.D.025 Захтеви у вези са извештавањем

а) Пружалац услуга у ваздушној пловидби и пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја достављају надлежном органу годишњи извештај о својим активностима.

б) Годишњи извештаји пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја обухватају њихове финансијске резултате, не доводећи у питање члан 12. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, као и њихов оперативни учинак и све друге значајне активности и развојне послове, посебно у области безбедности.

ц) Менаџер мреже, у складу са чланом 20. Уредбе (ЕУ) бр. 677/2011, доставља годишњи план својих активности Комисији и Агенцији. Овај извештај обухвата његов оперативни учинак, као и значајне активности и развојне послове, посебно у области безбедности.

д) Годишњи извештаји из ст. а) и ц) обухватају најмање:

1) процену нивоа учинка пружених услуга;

2) учинак пружаоца услуга у ваздушној пловидби и пружаоца управљања протоком ваздушног саобраћаја у односу на циљеве учинка утврђене у пословном плану наведеном у ATM/ANS.OR.D.005 став а), поређењем оствареног учинка и учинка из годишњег плана коришћењем индикатора учинка дефинисаних годишњим планом;

3) учинак Менаџера мреже у односу на циљеве учинка утврђене у Стратешком плану мреже из члана 2. тачка 24) Уредбе (ЕУ) бр. 677/2011, поређењем оствареног учинка и учинка из Оперативног плана мреже из члана 2. тачка 23) наведене уредбе, коришћењем индикатора учинка дефинисаних у Оперативном плану мреже ;

4) образложење разлика у односу на одговарајуће циљеве и утврђивање мера које су неопходне за отклањање разлика између планираног и оствареног учинка, током референтног периода из члана 11. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;

5) развој пословања и инфраструктуре;

6) финансијске резултате, ако се не објављују посебно у складу са чланом 12. став 1) Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004;

7) информације о поступку формалних консултација са корисницима њихових услуга;

8) информације о политици људских ресурса.

е) Пружалац услуга у ваздушној пловидби, пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја и Менаџер мреже достављају своје годишње извештаје Комисији и Агенцији на њихов захтев. Они, такође, те извештаје чине доступним јавности, под условима које одреди надлежни орган у складу са законом Уније и националним законодавством.

Додатак 1

КАТАЛОГ ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Увод

а) Каталог ваздухопловних података је упућивање на ваздухопловне предмете на које се подаци односе, карактеристике и поткарактеристике, а организован је на следећи начин:

1) подаци о аеродрому;
2) подаци о ваздушном простору;
3) подаци о *ATS* и другим рутама;
4) подаци о процедурама инструменталног летења;
5) подаци о радио-навигационим средствима/системима;
6) подаци о препрекама;
7) подаци о географској позицији.

б) Табеле у каталогу ваздухопловних података садрже следеће колоне:

1) предмет за који се могу прикупљати подаци;
2) карактеристика: препознатљива карактеристика предмета која даље може бити дефинисана помоћу поткарактеристике;
3) исто као тачка 2;
4) типови: подаци се разврставају у различите типове;
5) опис: опис елемента податка;
6) напомене: садрже додатне информације или услове за пружање података;
7) тачност: захтеви за ваздухопловне податаке заснивају се на нивоу поузданости од 95 %;
8) класификација интегритета;
9) извор података: подаци се разликују према томе да ли су добијени мерењем, рачунањем или одређивањем;
10) резолуција објављивања;
11) резолуција карте.

Напомена за тач. 2) и 3) став б): класификација елемента каталога као предмета, карактеристике или поткарактеристике не подразумева одређени модел података.

Напомена за тачку 7) став б): за фиксеве и тачке које имају двојаку сврху, нпр. тачка чекања и тачка неуспелог прилажења, примењује се она вредност од наведене две која има већу тачност. Захтеви у погледу тачности за податке о препрекама и терену заснивају се на нивоу поузданости од 90 %;

Напомена за тачку 10) став б): резолуција објављивања за податке о географској позицији (географска ширина и дужина) примењиве су за координате које су форматиране у степенима, минутима, секундама. Ако се употребљава неки други формат (попут степени са децималама за дигиталне скупове података) или ако је локација знатно даље на северу/југу, резолуција објављивања мора да буде у складу са захтевима који се односе на тачност.

1. Подаци о аеродрому

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Аеродром/ Хелидром				Дефинисана област на копну или води (укључујући све објекте, инсталације и опрему) која је у целини или делимично намењена за долазак, одлазак ваздухоплова и њихово кретање на површини.						
	Ознака			Ознака аеродрома/хелидрома						
		ICAO локацијски индикатор	Текст	Четворословни *ICAO* локацијски индикатор аеродрома/хелидрома, из *ICAO* Документа 7910	Ако постоји					

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				(Локацијски индикатори)						
		IATA ознака	Текст	Ознака додељена локацији у складу са правилима *IATA* (Резолуција 767)	Ако постоји					
		Остало	Текст	Локално дефинисана ознака аеродрома, ако се разликује од *ICAO* локацијског индикатора						
	Име		Текст	Примарно званично име аеродрома које је доделио надлежни орган						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Град који опслужује		Текст	Пуно име (слободан текст) града који аеродром/хелидром опслужује						
	Врста дозвољеног саобраћаја									
		Међународни/домаћи	Листа кодова	Назнака да ли су на аеродрому/хелидрому дозвољени међународни и/или домаћи летови						
		Правила инструменталног летења (*IFR*)/ Правила визуелног летења (*VFR*)	Листа кодова	Назнака да ли су на аеродрому/хелидрому дозвољени *IFR* и/или *VFR* летови						
		Редовни/ванредни	Листа кодова	Назнака да ли су на аеродрому/хелидрому дозвољени редовни и/или						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				ванредни летови						
		Цивилни/војни	Листа кодова	Назнака да ли су на аеродрому/хелидрому дозвољени летови у комерцијалном ваздухопловству и/или општој авијацији и/или војни летови						
		Ограничена употреба	Текст	Назнака ако аеродром или хелидром није отворен за јавну употребу (могу га користити само власници)						
	Врста хелидрома		Текст	Врста хелидрома (у нивоу са земљом, издигнути, на						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				броду или на платформи)						
	Врста контроле		Текст	Назнака да ли је аеродром под цивилном, војном или заједничком контролом						
	Сертификован		Текст	Назнака да ли је аеродром сертификован у складу са *ICAO* правилима или Уредбом (ЕУ) бр. 139/2014 или није						
	Датум сертификације		Датум	Датум када је надлежни орган издао сертификат аеродрома						
	Датум истека сертификације		Датум	Датум када сертификат аеродрома престаје да важи						
	Надморска висина аеродрома									

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Надморска висина	Надморска висина	Вертикално растојање највише тачке површине за слетање од средњег нивоа мора (*MSL*)		0.5 *m*	Битно	Измерено	1*m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
		Ундулација геоида	Релативна висина	Ундулација у тачки у којој је измерена надморска висинааеродрома/хелидрома	Ако је примењливо	0.5 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
	Референтна температура		Вредност	Просечна месечна вредност максималних дневних температура за најтоплији месец у години на аеродрому; ова температура мора бити просек вишегодишњег периода						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Средња минимална температура		Вредност	Средња минимална температура најхладнијег месеца у години, за податке из последњих пет година на надморској висини аеродрома		5 степени				
	Магнетска деклинација			Угаона разлика између правог и магнетског севера						
		Угао	Угао	Вредност угла магнетске деклинације		1 степен	Битно	Измерено	1 степен	1 степен
		Датум	Датум	Датум када је магнетска деклинација имала одговарајућу вредност						
		Годишња промена	Вредност	Годишња вредност промене						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				магнетске деклинације						
	Референтна тачка			Утврђени географски положај аеродрома						
		Положај	Тачка	Географски положај референтне тачке аеродрома		30 *m*	Рутинско	Измерено/израчунато	1 *sec*	1 *sec*
		Место	Тачка	Положај референтне тачке на аеродрому						
		Смер	Тескт	Смер референтне тачке аеродрома у односу на центар града који аеродром опслужује						
		Удаљеност	Удаљеност	Удаљеност референтне тачке аеродрома од центра града или места које						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				аеродром опслужује						
Показивач смера слетања				Уређај који визуелно показује смер тренутно додељен за слетање и полетање						
	Положај		Текст	Положај показивача смера слетања						
	Светлосно обележавање		Текст	Светлосно обележавање показивача смера слетања	Ако постоји					
Резервно енергетско напајање										
	Карактеристике		Текст	Опис резервног енергетског напајања						
	Време пребацивања		Вредност	Време пребацивања на резервно енергетско напајање						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Анемоме-тар				Уређај који се користи за мерење брзине ветра						
	Положај		Текст	Положај анемометра						
	Светлосно обележавање		Текст	Светлосно обележавање анемометра	Ако постоји					
Аеродромски фар (*ABN*)/Идентификациони фар (*IBN*)				Аеродромски фар/ идентификациони фар који се користи да означи положај аеродрома из ваздуха						
	Положај		Текст	Положај аеродромског фара/идентификационог фара	Ако постоји					

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Карактеристике		Текст	Опис аеродромског фара/идентификационог фара						
	Радно време		Распоред	Радно време аеродромског фара/идентификационог фара						
Показивач смера ветра										
	Положај		Текст	Положај показивача смера ветра						
	Светлосно обележавање		Текст	Светлосно обележавање показивача смера ветра						
Место осматрања видљивости и дуж полетно - слетне стазе (*RVR)*				Место осматрања *RVR*						
	Положај		Тачка	Географски положај места осматрања *RVR*						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Област фреквенције				Одређени део површине за кретање ваздухоплова на којој контрола летења (*ATC*) или земаљска контрола захтевају одређену фреквенцију						
	Станица		Текст	Назив станице која пружа услугу						
	Фреквенција		Вредност	Фреквенција станице која пружа услугу						
	Граница		Полигон	Просторна граница области фреквенције						
Критична тачка				Положај на аеродромским површинама за кретање ваздухоплова са познатим или могућим ризиком судара или						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				неовлашћеног уласка на полетно-слетну стазу, где је неопходна повећана пажња пилота/возача						
	Ознака		Текст	Ознака критичне тачке						
	Напомена		Текст	Додатне информације о критичној тачки						
	Геометрија		Полигон	Географска област критичне тачке						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Полетно-слетна стаза (*RWY*)				Дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова						
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака полетно-слетне стазе, која се користи за њено јединствено означавање на аеродрому/хелидрому (нпр. 09/27, 02*R*/20*L*, *RWY* 1)						
	Основна дужина		Удаљеност	Декларисано уздужино простирање полетно-слетне стазе за оперативне прорачуне (прорачуне перформанси/ могућности ваздухолова)		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Основна ширина		Удаљеност	Декларисано попречно простирање полетно-слетне стазе за оперативне прорачуне (прорачуне перформанси/ могућности ваздухолова)		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
	Геометрија		Полигон	Геометријски облици елемента полетно-слетне стазе, површине измештене полетно-слетне стазе и пресека полетно-слетне стазе						
	Тачке на оси									
		Положај	Тачка	Географски положај осе полетно-слетне стазе на оба краја полетно-слетне стазе,	Дефиницију из Анекса 4.3.8.4.2	1 *m*	Критично	Измерено		

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				на продужетку за заустављање (*SWY*) и на почетку сваке равни путање полетања, као и у тачки сваке значајне промене нагиба полетно-слетне стазе и продужетка за заустављање.						
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина одговарајуће тачке на оси. За непрецизно прилажење све значајно високе и ниске међутачке дуж полетно-слетне стазе се мере са тачношћу од пола метра или стопе		0.25 *m*	Критично	Измерено		
		Ундулација геоида	Релативна висина	Ундулација геоида у одговарајућој тачки на оси						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Линија за излазак са *RWY*									
		Линија вођења за излазак	Линија	Географски положај линије за излазак са полетно-слетне стазе		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Боја	Текст	Боја линије за излазак са полетно-слетне стазе						
		Облик	Текст	Облик линије за излазак са полетно-слетне стазе						
		Усмерење	Листа кодова	Усмерење линије за излазак са *RWY* (једносмерна или двосмерна)						
	Врста површине		Текст	Врста површине полетно-слетне стазе						
	Носивост									
		Класификациони број коловозног застора (*PCN*)	Текст	*PCN*						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Врста коловозног застора	Текст	Врста коловозног застора за одређивање класификационог броја ваздухоплова – класификационог броја коловозног застора (*ACN-PCN*)						
		Категорија постељице	Текст	Категорија носивости постељице полетно-слетне стазе						
		Дозвољени притисак	Текст	Максимална дозвољена категорија притиска гума или максимална дозвољена вредност притиска гума						
		Метод процене	Текст	Коришћени метод процене						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Основна стаза			Одређена површина, укључујући полетно-слетну стазу и продужетак за заустављање, ако постоји, која је намењена: а) смањењу ризика од оштећења ваздухоплова који је неконтролисано скренуо са полетно-слетне стазе; и б) заштити ваздухоплова који је надлеће за време полетања, односно слетања						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање основне стазе полетно-слетне стазе						
		Ширина	Удаљеност	Попречно простирање основне стазе						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				полетно-слетне стазе						
		Врста површине	Текст	Врста површине основне стазе полетно-слетне стазе						
	Заштитини појас			Површина уз ивицу коловозног застора намењена да омогући прелаз између коловозног застора и суседне површине						
		Геометрија	Полигон	Географски положај заштитних појасева полетно-слетне стазе						
		Врста површине	Текст	Врста површине заштитног појаса полетно-слетне стазе						
		Ширина	Удаљеност	Ширина заштитног		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				појаса полетно-слетне стазе						
	Површина за заштиту од удара ваздуха			Посебно припремљена површина која се налази на крају *RWY* како би се елиминисао ефекат ерозије ударних ваздушних струја које стварају авиони на почетку залета у полетању						
		Геометрија	Полигон	Географски положај површине за заштиту од удара ваздуха						
	Зона без препрека		Текст	Постојање зоне без препрека за полетно-слетну стазу за прецизно прилажење категорије *I*	Ако постоји					
	Ознаке *RWY*									

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Врста	Текст	Врста ознака полетно-слетне стазе						
		Опис	Текст	Опис ознака полетно-слетне стазе						
		Геометрија	Полигон	Географски положај ознака полетно-слетне стазе						
	Светлосне ознаке осе *RWY*									
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање светала осе полетно-слетне стазе						
		Растојање	Удаљеност	Размак светала осе полетно-слетне стазе						
		Боја	Текст	Боја светала осе полетно-слетне стазе						
		Интензитет	Текст	Интензитет светала осе полетно-слетне стазе						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				светиљке светала осе полетно-слетне стазе						
	Ивична светла полетно-слетне стазе									
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање ивичних светала полетно-слетне стазе						
		Растојање	Удаљеност	Размак ивичних светала полетно-слетне стазе						
		Боја	Текст	Боја ивичних светала полетно-слетне стазе						
		Интензитет	Текст	Интензитет ивичних светала полетно-слетне стазе						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке ивичних						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				светала полетно-слетне стазе						
	Референтни код			Сврха референтног кода је да омогући једноставан метод за међусобно повезивање бројних спецификација које се односе на карактеристике аеродрома, како би се ставила на располагање аеродромска опрема погодна за авионе који планирају да врше операције на аеродрому						
		Број	Листа кодова	Број заснован на референтној дужини за полетање одговарајућег/						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				одређеног авиона						
		Слово	Листа кодова	Слово засновано на распону крила одређеног/одговарајућег авиона и размаку спољних ивица точкова главног стајног трапа						
	Ограничење		Текст	Опис ограничења успостављених на полетно-слетној стази						
Правац полетно-слетне стазе										
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака смера слетања и полетања - примери: 27, 35*L*, 01*R*.						
	Прави смер		Смер	Прави смер полетно-слетне стазе		1/100 степена	Рутинско	Измерено	1/100 степена	1 степен

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Врста		Текст	Врста полетно-слетне стазе: прецизна (*CAT I*, *II*, *III*) / непрецизна / неинструментална						
	Праг			Почетак дела полетно-слетне стазе који се користи за слетање						
		Положај	Тачка	Географски положај прага полетно-слетне стазе		1 *m*	Критично	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина прага полетно-слетне стазе		Видети напомену 1				
		Ундулација геоида	Релативна висина	*WGS*-84 ундулација геоида на положају прага полетно-слетне стазе		Видети напомену 2				
		Врста	Текст	Назнака да ли је праг измештен или није;						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				измештени праг није лоциран на крају или почетку полетно-слетне стазе						
		Измештеност	Удаљеност	Удаљеност измештеног прага	Ако је праг измештен	1 *m*	Рутинско	Измерено		
	Крај полетно-слетне стазе			Крај полетно-слетне стазе (тачка поравнања путање лета)						
		Положај	Тачка	Положај краја полетно-слетне стазе у смеру одласка		1 *m*	Критично	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина крајњег положаја полетно-слетне стазе		Видети тачке на оси полетно слетне стазе				
	Крај полетно-слетне стазе у одласку (*DER*)			Крај подручја које је објављено као погодно за полетање (тј. крај полетно-слетне стазе	Почетак процедуре одласка					

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				или, ако постоји претпоље, крај претпоља)						
		Положај	Тачка	Географски положај *DER*						
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина *DER* је надморска висина краја полетно-слетне стазе или претпоља, која год је од ове две вредности виша						
	Зона додира			Део полетно-слетне стазе иза прага, на коме је предвиђено да авион први пут додирне полетно-слетну стазу						
		Надморска висина	Надморска висина	Највећа надморска висина зоне додира полетно-слетне стазе за	*RWY* за прецизно прилажење	0.25 *m* или 0.25 *ft*				…

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прецизно прилажење						
		Нагиб	Вредност	Нагиб зоне додира полетно-слетне стазе						
	Нагиб		Вредност	Нагиб полетно-слетне стазе						
	Операције слетања и кратког задржавања (*LAHSOs*)			*LAHSOs*						
		Геометрија	Линија	Географски положај операција слетања и кратког задржавања (*LAHSOs*)						
		Заштићени елемент	Текст	Име полетно-слетне стазе или рулне стазе (TWY) која је заштићена						
	Измештена површина			Део полетно-слетне стазе између почетка						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				полетно-слетне стазе и измештеног прага						
		Геометрија	Полигон	Географски положај измештене површине						
		PCN	Текст	Класификациони број коловозног застора измештене површине						
		Врста површине	Текст	Врста површине измештене површине						
		Ограничења за ваздухоплове	Текст	Ограничење у коришћењу за одређени тип ваздухоплова						
	Продужетак за заустављање (*SWY*)			Одређена правоугана површина на земљи на крају расположиве полетно-слетне стазе припремљена тако да буде погодна						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				површина на којој ваздухоплов може да се заустави у случају прекинутог полетања						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање продужетка за заустављање	Ако постоји	1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
		Ширина	Удаљеност	Ширина продужетка за заустављање		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
		Геометрија	Полигон	Географски положај продужетка за заустављање						
		Нагиб	Вредност	Нагиб продужетка за заустављање						
		Врста површине	Текст	Врста површине продужетка за заустављање						
	Претпоље			Одређена правоугаона површина на земљи или води, под контролом						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				одговарајућег тела, која је одабрана или припремљена као одговарајућа површина изнад које авион може да изведе део свог почетног пењања до одређене висине						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање претпоља		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
		Ширина	Удаљеност	Попречно простирање претпоља		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
		Профил терена		Вертикални профил (или нагиб) претпоља	Ако постоји					
	Заштитна површина краја полетно-слетне стазе (*RESA*)			Простор који је симетричан у односу на продужену осу полетно-слетне стазе и који се наставља на завршетак						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				основне стазе, првенствено намењен смањењу ризика од оштећења авиона који је слетео испред или се зауставио иза полетно-слетне стазе						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање заштитне површине краја полетно-слетне стазе (*RESA*)						
		Ширина	Удаљеност	Попречно простирање заштитне површине краја полетно-слетне стазе (*RESA*)						
		Уздужни нагиб	Вредност	Уздужни нагиб заштитне површине краја полетно-слетне стазе (*RESA*)						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Попречни нагиб	Вредност	Попречни нагиб заштитне површине краја полетно-слетне стазе (*RESA*)						
	Декларисане дужине									
		Расположива дужина залета у полетању (*TORA*)	Удаљеност	Дужина полетно-слетне стазе која је декларисана као расположива и одговарајућа за залет на земљи при полетању авиона		1 *m*	критично	измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
		Расположива дужина за полетање (*TODA*)	Удаљеност	Расположива дужина за залет, увећана за дужину претпоља, ако постоји		1 *m*	критично	измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
		Расположива дужина прекинутог полетања (*ASDA*)	Удаљеност	Расположива дужина залета за полетање, која је увећана за дужину		1 *m*	критично	измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				продужетка за заустављање, ако постоји						
		Расположива дужина за слетање (*LDA*)	Удаљеност	Дужина полетно-слетне стазе која је декларисана као расположива и погодна за кретање авиона по земљи приликом слетања		1 *m*	критично	измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
		Напомене	Текст	Напомене укључујући тачку уласка на полетно-слетну стазу или почетну тачку од које су одређене алтернативне смањене декларисане дужине						
	Светла краја *RWY*									
		Боја	Текст	Боја светала краја полетно-слетне стазе						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала краја полетно-слетне стазе						
	Светла продужетка за заустављање (*SWY*)									
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање светала продужетка за заустављање						
		Боја	Текст	Боја светала продужетка за заустављање						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала продужетка за заустављање						
	Систем прилазних светала									
		Врста	Текст	Класификација система прилазних						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				светала, при чему се као критеријум користе Уредба (ЕУ) бр. 139/2014 и CS-ADR-DSN, посебно CS ADR-DSN.M.625 и CS ADR-DSN.M.626						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање система прилазних светала						
		Интензитет	Текст	Код који означава релативни интензитет система прилазних светала						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке система прилазних светала						
	Светла прага *RWY*									

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Боја	Текст	Боја светала прага полетно-слетне стазе						
		Боја пречке	Текст	Боја пречки прага полетно-слетне стазе						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала прага и светала пречке						
	Светла зоне додира									
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање светала зоне додира полетно-слетне стазе						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала зоне додира						
	Визуелни систем показивача нагиба прилаза									

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Минимална висина ока изнад прага (*МЕНТ*)	Релативна висина	Минимална висина ока изнад прага (*МЕНТ*)						
		Положај	Тачка	Географски положај визуелног система показивача нагиба прилаза						
		Угао	Угао	Номинални угао (углови) нагиба прилаза						
		Врста	Текст	Врста визуелног система показивача нагиба прилаза (*PAPI, A-PAPI*, итд) .						
		Угао измештања	Угао	Ако оса система није паралелна са осом полетно-слетне стазе, угао и смер измештања, тј. лево или десно						
		Смер измештања	Текст	Ако оса система није паралелна са осом полетно-						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				слетне стазе, угао и смер измештања, тј. лево или десно						
	Опрема за заустављање		Линија	Географски положај ужета за заустављање преко полетно-слетне стазе						
	Систем за заустављање			Материјал који апсорбује велику енергију, постављен на крају полетно-слетне стазе или продужетка за заустављање, израђен тако да се изломи под тежином авиона док материјал делује успоравајућим силама на стајни трап ваздухоплова						
		Геометрија	Полигон	Географски положај						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				система за заустављање						
		Размак	Удаљеност	Удаљеност система за заустављање						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање система за заустављање						
		Ширина	Удаљеност	Попречно простирање система за заустављање						
Област радио-висиномера										
	Дужина		Удаљеност	Уздужно простирање области радио-висиномера						
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање области радио-висиномера						
	Геометрија		Полигон	Географски положај области радио-висиномера						

Предмет	Карактеристика	Поткарактеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
			Напомена 1	Надморска висина прага за полетно-слетне стазе за непрецизно прилажење		0.5 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
				Надморска висина прага за полетно-слетне за прецизно прилажење		0.25 *m*	Критично	Измерено	0.1 *m* или 0.1 *ft*	0.5 *m* или 1 *ft*
			Напомена 2	*WGS*-84 ундулација геоида на прагу полетно-слетне стазе за непрецизно прилажење		0.5 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
				WGS-84 ундулација геоида на прагу полетно-слетне стазе за прецизно прилажење		0.25 *m*	Критично	Измерено	0.1 *m* или 0.1 *ft*	0.5 *m* или 1 *ft*

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Зона завршног прилаза и полетања (*Final-approach and take-off area, FATO*)				Дефинисана површина изнад које се завршава фаза прилазног маневра лебдења или приземљења и са које започиње маневар полетања; Ако *FATO* користе хеликоптери чије су перформансе класе 1, дефинисана површина укључује и расположиву зону за прекинуто полетање						
	Тачка прага			Почетак оног дела *FATO* који је употребљив за слетање						
		Положај	Тачка	Географски положај тачке прага *FATO*		1 *m*	Критичне	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина прага *FATO*		Видети напомену 1				

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Ундулација геоида	Релативна висина	*WGS*-84 ундулација геоида на положају прага *FATO*		Видети напомену 2				
	Крај полетно-слетне стазе при одласку (*DER*)			Крај површине која је декларисана као погодна за полетање (тј. крај полетно-слетне стазе или, ако постоји претпоље, крај претпоља или крај *FATO*)						
		Положај	Тачка	Географски положај *DER*		1 *m*	Критично	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина почетка или краја *RWY/FATO* (она која је већа)						
	Врста		Текст	Врста *FATO*						
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака зоне слетања и полетања						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Дужина		Удаљеност	Уздужно простирање *FATO*		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање *FATO*						
	Геометрија		Полигон	Географски положај елемента *FATO*						
	Нагиб		Вредност	Нагиб *FATO*						
	Врста површине		Текст	Врста површине *FATO*						
	Прави смер		Смер	Прави смер *FATO*		1/100 степена	Рутинско	Измерено	1/100 степена	
	Декларисане дужине									
		Расположива дужина за полетање хеликоптера *(Take-off distance available* (*TODAH*))	Удаљеност	Дужина *FATO* увећана за дужину претпоља за хеликоптер (ако постоји)	И ако је применљиво, алеративне смањене декларисане дужине	1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
		Расположива дужина прекинутог	Удаљеност	Дужина *FATO* која је декларисана као расположива и		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		полетања хеликоптера *(Rejected take-off distance available* (*RTODAH*))		погодна за завршетак прекинутог полетања хеликоптера перформанси класе 1						
		Расположива дужина за слетање хеликоптера (*Landing distance available* (*LDAH*))	Удаљеност	Дужина *FATO*, увећана за било које додатно подручје, која је декларисана као расположива и погодна за завршетак маневра слетања хеликоптера са одређене висине		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
		Напомене	Текст	Напомене, укључујући улазну тачку или почетну тачку полетно-слетне стазе, ако су декларисане алтернативне смањене дужине						
	Ознака *FATO*									
		Опис	Текст	Опис ознака *FATO*						
	Систем прилазних светала									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Врста	Текст	Класификација система прилазних светала, при чему се као критеријум користи Уредба (ЕУ) бр. 139/2014 и CS-ADR-DSN, посебно CS ADR-DSN.M.625 и CS ADR-DSN.M.626						
		Дужина	Удаљеност	Уздужно простирање система прилазних светала						
		Интензитет	Текст	Код који показује релативни интензитет система прилазних светала						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке система						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прилазних светала						
	Светла за обележавање површине									
		Опис	Текст	Опис светала за обележавање површине						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала за обележавање површине						
	Усмерена тачкаста светла									
		Опис	Текст	Опис усмерених тачкастих светала						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке усмерених тачкастих светала						
Зона приземљења и узлета (*Touchdown*				Зона на коју хеликоптер може да слети						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
and lift-off area, TLOF)				или са које може да узлети						
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака *TLOF*						
	Централна тачка									
		Положај	Тачка	Географски положај тачке прага *TLOF*		1 *m*	Критично	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина прага *TLOF*		Видети напомену 1				
		Ундулација геоида	Релативна висина	*WGS*-84 ундулација геоида на положају централне тачке *TLOF*		Видети напомену 2				
	Дужина		Удаљеност	Уздужно простирање *TLOF*		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање *TLOF*		1 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m*
	Геометрија		Полигон	Географски положај *TLOF* елемента						
	Нагиб		Вредност	Нагиб *TLOF*						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Врста површине		Текст	Врста површине *TLOF*						
	Носивост		Вреднос т	Носивост *TLOF*					1 тона	
	Врста визуелног система показивача нагиба прилаза (*VASIS*)		Текст	Врста визуелног система показивача нагиба прилаза						
	Ознака									
		Опис	Текст	Опис ознака *TLOF*-а						
Безбедносна зона				Одређена површина на хелидрому око *FATO* на којој не постоје препреке, осим оних које су потребне у сврху навигације и која је намењена смањењу ризика од оштећења хеликоптера који случајно одступи од *FATO*						
	Дужина		Удаљен ост	Уздужно простирање						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				безбедносне зоне						
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање безбедносне зоне						
	Врста површине		Текст	Врста површине безбедносне зоне						
Претпоље за хеликоптер				Дефинисана површина на земљи или води, одређена и/или припремљена као погодна површина преко које хеликоптер перформанси класе 1 може да убрза и постигне одређену висину						
	Дужина		Удаљеност	Уздужно простирање претпоља за хеликоптер						
	Профил терена		Вредност	Вертикални профил (или нагиб) претпоља за хеликоптер						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
			Напомена 1	Праг *FATO* за хелидроме са или без *Point-in-Space* (*PinS*) прилаза		0.5 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
				Праг *FATO* за хелидроме намењен за употребу		0.25 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft* (непрецизно), 0.1 *m* или 0.1 *ft* (прецизно)	
			Напомена 2	*WGS*-84 ундулација геоида прага *FATO* и геометријског центра *TLOF*, за хелидроме са или без *PinS* прилаза		0.5 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
				WGS-84 ундулација геоида прага *FATO* и геометријског центра *TLOF*, за хелидроме намењене за употребу		0.25 *m*	Критично	Измерено	1 *m* или 1 *ft* (непрецизно), 0.1 *m* или 0.1 *ft* (прецизно)	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Платформа				Одређено подручје на аеродрому на копну, намењена за смештај ваздухоплова ради укрцавања или искрцавања путника, утовара или истовара поште или терета, снабдевања горивом, паркирања или одржавања						
	Ознака		Текст	Потпун текстуални назив или ознака који се користе за идентификацију платформе на аеродрому/хели дрому						
	Геометрија		Полигон	Географски положај елемента платформе		1 *m*	Рутинско	Измерено	1/10 *sec*	1 *sec*
	Врста		Текст	Класификација примарне						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				намене платформе						
	Ограничења за ваздухоплове		Текст	Ограничења (забрана) коришћења за одређени тип ваздухоплова						
	Врста површине		Текст	Врста површине платформе						
	Носивост									
		PCN	Текст	Класификацион и број коловозног застора (*PCN*) платформе						
		Врста коловозног застора	Текст	Одређивање *ACN-PCN*						
		Категорија постељице	Текст	Категорија носивости постељице платформе						
		Дозвољени притисак	Текст	Максимална дозвољена категорија притиска гума или максимална дозвољена вредност притиска гума						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Метод процене	Текст	Метод процене коришћен за одређивање носивости платформе						
	Надморска висина		Надморска висина	Надморска висина платформе						
Рулна стаза (*TWY*)				Одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање једног дела аеродрома са другим						
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака рулне стазе						
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање рулне стазе		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
	Геометрија		Полигон	Географски положај елемента рулне стазе						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Мост		Текст	Врста моста (без, надвожњак, подвожњак)						
	Врста површине		Текст	Врста површине рулне стазе						
	Носивост									
		PCN	Текст	Класификацион и број коловозног застора (*PCN*) рулне стазе						
		Врста коловозног застора	Текст	Одређивање *ACN-PCN*						
		Категорија постељице	Текст	Категорија носивости постељице рулне стазе						
		Дозвољени притисак	Текст	Максимална дозвољена категорија притиска гума или максимална дозвољена вредност притиска гума						
		Метод процене	Текст	Метод процене коришћен за						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				одређивање носивости рулне стазе						
	Ограничење за ваздухоплове		Текст	Ограничење (забрана) коришћења за одређени тип ваздухоплова						
	Референтна кодна ознака		Листа кодова	Слово засновано на распону крила авиона и размаку спољних ивица точкова главног стајног трапа						
	Локација за исправљање врхова крила		Тачка/полигон	За аеродроме који прихватају авионе са склопивим врховима крила, положај на коме врхови крила могу да буду исправљени.						
	Тачке осе									
		Положај	Тачка	Географске координате тачака осе рулне стазе		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1/100 *sec*

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина тачака осе рулне стазе		1 *m*	Битно	Измерено		
	Заштитни појас рулне стазе			Површина уз ивицу коловозног застора припремљена тако да омогући прелаз између коловозног застора и суседне површине						
		Геометрија	Полигон	Географски положај заштитног појаса рулне стазе						
		Врста површине	Текст	Врста површине заштитног појаса рулне стазе						
		Ширина	Удаљеност	Ширина заштитног појаса рулне стазе		1 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	
	Линије за вођење									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Геометрија	Линија	Географски положај линија за вођење		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1/100 *sec*
		Боја	Текст	Боја линија за вођење рулне стазе						
		Облик	Текст	Облик линија за вођење рулне стазе						
		Распон крила	Вредност	Распон крила						
		Максимална брзина	Вредност	Максимална брзина						
		Смер	Текст	Смер						
	Линија која означава међупозицију за чекање		Линија	Линија која означава међупозицију за чекање		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
	Ознаке рулне стазе									
		Опис	Текст	Опис ознаке рулне стазе						
	Ивична светла рулне стазе									
		Опис	Текст	Опис ивичних светала рулне стазе						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке ивичних светала рулне стазе						
	Светла осе рулне стазе									
		Опис	Текст	Опис светала осе рулне стазе						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала осе рулне стазе						
	Пречке за заустављање									
		Опис	Текст	Опис пречки за заустављање	Ако постоје					
		Положај	Линија	Положај пречке за заустављање						
	Заштитна светла полетно-слетне стазе									
		Опис	Текст	Опис заштитних светала полетно-слетне стазе и других мера заштите	Ако постоје					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				полетно-слетне стазе						
		Положај	Тачка	Положај пречке за заустављање	Конфигурација А					
		Положај	Линија	Положај пречке за заустављање	Конфигурација Б					
	Позиција за чекање за излазак на полетно-слетну стазу			Одређена позиција намењена заштити полетно-слетне стазе, површи за ограничење препрека или *ILS*/*MLS* критичног/осетљивог подручја, код које ваздухоплови у вожењу и возила морају стати и задржати позицију, осим ако аеродромска контрола летења не одреди другачије						
		Геометрија	Линија	Географски положај позиције за чекање за излазак на		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				полетно-слетну стазу						
		Заштићена полетно-слетна стаза	Текст	Ознака полетно-слетне стазе која је заштићена						
		Категорија полетно-слетне стазе у операцијама смањене видљивости (*Catstop*)	Листа кодова	Категорија (*CAT*) полетно-слетне стазе (0, *I*, *II*, *III*)						
		Текст „полетно слетна стаза испред („*RWY ahead*“)	Текст	Стварни текст као на ознаци; нпр. „*RWY AHEAD*” или „*RUNWAY AHEAD*”						
	Међупозиција за чекање	Геометрија	Линија	Географски положај међупозиције за чекање - одређено место намењено за контролисање саобраћаја, на коме се ваздухоплови у вожњи и возила						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				морају зауставити и чекати све док од аеродромске контроле летења не добију одобрење да наставе даље своје кретање						
Рулна стаза хеликоптера на земљи				Рулна стаза на земљи намењена за кретање по земљи хеликоптера који имају стајни трап са точковима						
	Ознака		Текст	Потпуна текстуална ознака рулне стазе хеликоптера на земљи						
	Тачка осе		Тачка	Географски положај тачака осе рулне стазе хеликоптера на земљи		0.5 *m*	Битно	Измерено/израчунато		
	Надморска висина		Надморска висина	Надморска висина рулне стазе		1 *m*	Битно	Измерено		

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				хеликоптера на земљи						
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање рулне стазе хеликоптера на земљи		1 *m*	Битно	Измерено		
	Врста површине		Текст	Врста површине рулне стазе хеликоптера на земљи						
	Линија за ознаку укрштања		Линија	Линија за ознаку укрштања са рулном стазом хеликоптера на земљи		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	1 *sec*
	Светлосно обележавање									
		Опис	Текст	Опис светала рулне стазе хеликоптера на земљи						
		Положај	Текст	Географски положај сваке појединачне светиљке светала рулне стазе хеликоптера на земљи						
	Ознаке									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Опис	Текст	Опис ознаке рулне стазе хеликоптера на земљи						
Рулна стаза хеликоптера у ваздуху				Дефинисана путања на површини успостављена за рулање хеликоптера док је у ваздуху						
	Ознака			Потпуна текстуална ознака рулне стазе хеликоптера у ваздуху						
	Тачке осе		Тачка	Географски положај тачака осе рулне стазе хеликоптера у ваздуху		0.5 *m*	Битно	Измерено/израчунато		
	Надморска висина		Надморска висина	Надморска висина рулне стазе хеликоптера у ваздуху		1 *m*	Битно	Измерено		
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање рулне стазе хеликоптера у ваздуху		1 *m*	Битно	Измерено		

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Врста површине		Текст	Врста површине рулне стазе хеликоптера у ваздуху						
	Светлосно обележавање									
		Опис	Текст	Опис светала рулне стазе хеликоптера у ваздуху						
		Положај	Тачка	Географски положај сваке појединачне светиљке светала рулне стазе хеликоптера у ваздуху						
	Ознака									
		Опис	Текст	Опис ознаке рулне стазе хеликоптера у ваздуху						
Транзитне ваздушне руте хеликоптера				Путања утврђена за кретање хеликоптера са једног дела хелидрома на други. Рута за рулање						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				укључује рулну стазу хеликоптера у ваздуху или на земљи, са центром на рути за рулање						
	Ознака		Текст	Ознака транзитне ваздушне руте хеликоптера						
	Геометрија		Линија	Географски положај транзитне ваздушне руте хеликоптера						
	Ширина		Удаљеност	Попречно простирање транзитне ваздушне руте хеликоптера		1 *m*	Битно	Измерено		
Тачка провере *INS*										
	Положај		Тачка	Географски положај тачке провере *INS*	Ако је доступно	0.5 *m*	Рутинско	Измерено	1/100 *sec*	1/100 *sec*
Тачка провере *VOR*										
	Положај		Тачка	Географски положај тачке провере *VOR*	Ако је доступно					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Фреквенција		Вреднос т	Фреквенција тачке провере *VOR*						
Тачка провере висиномера										
	Положај		Тачка	Географски положај тачке провере висиномера						
	Надморска висина		Надмор ска висина	Надморска висина тачке провере висиномера						
Паркинг позиција ваздухоплова				Одређени део на платформи који се користи за паркирање ваздухоплова						
	Назив		Текст	Назив паркинг позиције ваздухоплова						
	Тачке паркинг позиције ваздухоплова	Положај	Тачка	Географски положај тачке на паркинг позицији ваздухоплова		0.5 *m*	Рутинско	Измерен о	1/100 *sec*	1/100 *sec*
		Типови ваздухоплова	Листа кодова	Типови ваздухоплова						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Идентификациона ознака		Текст	Опис идентификационе ознаке паркинг позиције ваздухоплова						
	Систем за визуелно навођење на паркинг позицији		Текст	Опис система за визуелно навођење на паркинг позицији ваздухоплова						
	Површина паркинг позиције		Полигон	Географски положај површине паркинг позиције						
	Авио-мост		Листа кодова	Авио-мост на располагању на паркинг позицији ваздухоплова						
	Гориво		Листа кодова	Гориво на располагању на паркинг позицији ваздухоплова						
	Напајање електричном енергијом (*Ground power*)		Листа кодова	Напајање електричном енергијом на располагању на паркинг						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				позицији ваздухоплова						
	Вуча		Листа кодова	Вуча која је на располагању на паркинг позицији ваздухоплова						
	Терминал		Текст	Референтна ознака терминалне зграде						
	Врста површине		Текст	Врста површине паркинг позиције ваздухоплова						
	Ограничење за ваздухоплове		Текст	Ограничење (забрана) коришћења за одређени тип ваздухоплова						
	PCN		Текст	*PCN* паркинг позиције ваздухоплова						
	Линија увођења на позицију									
		Геометрија	Линија	Географски положај линије увођења на позицију		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина тачака линије за вођење при паркирању		1 m	Битно	Измерено		
		Смер	Текст	Смер линије увођења на позицију						
		Распон крила	Вреднос т	Распон крила						
		Боја	Листа кодова	Боја линије увођења на позицију						
		Облик	Листа кодова	Облик линије увођења на позицију						
Паркинг позиција за хеликоптер				Паркинг позиција намењена за паркирање хеликоптера, на којој се завршава рулање по земљи или на којој се хеликоптер спушта и подиже ради рулања у ваздуху						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Назив		Текст	Назив паркинг позиције за хеликоптер						
	Положај		Тачка	Географски положај тачке паркинг позиције за хеликоптер/ тачке провере *INS*		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/100 *sec*	
Платформа за одлеђивање				Објекат у коме се са авиона уклања иње, лед или снег (одлеђивање) да би се очистиле површине и/или да би се чисте површине авиона заштитиле од стварања иња или леда и од нагомилавања снега или лапавице (спречавање залеђивања) за одређено време						
	Ознака		Текст	Ознака платформе за одлеђивање						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Геометрија		Полигон	Географски положај платформе за одлеђивање		1 *m*	Рутинско	Измерено	1/10 *sec*	1 *sec*
	Врста површине		Текст	Врста површине платформе за одлеђивање						
	Идентификациона основа (*Idbase*)		Текст	Назив основног елемента рулне стазе, паркинг позиције или платформе						
	Ограничење за ваздухоплове		Текст	Ограничење (забрана) коришћења за одређени тип ваздухоплова						
Станица за комуникацију										
	Ознака услуге		Текст	Ознака услуге која се пружа						
	Позивни знак		Текст	Позивни знак станице за комуникацију						
	Канал		Текст	Канал/фреквенција станице за комуникацију						
	Приступна адреса		Текст	Приступна адреса станице	Ако постоји					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Радно време		Распоред	Радно време станице којом се јединица служи						

2. Подаци о ваздушном простору

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
ATS ваздушни простор				Ваздушни простор утврђених димензија, одређен према алфабету, у којем се могу обављати одређене врсте летова и за који су утврђене услуге контроле летења и правила летења						
	Врста		Текст	Врста *ATS* ваздушног простора у складу са Додатком 4 Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 (*SERA*)						
	Ознака		Текст	Ознака коју је надлежни орган						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				доделио ваздушном простору						
	Хоризонталне границе		Полигон	Површина која дефинише хоризонтални облик ваздушног простора		Видети напомену 1				
	Вертикалне границе									
		Горња граница	Апсолутна висина	Горња граница ваздушног простора						
		Доња граница	Апсолутна висина	Доња граница ваздушног простора		50 *m*	Рутинско	Израчунато	50 *m* или 100 *ft*	50 *m* или 100 *ft*
	Класа ваздушног простора		Листа кодова	Категоризација ваздушног простора којом су утврђена оперативна правила, захтеви за летење и услуге које се пружају						
	Прелазна апсолутна висина		Апсолутна висина	Висина на којој или испод које се вертикална позиција ваздухоплова изражава као						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				апсолутна висина						
	Време активирања (*applicability*)		Распоред	Време активирања (*applicability*) ваздушног простора						
	ATS јединица			Јединица која пружа услугу						
		Име	Текст	Име јединице која пружа услугу						
		Позивни знак	Текст	Позивни знак ваздухопловне станице којом се јединица служи						
		Језик	Листа кодова	Информације о језику (језицима) у употреби, уз навођење области и услова, када и где се користе, ако је примењиво						
		Примена	Текст	Информације о области и условима када се користи						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Радно време	Распоред	Радно време станице којом се јединица служи						
	Фреквенција									
		Вредност	Вредност	Фреквенција ваздушног простора у ком се пружају *ATS* услуге						
		Сврха	Текст	Назнаке појединих намена фреквенције						
			Напомена 1	*FIR*, *UIR*		2 *km*	Рутинско	Одређено	1 *min*	Као што је приказано
				TMA, *CTA*		100 *m*	Битно	Израчунато	1 *sec*	Као што је приказано
				Контролисана зона (*CTR*)		100 *m*	Битно	Израчунато	1 *sec*	Као што је приказано

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Ваздушни простор за посебне активности										
	Врста		Листа кодова	Врста ваздушног простора за посебне активности (Видети Напомену 1)						
	Ознака		Текст	Ознака додељена у сврху јединствене идентификације ваздушног простора						
	Име		Текст	Име који ваздушном простору додељује орган којег именује држава чланица						
	Хоризонталне границе		Полигон	Површина која дефинише хоризонтални облик ваздушног простора		Видети напомену 2 само за *P*, *R*, *D* зоне				
	Вертикалне границе									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Горња граница	Апсолутна висина	Горња граница ваздушног простора						
		Доња граница	Апсолутна висина	Доња граница ваздушног простора						
	Ограничење		Текст	Врста ограничења или природа опасности						
	Активација		Текст	Информације о систему и средствима за најаву активације, заједно са информацијама од значаја за цивилно летење и примењивим на поступке у зонама идентификације за потребе ваздушне одбране (*ADIZ*)						
	Време активности		Распоред	Временски интервал у ком се одвија посебна активност						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Ризик од пресретања		Текст	Ризик од пресретања у случају неовлашћеног уласка						
			Напомена 1 врста:	Забрањена зона (*P*)	Напомена 2	100 *m*	Битно	Израчунато	1 *sec*	Као што је приказано
				Условно забрањена зона (*R*)		2 *km*	Рутинско	Одређено	1 *min*	Као што је приказано
				Опасна зона (*D*)						
				Зона за војну вежбу						
				Зона за војну обуку						
				ADIZ						
				Остало						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Остали регулисани ваздушни простор										
	Врста		Текст	Врста ваздушног простора (смањене норме вертикалног раздвајања (*RVSM*), предајник за лоцирање у случају нужде (*ELT*), итд.)						
	Ознака		Текст	Ознака додељена у сврху јединствене идентификације ваздушног простора						
	Име		Текст	Име који је надлежни орган доделио ваздушном простору						
	Хоризонталне границе		Полигон	Површина која дефинише хоризонтални облик ваздушног простора						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Вертикалне границе									
		Горња граница	Апсолутна висина	Горња граница ваздушног простора						
		Доња граница	Апсолутна висина	Доња граница ваздушног простора						
	Ограничење		Текст	Врста ограничења, ако постоји						
	Активација		Текст	Информације о систему и средствима за најаву активације, заједно са информацијама од значаја за цивилно летење и примењивим на поступке *ADIZ*						
	Време активности		Распоред	Временски интервал у ком се одвија посебна активност						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Сектор контроле *ATS*										
	Ознака		Текст	Ознака додељена сектору						
	Хоризонталне границе		Полигон	Површина којом је дефинисан хоризонтални облик *ATC* сектора						
	Вертикалне границе									
		Горња граница	Апсолутна висина	Горња граница сектора						
		Доња граница	Апсолутна висина	Доња граница сектора						

3. Подаци о ATS и осталим рутама

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
ATS рута				Одређена рута успостављена за усмеравање протока ваздушног саобраћаја, према потреби, у сврху пружања услуга у ваздушном саобраћају						
	Ознака		Текст	Ознаке *ATS* рута у складу са Анексом XI (Део-FPD) ове уредбе						
	Префикс ознаке		Текст	Префикс ознаке руте на начин наведен у Напомени 1						
Остале руте				Одређена рута успостављена за усмеравање протока						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				ваздушног саобраћаја, према потреби, без пружања услуга у ваздушном саобраћају						
	Ознака		Текст	Ознака руте						
	Врста		Текст	Врста руте (нпр. *VFR* неконтролисане навигационе руте)						
	Правила летења		Листа кодова	Информација о правилима летења која се примењују на рути (*IFR*/*VFR*)						
Сегмент руте										
	Од тачке			Референца на прву тачку сегмента руте						
		Ознака	Текст	Кодне ознаке или кодо-ви/ознаке						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				значајне тачке						
		Извештавање	Листа кодова	Назнака да ли је *ATS/MET* захтев за јављање „обавезан” или „на захтев”						
	Ка тачки			Референца на другу тачку сегмента руте						
		Ознака	Текст	Кодне ознаке или кодови/ознаке значајне тачке						
		Јављање	Листа кодова	Назнака да ли је *ATS/MET* захтев за јављање „обавезан” или „на захтев”						
	Линија пута		Смер	Линија пута, VOR радијал или магнетски смер		1/10 степена (завршна контролисана	Рутинско (завршна контролисана област долазак одлазак)	Израчунато (завршна контролисана	1 степен (завршна контролисана област долазак одлазак)	1 степен (завршна контролисана област

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				сегмента руте		област долазак одлазак)		област долазак одлазак)		долазак одлазак)
	Тачка преласка		Тачка	Тачка у којој се од ваздухоплова на сегменту ATS руте, дефинисаном у односу на VOR уређаје, очекује пренос вршења примарне навигације са уређаја иза ваздухоплова на следећи уређај испред ваздухоплова	У случају *VOR* радијала					
	Дужина		Удаљеност	Геодетско растојање између „од тачке” и „до тачке”.		Видети напомену 2				
	Горња граница		Апсолутна висина	Горња граница сегмента руте						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Доња граница		Апсолутна висина	Доња граница сегмента руте						
	Минимална апсолутна висина на рути (*MEA*)		Апсолутна висина	Апсолутна висина на сегменту руте на којој је обезбеђен одговарајући пријем релевантних навигационих уређаја и комуникација ATS, усклађена је са структуром ваздушног простора и обезбеђује захтевано надвишавање препрека		50 *m*	Рутинско	Израчуната	50 *m* или 100 *ft*	50 *m* или100 *ft*
	Минимална апсолутна висина надвишавања препрека (*MOCA*)		Апсолутна висина	То је минимална апсолутна висина на утврђеном сегменту која обезбеђује захтевано		50 *m*	Рутинско	Израчуната	50 *m* или 100 *ft*	50 *m* или 100 *ft*

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				надвишавање препрека						
	Минимална апсолутна висина лета		Апсолутна висина	Минимална апсолутна висина лета		50 *m*	Рутинско	Израчунато	50 *m* или 100 *ft*	50 *m* или 100 *ft*
	Латералне границе		Удаљеност	Латералне границе руте						
	Минимална апсолутна висина за област (*AMA*)		Апсолутна висина	То је минимална апсолутна висина која се користи у инструментал ним метеоролошким условима (*IMC*), која обезбеђује минимално надвишавање препрека унутар одређене области обично ограниченој паралелама и меридијанима						
	Минимална апсолутна висина векторисања (*MVA*)		Аплсолутна висина	*MVA*						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Ограничења		Текст	Назнака оограничењу у брзини и нивоу/апсолутној висини у области, ако је успостављено						
	Правац нивоа крстарења			Назнака о правцу нивоа крстарења (паран, непаран, *NIL*)						
		Унапред	Листа кодова	Назнака о правцу нивоа крстарења (паран, непаран, *NIL*) од прве до друге тачке сегмента руте						
		Уназад	Листа кодова	Назнака о правцу нивоа крстарења (паран, непаран, *NIL*) од друге до прве тачке						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				сегмента руте						
	Расположивост		Текст	Информације о расположивости руте						
	Класа ваздушног простора		Текст	Класификација ваздушног простора којом се одређују оперативна правила, захтеви за летење и услуге које се пружају						
	Захтеви навигације засноване на могућностима ваздухоплова (*PBN*)			Просторна навигација заснована на *PBN* захтевима за ваздухоплове који лете дуж *ATS* руте, по процедури инструментног прилажења или у одређеном	Само *PBN*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				ваздушном простору						
		Навигациона спецификација	Текст	Ознака навигационе спецификаци је (навигацион их спецификаци ја) примењиве на одговарајући сегмент или сегменте; постоје две врсте навигациони х спецификаци ја: (а)специфи-кације за захтевану навигациону могућност (*RNP*): навигационе спецификаци је заснова-не на про-сторној навигацији						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				(*RNAV*) која обухвата захтев за праћење рада и узбуњивање, означене префиксом *RNP*, нпр. *RNP* 4, *RNP APCH*, итд; (б) *RNAV* спецификације: навигационе спецификације засноване на *RNAV* који не укључује захтеве за праћење рада и узбуњивање, означене префиксом *RNAV*, нпр. *RNAV* 5, *RNAV* 1, итд.						
		Захтеви навигационих могућности ваздухоплова	Текст	Захтев за навигациону тачност за сваки *PBN* (*RNAV* или						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				RNP) сегмент руте						
		Захтеви за сензоре	Текст	Назнака о захтевима за сензоре, укључујући свако ограничење навигационе спецификације						
	Јединица контроле									
		Име	Текст	Име јединице која пружа услугу						
		Канал	Текст	Оперативни канал/фреквенција јединице контроле						
		Приступна адреса	Текст	Специфични код који се користи за приступ вези за пренос података (*data link*) јединице која пружа *ATS*	Ако је примењиво					
			Напомена 1	*U* = горња (*upper*)	Напомена 2	1/10 *km*	Рутинско	Израчунато	1/10 *km* или 1/10 *nm*	1 *km* или 1 *nm*

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				H = хеликоптерска (*helicopter*)		1/100 *km*	Битно	Израчунато	1/100 *km* или 1/100 *nm*	1 *km* или 1 *nm*
				S = надзвучна (*supersonic)*						
				T = tacan						
				Остало						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Путна тачка (*Waypoint*)										
	Ознака		Текст	Имена, кодне ознаке или кодни називи додељени значајној тачки						
	Положај		Тачка	Географски положај путне тачке		100 *m*	Битно	Измерено /Израчунато	1 *sec*	1 *sec*
	Формирање									
		Навигационо средство (*navaid*)	Текст	Ознака станице референтног *VOR*/*DME*						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Смер	Смер	Смер у односу на референтни *VOR*/*DME*, ако путна тачка није колоцирана с њим		Видети напомену 1				
		Удаљеност	Удаљеност	Удаљеност у односу на референтни *VOR*/*DME*, ако путна тачка није колоцирана с њим		Видети напомену 2				
					Напомена 1	1/10 степена	Рутинско	Израчунато	1/10 степена	1/10 степена
						1/100 степени	Битно	Израчунато	1/100 степени	1/10 степена
								Израчунато		
					Напомена 2	1/10 *km*	Рутинско	Израчунато	1/10 *km* или 1/10 *nm*	2/10 *km* (1/10 *nm*)

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
						1/100 *km*	Битно	Израчуната	1/100 *km* или 1/100 *nm*	2/10 *km* (1/10 *nm*)
Чекање на рути (*En-route Holding*)				Унапред утврђени маневар којим се ваздухоплов задржава унутар одређеног ваздушног простора док чека даље одобрење						
	Ознака		Текст	Ознака процедуре чекања						
	Фикс		Текст	Ознака фикса процедуре чекања		100 *m*	Битно	Измерено /Израчуната	1 *sec*	1 *sec*
	Путна тачка		Тачка	Географски положај путне тачке чекања						
	Долетна путања		Смер	Долетна путања процедуре чекања						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Правац заокрета		Текст	Правац процедуралног заокрета						
	Брзина		Вредност	Максимална индицирана брзина						
	Ниво									
		Минимални ниво чекања	Апсолутна висина	Минимални ниво чекања у процедури чекања						
		Максимални ниво чекања	Апсолутна висина	Максимални ниво чекања у процедури чекања						
	Време/растојање одлета (*outbound*)		Вредност	Вредност времена/растојања у процедури чекања						
	Јединица контроле									
		Име	Текст	Ознака јединице контроле						
		Фреквенција	Вредност	Оперативна фреквенција/канал јединице контроле						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Посебна процедура за улазак у процедуру чекања		Текст	Текстуални опис посебне *VOR*/*DME* процедуре за улазак	У случају да је успостављен радијал за улазак на секундарни фикс на крају одлетног крака за *VOR*/*DME* путању чекања					

4. **Подаци о процедурама инструменталног летења**

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Процедура										
	Ознака									
		Вођење у сегменту завршног прилажења (*FAS*)	Листа кодова	Назив којим се описује врста радио-навигационог средства које пружа латерално вођење у завршном прилажењу. То може бити: *ILS*, *VOR*, *RNAV* итд.	*APCH*					
		Полетно-слетна стаза	Текст	Ознака полетно-слетне стазе у смеру слетања и полетања, нпр: 27, 35*L*, 01*R*						
		Кружење	Листа кодова	Назнака да ли је процедура прилажење кружењем или не	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Вишеструки код	Текст	Једнословни суфикс који почиње словом „*z*” иза врсте радио-навигационог средства се користи ако две или више процедура за исту полетно-слетну стазу не могу да се разликују само по врсти радио-навигационог средства, нпр: *VOR y RWY* 20 или *VOR z RWY* 20	*APCH*					
		Ограничење навигационог сензора	Текст	Информација специфична за сензор у случају ограничења у употреби	Само *PBN*					
		Назив	Текст	Назив процедуре инструменталног летења						
	Ознака у отвореном тексту									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Основна ознака	Текст	Основна ознака је име или су то кодни називи значајне тачке у којој се рута стандардних одлазака завршава	*SID, STAR*					
		Ознака валидности	Текст	Ознака валидности је број између 1 и 9	*SID, STAR*					
		Ознака руте	Текст	Ознака руте је једно слово енглеског алфабета. Слова „*I*” и „*O*” се не смеју користити	*SID, STAR*					
		Визуелна назнака	Текст	Назнака да ли је рута успостављена за ваздухоплове који обављају операције у складу са правилима визуелног летења (*VFR*)	Само *VFR*					
	Кодна ознака									

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Значајна тачка	Текст	Кодна ознака или код/ознака значајне тачке	*SID, STAR*					
		Ознака валидности	Текст	Ознака валидности у процедури	*SID, STAR*					
		Ознака руте	Текст	Ознака руте у процедури	*SID, STAR*					
	Врста процедуре		Листа кодова	Назнака врсте процедуре (одлазак, долазак, прилажење, друго)						
	PBN или конвенционална		Листа кодова	Назнака да ли је процедура *PBN* или конвенционална	Само *IFR*					
	Врста према прецизности		Текст	Врста инструменталне процедуре; процедуре инструменталног прилажења се класификују на следећи начин: (а) процедура непрецизног прилажења (*NPA*):	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				процедура инструментал ног прилажења у којој се користи латерално, али не и вертикално вођење. (б) процедура прилажења са вертикалном вођењем (*APV*): инструментал на процедура у којој се користи латерално и вертикално вођење, али која не испуњава захтеве успостављене за операције прецизног прилажења и слетања. (ц) процедура прецизног прилажења (*PA*):						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				процедура инструменталног прилажења у којој се користи прецизно латерално и вертикално вођење са минимумима који су утврђени према категорији операције						
	Категорија ваздухоплова		Листа кодова	Назнака за које је категорије ваздухоплова процедура намењена						
	Магнетска деклинација		Вреднос т	Магнетска деклинација која се узима у обзир при пројектовању процедуре						
	Апсолутна/релативна висина надвишавања препрека (*OCA*/*H*)			*OCA*/*H*	*APCH*					
		Категорија ваздухоплова	Листа кодова	Категорија ваздухоплова	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Врста прилажења	Листа кодова	Врста прилажења (нпр. из правца, *Cat I*, *Cat II*, *LLZ*, кружењем, итд.) или одређеног навигационог средства (нпр. фиксеви за снижавање) или одређене навигационе спецификације	*APCH*					
		Апсолутна висина	Апсолутна висина	Најнижа апсолутна висина која се користи за успостављање усаглашености са одговарајућим критеријумима за надвишавање препрека	*APCH*		Битно			
		Релативна висина	Релативна висина	Најнижа релативна висина изнад надморске висине релевантног	*APCH*		Битно			

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прага полетно-слетне стазе или надморске висине аеродрома, како је примењиво, која се користи за успостављање усаглашености са одговарајућим критеријумима за надвишавање препрека						
	Апсолутна/релативна висина одлуке (*DA*/*H*)			*DA*/*H*	*APCH*					
		Категорија ваздухоплова	Листа кодова	Категорија ваздухоплова	*APCH*					
		Врста прилажења	Листа кодова	Врста прилажења (нпр. из правца, кружењем, итд.) или одређеног навигационог средства (нпр.	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				фиксеви за снижавање) или одређене навигационе спецификације						
		Апсолутна висина	Апсолутна висина	Одређена апсолутна висина у 3*D* операцији инструменталног прилажења на којој мора да буде започето неуспело прилажење ако захтевана визуелна референца за наставак прилажења није успостављена	*APCH*					
		Релативна висина	Релативна висина	Одређена релативна висина у 3*D* операцији инструменталног прилажења на којој мора да буде започето неуспело	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прилажење ако захтевана визуелна референца за наставак прилажења није успостављена						
	Минимална апсолутна/релативна висина снижавања (*MDA*/*H*)			*MDA*/*H*	*APCH*					
		Категорија ваздухоплова	Листа кодова	Категорија ваздухоплова	*APCH*					
		Врста прилажења	Листа кодова	Врста прилажења (нпр. из правца, кружењем, итд.) или одређеног навигационог средства (нпр. фиксеви за снижавање) или одређене навигационе спецификације	*APCH*					
		Апсолутна висина	Апсолутна висина	Одређена апсолутна висина у 2*D* операцији	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				инструменталног прилажења или прилажења са кружењем испод које се не започиње снижавање без уочавања визуелне референце која је за то потребна						
		Релативна висина	Релативна висина	Одређена релативна висина у 2*D* операцији инструменталног прилажења или прилажења са кружењем испод које се не започиње снижавање без уочавања визуелне референце која је за то потребна	*APCH*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Минимална секторска апсолутна висина (*MSA*)			Најнижа апсолутна висина која се може користити и која ће омогућити минимално надвишавање од 300 *m* (1 000 *ft*) изнад свих објеката лоцираних у области која се налази у кружном сектору полупречника 46 *km* (25 *nm*) са центром у радио-навигационом средству	Само *IFR*					
		Угао почетка сектора	Угао	Почетни угао сектора						
		Угао краја сектора	Угао	Крајњи угао сектора						
		Засновано на фиксу	Текст	Центар *MSA*						
		Апсолутна висина	Апсолутна висина	Минимална апсолутна						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				висина за сваки сектор						
		Ограничења	Текст	*MSA*: најнижа аполутна висина која се може користити и која ће омогућити минимално надвишавање од 300 *m* (1 000 *ft*) изнад свих објеката лоцираних у области која се налази у кружном сектору полупречника 46 km (25 *nm*) са центром у радио-навигационом средству						
		Полупречник	Вреднос т	Полупречник сваког сектора						
	Апсолутна висина доласка у завршну контролисану област (*TAA*)			Најнижа аполутна висина која ће обезбедити минимално	*APCH* или само *PBN*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				надвишавање од 300 *m* (1 000 *ft*) изнад свих објеката лоцираних у луку круга полупречника 46 *km* (25 *nm*) са центром у фиксу почетног прилажења (*IAF*), или тамо где нема *IAF* у фиксу међуприлажења (*IF*), раздвојених правим линијама које повезују крајеве лука са *IF*; све *TAA* које се односе на процедуру прилажења морају да покрију област од 360 степени око *IF*.						
		Референтна тачка	Текст	Референтна тачка *TAA* (*IAF* или *IF*)						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		IAF	Текст	Референтна тачка фикса почетног прилажења *ТАА*						
		IF	Текст	Референтна тачка фикса међуприлажења *ТАА*						
		Удаљеност од *IAF*	Удаљен ост	Удаљеност границе области *ТАА* од *IAF*						
		Апсолутна висина	Апсолут на висина	Вредност апсолутне висине доласка у завршну контролисану област						
		Угао почетка сектора	Угао	Почетни угао сектора (смер у односу на референтну тачку *ТАА*)						
		Угао краја сектора	Угао	Крајњи угао сектора (смер у односу на референтну тачку *ТАА*)						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Лук за снижавање (*Stepdown arc*)	Удаљеност	Полупречник унутрашње области са нижом апсолутном висином.						
	Назив навигационе спецификације		Текст	Скуп захтева за ваздухоплове и летачку посаду неопходних да подрже *PBN* операције у дефинисаном ваздушном простору; постоје две врсте навигационих спецификација: (а) специфи-кације за захтевану навигациону могућност (*RNP*): спецификације засноване на просторној навигацији која укључује захтев за праћење рада и	Само *PBN*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				узбуњивање, означена префиксом *RNP*, нпр. *RNP* 4, *RNP APCH*. (б) специфи-кације за просторну навигацију (*RNAV*): навигационе спецификације засноване на просторној навигацији која не укључује захтев за праћење рада и узбуњивање, означена префиксом *RNAV*, нпр. *RNAV* 5, *RNAV* 1.						
	Оперативни минимуми		Текст	Аеродромски оперативни минимуми: ограничења у коришћењу аеродрома за: (а) полетање, изражена у виду	*APCH*, *DEP*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				хоризонталне видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) и/или видљивости и, ако је потребно, услова облачности; (б) слетање у операцијама прецизног прилажења и слетања, изражена у виду видљивости и/или видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) и апсолутне/релативне висине одлуке (*DA*/*H*), у складу са категоријом операције; (ц) слетање у операцијама прилажења и слетања са вертикалним						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				вођењем, изражена у виду видљивости и/или видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) и апсолутне/релативне висине одлуке (*DA*/*H*); и (д) слетање у операцијама непрецизног прилажења и слетања, изражена у виду видљивости и/или видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*), минималне апсолутне/релативне висине снижавања (*MDA*/*H*) и, ако је потребно,						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				услова облачности.						
	Температура									
		Минимална температура	Вреднос т	Референца на минималну температуру	*APCH* или само *PBN*					
		Максимална температура	Вреднос т	Референца на максималну температуру	*APCH* или само *PBN*					
	Извор за удаљени висиномер		Текст	Упозорење са назнаком извора података висиномера	*APCH*					
	Референтни датум процедуре		Текст	Аеродром или праг слетања	*APCH*					
	PBN захтеви			Специфични захтеви који се односе на *PBN* процедуру	*PBN*					
			Листа кодова	Ознака навигационе спецификације (*RNAV* 5, *PBN* 0.3, итд.)						
		Навигациона спецификација	Текст	Свако ограничење навигационог сензора						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				(захтевани глобални навигациони сателитски систем (*GNSS required*))						
		Функционални захтеви	Текст	Свака захтевана функционалност описана као опција у навигационој спецификацији, која није укључена у саму навигациону спецификацију (захтевана радио фреквенција (*RF required*))						
Сегмент процедуре					*SID, STAR, APCH*					
	Почетак		Текст	Ознака почетне тачке сегмента						
	Завршетак		Текст	Ознака завршне тачке или опис завршетка сегмента						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Функционалност завршног фикса		Листа кодова	Назнака да ли је завршни фикс путна тачка необавезног прелета „*fly-by waypoint*” (путна тачка за коју је потребан заокрет како би се омогућило тангенцијално спајање са следећим сегментом на рути или процедури) или путна тачка обавезног прелета „*fly-over waypoint*” (путна тачка на којој се започиње заокрет како би се омогућило спајање са следећим сегментом на	*PBN*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				рути или процедури)						
	Улога завршног фикса		Листа кодова	Назнака улоге завршног фикса као тачке неуспелог прилажења (*MAPt*), *IF*, *IAF*, фикса завршног прилажења (*FAF*), фикса за чекање у процедури неуспелог прилажења (*MAHF*), итд.						
	Процедурална апсолутна/релативна висина		Апсолутна/релативна висина	Утврђена апсолутна/релативна висина на којој се оперативно лети изнад минималне апсолутне/релативне висине и успостављена како би омогућило стабилно снижавање при	Само одређени сегменти *SID*, *STAR*, *APCH*		Битно			

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прописаном градијенту/угл у снижавања у сегменту међуприлажењ а /завршног прилажења						
	Минимална апсолутна висина надвишавања препрека (*MOCA*)		Апсолут на висина	Минимална апсолутна висина за дефинисани сегмент која обезбеђује захтевано надвишавање препрека	*SID*, *STAR*, *APCH*					
	Удаљеност		Удаљен ост	Геодезијско растојање између сваке две узастопне утврђене значајне тачке, заокружено на најближи десети део километра или наутичке миље		1/100 *km*	Битно	Израчун ато	1/100 *km* или 1/100 *nm*	1 *km* или 1 *nm*
	Прави смер		Смер	Права линија пута између сваке две узастопне значајне тачке, заокружена на	*SID*, *STAR*, *APCH*	1/10 степена	Рутинско	Израчун ато	1/10 степена	…

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				најближи десети део степена						
	Магнетски смер		Смер	Магнетска линија пута између сваке две узастопне значајне тачке, заокружена на најближи десети део степена	*SID*, *STAR*, *APCH*	1/10 степена	Рутинско	Израчунато	1 степен	1 степен
	Градијент		Вредност		*APCH*, *DEP*					
	Брзина		Вредност	Ограничење брзине у значајној тачки, изражено у јединицама од 10 *kt*, према потреби						
	Контролна препрека				*APCH*, *DEP*					
		Врста	Текст	Назнака да ли је препрека осветљена/неосветљена, врста препреке (црква/ветрогенератор, итд.)						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Положај	Тачка	Координате контролне препреке		Видети Секцију 6 „Подаци о препрекама“				
		Надморска висина	Надморска висина	Надморска висина врха контролне препреке		Видети Секцију 6 „Подаци о препрекама“				
Сегмент завршног прилажења				Сегмент процедуре инструменталног прилажења у којем се постижу поравнање и снижавање за слетање	*SBAS APCH, GBAS APCH*					
	Врста операције		Текст	Број који указује на врсту сегмента завршног прилажења (нпр. „0“ је кôд за процедуру прилажења из правца укључујући „*offset*” процедуре)						
	Ознака могућности прилажења		Текст	Број који означава врсту прилажења						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				(„0“ се користи за ознаку процедуре прилажења по локалајзеру са вертикалним вођењем (*LPV)*, а „1” означава процедуру прилажења категорије *I*)						
	Пружалац *SBAS*		Текст	Ознака пружаоца услуге одређеног система прилажења заснованог на сателитима	Само *SBAS*					
	Бирач података о референтној путањи (*RPDS*)		Текст	Нумеричка ознака која је јединствена на фреквенцији у подручју емитовања и која се користи за одабир *FAS* блока података	Само *GBAS*					
	Ознака референтне путање (*RPI*)		Текст	Четворословна ознака која се користи за						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				потврду одабира исправне процедуре прилажења						
	Тачка прага слетања (*LTP*) или фиктивна тачка прага (*FTP*)			*LTP*/*FTP*						
		Положај	Тачка	Географска ширина и дужина *LTP*/*FTP*		0.3 *m* (1 *ft*)	Критично		0.0005" (0.01")	
		Елипсоидна висина	Надморска висина	Висина *LTP*/*FTP* изнад *WGS*-84 елипсоида		0.25 *m*	Критично		0.1 *m*	
		Ортометријска висина	Надморска висина	Висина *LTP*/*FTP* у односу на геоид, приказана као надморска висина, односно висина изнад средњег нивоа мора (*MSL*)						
	Тачка поравнања путање лета (*FPAP*)			*FPAP*						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Положај	Тачка	Географска ширина и дужина *FPAP*		0.3 *m* (1 *ft*)	Критично		0.0005" (0.01")	
		Ортометријска висина	Надморска висина	Висина *FPAP* у односу на геиод, приказана као надморска висина, односно висина изнад средњег нивоа мора (*MSL*)						
	Релативна висина прелета прага прилажења (*TCH*)		Релативна висина	Утврђена релативна висина прелета угла путање лета изнад *LTP* (или *FTP*)		0.5 *m*	Критично	Израчунато	0.05 *m*	
	Угао путање понирања (*GPA*)		Вредност	Угао путање прилажења (путање понирања) у односу на хоризонталну раван дефинисану у складу са *WGS*-84 на *LTP*/*FTP*		0.01°*m*	Није примењиво		0.01°*m*	

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Ширина курса на прагу		Вреднос т	Полуширина бочне ширине курса на *LTP*/*FTP*, која дефинише бочни *offset* при којем пријемник постиже потпуни отклон		Није примењиво	Критично		0.25 *m*	
	Offset делта дужине (*Delta length offset*)		Удаљен ост	Удаљеност од краја за заустављање полетно-слетне стазе до *FPAP*; она дефинише положај у којем се латерална осетљивост мења у осетљивост неуспелог прилажења		Није примењиво	Није примењиво		8 *m*	
	Хоризонтална граница упозорења (*HAL*)		Вреднос т	*HAL*	Само *SBAS*					
	Вертикална граница упозорења (*VAL*)		Вреднос т	*VAL*	Само *SBAS*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	FAS блок података		Текст	Бинарни низ који описује блок података сегмента завршног прилажења (*FAS*) генерисан помоћу одговарајућег софтверског алата; *FAS* блок података је састављен од параметара којима се означава јединствено прецизно прилажење или процедура прилажења са вертикалним вођењем (*APV*) и дефинише њему придружено прилажење						
	CRC остатак		Текст	Осмословни хексадецимални приказ израчунатог остатка битова који се						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				користи за утврђивање интегритета података у *FAS* блоку података током преноса и чувања.						
Фикс у процедури										
	Ознака		Тескт	Имена, кодиране ознаке или кодирани називи додељени значајној тачки						
	ATC захтеви за јављање		Тескт	Назнака о *ATS*/*MET* захтеву за јављање „обавезно”, „на захтев” или „*NIL*”						
	VFR тачка јављања		Текст	Име моста или цркве	*VFR*					
	Положај		Тачка	Географски положај фикса		Видети напомену 1				

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Врста		Текст	Назнака врсте фикса, као што је: навигационо средство (*navaid*), укрштање (*Int*), путна тачка (*waypoint*)						
	Формације									
		Навигационо средство	Текст	Ознака станице референтног *VOR*/*DME*						
		Смер	Смер	Смер у односу на референтни *VOR*/*DME*, ако путна тачка није колоцирана са њим		Видети напомену 2				
		Удаљеност	Удаљеност	Удаљеност од референтног *VOR*/*DME*, ако путна тачка није колоцирана са њим		1/100 *km*	Битно	Израчунато	1/100 *km* или 1/100 *nm*	2/10 *km* (1/10 *nm*)

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
					Напомена 1	100 *m*	Битно	Измерено/израчунато	1 *sec*	1 *sec*
						3 *m*	битно	Измерено/израчунато	1/10 *sec*	1 *sec*
					Напомена 2	1/10 степена	Рутинско	Израчунато	1/10 степена	1/10 степена
						1/10 степена	Битно	Израчунато	1/10 степена	1/10 степена
Процедура чекања (*Procedure Holding*)				Унапред утврђени маневар којим се ваздухоплов задржава у одређеном делу ваздушног простора док чека даље одобрење						
	Ознака		Текст	Ознака процедуре чекања.						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Фикс		Тачка	Географски положај који служи као референца за процедуру чекања		Исто као фикс процедуре				
	Долетни курс		Курс	Прави курс у долету					1/10 степена	
	Одлетни курс		Курс	Прави курс у одлету					1/10 степена	
	Дужина крака		Растојање	Дужина одлета					1/10 *km* или 1/10 *nm*	
	Време одлета		Вредност	Време одлета						
	Ограничавајући радијал		Угао	Ограничавајући радијал од *VOR*/*DME* на коме је засновано чекање						
	Смер заокрета		Вредност	Смер процедуралног заокрета						
	Минимална апсолутна висина		Апсолутна висина	Минимална висина чекања заокружена на најближу већу (50 *m* или 100 *ft*)/ниво лета		50 *m*	Рутинско	Израчунато	50 *m* или 100 *ft*/ниво лета	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Максимална апсолутна висина		Апсолутна висина	Максимална висина чекања заокружена на најближу већу (50 *m* или 100 *ft*)/ниво лета					50 *m* или 100 *ft*/ниво лета	
	Брзина		Вреднос т	Максимална индицирана брзина					10 *kt*	
	Магнетска деклинација									
		Угао	Угао	Магнетска деклинација радио-навигационог средства у процедури						
		Датум	Датум	Датум када је магнетска деклинација имала одговарајућу вредност						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Назив навигационе спецификације		Текст	Назив навигационе спецификације – скуп захтева за ваздухоплов и летачко особље са сврхом да подрже примену навигације у оквиру дефинисаног концепта ваздушног простора	*RNAV/RNP*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Специфичности процедуре за хеликоптере										
	Наслов процедуре за хеликоптере (*RNAV* 263)		Текст	Идентификација процедуре за хеликоптере						
	Релативна висина прелета хелидрома (*HCH*)		Релативна висина	Релативна висина прелета хелидрома		…	Битно	.	1 *m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
	Почетни фикс одласка (*IDF*)		Тачка	Почетни фикс одласка	*DEP*					
	Тачка неуспелог прилажења (*MAPt*)		Тачка	*MAPt*	*APCH*					
	Директни визуелни сегмент			За *PinS APP*: део лета који директно повезује *PinS* са локацијом за слетање. За *PinS DEP*: део лета који директно повезује локацију за слетање са *IDF*						
		Линија пута	Линија							

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Удаљеност	Удаљеност							
		Смер	Угао							
		Релативна висина прелета	Релативна висина							
	Сегмент за визуелно маневрисање (*VS*)			*PinS VS* заштићен за следеће маневре: (а) за *PinS APCH*: визуелни маневар од *MAPt* око хелидрома или локације за слетање, у сврху слетања из смера који није директно од *MAPt*; и (б) за *PinS DEP*: полетање у смер који није директно до *IDF*, праћено визуелним маневром у	*APCH DEP*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				сврху придруживања инструменталном сегменту у *IDF*						
		Оса	Угао	Оса површине за пењање у полетању	*DEP*					
		Област маневрисања	Полигон	Област у којој се од пилота очекује да маневрише визуелно	*APCH DEP*					
		Област без маневрисања	Полигон	Област у којој је маневрисање забрањено	*APCH DEP*					
		Долазне линије пута (*Ingress Tracks*)	Линија	*PinS VS* заштићен за следеће маневре: (а) за *PinS APCH*: визуелни маневар од *MAPt* око хелидрома или локације	*APCH DEP*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				за слетање, у сврху слетања из смера који није директно од *MAPt*; и (б) за *PinS DEP*: полетање у смер који није директно до *IDF*, праћено визуелним маневром у сврху придруживања инструменталном сегменту на *IDF*						
	HAS			Дијаграм висине изнад површине	*APC*					
		Полупречник	Удаљеност							
		Висина изнад површине	Релативна висина							
	Текст „Наставити визуелно“		Текст	Текст који указује на то						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				да процедура има инструкцију „Наставити визуелно”						
	Текст „Наставити по правилима визуелног летења (*VFR*)“		Текст	Текст који указује на то да процедура има инструкцију „Наставити по правилима визуелног летења (*VFR*)”						
	Угао понирања визуелног сегмента (*VSDA*)		Вреднос т	*VSDA*						
	Долазне путање (*Ingress Tracks*)									
		Дужина	Удаљен ост							
		Ширина	Удаљен ост							
		Смер	Угао							

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
AITF				Напомене на картама (ваздухопловне информације у текстуалном формату)						
	Неподударање инструменталног и визуелног показивача нагиба		Текст							
	Опис неуспелог прилажења		Текст	Опис процедуре неуспелог прилажења						
	Опис *SID*/*STAR* руте		Текст	Текстуални опис *SID* или *STAR* процедуре						
	Градијент пењања у неуспелом прилажењу		Вреднос т	Вредност градијента пењања у неуспелом прилажењу за процедуру прилажења						
	Напомена за *CAT H*		Текст							
	CAT D велики (*CAT D large*)		Текст							

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Захтевано одобрење		Текст	Назнака за *RNP AR*						
	Јединице мере		Текст							
	GNSS уместо (*GNSS in lieu of*)									
	Отказ комуникације		Текст	Опис отказа комуникациј е						
	Захтевани надзор/радар									
	Напомена о блиској препреци за *SID* (*SID close-in obstacle*)		Текст	Назнака ако постоје блиске препреке, које нису узете у разматрања приликом одређивања градијента током израде процедуре која је објављена						
	Offset поравнање		.							
	PDG већи од 3%		.							

5. Подаци о радио-навигационим средствима/системима

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Радио-навигационо средство										
	Врста		Текст	Врста радио-навигационог средства						
	Ознака		Текст	Код додељен у сврху јединствене ознаке навигационог средства						
	Име		Текст	Текстуално име додељено навигационом средству						
	Класификација *ILS* уређаја		Листа кодова	Класификација заснована на функционалним карактеристикама и карактеристикама перформан	ILS					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				си (могућности) *ILS*.						
	Класификација *GBAS* уређаја		Листа кодова	Класификација заснована на функционалним карактеристикама и карактеристикама перформанси (могућности) земаљског подсистема *GBAS*.	*GBAS*					
	Ознака прилазног *GBAS* уређаја		Листа кодова	Класификација заснована на обиму услуге *GBAS* и захтеваним могућностима за сваки подржани прилаз.	*GBAS*					
	Област операција		Текст	Назнака да ли се навигацион						

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				о средство користи на рути (*E*), аеродрому (*A*) или у обе сврхе (*AE*)						
	Аеродром/хелидром за који се услуга пружа		Текст	*ICAO* локацијски индикатор или име аеродрома за који се услуга пружа						
	Полетно-слетна стаза за коју се услуга пружа		Текст	Ознака полетно-слетне стазе за коју се услуга пружа						
	Субјект оператер		Текст	Назив субјекта оператера средства						
	Врста подржаних операција		Листа кодова	Назнака врсте подржаних операција за *ILS*/*MLS*, основни *GNSS*,						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				сателитски систем за побољшавање сигнала (*SBAS*) и земаљски систем за побољшавање сигнала (*GBAS*)						
	Колоцирање		Текст	Информација о томе да је навигационо средство колоцирано са другим навигационим средством						
	Радно време		Распоред рада	Радно време радио-навигационог средства						
	Магнетска деклинација			Угаона разлика између правог и магнетског севера						
		Угао	Угао	Магнетска деклинациј	*ILS*/*NDB*	Видети напомену 1				

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				а на радио-навигационом средству						
		Датум	Датум	Датум када је магнетска деклинација имала одговарајућу вредност						
	Деклинација станице		Угао	Поравнање деклинације навигационог средства између нултог радијала и правог севера, одређена у време када је станица калибрисана	*VOR*/*ILS*/*M-LS*					
	Правац нултог смера		Текст	Правац „нултог смера” који пружа станица, нпр. магнетски север,	*VOR*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				прави север, итд.						
	Фреквенција		Вреднос т	Фреквенциј а или фреквенциј а за подешавањ е радио-навигацион ог средства						
	Канал		Текст	Број канала радио-навигацион ог средства	*DME* или *GBAS*					
	Положај		Тачка	Географски положај радио-навигацион ог средства		Видети напомену 2				
	Надморска висина		Надмор ска висина	Надморска висина предајне антене *DME* или надморска висина референтне тачке *GBAS*	*DME* или *GBAS*	Видети напомену 3				
	Елипсоидна висина		Релатив на висина	Елипсоидн а висина референтне тачке *GBAS*	*GBAS*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Поравнање локалајзера									
		Смер	Смер	Курс локалајзера	*ILS* локалајзер	1/100 степена	Битно	Измерено	1/100 степена (ако је прави)	1 степен
		Врста	Текст	Врста поравнања локалајзера, право или магнетско	*ILS* локалајзер					
	Нулто поравнање азимута		Смер	Нулто поравнање азимута *MLS*	*MLS*	1/100 степена	Битно	Измерено	1/100 степена (ако је прави)	1 степен
	Угао		Угао	Угао путање понирања *ILS* или угао уобичајене путање понирања за *MLS* инсталацију	*ILS GP/ MLS*					
	RDH		Вредност	Вредност референтне релативне висине *ILS* (*ILS RDH*)	*ILS GP*	0.5 *m*	Критично	Израчунато	…	…
	Удаљеност од антене локалајзера		Удаљеност	Удаљеност између локалајзера	*ILS* локалајзер	3 *m*	Рутинско	Израчунато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	до краја полетно-слетне стазе			*ILS* и краја полетно-слетне стазе/краја *FATO*						
	Удаљеност од антене равни понирања *ILS* (*ILS glideslope antenna*) до прага полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност дуж осе од антене равни понирања *ILS* (*ILS glideslope antenna*) до прага полетно слетне стазе	*ILS GP*	3 *m*	Рутинско	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано
	Удаљеност *ILS* маркера од прага полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност између маркера *ILS* и прага полетно-слетне стазе	*ILS*	3 *m*	Битно	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	2/10 *km* (1/10 *nm*)
	Удаљеност од *ILS DME* антене до прага полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност дуж осе између *ILS DME* антене и прага полетно-слетне стазе	*ILS*	3 *m*	Битно	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Удаљеност од *MLS* антене азимута до краја полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност између *MLS* антене азимута и краја полетно-слетне стазе/краја *FATO*	*MLS*	3 *m*	Рутинско	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано
	Удаљеност од антене надморске висине *MLS* до прага полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност дуж осе између антене *MLS* надморске висине и прага полетно-слетне стазе	*MLS*	3 *m*	Рутинско	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано
	Удаљеност од *MLS DME* антене до прага полетно-слетне стазе		Удаљен ост	Удаљеност дуж осе између *MLS DME*/*P* антене и прага полетно-слетне стазе	*MLS*	3 *m*	Битно	Израчун ато	1 *m* или 1 *ft*	Као што је приказано
	Поларизација сигнала		Листа кодова	Поларизац ија сигнала *GBAS* (*GBAS*/*H*	*GBAS*					

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				или *GBAS*/*E*)						
	Одређена оперативна покривеност (*designated operational coverage -DOC*)		Текст	*DOC* или стандардни обим услуге (*SSV-standard service volume*) изражен као домет или простор покривености услугом у одређеном полупречнику од навигационог средства/референтне тачке *GBAS*, релативна висина и сектори, ако се то захтева						
			Напомена 1		*ILS* локалајзер	1 степен	Битно	Измерено	1 степен	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
					NDB	1 степен	Рутинско	Измерено	1 степен	
								Измерено		
			Напомена 2		Аеродромско средство	3 *m*	Битно	Измерено	1/10 *sec*	Као што је приказано
					Референтна тачка *GBAS*	1 *m*		Измерено		
					Рутно	100 *m*	Битно	Измерено	1 *sec*	
								Измерено		
			Напомена 3		*DME*	30 *m* (100 *ft*)	Битно	Измерено	30 *m* (100 *ft*)	30 *m* (100 *ft*)
					DME/P	3 *m*	Битно	Измерено	3 *m* (10 *ft*)	
					Референтна тачка *GBAS*	0.25 *m*	Битно		1 *m* или 1 *ft*	

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
GNSS				Светски систем за одређивање положаја и времена који укључује једну или више констелација сателита, пријемника ваздухоплова и праћење интегритета система, побољшаних према потреби ради подршке захтеваним навигационим могућностима за намераване операције						
	Назив		Текст	Назив елемента *GNSS* (*GPS*, *GBAS*,						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				GLONASS, *EGNOS*, *MSAS*, *WAAS*, итд.)						
	Фреквенција		Вреднос т	Фреквенциј а *GNSS*	Према потреби					
	Област услуге		Полигон	Географски положај области услуге *GNSS*						
	Област покривања		Полигон	Географски положај области покривања *GNSS*						
	Оператер		Текст	Име оператера уређаја						
Ваздухоплов на светла на земљи				Светла на земљи и други светлосни фарови који одређују географске положаје које је држава чланица одабрала						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				као значајне						
	Врста		Текст	Врста фара						
	Ознака		Текст	Код додељен за јединствено одређивање фара						
	Име		Текст	Име града или места или друга идентификациона ознака фара						
	Интензитет		Вредност	Интензитет светлости фара					1000 кандела	
	Карактеристике		Текст	Информације о карактеристикама фара						
	Радно време		Распоред рада	Радно време фара						
	Положај		Тачка	Географски положај фара						
Поморска светла										

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Положај		Тачка	Географски положај фара						
	Опсег видљивости		Удаљеност	Опсег видљивости фара						
	Карактеристике		Текст	Информације о карактеристикама фара						
Специјални навигациони систем				Станице повезане са специјалним навигационим системима (*DECCA*, *LORAN*, итд.)						
	Врста		Текст	Врста расположиве услуге (мастер сигнал, *slave* сигнал, боја)						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Име		Текст	Текстуално име додељено специјалном навигационом систему						
	Фреквенција		Вредност	Фреквенција (број канала, основна брзина пулсирања, брзина понављања, према потреби) специјалног навигационог система						
	Радно време		Распоред рада	Радно време специјалног навигационог система						
	Положај		Тачка	Географски положај специјалног навигационог система		100 *m*	Битно	Измерено/израчунато		

Предмет	Карактеристика	Поткаракерис тика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Субјекат оператер		Текст	Име субјекта оператера уређаја						
	Покривање уређајем		Текст	Опис покривања уређајем специјалног навигационог система						

6. **Подаци о препрекама**

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Препрека				Све фиксне (привремене или сталне) и покретне препреке или њихови делови						
	Ознака препреке		Текст	Јединствена ознака препреке						
	Оператер/ власник		Текст	Име и информације о контакту оператера или власника препреке						
	Врста према геометрији		Листа кодова	Назнака о томе да ли препрека представља тачку, линију или полигон						
	Хоризонтални положај		Тачка или линија или полигон	Хоризонтални положај препреке		Видети напомену 1				

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Хоризонтално простирање		Удаљеност	Хоризонтално простирање препреке						
	Надморска висина		Надморска висина	Надморска висина највише тачке препреке		Видети напомену 2				
	Релативна висина		Релативна висина	Висина препреке изнад земље						
	Врста		Текст	Врста препреке						
	Датумски и временски печат		Датум	Датум и време када је препрека креирана						
	Операције		Текст	Објекат операција мобилних препрека						
	Ефективност		Текст	Ефективност привремених врста препрека						
	Светла									
		Врста	Текст	Врста светала						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
		Боја	Текст	Боја светала препреке						
	Ознака		Текст	Врста ознаке препреке						
	Материјал		Текст	Преовлађујући површински материјал препреке						
			Напомена 1	Препреке у области 1		50 *m*	Рутинско	Измерено	1 *sec*	Како је приказано
				Препреке у Области 2 (укључујући 2а, 2б, 2ц, 2д, раван путање полетања и површи за ограничавање препрека)		5 *m*	Битно	Измерено	1/10 *sec*	1/10 *sec*
				Препреке у области 3		0.5 *m*	Битно	Измерено	1/10 *sec*	1/10 *sec*
				Препреке у области 4		2.5 *m*	Битно	Измерено		
			Напомена 2	Препреке у области 1		30 *m*	Рутинско	Измерено	1 *m* или *ft*	3 *m* (10 *ft*)

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				Препреке у Области 2 (укључујући и 2а, 2б, 2ц, 2д, раван путање полетања и површи за ограничавање препрека)		3 *m*	Битно	Измерено	1 *m* или 1 *ft*	1 *m* или 1 *ft*
				Препреке у области 3		0.5 *m*	Битно	Измерено	0.1 *m* или 0.1 *ft* или 0.01 *m*	1 *m* или 1 *ft*
				Препреке у области 4		1 *m*	Битно	Измерено	0.1 *m*	

7. Географски подаци

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Зграде				Зграде (од оперативног значаја) и други истакнути (аеродромски) објекти						
	Име		Текст	Име зграде						
	Геометрија		Полигон	Географски положај зграде						
Изграђене области				Области покривене градовима, местима и селима						
	Име		Текст	Име изграђене области						
	Геометрија		Тачка/полигон	Географски положај изграђене области						
Железничке пруге				Све железничке пруге које служе као оријентири						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Име		Текст	Име железничке пруге						
	Геометрија		Линија	Географски положај железничких пруга						
Аутопутеви и путеви				Сви ауто-путеви и путеви који служе као оријентири						
	Име		Текст	Име ауто-путева или путева						
	Геометрија		Линија	Географски положај ауто-путева или путева						
Оријентири				Природни и вештачки оријентири који се сматрају значајним за визуелну ваздухопловну навигацију, као што су мостови, истакнути						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				далеководи, сталне жичаре, ветрогенератори, структуре рудника, тврђаве, рушевине, насипи, цевоводи, стене, литице, гребени, пешчане дине, усамљени светионици и бродови-светионици						
	Карактеристике		Текст	Опис оријентира						
	Геометрија		Линија	Географски положај оријентира						
Политичке границе				Међународне политичке границе						
	Геометрија		Линија	Географски положај међународн						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				их политичких граница						
Хидрографија				Сви водени објекти који обухватају линије обала, језера, реке и потоке (укључујућ и оне који пресушују), слана језера, глечере и ледене капе						
	Име		Текст	Име воденог објекта						
	Геометрија		Линија/ полигон	Географски положај воденог објекта						
Пошумљене области				Пошумљене области						
	Геометрија		Полигон	Географски положај пошумљене области						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Сервисне саобраћајнице				Део аеродромских површина који користе сервисна возила						
	Геометрија		Полигон	Географски положај сервисних саобраћајница						
	Припадајуће подручје објекта (*feature base*)		Текст	Ознака врсте објекта на коју сервисна саобраћајница утиче						
	Ознака припадајућег подручја (*identifier base*)		Текст	Ознака одговарајуће рулне стазе, паркинг позиције или платформе на коју се сервисна саобраћајница односи						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
Област грађевинских радова				Део површине аеродрома у изградњи						
	Геометрија		Полигон	Географски положај градилишта						
Област непогодна за кретање ваздухоплова				Области непогодне за кретање ваздухоплова						
	Геометрија		Полигон	Уцртана површина за кретање ваздухоплова која је трајно непогодна за ваздухопловe, јасно означена као таква						
Измерена контролна тачка				Трајно обележена измерена контролна тачка						
	Идентификациони број		Текст	Посебна јединствена ознака коју						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				пружалац података трајно додељује појединoм објекту						
	Положај		Тачка	Географски положај измерене контролне тачке						
	Надморска висина		Надморска висина	Надморска висина измерене контролне тачке						
Чвор аеродромске мреже кретања по површини (*ASRN*)				Пресек на графу који дефинише *ASRN*						
	Идентификациона мрежа (*identifier network*)		Текст	Логично име састављено од ограничене листе имена за један или више објеката придружен						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				их објекту *ASRN*						
	Идентификациони праг (*identifier threshold*)		Текст	Име појединачног објекта						
	Идентификациони број (*identifier number*)		Текст	Посебна јединствена ознака коју пружалац података трајно додељује појединачном објекту						
	Term ref		Текст	Зграда терминала придружена појединачном објекту						
	Врста чвора		Текст	Врста чвора						
	Категорија на позицији за заустављање		Текст	Категорија операција у условима смањене видљивости на позицији за чекање						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
	Положај		Тачка	Географски положај чвора *ASRN*						
Ивица *ASRN*				Веза између чворова на графу који дефинише *ASRN*						
	Идентификациона мрежа (*identifier network*)		Текст	Логично име састављено од ограничене листе имена за један или више објеката придружених објекту *ASRN*						
	Смер		Текст	Једносмерно или двосмерно усмерење одговарајућег појединачног објекта						
	Node 1 *ref*		Текст	Идентификациони број чвора *ASRN*						

Предмет	Карактеристика	Поткаракеристика	Врста	Опис	Напомена	Тачност	Интегритет	Врста извора	Резолуција објављивања	Резолуција на картама
				који одговара почетној тачки геометрије ивице						
	Node 2 *ref*		Текст	Идентификациони број чвора *ASRN* који одговара крајњој тачки геометрије ивице						
	Врста ивице		Текст	Врста ивице						
	Edge derv		Текст	Метод добијања геометрије ивице						
	Геометрија		Линија	Географски положај ивице *ASRN*						

Врсте података из колоне 4 - „Врсте”

Врста	Опис	Елементи података
Тачка	Пар координата (географска ширина и дужина) у односу на референтни математички елипсоид, којим се дефинише положај тачке на површини Земље	Географска ширина Географска дужина Хоризонтални референтни систем Јединице мере Постигнута хоризонтална тачност
Линија	Низ тачака које дефинишу линеарни објекат	Низ тачака
Полигон	Низ тачака које формирају границе полигона; прва и последња тачка су идентичне	Затворени низ тачака
Релативна висина	Вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мерено од одређене равни	Нумеричка вредност Вертикални референтни систем Јединице мере Постигнута вертикална тачност
Апсолутна висина	Вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мерено од средњег нивоа мора	Нумеричка вредност Вертикални референтни систем Јединице мере Постигнута вертикална тачност
Надморска висина	Вертикална удаљеност тачке или нивоа, на површини Земље или пројектованог на површину Земље, мерено од средњег нивоа мора	Нумеричка вредност Вертикални референтни систем Јединице мере Постигнута вертикална тачност
Удаљеност	Линеарна вредност	Нумеричка вредност Јединице мере Постигнута тачност
Угао/смер	Угаона вредност	Нумеричка вредност Јединице мере Постигнута тачност
Вредност	Свака измерена, декларисана или изведена вредност која није наведена изнад	Нумеричка вредност Јединице мере Постигнута тачност
Датум	Календарски датум који указује на одређени дан или месец	Текст

Врста	Опис	Елементи података
Распоред	Временски период који се понавља, састављен од једног или више интервала или посебних датума (нпр. празници) који се понављају циклично	Текст
Листа кодова	Скуп унапред дефинисаних текстуалних низова или вредности	Текст
Текст	Слободан текст	Низ карактера без ограничења”

АНЕКС IV

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ
(Део-ATS)

ГЛАВА А – ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ
(ATS.OR)

ОДЕЉАК 1 — ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATS.OR.100 Власништво

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају дужан је да обавести надлежне органе о:

1) свом правном статусу, власничкој структури и свим споразумима који значајно утичу на контролу њихове имовине;

2) свим везама са организацијама које нису укључене у пружање услуга у ваздушној пловидби, укључујући комерцијалне активности у којима учествује непосредно или преко повезаних организација са више од 1% од очекиваног прихода; додатно, пружалац услуга у ваздушном саобраћају је дужан да обавести надлежни орган о свакој промени власничког удела која износи 10% или више од његових укупних акција.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају предузима све неопходне мере да спречи сваки сукоб интереса који може да угрози непристрасно и објективно пружање услуга.

ATS.OR.105 Отворено и транспарентно пружање услуга

Поред захтева садржаних у ATM/ANS.OR.A.075 из Анекса III, пружалац услуга у ваздушном саобраћају не сме да поступа на начин који има за циљ или последицу спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције, нити на начин да злоупотребљава доминантан положај, у складу са важећим законима Уније и националним законодавством.

ATS.OR.110 Координација оператера аеродрома и пружалаца услуга у ваздушном саобраћају

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају са оператером аеродрома на којем пружа услуге у ваздушном саобраћају закључује споразуме како би обезбедио задовољавајућу координацију активности и услуга које се пружају, као и размену важних података и информација.

ATS.OR.115 Координација војних јединица и пружалаца услуга у ваздушном саобраћају

Не доводећи у питање члан 6. Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2150/2005,пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да његове јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају, рутински или на захтев, у складу са локално договореним процедурама, достављају одговарајућим војним јединицама релевантни план лета и друге податке који се односе на летове цивилних ваздухоплова, како би се олакшала њихова идентификација.

ATS.OR.120 Координација пружалаца метеоролошких услуга и пружалаца услуга у ваздушном саобраћају

а) Како би ваздухоплови добијали најновије метеоролошке информације за своје операције, пружалац услуга у ваздушном саобраћају закључује споразуме са одговарајућим пружаоцем метеоролошких услуга да особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају:

1) осим на основу инструмената за показивање, извештава о другим метеорлошким елементима које примети особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају или их о њима обавести ваздухоплов, ако је тако договорено;

2) извештава у најкраћем могућем року о метеоролошким појавама од оперативне важности које нису укључене у аеродромски метеоролошки извештај, које примети особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају или о њима обавести ваздухоплов;

3) обавештава у најкраћем могућем року о важним информацијама које се односе на прееруптивну вулканску активност, вулканске ерупције и облаке вулканског пепела. Поред тога, центри обласне контроле летења и центри информисања ваздухоплова у лету прослеђују информације придруженом бироу за метеоролошко бдење и саветодавним центрима за вулкански пепео (*VAACs*).

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди блиску координацију између центара обласних контрола летења, центара информисања ваздухоплова у лету и придружених бироа за метеоролошко бдење тако да информације о вулканском пепелу које су укључене у *NOTAM* и *SIGMET* буду доследне.

ATS.OR.125 Координација пружалаца услуга ваздухопловног информисања и пружалаца услуга у ваздушном саобраћају

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају даје одговарајућем пружаоцу услуга ваздухопловног информисања ваздухопловне информације које се објављују према потреби, како би се омогућило коришћење тих услуга у ваздушном саобраћају.

б) Да би се обезбедило да пружаоци услуга ваздухопловног информисања добију информације које им омогућавају пружање ажурних претполетних информација и испуњавање захтева за информисањем током лета, пружалац услуга у ваздушном саобраћају и пружалац услуга ваздухопловног информисања закључују споразуме у циљу извештавања надлежног пружаоца услуга ваздухопловног информисања, са што мање кашњење, о:

1) информацијама о условима на аеродрому;

2) оперативном статусу повезане опреме, услуга и навигационих средстава унутар њиховог простора надлежности;

3) вулканској активности коју примети особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају или о којој обавесте ваздухоплови;

4) свим другим информацијама које сматрају важним за операције.

ц) Пре увођења промена у системе за ваздушну пловидбу за које је одговоран, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да:

1) обезбеди блиску координацију са релевантним пружаоцима услуга ваздухопловног информисања;

2) узме у обзир време које је пружаоцу услуга ваздухопловног информисања потребно за припрему, израду, издавање и објављивање одговарајућих материјала који се дистрибуирају;

3) благовремено пружи информације релевантном пружаоцу услуга ваздухопловног информисања.

д) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да поштује унапред одређене и међународно договорене датуме ступања на снагу система за регулисање и контролу ваздухопловних информација (*AIRAC*), укључујући и додатних 14 дана за достављање

поштом, ако пружаоцима услуга ваздухопловног информисања подноси изворне информације или податке, или обоје, у складу са *AIRAC* циклусом.

ATS.OR.130 Време у услугама у ваздушном саобраћају

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају имају сатове који показују време у сатима, минутама и секундама, које је јасно видљиво са сваке радне станице у надлежној јединици.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да се сатови јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају и други уређаји за мерење времена по потреби проверавају, како би одступање од тачног времена било у распону од плус до минус 30 секунди од *UTC*. Ако се јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају служи комуникацијама путем везе за пренос података, сатови и други уређаји за мерење времена по потреби се проверавају, како би одступање од тачног времена било у распону од плус до минус 1 секунде од *UTC*.

ц) Тачно време се добија од станице за стандардно време, а ако то није могуће, од друге јединице која је тачно време добила од те станице.

ATS.OR.135 Процедуре за случај посебних околности

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да успостави планове за случај посебних околности у складу са ATM/ANS.OR.A.070 Анекса III у блиској координацији са пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају који су одговорни за пружање услуга у суседним деловима ваздушног простора и, према потреби, са корисницима ваздушног простора на које се односе.

ATS.OR.140 Квар и неисправност система и опреме

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају закључује споразуме како би јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају, без одлагања, извештавале о свим кваровима или неисправностима комуникационих, навигационих и надзорних система или других система или опреме од значаја за безбедност, који могу неповољно да утичу на безбедност и ефикасност летачких операција или на пружање услуга у ваздушном саобраћају, или на обоје.

ATS.OR.145 Рад јединице контроле летења

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су информације о операцијама ваздухоплова и евиденција *ATC* одобрења која су издата тим ваздухопловима приказани тако да омогућавају брзу анализу како би се одржао ефикасан проток ваздушног саобраћаја са одговарајућим раздвајањем ваздухоплова.

ATS.OR.150 Трансфер контроле и трансфер комуникације

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да успостави примењиве процедуре за координацију у циљу трансфера контроле летења, које укључују трансфер комуникације и тачке примопредаје ваздухоплова, а које су садржане у писаним споразумима о координацији и оперативним приручницима, према потреби.

ОДЕЉАК 2 - БЕЗБЕДНОСТ УСЛУГА

ATS.OR.200 Систем управљања безбедношћу

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају (у даљем тексту: *ATS* пружалац услуга) је дужан да успостави систем управљања безбедношћу (у даљем тексту: *SMS*),

који може да буде интегрални део система управљања захтеваног у ATM/ANS.OR.B.005, а чине га следеће компоненте:

1) *Безбедносна политика и циљеви*

(i) обавезе и одговорност руководства у вези безбедности, који су укључени у политику безбедности;

(ii) одговорност за безбедност у вези са применом и одржавањем *SMS*-а и овлашћење за одлучивање по питању безбедности;

(iii) именовање руководиоца одговорног за безбедност који је одговоран за примену и одржавање делотворног *SMS*-а;

(iv) координација у вези са планирањем активности у кризним ситуацијама са осталим пружаоцима услуга и ваздухопловним субјектима који су повезани са *ATS* пружаоцем услуга током пружања услуга;

(v) *SMS* документација која описује све елементе *SMS*-а, повезане *SMS* процесе и резултате *SMS* процеса;

2) *Управљање безбедносним ризиком*

(i) процес идентификације опасности повезаних са услугама, који је заснован на комбинацији реактивних, проактивних и прогностичких метода прикупљања безбедносних података;

(ii) процес који обезбеђује анализу, процену и контролу безбедносних ризика повезаних са идентификованим опасностима;

(iii) процес који обезбеђује да је његово учешће у ризику од удеса ваздухоплова сведено на најмању могућу меру;

3) *Безбедносне гаранције*

(i) начини праћења и мерења безбедносног учинка у циљу верификације безбедносног учинка организације и валидације делотворности контроле безбедносних ризика;

(ii) процес идентификације промена које могу утицати на ниво безбедносних ризика повезаних са услугама и идентификације и управљања безбедносним ризицима који могу да настану из тих промена;

(iii) процес праћења и процене делотворности *SMS*-а, у циљу сталног побољшања укупног учинка *SMS*-а;

4) *Подстицање безбедности*

(i) Програм обуке који обезбеђује да је особље обучено и стручно за вршење својих *SMS* дужности;

(ii) безбедносна комуникација која обезбеђује да је особље свесно примене *SMS*.

ATS.OR.205 Безбедносна процена и гаранције за промене у функционалном систему

а) За све промене пријављене у складу са ATM/ANS.OR.A.045 став а) тачка 1), *ATS* пружалац услуга дужан је да:

1) обезбеди да је спроведена безбедносна процена која обухвата цео опсег промене која се односи на:

(i) промену опреме, процедура и особља;

(ii) везе и интеракције између елемената који су предмет промене и осталих делова функционалног система;

(iii) везе и интеракције између елемената који су предмет промене и окружења у коме је предвиђено да раде;

(iv) животни циклус промене од дефинисања до увођења у рад, укључујући транзицију;

(v) планирани деградирани начини рада функционалног система; и

2) са довољном поузданошћу, посредством потпуног, документованог и валидног аргумента, пружи гаранције да су безбедносни критеријуми утврђени применом ATS.OR.210 валидни, да су задовољени и да ће остати задовољени.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да безбедносна процена из става а) садржи:

1) идентификацију опасности;

2) утврђивање и образлагање безбедносних критеријума примењливих на дату промену у складу са ATS.OR.210;

3) анализу ризика последица које се односе на промену;

4) вредновање ризика и, ако је потребно, умањење ризика за дату промену тако да испуњава примењливе безбедносне критеријуме;

5) верификацију да:

(i) процена одговара опсегу промене, како је дефинисано у ставу а) тачка 1);

(ii) промена задовољава безбедносне критеријуме;

6) спецификацију критеријума праћења који су неопходни за доказивање да ће услуга коју пружа измењени функционални систем наставити да испуњава безбедносне критеријуме.

ATS.OR.210 Безбедносни критеријуми

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају је дужан да одреди прихватљивост промене у функционалном систему са аспекта безбедности, на основу анализе ризика који настају увођењем промене, по потреби разврстаних по врстама делатности и категоријама корисника.

б) Прихватљивост промене са аспекта безбедности процењује се употребом специфичних и проверљивих безбедносних критеријума, при чему је сваки критеријум изражен посредством експлицитног, квантитативног нивоа безбедносног ризика или друге мере која се односи на безбедносни ризик.

ц) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да безбедносни критеријуми:

1) буду одговарајући за дату промену, узимајући у обзир врсту промене;

2) ако су испуњени, подразумевају да ће функционални систем након промене бити безбедан исто колико и пре промене или да ће пружалац услуга у ваздушном саобраћају доставити аргумент којим образлаже:

(i) да ће свако привремено умањење безбедности бити надокнађено будућим побољшањем безбедности; или

(ii) да свако трајно умањење безбедности има друге корисне последице;

3) ако се разматрају заједно, обезбеђују да промена не ствара неприхватљив ризик за безбедност услуга;

4) доприносе побољшању безбедности кад год је то могуће.

ATS.OR.215 Захтеви за издавање дозвола и лекарских уверења контролорима летења

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају је дужан да обезбеди да су контролори летења адекватно лиценцирани и да поседују важеће лекарско уверење у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 2015/340.

ОДЕЉАК 3 — ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ЉУДСКИ ФАКТОР ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА

ATS.OR.300 Подручје примене

Овај одељак утврђује захтеве које је у погледу људског учинка дужан да испуни пружалац услуга контроле летења у циљу:

а) спречавања и умањења ризика да услугу контроле летења пружају контролори летења који злоупотребљавају психоактивне супстанце;

б) спречавања и умањења негативних последица стреса на контролоре летења како би се осигурала безбедност ваздушног саобраћаја;

ц) спречавања и умањења негативних утицаја замора на контролоре летења како би се осигурала безбедност ваздушног саобраћаја.

ATS.OR.305 Одговорности пружаоца услуга контроле летења у погледу проблематичне употребе психоактивних супстанци од стране контролора летења

а) Пружалац услуга контроле летења дужан је да развије и примени политику, са припадајућим процедурама, како би обезбедио да на пружање услуга контроле летења не утиче проблематична употреба психоактивних супстанци.

б) Не дирајући у одредбе Директиве 95/46/ЕС Европског парламента и Савета и важећих националних прописа о тестирању лица, пружалац услуга контроле летења развија и примењује објективну, транспарентну и недискриминаторну процедуру за откривање случајева проблематичне употребе психоактивних супстанци од стране контролора летења. Ова процедура мора да узме у обзир одредбе наведене у АТСО.А.015 Уредбе (ЕУ) бр. 2015/340.

ц) Процедуру из става б) одобрава надлежни орган.

ATS.OR.310 Стрес

У складу са ATS.OR.200, пружалац услуга контроле летења дужан је да:

а) развије и примени политику за управљање стресом контролора летења, укључујући примену Програма за управљање стресом након критичног догађаја;

б) обезбеди контролорима летења образовне и информативне програме о превенцији стреса, укључујући стрес након критичних догађаја, допуњујући обуку везану за људски фактор која се пружа у складу са Одељцима 3 и 4 Главе Д, Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 2015/340.

ATS.OR.315 Замор

У складу са ATS.OR.200, пружалац услуга контроле летења дужан је да:

а) развије и примени политику управљања замором контролора летења;

б) обезбеди контролорима летења образовне и информативне програме о превенцији замора, допуњујући обуку везану за људски фактор која се пружа у складу са Одељцима 3 и 4 Главе Д, Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 2015/340.

ATS.OR.320 Систем сменског рада контролора летења

а) Пружалац услуга контроле летења развија, примењује и прати систем сменског рада у циљу управљања ризицима радног замора контролора летења посредством безбедног смењивања времена на дужности и периода одмора. У оквиру система сменског рада пружалац услуге контроле летења је дужан да одреди следеће елементе:

1) максималан број узастопних радних дана на дужности;

2) максималан број часова током времена на дужности;

3) максимално време пружања услуге контроле летења без пауза;

4) однос времена на дужности и пауза током пружања услуге контроле летења;

5) минималне периоде одмора;

6) максимална узастопна времена на дужности која захватају ноћне часове, ако је примењиво, у зависности од радног времена дотичне јединице контроле летења;

7) минимални период одмора након времена на дужности које захвата ноћне часове;

8) минималан број периода одмора у оквиру циклуса сменског рада.

б) Током развоја и примене система сменског рада, пружалац услуга контроле летења се консултује са контролорима летења на које ће се примењивати систем сменског рада, а ако је примењиво и са њиховим представницима, у циљу идентификације и умањења ризика повезаног с замором кога може изазвати сам систем сменског рада.

ОДЕЉАК 4
ЗАХТЕВИ У ПОГЛЕДУ КОМУНИКАЦИЈА

ATS.OR.400 Ваздухопловна услуга мобилне комуникације (комуникације ваздух-земља) - опште

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају у комуникацијама ваздух-земља, за потребе услуга у ваздушном саобраћају користи говорну комуникацију или везу за пренос података или обоје.

б) Ако се за пружање услуга контроле летења користи директна двосмерна говорна комуникација између пилота и контролора или комуникација путем везе за пренос података, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да има уређаје за снимање на свим тим комуникационим каналима ваздух-земља.

ц) Ако се за пружање услуге информисања ваздухоплова у лету, укључујући и *AFIS*, користи директна двосмерна говорна комуникација ваздух-земља или комуникација путем везе за пренос података, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да има уређаје за снимање на свим тим комуникационим каналима ваздух-земља, осим ако надлежни орган пропише другачије.

ATS.OR.405 Употреба и доступност канала на *VHF* фреквенцији за случај нужде

а) У складу са чланом 3д) канал од 121,500 *MHz* на *VHF* фреквенцији користи се у случајевима нужде, као и:

1) да обезбеди слободан канал комуникације између ваздухоплова у невољи или нужди и земаљске станице, док уобичајене канале користе други ваздухоплови;

2) да обезбеди канал комуникације у *VHF* опсегу између ваздухоплова и аеродрома у случају стања нужде, који се обично не користи у међународном ваздушном саобраћају;

3) да обезбеди заједнички канал комуникације у *VHF* опсегу цивилним или војним ваздухопловима, као и између тих ваздухоплова и земаљских служби који су укључени у заједничке операције трагања и спасавања, пре преласка на одговарајућу фреквенцију, ако је то потребно;

4) да обезбеди комуникацију ваздух-земља са ваздухопловом ако због квара ваздухопловне опреме није могуће коришћење уобичајених канала;

5) да обезбеди канал за рад ваздухопловних радио-предајника за случај нужде и за комуникацију између пловила за спасавање и ваздухоплова укључених у операцију трагања и спасавања;

6) да обезбеди заједнички *VHF* канал комуникације између цивилних ваздухоплова и ваздухоплова пресретача или јединица за контролу пресретања и

између цивилних ваздухоплова или ваздухоплова пресретача и јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају у случају пресретања цивилног ваздухоплова.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује фреквенцију од 121,500 *MHz*:

1) свим областним контролама летења и центрима информисања ваздухоплова у лету;

2) јединицама аеродромске контроле летења и јединицама прилазне контроле летења које опслужују међународне аеродроме и међународне алтернативне аеродроме;

3) свим додатним локацијама које одреди надлежни орган, на којима је та фреквенција неопходна како би се обезбедио тренутни пријем позива ваздухоплова у невољи или за сврхе из става а).

ATS.OR.410 Ваздухопловна услуга мобилне комуникације (комуникације ваздух-земља) - услуга информисања ваздухоплова у лету

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује, колико је практично могуће у границама одобрења надлежног органа да средства за комуникацију ваздух-земља омогућавају двосмерну комуникацију између центра информисања ваздухоплова у лету и одговарајуће опремљених ваздухоплова који лете унутар области информисања ваздухоплова у лету.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да средства за комуникацију ваздух-земља омогућавају директну и брзу двосмерну комуникацију, без прекида и сметњи, између *AFIS* јединице и одговарајуће опремљених ваздухоплова који се налазе у ваздушном простору из ATS.TR.110 став а) тачка 3).

ATS.OR.415 Ваздухопловна услуга мобилне комуникације (комуникације ваздух-земља) - услуга обласне контроле летења

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да средства за комуникацију ваздух-земља омогућавају двосмерну комуникацију између јединице која пружа услугу обласне контроле летења и одговарајуће опремљених ваздухоплова који лете у контролисаним областима.

ATS.OR.420 Ваздухопловна услуга мобилне комуникације (комуникације ваздух-земља) - услуга прилазне контроле летења

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да средства за комуникацију ваздух-земља омогућавају директну и брзу двосмерну комуникацију, без прекида и сметњи, између јединице која пружа услугу прилазне контроле летења и одговарајуће опремљених ваздухоплова који су њеној надлежности.

б) Ако јединица која пружа услугу прилазне контроле летења функционише као одвојена јединица, комуникације ваздух-земља одвијају се на комуникационим каналима који су додељени искључиво тој јединици.

ATS.OR.425 Ваздухопловна услуга мобилне комуникације (комуникације ваздух-земља) - услуга аеродромске контроле летења

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да средства за комуникацију ваздух-земља омогућавају директну и брзу двосмерну комуникацију, без прекида и сметњи, између аеродромске контроле летења и одговарајуће опремљених ваздухоплова који се налазе на било којој удаљености у полупречнику од 45 *km* (25 *NM*) од дотичног аеродрома.

б) Ако услови налажу, пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује одвојене комуникационе канале за контролу саобраћаја на маневарској површини.

ATS.OR.430 Ваздухопловна услуга фиксне комуникације (комуникације земља-земља) - опште

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да се за потребе услуга у ваздушном саобраћају за комуникацију земља-земља користе комуникациона средства која омогућавају директан разговор или комуникацију путем везе за пренос података или обоје.

б) Ако комуникација за *ATC* координацију укључује аутоматизоване елементе, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да се отказ аутоматизоване координације јасно приказује контролору летења одговорном за координацију летова у јединици која врши трансфер ваздухоплова.

ATS.OR.435 Ваздухопловна услуга фиксне комуникације (комуникације земља-земља) - комуникација унутар области информисања ваздухоплова у лету

а) Комуникације између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају

1) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центар информисања ваздухоплова у лету има средства за комуникацију са следећим јединицама које пружају услуге унутар његовог простора надлежности:

(i) обласном контролом летења;

(ii) јединицама прилазне контроле летења;

(iii) јединицама аеродромске контроле летења;

(iv) *AFIS* јединицама.

2) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центар обласне контроле летења, осим веза са центром информисања ваздухоплова у лету, како је прописано тачком 1), има средства за комуникацију са следећим јединицама које пружају услуге унутар његовог простора надлежности:

(i) јединицама прилазне контроле летења;

(ii) јединицама аеродромске контроле летења;

(iii) *AFIS* јединицама;

(iv) *ATS* пријавним бироима, ако су посебно успостављени.

3) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединица прилазне контроле летења, осим веза са центром информисања ваздухоплова у лету и обласном контролом летења, како је прописано тач. 1) и 2), има средства за комуникацију са:

(i) придруженом јединицом или јединицама аеродромске контроле летења;

(ii) релевантном *AFIS* јединицом или јединицама;

(iii) *ATS* пријавним бироом или бироима, ако су посебно успостављени.

4) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединица аеродромске контроле летења или *AFIS* јединица, осим веза са центром информисања ваздухоплова у лету, центром обласне контроле летења и јединицом прилазне контроле летења, како је прописано тач. 1), 2) и 3), има средства за комуникацију са придруженим *ATS* пријавним бироом, ако је посебно успостављен.

б) Комуникације између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају и других јединица

1) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центар информисања ваздухоплова у лету и центар обласне контроле летења имају средства за комуникацију са следећим јединицама које пружају услуге унутар њиховог простора надлежности:

(i) одговарајућим војним јединицама;

(ii) пружаоцем метеоролошких услуга који опслужују тај центар;

(iii) ваздухопловном телекомуникационом станицом која опслужује тај центар;

(iv) канцеларијама одговарајућих оператера ваздухоплова;

(v) спасилачко-координационим центром или, ако таквог центра нема, било којом другом одговарајућом службом за хитне случајеве;

(vi) међународним *NOTAM* бироом који опслужује центар.

2) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединица прилазне контроле летења, јединица аеродромске контроле летења и *AFIS* јединица имају средства за комуникацију са следећим јединицама које пружају услуге унутар њиховог простора надлежности:

(i) релевантним војним јединицама;

(ii) спасилачким и хитним службама (укључујући хитну медицинску помоћ, ватрогасце итд.);

(iii) пружаоцем метеоролошких услуга који опслужује дотичну јединицу;

(iv) ваздухопловном телекомуникационом станицом која опслужује дотичну јединицу;

(v) јединицом која пружа услугу управљања платформом, ако је таква јединица посебно успостављена.

3) Средства за комуникацију из става б) тачка 1) подтачка (i) и тачка 2) подтачка (i) укључују механизме за брзу и поуздану комуникацију између јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају и војних јединица одговорних за контролу операција пресретања унутар простора надлежности јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају, како би се испуниле обавезе из Секције 11 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012.

ц) Опис средстава за комуникацију

1) Средства за комуникацију која се захтевају у складу са ст. а) и б) тачка 1) подтачка (i) и тачка 2) подтач. (i)-(iii) укључују механизме за:

(i) директну говорну комуникацију или у комбинацији са комуникацијом путем везе за пренос података, при чему се у сврху трансфера контроле употребом радара или *ADS-B* технологије комуникација мора успоставити тренутно, док се за друге сврхе комуникација уобичајено успоставља у року од 15 секунди;

(ii) писану комуникацију, ако се захтева писана евиденција; време преноса поруке у таквој комуникацији не сме да буде дуже од пет минута.

2) У случајевима који нису обухваћени ставом ц) тачка 1), средства за комуникацију укључују механизме за:

(i) директну говорну комуникацију или у комбинацији са комуникацијом путем везе за пренос података, при чему се комуникација уобичајено успоставља у року од 15 секунди;

(ii) писану комуникацију, ако се захтева писана евиденција; време преноса поруке у таквој комуникацији не сме да буде дуже од пет минута.

3) Ако се захтева аутоматски пренос података на рачунаре пружалаца услуга у ваздушном саобраћају или са њих, или и једно и друго, морају да постоје одговарајући механизми за аутоматско снимање.

4) Средства за комуникацију из става б) тачка 2) подтач. (i)-(iii) укључују механизме за директну говорну комуникацију подешене за конференцијску комуникацију, при чему се комуникација уобичајено успоставља у року од 15 секунди.

5) Сва средства за директну говорну комуникацију или комуникацију путем везе за пренос података између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају и између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају и других јединица из става б) тач. 1) и 2) морају да имају могућност аутоматског снимања.

ATS.OR.440 Ваздухопловна услуга фиксне комуникације (комуникације земља-земља) - комуникација између области информисања ваздухоплова у лету

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центри информисања ваздухоплова у лету и центри обласне контроле летења имају средства за

комуникацију са свим суседним центрима информисања ваздухоплова у лету и центрима обласних контрола летења. Та средства укључују механизме за размену порука у облику који је погодан за чување трајних записа и пренос у роковима који су наведени у *ICAO* регионалним споразумима о ваздушној пловидби.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да средства за комуникацију између центара обласних контрола летења које опслужују суседне контролисане области укључују механизме за директну говорну комуникацију и, ако је примењиво, комуникацију путем везе за пренос података са аутоматским снимањем, при чему се у сврху трансфера контроле уз употребу надзорних података *ATS* комуникације директна говорна комуникација мора успоставити тренутно, док се у друге сврхе комуникација уобичајено успоставља у року од 15 секунди.

ц) Ако је тако предвиђено споразумом између заинтересованих држава, у циљу уклањања или смањења потребе за пресретањем у случају одступања од додељене руте, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да средства за комуникацију између суседних центара информисања ваздухоплова у лету или центара обласне контроле летења, изузев оних из става б):

1) укључују механизме само за директну говорну комуникацију, или у комбинацији са комуникацијама путем везе за пренос података;

2) омогућавају да се комуникација уобичајено успостави у року од 15 секунди;

3) имају могућност аутоматског снимања.

д) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да суседне јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају буду повезане у посебним околностима.

е) Ако су локални услови такви да је неопходно одобрити улазак ваздухоплова у контролисани ваздушни простор пре полетања, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају које дају одобрење тим ваздухопловима повезане са јединицом контроле летења која је надлежна за суседни контролисани ваздушни простор.

ф) Средства за комуникацију која омогућавају успостављање веза у складу са ст. д) и е) морају имати механизме за директну говорну комуникацију, или у комбинацији са комуникацијама путем везе за пренос података, са аутоматским снимањем, при чему се у сврху трансфера контроле уз примену *ATS* надзора, комуникација мора успоставити тренутно, док се у друге сврхе комуникација уобичајено успоставља у року од 15 секунди.

г) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди одговарајућа средства за аутоматско снимање увек када се захтева аутоматска размена података између рачунара који се користе за услуге у ваздушном саобраћају.

ATS.OR.445 Комуникације за контролу или управљање возилима која нису ваздухоплови на маневарским површинама аеродрома

а) Изузев у случајевима када се сматра да је довољан систем визуелних сигнала, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди средства за двосмерну радио-телефонску комуникацију за једну од следећих услуга:

1) услугу аеродромске контроле летења за контролу возила на маневарској површини;

2) *AFIS*, на маневарској површини где се таква услуга пружа у складу са ATS.TR.305 став ф).

б) Потреба за посебним комуникационим каналима за управљање или контролу возила на маневарској површини одређује се у складу са безбедносном проценом.

ц) Средства за аутоматско снимање на каналима из става б) морају да буду обезбеђена.

ATS.OR.450 Аутоматско снимање надзорних података

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да се надзорни подаци добијени од примарних и секундарних радара или других система (нпр. *ADS-B*, *ADS-C*) који се користе за пружање услуга у ваздушном саобраћају аутоматски снимају, да би могли да се користе за истраживање удеса и незгода, трагање и спасавање, обуку, као и процену услуга у ваздушном саобраћају и процену надзорних система.

ATS.OR.455 Чување снимљених информација и података

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају најмање 30 дана чува:

1) снимке са комуникационих канала, у складу са ATS.OR.400 ст. б) и ц);

2) снимке података и комуникација, у складу са ATS.OR.435 став ц) тач. 3) и 5);

3) аутоматске снимке, у складу са ATS.OR.440;

4) снимке комуникација, у складу са ATS.OR.445;

5) снимке података, у складу са ATS.OR.450;

6) папирне и електронске обрасце за праћење тока лета ваздухоплова (стрипове), и податке о координацији.

б) Ако су снимци и записи из става а) важни за истраживање удеса и незгода, чувају се и дуже, све док су потребни.

ATS.OR.460 Позадинска комуникација и амбијентално снимање

а) Изузев ако надлежни орган пропише другачије, јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају да буду опремљене уређајима који снимају позадинску комуникацију и звукове из окружења радних места контролора летења или информатора ваздухоплова у лету или *AFIS* информатора, који могу да чувају информације снимљене најмање у последња 24 сата.

б) Такви снимци се употребљавају само у истрагама удеса и незгода за које је обавезно извештавање.

ОДЕЉАК 5
ЗАХТЕВИ У ПОГЛЕДУ ИНФОРМАЦИЈА

ATS.OR.500 Метеоролошке информације - опште

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају буду доступне ажурне информације о тренутним и прогнозираним метеоролошким условима, које су неопходне за обављање њихових задатака.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају буду доступне детаљне информације о локацији, вертикалном пружању, смеру и брзини кретања метеоролошких појава у близини аеродрома, а посебно у области почетног пењања и области прилажења, које би могле бити опасне за операције ваздухоплова.

ц) Информације из ст. а) и б) треба да буду такве да особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају може што лакше да их протумачи и да их добија онолико често колико је потребно да се испуне захтеви јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

ATS.OR.505 Метеоролошке информације за центре информисања ваздухоплова у лету и центре обласне контроле летења

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центри информисања ваздухоплова у лету и центри обласне контроле летења добијају метеоролошке информације прописане у MET.OR.245 став ф) Анекса V, пре свега оне

које се односе на постојеће или прогнозирано погоршање временских услова, чим то може да се одреди. Ови извештаји и прогнозе морају да обухвате област информисања ваздухоплова у лету или контролисану област и друге сличне области, ако је тако прописао надлежни орган.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да центри информисања ваздухоплова у лету и центри обласне контроле летења, у одговарајућим временским интервалима, добијају ажурне податке о ваздушном притиску који су потребни за подешавање висиномера, за локације које одреди одговарајући центар информисања ваздухоплова у лету или центар обласне контроле летења.

ATS.OR.510 Метеоролошке информације за јединице које пружају услугу прилазне контроле летења

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице које пружају услугу прилазне контроле летења добијају метеоролошке информације за ваздушни простор и аеродроме за које су надлежне, како је прописано у MET.OR.242 став б) Анекса V.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да, ако се користи више анемометара, показивачи који су са њима повезани буду јасно означени како би се могла идентификовати полетно-слетна стаза и део полетно-слетне стазе које надзире сваки анемометар.

ц) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице које пружају услугу прилазне контроле летења добијају ажурне податке о притиску ваздуха потребне за подешавање висиномера, за локације које наведе јединица која обезбеђује услугу прилазне контроле летења.

д) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице које пружају услугу прилазне контроле летења за завршно прилажење, слетање и полетање опремљене показивачима приземног ветра. Тај показивач се односи на исту локацију осматрања и добија податке од истих сензора као и одговарајући показивач у јединици аеродромске контроле летења или *AFIS* јединици, или обоје, и ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји.

е) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице које пружају услугу прилазне контроле летења за завршно прилажење, слетање и полетање, на аеродромима на којима се вредности видљивости дуж полетно-слетне стазе процењују инструментима, опремљене показивачима који омогућавају очитавање актуелних вредности видљивости дуж полетно-слетне стазе. Тај показивач се односи на исту локацију осматрања и добија податке од истих сензора као и одговарајући показивач у јединици аеродромске контроле летења или *AFIS* јединици, или обоје, и ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји.

ф) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице које пружају услугу прилазне контроле летења за завршно прилажење, слетање и полетање, на аеродромима где се висина базе облака процењује инструментима, опремљене показивачима који омогућавају очитавање актуелних вредности висине базе облака. Тај показивач се односи на исту локацију осматрања и добија податке од истих сензора као и одговарајући показивач у јединици аеродромске контроле летења или *AFIS* јединици, или обоје, и ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји.

г) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице које пружају услугу прилазне контроле летења за завршно прилажење, слетање и полетање добијају доступне информације о смицању ветра које може неповољно да утиче на ваздухоплове који прилазе, полећу или прилазе кружењем.

ATS.OR.515 Метеоролошке информације за јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице аеродромске контроле летења и, осим ако је надлежни орган прописао другачије, *AFIS* јединице добијају метеоролошке информације за аеродром за који су надлежни, како је прописано у MET.OR.242 став а) Анекса V.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице добијају актуелне податке о ваздушном притиску за подешавање висиномера на одговарајућем аеродрому.

ц) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице опремљене показивачима приземног ветра. Тај показивач се односи на исту локацију осматрања и добија податке од истих сензора као и одговарајући показивач у ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји. Ако се користи више сензора, показивачи који су са њима повезани морају да буду јасно означени како би се могла идентификовати полетно-слетна стаза и део полетно-слетне стазе које надзире сваки сензор.

д) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице на аеродромима на којима се вредност видљивости дуж полетно-слетне стазе мери инструментима опремљене показивачима који омогућавају очитавање актуелних вредности видљивости дуж полетно-слетне стазе. Ти показивачи се односе на исту локацију осматрања и добијају податке од истих сензора као и показивач у ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји.

е) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да су јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице на аеродромима на којима се висина базе облака процењује инструментима опремљене показивачима који омогућавају очитавање актуелних вредности висине базе облака. Ти показивачи се односе на исту локацију осматрања и добијају податке од истих сензора као и одговарајући показивачи у аеродромском контролном торњу, *AFIS* јединицама и ваздухопловној метеоролошкој станици, ако она постоји.

ф) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице добијају доступне информације о смицању ветра који може неповољно да утиче на ваздухоплове који прилазе, полећу или прилазе кружењем, као и на ваздухоплове на полетно-слетној стази током рулања (успоравања) код слетања или залета у полетању.

г) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице аеродромске контроле летења и *AFIS* јединице и/или остале одговарајуће јединице добијају аеродромска упозорења, у складу са MET.OR.215 став б) Анекса V.

ATS.OR.520 Информације о условима на аеродрому и оперативном статусу повезане инфраструктуре

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице аеродромске контроле летења, *AFIS* јединице и јединице које пружају услугу прилазне контроле летења добијају актуелне информације о оперативно важним условима на површини за кретање ваздухоплова, укључујући привремене опасности, као и о оперативном статусу повезане инфраструктуре на аеродрому које се на њих односе, како их пријави оператер аеродрома.

ATS.OR.525 Информације о оперативном статусу навигационих услуга

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да обезбеди да јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају благовремено добијају актуелне информације о оперативном статусу радио-навигационих услуга и визуелних средстава битних за процедуре полетања, одласка, прилажења и слетања унутар њиховог простора

надлежности и оних радио-навигационих услуга и визуелних средстава који су неопходни за кретање по површини за кретање ваздухоплова.

б) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да успостави одговарајуће механизме у складу са ATM/ANS.OR.B.005 став ф) Анекса III, како би обезбедио да се пружају информације из става а), ако је реч о *GNSS* услугама.

ATS.OR.530 Прослеђивање информација о условима кочења

Ако пружалац услуга у ваздушном саобраћају говорном комуникацијом прими специјални извештај из ваздуха који се односи на услове кочења на полетно-слетној стази и ако је кочење лошије од пријављеног, дужан је да о томе, без одлагања, обавести одговарајућег оператера аеродрома.

ГЛАВА Б - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ (ATS.TR)

ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATS.TR.100 Циљеви услуга у ваздушном саобраћају (*ATS*)

Циљеви услуга у ваздушном саобраћају су да:

а) спречи сударе ваздухоплова;

б) спречи сударе ваздухоплова са другим ваздухопловима на маневарској површини и сударе ваздухоплова са препрекама на тој површини;

ц) убрза и одржава уредан проток ваздушног саобраћаја;

д) обезбеди савете и информације корисне за безбедно и ефикасно летење;

е) обавести одговарајуће организације о ваздухопловима којима је потребна помоћ трагања и спасавања и, по потреби, помаже тим организацијама.

ATS.TR.105 Подела услуга у ваздушном саобраћају

Услуге у ваздушном саобраћају су:

а) услуга контроле летења, како би се испунили задаци из ATS.TR.100 тач. а), б) и ц), која може бити:

1) услуга обласне контроле летења: пружање услуге контроле летења за контролисане летове, осим за фазе тих летова из подтач. 2) и 3), како би се испунили задаци утврђени у ATS.TR.100 тач. а) и ц);

2) услуга прилазне контроле летења: пружање услуге контроле летења за фазе контролисаних летова које су повезане са доласком или одласком, како би се испунили задаци утврђени у ATS.TR.100 тач. а) и ц); и

3) услуга аеродромске контроле летења: пружање услуге контроле летења за аеродромски саобраћај, осим за фазе летова из подтачке 2), како би се испунили задаци утврђени у ATS.TR.100 тач. а), б) и ц);

б) услуга информисања ваздухоплова у лету или саветодавна услуга у ваздушном саобраћају, или обе, како би се испунили задаци утврђени у ATS.TR.100 тачка д);

ц) услуга узбуњивања, како би се испунио задатак утврђен у ATS.TR.100 тачка е).

ATS.TR.110 Јединице које пружају услуге у ваздушном саобраћају

а) Услуге у ваздушном саобраћају пружају:

1) центри информисања ваздухоплова у лету који се успостављају за пружање услуга информисања ваздухоплова у лету и услуга узбуњивања унутар области информисања ваздухоплова у лету, осим ако је одговорност за пружање тих услуга

унутар области информисања ваздухоплова у лету додељена јединици контроле летења која има одговарајућа средства за обављање тог задатка;

2) јединице контроле летења које се успостављају за пружање услуга контроле летења, услуга информисања ваздухоплова у лету и услуга узбуњивања унутар контролисаних области, контролисаних зона и на контролисаним аеродромима;

3) *AFIS* јединице које се успостављају за пружање услуга информисања ваздухоплова у лету и услуга узбуњивања на аеродромима на којима је таква јединица успостављена и унутар простора надлежности око тих аеродрома.

б) *ATS* пријавни бирои услуга у ваздушном саобраћају или други механизми који се успостављају за примање извештаје који се односе на услуге у ваздушном саобраћају и на планове лета поднете пре одласка.

ATS.TR.115 Идентификација јединица услуга у ваздушном саобраћају

а) Јединице услуга у ваздушном саобраћају морају да имају недвосмислене називе:

1) назив центра обласне контроле летења или центра информисања ваздухоплова у лету обично се одређује према имену оближњег града, географском објекту или области;

2) назив јединице аеродромске контроле летења и јединице прилазне контроле летења обично се одређује према имену аеродрома на којем пружа услуге, имену оближњег града или географском објекту или области;

3) назив *AFIS* јединице се обично одређује према имену аеродрома на којем пружа услуге, имену оближњег града, географског објекта или области.

б) Име јединице и службе услуга у ваздушном саобраћају допуњује се једним од следећих суфикса:

1) центар обласне контроле летења - *CONTROL*;

2) прилазна контрола - *APPROACH*;

3) прилазна радарска контрола долазака (*approach control radar arrivals*) - *ARRIVAL*;

4) прилазна радарска контрола одлазака (*approach control radar departures*) - *DEPARTURE*;

5) јединица контроле летења (опште) ако пружа услуге надзора за услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) - *RADAR*;

6) аеродромска контрола - *TOWER*;

7) контрола кретања по маневарској површини - *GROUND*;

8) издавање одобрења контроле летења - *DELIVERY*;

9) центар информисања ваздухоплова у лету - *INFORMATION*;

10) *AFIS* јединица - *INFORMATION*.

ATS.TR.120 Језик комуникације између јединица услуга у ваздушном саобраћају

Комуникација између јединица услуга у ваздушном саобраћају обавља се на енглеском језику, осим ако се оне другачије договоре.

ATS.TR.125 Изражавање вертикалне позиције ваздухоплова

а) За летове у областима у којима је утврђена прелазна апсолутна висина, вертикална позиција ваздухоплова се, осим у случајевима из става б) у наставку, на прелазној апсолутној висини или испод ње, изражава као апсолутна висина, а на прелазном нивоу или изнад њега као ниво лета. При проласку кроз прелазни слој, вертикална позиција у пењању се изражава као ниво лета, а при понирању као апсолутна висина.

б) Када ваздухоплов којем је издато одобрење за слетање или, када је за *AFIS* аеродром ваздухоплову издато обавештење да је полетно-слетна стаза слободна за слетање, завршава прилажење користећи се атмосферским притиском на надморској висини аеродрома (*QFE*), вертикална позиција тог ваздухоплова се изражава као висина изнад надморске висине аеродрома током оног дела лета за који се користи *QFE*, осим што мора да буде изражена као висина изнад надморске висине прага полетно-слетне стазе:

1) за инструменталне полетно-слетне стазе ако се праг налази најмање 2 *m* (7 *ft*) испод надморске висине аеродрома;

2) за полетно-слетне стазе за прецизно прилажење.

ATS.TR.130 Одређивање прелазног нивоа

а) Одговарајућа јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају мора да утврди прелазни ниво који се користи у областима у којима је утврђена прелазна апсолутна висина, за одговарајући временски период на основу *QNH* (подешавање подскале висиномера, како би се добила надморска висина на земљи) извештаја и прогнозираног притиска на средњем нивоу мора, ако је потребно.

б) Прелазни ниво мора бити изнад прелазне апсолутне висине на најмање номинално 300 *m* (1.000 *ft*), тако да се обезбеди минимално вертикално раздвајање ваздухоплова који лете истовремено на прелазној апсолутној висини и на прелазном нивоу.

ATS.TR.135 Минимални ниво крстарења за *IFR* летове

а) Јединице контроле летења не смеју да доделе нивое крстарења испод минималних апсолутних висина лета које су утврдиле државе чланице, осим ако то одобри надлежни орган.

б) Јединице контроле летења:

1) одређују најнижи употребљиви ниво лета за целу контролисану област за коју су надлежне или за њене делове;

2) додељују ниво лета на том нивоу или нивоу изнад тог нивоа;

3) прослеђују најнижи употребљиви ниво лета пилотима на захтев.

ATS.TR.140 Пружање информација о подешавању висиномера

а) Одговарајућим јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају увек да буду доступне информације које се преносе ваздухопловима у лету на захтев, а које су потребне за одређивање најнижег нивоа лета којим се обезбеђује одговарајуће надвишавање препрека на рутама или сегментима рута за које се те информације захтевају.

б) Центри информисања ваздухоплова у лету и обласне контроле летења морају да имају на располагању за слање ваздухопловима на захтев, одговарајући број *QNH* извештаја или прогнозе ваздушног притиска за области информисања ваздухоплова у лету и контролисане области за које су одговорни, као и за суседне области.

ц) Летачкој посади мора да се благовремено обезбеди прелазни ниво, пре него што се достигне приликом снижавања.

д) Изузев ако се зна да је ваздухоплов већ добио ту информацију у директној комуникацији, за подешавање висиномера вредност *QNH* мора да буде саставни део:

1) одобрења за снижавање код првог одобрења ка апсолутној висини испод прелазног нивоа;

2) одобрења за прилажење или одобрења за улазак у саобраћајни круг;

3) одобрења за вожење по земљи за ваздухоплове у одласку.

е) За подешавање висиномера, вредност *QFE* из ATS.TR.125 став б) мора да се обезбеди ваздухоплову на захтев или редовним путем, у складу са локалним поступцима.

ф) Одговарајуће јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају заокружују подешавање висиномера на најближи нижи цели хектопаскал.

ATS.TR.145 Привремено прекидање операција према правилима визуелног летења на аеродрому и у његовој близини

а) *VFR* операције на аеродрому и у његовој близини могу привремено да се прекину из разлога безбедности, а прекид могу да нареде:

1) јединица прилазне контроле летења или одговарајућа обласна контрола летења;

2) јединица аеродромске контроле летења;

3) надлежни орган.

б) Ако су све или неке *VFR* операције на аеродрому и у његовој близини привремено прекинуте, јединица аеродромске контроле летења мора:

1) да стави на чекање све *VFR* одласке;

2) да опозове све локалне *VFR* летове или да прибави одобрење за специјалне *VFR* летове;

3) да о предузетим мерама обавести јединицу прилазне контроле летења или центар обласне контроле летења, у зависности шта је одговарајуће;

4) да обавести све оператере ваздухоплова или њихове овлашћене представнике о разлозима за предузимање таквих мере, ако је то неопходно или тражено.

ATS.TR.150 Ваздухопловна светла на земљи

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да успостави процедуре за употребу ваздухопловних светала на земљи, било да су на аеродрому или у близини аеродрома.

ATS.TR.155 Услуге ATS надзора

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају може да користи системе надзора за *ATS* за пружање услуга у ваздушном саобраћају. У том случају пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора прецизно да наведе функције за које се користе информације добијене од система надзора за *ATS*.

б) Ако пружа услуге надзора за *ATS*, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора:

1) да обезбеди да систем надзора за *ATS* који се користи омогућава континуирано ажурирање презентације надзорних података, укључујући индикације позиција ваздухоплова;

2) ако се пружа услуга контроле летења:

(i) да одреди максимални број ваздухоплова којима се услуге надзора за *ATS* могу пружати истовремено и који се могу безбедно водити у преовлађујућим околностима;

(ii) да у сваком тренутку контролорима летења пружа потпуне и ажурне информације о:

(А) утврђеним минималним апсолутним висинама у простору надлежности;

(Б) најнижем употребљивом нивоу или нивоима лета одређеним у складу са ATS.TR.130 и ATS.TR.135;

(Ц) утврђеним минималним апсолутним висинама примењљивим на поступке засноване на радарском векторисању и додели директних рута, укључујући и неопходну температурну корекцију или методу корекције ефекта ниских температура на минималним апсолутним висинама.

ц) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора, у складу са функцијама за које се информације надзора за *ATS* користе при пружању услуга у ваздушном саобраћају, да успостави процедуре за:

1) идентификацију ваздухоплова;

2) пружање информација о позицији ваздухоплова;

3) радарско векторисање;

4) пружање навигационе помоћи ваздухоплову;

5) пружање информација о неповољним временским условима, ако је примењиво;

6) трансфер контроле летења;

7) случај квара система надзора за *ATS*;

8) случај квара *SSR* транспондера, у складу са одредбама Одељка 13 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012;

9) упозорења, заснована на надзору за *ATS*, која се односе на безбедност, ако се примењују;

10) прекид или завршетак пружања услуге надзора за *ATS*.

д) Пре почетка пружања услуге надзора за *ATS* ваздухоплов мора да се идентификује, о чему се мора обавестити пилот. После тога, идентификација се одржава до завршетка услуге надзора за *ATS*. Ако се идентификација изгуби, потребно је, у складу са тим, обавестити пилота и, према потреби, издати одговарајуће инструкције.

е) Ако се уочи могућност судара идентификованог контролисаног ваздухоплова на конфликтној путањи са непознатим ваздухопловом, пилот контролисаног ваздухоплова, кад год је то могуће:

1) мора да буде информисан о непознатом ваздухоплову и, на његов захтев или ако то према мишљењу контролора налаже ситуација, предлаже му инструкцију за избегавање судара; и

2) мора да буде обавештен о престанку опасности од судара.

ф) Изузев ако је надлежни орган прописао другачије, свака одговарајуће опремљена јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају мора да верификује приказану информацију о висини заснованој на висини по притиску најмање једном при почетном контакту са предметним ваздухопловом, или, ако то није могуће, што пре после тога.

г) Само верификоване информације о висини заснованој на висини по притиску могу да се користе за потврду да је ваздухоплов:

1) задржао ниво;

2) напустио ниво;

3) прошао ниво у пењању или снижавању;

4) достигао ниво.

ATS.TR.160 Пружање услуга у ваздушном саобраћају за пробне летове

За пружање услуга у ваздушном саобраћају за пробне летове надлежни орган може да одреди додатне или алтернативне услове и поступке у односу на оне из Главе Б, којих се мора придржавати јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

ОДЕЉАК 2

УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА

ATS.TR.200 Примена

Услуга контроле летења се пружа:

а) за све *IFR* летове у ваздушном простору класа *A, B, C, D* и *E*;

б) за све *VFR* летове у ваздушном простору класа *B, C* и *D*;

ц) за све специјалне *VFR* летове;

д) за сав аеродромски саобраћај на контролисаним аеродромима.

ATS.TR.205 Пружање услуге контроле летења

Услуге контроле летења из ATS.TR.105 тачка а) пружају следеће јединице:

а) услугу обласне контроле летења:

1) центар обласне контроле летења;

2) јединица која пружа услугу прилазне контроле летења у контролисаној зони или контролисаној области одређених димензија која је превасхнодно одређена за пружање услуге прилазне контроле летења, у којима није успостављена обласна контрола летења;

б) услугу прилазне контроле летења:

1) јединица прилазне контроле летења ако је неопходно или пожељно успоставити одвојену јединицу;

2) јединица аеродромске контроле летења или обласна контрола летења ако је неопходно или пожељно у оквиру једне јединице комбиновати функције прилазне контроле летења са функцијама аеродромске или обласне контроле летења;

ц) услугу аеродромске контроле летења пружа јединица аеродромске контроле летења.

ATS.TR.210 Рад службе контроле летења

а) За пружање услуге контроле летења, јединица контроле летења мора:

1) да има информације о намераваном кретању и променама кретања сваког ваздухоплова, као и актуелне информације о току лета сваког ваздухоплова;

2) да на основу примљених информација одреди међусобне релативне позиције познатих ваздухоплова;

3) да издаје одобрења, инструкције или информације, или све наведено, како би спречила сударе ваздухоплова и обезбедила експедитиван и уредан проток саобраћаја у простору надлежности;

4) да координира одобрења са другим јединицама:

(i) ако би ваздухоплов могао бити или је у конфликту са саобраћајем у надлежности тих јединица;

(ii) пре трансфера контроле летења тим јединицама.

б) Одобрења контрола летења морају да обезбеде раздвајање:

1) свих летова у ваздушном простору класе *A* и класе *B*;

2) *IFR* летова у ваздушном простору класа *C, D* и *E*;

3) *IFR* летова и *VFR* летова у ваздушном простору класе *C*;

4) *IFR* летова и специјалних *VFR* летова;

5) специјалних *VFR* летова, ако надлежни орган није другачије одредио.

На захтев пилота ваздухоплова и уз пристанак пилота другог ваздухоплова и ако је то прописао, надлежни орган, у случајевима из тачке 2) овог става, може да одобри да пилот самостално врши раздвајање у ваздушном простору класе *D* и *E*, у визуелним метеоролошким условима, дању, за део лета испод 3050 *m* (10.000 *ft*) током пењања или снижавања.

ц) Осим у случајевима коришћења паралелних или скоро паралелних полетно-слетних стаза из тачке ATS.TR.255, или ако се у близини аеродрома могу применити смањене норме раздвајања, јединица контроле летења врши раздвајање на најмање један од следећих начина:

1) вертикалним раздвајањем које се постиже додељивањем нивоа лета из табеле нивоа крстарења из Додатка 3 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012, осим што

се корелација нивоа лета и линија пута која је прописана у Додатку 3 не примењује ако је другачије наведено у одговарајућим зборницима ваздухопловних информација или у *АТС* одобрењима. Минимално вертикално раздвајање износи 300 *m* (1.000 *ft*) до и укључујући *FL* 410 и 600 *m* (2.000 *ft*) изнад тог нивоа. Информације о геометријској висини се не смеју користити за вертикално раздвајање;

2) хоризонталним раздвајањем које се постиже:

(i) дужинским раздвајањем, односно одржавањем растојања између ваздухоплова чије су путање исте, конвергентне или супротне, израженог временски или дужински;

(ii) бочним раздвајањем, одржавањем ваздухоплова на различитим рутама или у различитим географским областима.

д) Ако контролор летења увиди да се врста раздвајања или минимум за раздвајање ваздухоплова које примењује не може одржати, применићe другу врсту раздвајања или други минимум за раздвајање пре нарушавања тренутног минимума раздвајања.

ATS.TR.215 Избор норми раздвајање и обавештавање у сврху примене ATS.TR.210 став ц)

а) Пружалац услуга у ваздушном саобраћају одређује норме раздвајања у свом простору надлежности, а одобрава их надлежни орган.

б) За саобраћај који прелази из једног ваздушног простора у други и за руте које су близу њихове границе, норме раздвајања се одређују у договору са пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају који пружају услуге у ваздушом саобраћају у суседном ваздушном простору.

ц) О изабраним нормама раздвајања и областима њихове примене обавештавају се:

1) одговарајуће јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају;

2) пилоти и оператери ваздухоплова путем Зборника ваздухопловних информација, ако се раздвајања заснивају на употреби одређених навигационих средстава или одређеним навигационим методама.

ATS.TR.220 Примена раздвајања ваздухоплова са турбуленцијом у трагу

а) Јединице контроле летења примењују минимуме раздвајања са турбуленцијом у трагу на ваздухоплове у фазама прилажења и полетања у следећим ситуацијама:

1) ваздухоплов лети непосредно иза другог ваздухоплова на истој висини или на мање од 300 *m* (1.000 *ft*) испод њега;

2) оба ваздухоплова користе исту полетно-слетну стазу или паралелне полетно-слетне стазе које су мање од 760 *m* (2.500 *ft*) удаљене једна од друге;

3) ваздухоплов сече путању иза другог ваздухоплова на истој висини или на висини мањој од 300 *m* (1.000 *ft*) испод њега.

б) Став а) не примењује се на *VFR* и *IFR* летове у доласку, који врше визуелни прилаз када је ваздухоплов пријавио да је успоставио визуелни контакт са ваздухопловом испред себе и добио инструкцију да га прати и да се сам раздваја од тог ваздухоплова. У тим случајевима, јединица контроле летења издаје упозорење о турбуленцији у трагу.

ATS.TR.225 Надлежност контроле

а) Контролисани лет може бити под контролом само једне јединице контроле летења у датом тренутку.

б) Надлежност контроле свих ваздухоплова унутар одређеног дела ваздушног простора може да има само једна јединица контроле летења. Међутим, надлежност за контролу одређеног ваздухоплова или групе ваздухоплова може бити делегирана

другим јединицама, под условом да је обезбеђена координација свих релевантних јединица контроле летења.

ATS.TR.230 Трансфер надлежности за контролу

а) Место или време трансфера

Надлежност за контролу ваздухоплова преноси се са једне јединице контроле летења на другу на следећи начин:

1) између две јединице које пружају услугу обласне контроле летења

Надлежност за контролу ваздухоплова преноси се са јединице која пружа услугу обласне контроле летења у контролисаној области на јединицу која пружа услугу обласне контроле летења у суседној контролисаној области, у тренутку прелажења заједничке границе контролисаних области, као што је предвидела обласна контрола летења која има контролу над ваздухопловом или на другој тачки или у другом тренутку у складу са договором тих јединица.

2) Између јединице која пружа услугу обласне контроле летења и јединице која пружа услугу прилазне контроле летења или између две јединице које пружају услугу прилазне контроле летења.

Надлежност за контролу ваздухоплова преноси се са једне јединице на другу, на тачки или у тренутку, како је договорено између тих јединица.

3) између јединице која пружа услугу прилазне контроле летења и јединице аеродромске контроле летења

(i) за долазећи саобраћај - надлежност за контролу за ваздухоплове у доласку преноси се, како је предвиђено споразумом о координацији и оперативним приручницима, у зависности шта је одговарајуће, са јединице која пружа услугу прилазне контроле летења на јединицу аеродромске контроле летења ако:

(А) је ваздухоплов у близини аеродрома:

а) сматра се да ће се прилажење за слетање и слетање завршити на основу визуелног контакта са тлом, или

б) је у непрекидним *VMC*;

(Б) је ваздухоплов на прописаној тачки или висини;

(Ц) је ваздухоплов слетео.

(ii) за одлазећи саобраћај - надлежност за контролу за ваздухоплове у одласку преноси се како је предвиђено споразумом о координацији и оперативним приручницима, у зависности шта је одговарајуће, са јединице аеродромске контроле летења на јединицу која пружа услуге прилазне контроле летења:

(А) ако у близини аеродрома преовладавају *VMC*:

а) пре него што ваздухоплов напусти близину аеродрома, или

б) пре него што ваздухоплов уђе у *IMC*, или

ц) на прописаној тачки или висини;

(Б) ако *IMC* преовладавају на аеродрому:

а) одмах по полетању, или

б) на предвиђеној тачки или висини.

4) између сектора или позиција у истој јединици контроле летења

Надлежност за контролу преноси се са једне позиције или сектора контроле летења на другу позицију или сектор унутар исте јединице контроле летења на тачки, висини или у тренутку како је дефинисано у инструкцијама за рад јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

б) Координација трансфера

1) Надлежност за контролу за ваздухоплов не преноси се са једне јединице контроле летења на другу без пристанка јединице која прихвата ваздухоплов, који се добија у складу са тач. 2)-5).

2) Јединица контроле летења која предаје ваздухоплов преноси јединици која прихвата ваздухоплов одговарајуће делове важећег плана лета и све релевантне информације за тај трансфер.

3) Ако се трансфер контроле врши коришћењем надзорних система за *ATS*, релевантне информације битне за трансфер морају да укључују информацију о позицији и, ако се тражи, путањи и брзини ваздухоплова, како су их забележили надзорни системи за *ATS* непосредно пре трансфера.

4) Ако се трансфер контроле врши коришћењем података добијених споразумом о аутоматском зависном надзору *ADS-C*, релевантне информације битне за трансфер морају да укључују позицију ваздухоплова у четири димензије и друге неопходне информације.

5) Јединица контроле летења која прихвата ваздухоплов:

(i) саопштава своју способност за прихватање ваздухоплова, под условима које је навела јединица која предаје ваздухоплов, осим ако је претходним споразумом између те две јединице договорено да изостанак такве информације подразумева прихватање наведених услова, или наводи потребне промене тих услова;

(ii) наводи све друге информације или одобрење за следећи део лета које ваздухоплов мора да има у тренутку трансфера.

6) Осим ако је другачије одређено споразумом између две јединице контроле летења, јединица која прихвата ваздухоплов не обавештава јединицу која предаје ваздухоплов да је успоставила двосмерну говорну комуникацију или комуникацију путем везе за пренос података, или обоје, са тим ваздухопловом и да је преузела надлежност над њим.

7) За координацију између сектора, координацију између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, као и за координацију између јединица и сектора користи се стандардна фразеологија. Говорни језик се користи само ако стандардна фразеологија не може адекватно да пренесе намеравану поруку.

ATS.TR.235 *ATC* одобрења

а) *ATC* одобрења се заснивају искључиво на захтевима за пружање услуге контроле летења.

1) Одобрења се издају искључиво ради експедитивности и раздвајања ваздушног саобраћаја и заснивају се на познатим саобраћајним условима који утичу на безбедност операција ваздухоплова. Саобраћајни услови укључују, не само ваздухоплове у ваздуху и на маневарској површини над којом се врши контрола, већ и сав саобраћај возила или друге препреке које нису трајно уграђене на маневарској површини која се користи.

2) Јединице контроле летења издају *ATC* одобрења која су потребна да не дође до судара и да се обезбеди експедитивно и редовно одвијање ваздушног саобраћаја.

3) *ATC* одобрења се морају издати благовремено како би ваздухоплов имао довољно времена да поступи по њима.

4) Ако вођа ваздухоплова обавести јединицу контроле летења да *ATC* одобрење није прихватљиво, јединица контроле летења издаје измењено одобрење, ако је то могуће.

5) При векторисању или додељивању директних рута које нису укључене у план лета, при чему *IFR* лет више не следи објављену *ATS* руту или инструменталну процедуру, контролор летења који пружа услугу *ATS* уз помоћ надзорних система издаје одобрења тако да се препреке прописно надвишавају све док ваздухоплов не достигне тачку на којој се пилот враћа на руту из плана лета или се враћа на објављену *ATS* руту или на инструменталну процедуру.

б) Садржај одобрења

ATC одобрење мора да садржи:

1) идентификацију ваздухоплова како је наведено у плану лета;

2) границу важења одобрења;

3) руту лета:

(i) рута лета мора да буде детаљно описана у сваком одобрењу ако се то сматра неопходним;

(ii) фраза „одобрено по рути из плана лета” (*cleared flight planned route*) не сме да се користи ако се даје измењено одобрење за лет;

4) ниво или нивое лета за целу руту или њен део, као и промене нивоа, ако се захтевају;

5) неопходне инструкције или информације о другим питањима, као што су *ATFM* слот за полетање, ако је примењиво, процедуре прилажења или одласка, комуникације и време важења одобрења.

ц) Да би се олакшало издавање елемената из става б), пружалац услуга у ваздушном саобраћау процењује потребу за успостављањем стандардних рута за одлазак и долазак и повезаних процедура како би се олакшао:

1) безбедан, редован и експедитиван проток ваздушног саобраћаја;

2) опис руте и процедура у *ATC* одобрењима.

д) Одобрења за трансонични лет.

1) Одобрење контроле летења за трансоничну фазу убрзања суперсоничног лета продужава се најмање до краја те фазе.

2) Одобрење контроле летења које се односи на снижавање и смањење брзине ваздухоплова са надзвучног крстарења на подзвучни лет мора да обезбеди непрекидно снижавање најмање током трансоничне фазе.

е) Промене одобрења у погледу руте или нивоа

1) Ако одобрење обухвата тражену промену руте или нивоа, одобрење мора да садржи тачну врсту промене.

2) Ако се због услова у саобраћају не може одобрити промена, мора да се користи реч „*UNABLE*” (није могуће). Ако то околности дозвољавају, мора се понудити алтернативна рута или ниво.

ф) Условна одобрења

Условне фразе, као што су „*behind landing aircraft*” (иза ваздухоплова који слеће) или „*after departing aircraft*” (после ваздухоплова у одласку), не смеју да се употребљавају за кретања која утичу на активну полетно-слетну стазу или активне полетно-слетне стазе, осим ако контролор летења и пилот виде тај ваздухоплов или возило. Ваздухоплов или возило због којег је издато условно одобрење је први ваздухоплов или возило који пролазе испред другог предметног ваздухоплова који је добио условно одобрење. У свим случајевима, условно одобрење се даје следећим редом и састоји се од:

1) позивног знака;

2) услова;

3) одобрења;

4) кратког понављања услова.

г) Понављање одобрења, инструкција и информација које се односе на безбедност (*read-back*)

1) Контролор летења мора да слуша понављање делова инструкција и *ATC* одобрења која се односе на безбедност, како је прописано у SERA.8015 став е) тач. 1) и 2) Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 да би утврдио да је летачка посада исправно потврдила одобрење или инструкцију или обоје и мора одмах да исправи одступања која утврди у поновљеној поруци.

2) Говорно понављање *CPDLC* порука се не захтева, осим ако пружалац услуга у ваздушном саобраћају одреди другачије.

х) Координација одобрења

ATC одобрење се координира између јединица контроле летења тако да обухвати целу руту ваздухоплова или одређени део те руте на следећи начин:

1) Ваздухоплов добија одобрење за целу руту до аеродрома првог намераваног слетања у следећим ситуацијама:

(i) пре полетања, ако је било могуће координирати одобрење између свих јединица под чију ће контролу ваздухоплов доћи;

(ii) ако постоји разумна гаранција да ће бити извршена претходна координација између јединица под чију контролу ће ваздухоплов доћи.

2) Ако координација из тачке 1) није постигнута или није предвиђена, ваздухоплову се издаје одобрење само до оне тачке до које је координација са сигурношћу обезбеђена; пре доласка до те тачке или на тој тачки, ваздухоплов мора да добије наредно одобрење и по потреби, инструкције за чекање.

3) Ако тако одреди јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, ваздухоплов мора да успостави везу са наредном јединицом контроле летења ради добијања наредног одобрења пре доласка на тачку примопредаје.

(i) Ваздухоплов мора да одржава неопходну двосмерну комуникацију са тренутно надлежном јединицом контроле летења током прибављања наредног одобрења.

(ii) Одобрење издато као наредно одобрење мора, као такво, да буде јасно препознатљиво пилоту.

(iii) Осим ако су координирана, наредна одобрења не смеју да утичу на профил лета ваздухоплова у било ком ваздушном простору, осим у ваздушном простору јединице контроле летења која је одговорна за издавање наредног одобрења.

4) Ако ваздухоплов намерава да полети са аеродрома у контролисаној области и уђе у другу контролисану област у периоду од тридесет минута, или у неком другом временском периоду који је договорен између тих обласних контрола летења, координација са наредном обласном контролом летења се успоставља пре издавања одобрења за одлазак.

5) Ако ваздухоплов намерава да напусти контролисану област да би летео изван контролисаног ваздушног простора и да после тога поново уђе у исту или другу контролисану област, може се издати одобрење од тачке одласка до аеродрома првог намераваног слетања. То одобрење или његове измене се примењују само на оне делове лета који се обављају унутар контролисаног ваздушног простора.

ATS.TR.240 Контрола лица и возила на контролисаним аеродромима

а) Кретање лица и возила по маневарској површини аеродрома, укључујући ваздухоплове који се вуку, контролише аеродромска контрола летења, ради избегавања опасности по њих или по ваздухоплове у слетању, вожењу или полетању.

б) Ако се примењују поступци у условима смањене видљивости (*Low visibility procedures*):

1) активност лица и возила на маневарској површини аеродрома се ограничава на неопходни минимум, а посебно имајући у виду захтеве за заштиту осетљиве и критичне зоне радио-навигационих средстава;

2) у складу са одредбама из става ц), методу или методе за раздвајање возила и ваздухоплова у вожењу одређује пружалац услуга у ваздушном саобраћају, а одобрава надлежни орган, узимајући у обзир расположива средства;

3) ако се на истој полетно-слетној стази стално комбинују процедуре прецизног инструменталног прилажења *ILS* и *MLS* категорије II или III, морају се заштитити оне *ILS* или *MLS* критичне и осетљиве зоне које су рестриктивније;

ц) Возила за хитне случајеве која се користе за помоћ ваздухоплову у невољи имају предност у односу на сав други саобраћај на аеродромским површинама.

д) У складу са ставаом ц), возила на маневарској површини морају да поштују следећа правила:

1) возила и возила која вуку ваздухоплов уступају првенство пута ваздухопловима у слетању, полетању или вожењу:

2) возила уступају првенство пута другим возилима која вуку ваздухоплове;

3) возила уступају првенство пута другим возилима у складу са инструкцијама јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају;

4) без обзира на тач. 1), 2) и 3) возила и возила која вуку ваздухоплов морају да поступају по инструкцијама аеродромске контроле летења.

ATS.TR.245 Употреба опреме за надзор кретања по површини на аеродромима

Ако се сматра неопходним, у случају да маневарска површина или њен део нису видљиви оком, или као допуна визуелном осматрању, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају користи напредне системе за вођење и контролу кретања на земљи (*A-SMGCS*) или другу одговарајућу опрему за надзор како би:

а) пратила кретање ваздухоплова и возила на маневарској површини;

б) пружала информације за усмеравање пилотима и возачима возила по потреби;

ц) пружала савете и помоћ ради безбедног и ефикасног кретања ваздухоплова и возила по маневарској површини.

ATS.TR.250 Информације о битном саобраћају и битном локалном саобраћају

а) Информације о битном саобраћају пружају се контролисаним летовима на које се односе увек када су једни другима битан саобраћај.

б) Информације о битном локалном саобраћају које су познате контролору летења дају се без одлагања ваздухопловима у одласку и доласку на које се односе.

ATS.TR.255 Операције на паралелним или скоро паралелним полетно-слетним стазама

Ако се спроводе независне или зависне операције инструменталног прилажења или одласка са паралелних или скоро паралелних полетно-слетних стаза, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да успостави процедуре, које мора да одобри надлежни орган.

ATS.TR.260 Одређивање полетно-слетне стазе у употреби

Аеродромска контрола летења одређује полетно-слетну стазу у употреби за полетање и слетање ваздухоплова узимајући у обзир брзину и смер приземног ветра и друге релевантне факторе, укључујући:

а) конфигурацију полетно-слетне стазе;

б) метеоролошке услове;

ц) процедуре инструменталног прилажења;

д) расположива средства за помоћ при прилажењу и слетању;

е) аеродромске саобраћајне кругове и услове ваздушног саобраћаја;

ф) дужину полетно-слетне стазе или полетно-слетних стаза;

г) остале факторе који су наведени у локалним упутствима.

ATS.TR.265 Контрола аеродромског саобраћаја на тлу у условима смањене видљивости

а) Ако је потребно да се саобраћај одвија на маневарској површини у условима видљивости који онемогућавају аеродромску контролу летења да примењује норме

раздвајања ваздухоплова и ваздухоплова и возила, засноване на визуелном осматрању, примењује се следеће:

1) на укрштању рулних стаза, ваздухоплову или возилу на рулној стази није дозвољено чекање ближе од границе позиције за чекање која је дефинисана међупозицијама за чекање, пречком за заустављање или ознаком укрштања рулних стаза, у складу са примењивим спецификацијама пројекта аеродрома;

2) дужинско раздвајање на рулним стазама на одређеном аеродрому одређује пружалац услуга у ваздушном саобраћају, а одобрава надлежни орган, узимајући у обзир карактеристике доступних средстава за надзор и контролу саобраћаја на земљи, сложеност плана аеродрома и карактеристике ваздухоплова који користе тај аеродром.

б) Процедуре за започињање и наставак операција у условима смањене видљивости утврђују се у складу са ATS.OR.110 и одобрава их надлежни орган.

ATS.TR.270 Одобрење специјалних *VFR* летова

а) Специјални *VFR* летови могу да се одобре унутар контролисане зоне, под условом да имају *ATC* одобрење. Осим када је надлежни орган одобрио за хеликоптере у посебним случајевима, као што су, између осталог, летови полицијских хеликоптера, медицински летови, летови за потребе трагања и спасавања и летови за гашење пожара, примењују се следећи додатни услови:

1) специјални *VFR* летови могу да се обављају само током дана, осим ако другачије одобри надлежни орган;

2) пилот мора да:

(i) лети изван облака, уз визуелни контакт са тлом;

(ii) има видљивост у лету најмање 1.500 *m* или, за хеликоптере, најмање 800 *m*;

(iii) лети брзином од 140 *kt IAS* или мањом, која омогућава благовремено уочавање другог саобраћаја или препрека и избегавање судара;

3) за специјални *VFR* лет јединица контроле летења не сме да изда ваздухоплову одобрење за полетање или слетање на аеродром унутар контролисане зоне или за улазак у аеродромску саобраћајну зону или у аеродромски саобраћајни круг, ако су објављени метеоролошки услови на том аеродрому испод следећих минимума:

(i) видљивост при земљи је мања од 1.500 *m* или, за хеликоптере мања од 800 *m*;

(ii) *ceiling* је мањи од од 180 *m* (600 *ft*).

б) Јединица контроле летења појединачно одлучује о захтевима за такво одобрење.

ОДЕЉАК 3

УСЛУГА ИНФОРМИСАЊА ВАЗДУХОПЛОВА У ЛЕТУ

ATS.TR.300 Примена

а) Услугу информисања ваздухоплова у лету пружају одговарајуће јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају свим ваздухопловима на које би те информације могле да утичу, који су у некој од следећих ситуација:

1) пружа им се услуга контроле летења;

2) из других разлога су познати одговарајућим јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

б) Ако јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају пружају и услугу информисања ваздухоплова у лету и услугу контроле летења, пружање услуге контроле летења има предност у односу на пружање услуге информисања ваздухоплова у лету увек када је то потребно за пружање услуге контроле летења.

ц) Пружалац услуге информисања ваздухоплова у лету успоставља механизме за:

1) снимање и слање информација о току лета;

2) координацију и трансфер надлежности за пружање услуге информисања ваздухоплова у лету.

ATS.TR.305 Обим услуге информисања ваздухоплова у лету

а) Услуга информисања ваздухоплова у лету укључује пружање релевантних:

1) *SIGMET* и *AIRMET* информација;

2) информација о прееруптивној активности вулкана, ерупцијама вулкана и облацима вулканског пепела;

3) информација о испуштању у атмосферу радиоактивних материја или отровних хемикалија;

4) информација о променама у погледу доступности радио-навигационих услуга;

5) информација о променама услова на аеродромима и припадајућим објектима, укључујући информације о стању аеродромских површина за кретање ваздухоплова када су под снегом, ледом или значајном количином воде;

6) информација о слободним балонима без посаде;

7) информација о неуобичајеној конфигурацији и стању ваздухоплова;

8) свих других информација које би могле да утичу на безбедност.

б) Услуга информисања ваздухоплова у лету која се пружа ваздухопловима, поред информација које су наведене у ставу а), обухвата и пружање и следећих информација:

1) метеоролошких извештаја и прогноза времена за аеродром полетања, аеродром одредишта и алтернативне аеродроме;

2) опасности од судара за ваздухоплове који лете у ваздушном простору класе *C, D, E, F* и *G*;

3) за лет изнад водених површина, у мери у којој је то изводљиво и ако то захтева пилот, све расположиве информације, као што су позивни знак, позиција, стварна линија пута, брзина итд. површинских пловила у тој области;

4) поруке, укључујући одобрења, добијене од других јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, које треба проследити ваздухопловима.

ц) Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*AFIS*) које се пружа ваздухопловима укључује, осим релевантних информација које су наведене у ст. а) и б), и пружање информација о:

1) опасности од судара са ваздухопловима, возилима и лицима на маневарској површини;

2) полетно-слетној стази у употреби.

д) Јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају преносе, што је пре могуће, специјалне и ванредне извештаје из ваздуха:

1) другим ваздухопловима на које се те информације односе;

2) придруженом бироу за метеоролошко бдење у складу са Додатком 5 Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012;

3) другим јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају на које се те информације односе.

Преношење извештаја ваздухопловима се понавља на одређеној фреквенцији и траје одређени временски период који одређује јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

е) Услуга информисања ваздухоплова у лету која се пружа *VFR* летовима, поред информација наведених у ставу а), укључује и пружање расположивих информација о

саобраћајним и временским условима дуж руте лета који би могли да онемогуће летење по правилима визуелног летења.

ф) Ако тако пропише надлежни орган, *AFIS* јединица управља кретањем возила и лица на маневарској површини у складу са скупом или подскупом одредби из ATS.TR.240.

ATS.TR.310 Говорно аутоматско емитовање терминалних информација (*Voice-ATIS*)

а) Говорно аутоматско емитовање терминалних информација (*Voice-ATIS*) пружа се на аеродромима на којима постоји потреба за смањењем оптерећења *VHF* канала комуникације ваздух-земља у услугама у ваздушном саобраћају. Ако се пружа, састоји се од једног од следећег:

1) једно емитовање служи ваздухопловима у доласку;

2) једно емитовање служи ваздухопловима у одласку;

3) једно емитовање служи ваздухопловима у доласку и ваздухопловима у одласку;

4) два емитовања, од којих једно служи ваздухопловима у доласку, а друго ваздухопловима у одласку, на аеродромима на којима би трајање емитовања које служи и ваздухопловима у доласку и ваздухопловима у одласку било предуго.

б) За *Voice-ATIS* емитовање користи се, када год је то могуће, посебна *VHF* фреквенција. Ако посебна *VHF* фреквенција није на располагању, предаја се може обављати на говорном каналу или каналима најприкладнијег прилазног навигационог средства или навигационих средстава, по могућности *VOR*, под условом да су домет и очитавање одговарајући и да је идентификација навигационог средства одвојена од емисије тако да је не омета.

ц) *Voice-ATIS* емитовање се не врши на *ILS* говорном каналу.

д) Ако се пружа *Voice-ATIS*, емисија мора бити непрекидна и понављајућа.

е) Са информацијама из актуелне предаје мора се одмах упознати предметна јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају или предметне јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају, укључујући пружање информација ваздухопловима које се односе на прилажење, слетање и полетање, ако ту поруку није припремила та јединица.

ф) *Voice-ATIS* емитовање које се пружа на аеродромима намењеним за обављање међународног јавног авио-превоза мора бити доступно најмање на енглеском језику.

ATS.TR.315 *Data link* аутоматско емитовање терминалних информација (*D-ATIS*)

а) Ако *D-ATIS* допуњава постојећу *Voice-ATIS* услугу, садржај и формат информација мора бити идентичан примењивом *Voice-ATIS* емитовању. Ако су метеоролошке информације у реалном времену укључене, али подаци остају унутар параметара значајне промене критеријума из MET.TP.200 ст. е) и ф) Анекса V, тај садржај се, у циљу одржавања исте ознаке, сматра идентичним.

б) Ако *D-ATIS* допуњава постојећу услугу, *Voice-ATIS* и *ATIS* емисију је потребно ажурирати, *Voice-ATIS* и *D-ATIS* се ажурирају истовремено.

ATS.TR.320 Аутоматско емитовање терминалних информација ((говорно и/или везом за пренос података (*data link*))

а) Ако се пружа *Voice-ATIS* или *D-ATIS* или обоје:

1) информација која се преноси односи се на један аеродром;

2) информација која се преноси мора одмах да се ажурира ако дође до значајне промене;

3) за припрему и преношење *ATIS* поруке одговоран је пружалац услуга у ваздушном саобраћају;

4) појединачне *ATIS* поруке означавају се словима абецеде за изговор у складу са SERA.14020 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012. *ATIS* порукама у низу ознаке се додељују абецедним редоследом;

5) ваздухоплов потврђује пријем информације након успостављања комуникације са јединицом за пружање услуга у ваздушном саобраћају која пружа услугу прилазне контроле летења, аеродромском контролом летења или *AFIS* јединицом, у зависности од случаја;

6) одговарајућа јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, када одговара на поруку из тачке 5) или у случају ваздухоплова у доласку, у неком другом тренутку који може прописати надлежни орган, доставља ваздухоплову податке о тренутном подешавању висиномера;

7) метеоролошке информације се очитавају из локалног редовног извештаја или локалног специјалног извештаја.

б) Због брзих промена метеоролошких услова није препоручљиво укључити метеоролошке информације из става а) тачка 7) у *ATIS*, *ATIS* поруке упућују да ће се релевантне метеоролошке информације дати при почетном контакту са одговарајућом јединицом за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

ц) Информације садржане у важећој *ATIS* поруци, чији је пријем потврдио ваздухоплов, не морају да буду укључене у директну комуникацију са ваздухопловом, осим података о подешавању висиномера, који се обезбеђује у складу са ставом а).

д) Ако ваздухоплов потврди пријем *ATIS* поруке која више није важећа, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, без одлагања предузима једну од следећих активности:

1) прослеђује ваздухоплову све елементе ATIS информације које треба ажурирати;

2) даје инструкцију ваздухоплову за пријем важеће *ATIS* информације.

ATS.TR.325 *VOLMET* радио-емисије и *D-VOLMET* услуга

Ако то пропише надлежни орган, *VOLMET* радио-емисије на *HF* или *VHF* фреквенцији или *D-VOLMET* услуга или све наведено, се пружају, употребом стандардне радио-телефонске фразеологије.

ОДЕЉАК 4

УСЛУГА УЗБУЊИВАЊА

ATS.TR.400 Примена

а) Услугу узбуњивања пружају јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају:

1) ваздухопловима којима се пружа услуга контроле летења;

2) другим ваздухопловима који су поднели план лета или су на неки други начин познати пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају, у мери у којој је то изводљиво;

3) ваздухоплову за који се зна или се верује да је предмет незаконитог ометања.

б) Центри информисања ваздухоплова у лету или обласне контроле летења су централна тачка за прикупљање информација које су релевантне за ваздухоплове у нужди који лете унутар њихове области информисања ваздухоплова у лету или њихове контролисане области, као и за прослеђивање таквих информација одговарајућем спасилачко-координационом центру.

ц) Ако је ваздухоплов у стању нужде док је под контролом аеродромске контроле летења или јединице прилазне контроле летења или је у контакту са *AFIS* јединицом, те јединице морају одмах да обавесте одговорни центар информисања ваздухоплова у лету или обласну контролу летења, који обавештавају спасилачко-координациони центар. Обавештавање обласне контроле летења, центра информисања ваздухоплова у лету или спасилачко-координационог центра није потребно ако је опасност такве природе да би обавештавање било сувишно.

д) Без обзира на то, аеродромска контрола летења или надлежна јединица прилазне контроле летења или релевантна *AFIS* јединица морају најпре узбунити и предузети друге потребне кораке да покрену одговарајуће локалне организације за спасавање и хитне случајеве које могу да пруже потребну неодложну помоћ, у складу са локалним инструкцијама, ако:

1) се удес ваздухоплова догодио на аеродрому или у близини аеродрома;

2) су добијене информације да је безбедност ваздухоплова који је под надлежношћу аеродромске контроле летења или *AFIS* јединице, или ваздухоплова који ће прећи у њихову надлежност угрожена, или би могла да буде угрожена;

3) летачка посада то тражи;

4) се сматра потребним или пожељним или је то потребно због хитности ситуације.

ATS.TR.405 Обавештавање спасилачко-координационих центара

а) Не доводећи у питање друге околности због којих је такво обавештавање препоручљиво, јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају, осим како је прописано у ATS.TR.420 став а), одмах да обавесте спасилачко-координационе центре ако се сматра да је ваздухоплов у стању нужде у складу са следећим:

1) фаза неизвесности почиње у следећим ситуацијама:

(i) ако са ваздухопловом није било комуникације у периоду од 30 минута од тренутка када је комуникација требало да буде успостављена, или од тренутка првог безуспешног покушаја успостављања комуникације, у зависности од тога шта је наступило раније;

(ii) ако ваздухоплов није стигао у периоду од 30 минута од предвиђеног времена доласка које је последње најављено јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају или које је прорачунала јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, у зависности од тога шта је наступило касније.

Фаза неизвесности се не примењује ако не постоји сумња у безбедност ваздухоплова и лица у њему.

2) фаза узбуне почиње када настане било која од следећих ситуација:

(i) након фазе неизвесности, ако даљи покушаји да се успостави комуникација са посадом ваздухоплова или упити другим релевантним изворима нису открили било какве информације о ваздухоплову.

(ii) ако ваздухоплов коме је одобрено слетање није слетео у року од 5 минута од предвиђеног времена слетања и са њим није обновљена комуникација;

(iii) на *AFIS* аеродромима, у условима које пропише надлежни орган;

(iv) ако су примљене информације које указују да је оперативна способност ваздухоплова умањена, али не у мери да је извесно принудно слетање;

(v) ако се зна или се верује да је ваздухоплов предмет радњи незаконитог ометања.

Подтач. i)-iv) се не примењују ако постоје докази који би отклонили бојазан за безбедност ваздухоплова и лица у њему.

3) фаза опасности наступа када настане било која од следећих ситуација:

(i) након фазе узбуне, ако нису успели даљи покушаји да се успостави комуникација са ваздухопловом и свеобухватни покушаји који указују на вероватноћу да је ваздухоплов у невољи;

(ii) ако се сматра да је гориво у ваздухоплову потрошено или да га нема довољно да ваздухоплов безбедно стигне;

(iii) ако су примљене информације које указују да је оперативна способност ваздухоплова умањена у мери да је принудно слетање извесно;

(iv) ако су примљене информације или се верује да ваздухоплов покушава или је покушао принудно да слети.

Фаза опасности се не примењује ако се верује да ваздухоплов и лица у њему нису озбиљно и непосредно угрожени и не захтевају неодложну помоћ.

б) Обавештење мора да садржи информације које су доступне следећим редоследом:

1) *INCERFA*, *ALERFA* или *DETRESFA*, како је одговарајуће за фазу нужде;

2) служба и лице који зову;

3) природа стања нужде;

4) значајне податке из плана лета;

5) јединица која је последња била у контакту са ваздухопловом, време и средство за комуникацију које је коришћено;

6) последњи извештај о позицији и начин на који је позиција утврђена;

7) боја и карактеристичне ознаке ваздухоплова;

8) подаци о опасним материјама које се превозе као терет;

9) радње које је предузела служба која пријављује;

10) друге значајне напомене.

ц) Део информација из става б) које нису доступне у тренутку обавештавања спасилачко-координационог центра, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају покушава да сазна пре него што прогласи фазу опасности, ако за то има времена и ако се верује да ће та фаза да наступи.

д) Осим обавештења из става а), јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају без одлагања достављају спасилачко-координационом центру једно од следећег:

1) све додатне информације које би могле бити корисне, посебно о развоју стања нужде током фаза;

2) информацију да опасност више не постоји.

ATS.TR.410 Употреба комуникационих уређаја

Јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају да употребе све расположиве комуникационе уређаје у настојању да успоставе и одрже комуникацију са ваздухопловом у стању нужде и да траже информације о ваздухоплову.

ATS.TR.415 Приказ путање лета ваздухоплова у стању нужде

Ако се сматра да постоји стање нужде, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају која је упозната са опасношћу израђује графички приказ путање лета тог ваздухоплова на карти или другим одговарајућим алатом како би се одредила вероватна будућа позиција ваздухоплова и максимални могући долет према поседњој познатој позицији.

ATS.TR.420 Информације за оператера

а) Ако обласна контрола летења или центар информисања ваздухоплова у лету одлучи да је ваздухоплов у фази неизвесности или узбуне, мора, ако је могуће, да

информише оператера ваздухоплова пре него што обавести спасилачко-координаци центар.

б) Када год је могуће, обласна контрола летења или центар информисања ваздухоплова у лету, без одлагања, преноси оператеру ваздухоплова све информације које је разменио са спасилачко-координационим центром.

ATS.TR.425 Информације за ваздухоплове који лете у близини ваздухоплова у стању нужде

а) Ако јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају утврди да је ваздухоплов у стању нужде, други ваздухоплови за које се зна да су у близини тог ваздухоплова морају да буду обавештени о природи стања нужде што је пре могуће, осим како је предвиђено у ставу б).

б) Ако јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају зна или верује да је ваздухоплов предмет радњи незаконитог ометања, у комуникацији ваздух-земља приликом пружања услуга у ваздушном саобраћају се не наводи природа стања нужде, осим ако је у комуникацији прво наведе тај ваздухоплов и ако је извесно да такво обавештење неће погоршати ситуацију.

АНЕКС V

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ МЕТЕОРОЛОШКИХ УСЛУГА

(Део-МЕТ)

ГЛАВА А – ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ МЕТЕОРОЛОШКИХ УСЛУГА (MET.OR)

ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ

MET.OR.100 Метеоролошки подаци и информације

а) Пружалац метеоролошких услуга пружа оператерима ваздухоплова, члановима летачке посаде, јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају (*ATS* јединице), службама трагања и спасавања, оператерима аеродрома, органима за истраживање удеса и незгода и другим пружаоцима услуга и ваздухопловним субјектима метеоролошке информације које су им неопходне за спровођење њихових функција, на начин како је то утврдио надлежни орган.

б) Пружалац метеоролошких услуга потврђује оперативно пожељну тачност података који су прослеђени за оперативно коришћење, укључујући извор тих података и истовремено осигуравајући да се такви подаци прослеђују правовремено и да се ажурирају према потреби.

MET.OR.105 Чување метеоролошких информација

а) Пружалац метеоролошких услуга чува издате метеоролошке информације најмање 30 дана од дана њиховог издавања.

б) Метеоролошке информације се, на захтев, морају учинити доступним ради испитивања или истрага и чувају се у те сврхе до окончања испитивања или истраге.

MET.OR.110 Захтеви за размену метеоролошких информација

Пружалац метеоролошких услуга је дужан да докаже да је успоставио системе и процесе, као и приступ одговарајућим телекомуникационим средствима, како би се:

а) омогућила размена оперативних метеоролошких информација с другим пружаоцима метеоролошких услуга;

б) корисницима правовремено пружиле потребне метеоролошке информације.

MET.OR.115 Метеоролошки билтени

Пружалац метеоролошких услуга који је одговоран за одређену област доставља одговарајућим корисницима метеоролошке билтене.

MET.OR.120 Обавештавање светских прогностичких центара (*WAFCs*) о неслагањима

Пружалац метеоролошких услуга који користи *WAFS SIGWX* прогнозе обавештава надлежни *WAFC* чим се открију или пријаве значајна неслагања у погледу *WAFS SIGWX* прогноза које се односе на:

а) залеђивање, турбуленцију, облаке рода кумулонимбус који су скривени, учестали, замаскирани или се јављају дуж линије олујних удара ветра и пешчане или прашинске олује;

б) вулканске ерупције или испуштање радиоактивних материја у атмосферу које су значајне за операције ваздухоплова.

ОДЕЉАК 2 - ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ

Поглавље 1 - Захтеви које морају да испуне ваздухопловне метеоролошке станице

MET.OR.200 Метеоролошки извештаји и друге информације

а) Ваздухопловна метеоролошка станица издаје:

1) локалне редовне извештаје у утврђеним временским интервалима, само за размену на аеродрому на којем су настали;

2) локалне специјалне извештаје, само за размену на аеродрому на којем су настали;

3) *METAR* у интервалима од пола сата на аеродромима који се користе за редовни међународни јавни авио-превоз, за размену ван аеродрома на којем је настао.

б) Без обзира на став а) тачка 3), на аеродромима који се не користе за редовни међународни јавни авио-превоз, ваздухопловна метеоролошка станица може да издаје *METAR* и *SPECI* у интервалима од сат времена за рамену ван аеродрома на којем су настали, ако тако утврди надлежна власт.

ц) Ваздухопловна метеоролошка станица обавештава јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају и јединице за пружање услуга ваздухопловног информисања на аеродрому о променама статуса исправности аутоматске опреме која се користи за процену видљивости дуж полетно-слетне стазе.

д) Ваздухопловна метеоролошка станица пријављује придруженој јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају, јединици за пружање услуга ваздухопловног информисања и бироу за метеоролошко бдење појаву прееруптивне вулканске активности, вулканске ерупције и облака вулканског пепела.

е) Ваздухопловна метеоролошка станица успоставља листу критеријума за издавање локалних специјалних извештаја у договору с одговарајућим *ATS* јединицама, оператерима ваздухоплова и другим заинтересованим странама.

MET.OR.205 Извештавање о метеоролошким елементима

Ваздухопловна метеоролошка станица извештава о:

а) смеру и брзини приземног ветра;

б) видљивости;

ц) видљивости дуж полетно-слетне стазе, ако је примењиво;

д) садашњем времену на аеродрому и његовој околини;

е) облачности;

ф) температури ваздуха и температури тачке росе;

г) атмосферском притиску;

х) допунским информацијама ако је примењиво.

На аеродромима који се не користе за редовни међународни јавни авио-превоз, ако тако одобри надлежни орган, ваздухопловна метеоролошка станица може да извештава само о оним метеоролошким елементима који су важни за врсте летова који се одвијају на том аеродрому. Та листа података објављује се у зборнику ваздухопловних информација.

MET.OR.210 Осматрање метеоролошких елемената

Ваздухопловна метеоролошка станица осматра и/или мери:

а) смер и брзину приземног ветра;

б) видљивост;

ц) видљивост дуж полетно-слетне стазе, ако је примењиво;

д) садашње време на аеродрому и његовој околини;

е) облачност;

ф) температуру ваздуха и температуру тачке росе;

г) атмосферски притисак;

х) допунске информације ако је примењиво.

На аеродромима који се не користе за редовни међународни јавни авио-превоз, ако тако одобри надлежни орган, ваздухопловна метеоролошка станица може осматрати и/или мерити само оне метеоролошке елементе који су важни за врсте летова који се одвијају на том аеродрому. Та листа података објављује се у зборнику ваздухопловних информација.

Поглавље 2 - Захтеви које морају да испуне аеродромски метеоролошки бирои

MET.OR.215 Прогнозе и друге информације

Аеродромски метеоролошки биро:

а) припрема и/или прибавља прогнозе и друге релевантне метеоролошке информације које су му потребне за обављање својих функција у вези с летовима за које је задужен, како је одредио надлежни орган;

б) пружа прогнозе и/или упозорења о локалним метеоролошким условима на аеродромима за које је одговоран;

ц) непрестано проверава прогнозе и упозорења и објављује измене чим је то неопходно и поништава све прогнозе исте врсте, или њихове делове, које су претходно објављене за исто место и исти период важења;

д) пружа брифинге, консултације и документацију за лет члановима летачке посаде и/или другом оперативном особљу;

е) пружа климатолошке информације;

ф) својој придруженој јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају, јединици за пружање услуга ваздухопловног информирања и бироу за метеоролошко бдење пружа примљене информације о вулканској прееруптивној активности, вулканској ерупцији или облаку вулканског пепела;

г) пружа, ако је примењиво, метеоролошке информације јединицама служби трагања и спасавања и одржава везу с јединицом, односно јединицима служби трагања и спасавања током читаве операције трагања и спасавања;

х) по потреби пружа метеоролошке информације релевантним јединицама за пружање услуга ваздухопловног информирања ради извршавања њихових функција;

и) припрема и/или прибавља прогнозу и друге релевантне метеоролошке информације које су потребне за обављање функција *ATS* јединица, у складу с MET.OR.242;

ј) својој придруженој јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају, јединици за пружање услуга ваздухопловног информирања и бироу за метеоролошко бдење обезбеђује примљене информације о испуштању радиоактивних материја у атмосферу.

MET.OR.220 Аеродромске прогнозе

а) Аеродромски метеоролошки биро у утврђено време издаје аеродромске прогнозе у облику *TAF* кључа.

б) Приликом издавања *TAF*, аеродромски метеоролошки биро обезбеђује да на једном аеродрому за било које одређено време не постоји више од једне важеће *TAF* прогнозе.

MET.OR.225 Прогноза за слетање

а) Аеродромски метеоролошки биро припрема прогнозе за слетање на начин који је одредио надлежни орган.

б) Прогноза за слетање се објављује у облику *TREND* прогнозе.

ц) Период важења *TREND* прогнозе је два сата од издавања извештаја који чини саставни део прогнозе за слетање.

MET.OR.230 Прогнозе зе полетање

Аеродромски метеоролошки биро је дужан да:

а) припрема прогнозе за полетање на начин који је одредио надлежни орган;

б) на захтев доставља прогнозе за полетање оператерима ваздухоплова и члановима летачке посаде у периоду од три сата пре очекиваног времена полетања.

MET.OR.235 Аеродромска упозорења и упозорења и аларми на смицање ветра

Аеродромски метеоролошки биро је дужан да:

а) издаје аеродромска упозорења;

б) припрема упозорења на смицање ветра за аеродроме на којима се смицање ветра сматра значајним, у складу с локалним договорима са одговарајућом *ATS* јединицом и заинтересованим оператерима ваздухоплова;

ц) на аеродромима на којима се смицање ветра утврђује аутоматизованом земаљском опремом за даљинско праћење и детекцију смицања ветра, издаје упозорења на смицање ветра које ти системи генеришу;

д) поништава упозорења када услови за издавање упозорења више не постоје и/или се њихова појава на том аеродрому више не очекује.

MET.OR.240 Информације за оператере ваздухоплова и летачку посаду

Аеродромски метеоролошки биро пружа оператерима ваздухоплова и члановима летачке посаде најновије доступне:

а) прогнозе елемената наведених у MET.OR.275 став а) тач. 1) и 2) које потичу из *WAFS*;

б) *METAR* или *SPECI*, укључујући *TREND*, *TAF* или измењени *TAF* за аеродроме полетања и намераваног слетања, као и за алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;

ц) аеродромске прогнозе за полетање;

д) *SIGMET* и специјални извештај из ваздуха од значаја за целу руту;

е) саветодавне информације о вулканском пепелу, тропским циклонама и васионском времену релевантне за целу руту;

ф) прогнозе за област за летове на малим висинама, састављене заједно са издавањем *AIRMET* и *AIRMET* који су релевантни за целу руту;

г) аеродромска упозорења за локални аеродром;

х) метеоролошке сателитске снимке;

и) информације добијене са земаљских метеоролошких радара.

MET.OR.242 Информације које се пружају јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају

а) Аеродромски метеоролошки биро пружа, ако је потребно, својој придруженој аеродромској контролни летења и *AFIS* јединици:

1) локални редовни извештај, локални специјални извјештај, *METAR*, *SPECI*, *TAF* и *TREND* и њихове измене;

2) *SIGMET*, *AIRMET*, упозорења и аларме на смицање ветра и аеродромска упозорења;

3) све локално договорене додатне метеоролошке информације, као што су прогнозе приземног ветра ради утврђивања могућих промена полетно-слетне стазе у употреби;

4) примљене информације о облаку вулканског пепела, за које претходно није објављен *SIGMET*, према договору између аеродромског метеоролошког бироа и аеродромске контроле летења или *AFIS* јединице на коју се информација односи;

5) примљене информације о прееруптивној вулканској активности и/или

вулканској ерупцији према договору између аеродромског метеоролошког бироа и аеродромске контроле летења или *AFIS* јединице на коју се информација односи.

б) Аеродромски метеоролошки биро пружа својој придруженој јединици прилазне контроле летења:

1) локални редовни извештај, локални специјални извештај, *METAR, SPECI, TAF* и *TREND* и њихове измене;

2) *SIGMET*, *AIRMET*, упозорења и аларме на смицање ветра, одговарајуће специјалне извештаје из ваздуха и аеродромска упозорења;

3) све локално договорене додатне метеоролошке информације;

4) примљене информације о облаку вулканског пепела за које претходно није објављен *SIGMET*, према договору између аеродромског метеоролошког бироа и одговарајуће јединице прилазне контроле летења;

5) примљене информације о прееруптивној активности вулкана и/или вулканској ерупцији, према договору између аеродромског метеоролошког бироа и одговарајуће јединице прилазне контроле летења.

Поглавље 3 - Захтеви које морају да испуне бирои за метеоролошко бдење

MET.OR.245 Метеоролошко бдење и друге информације

У оквиру своје области одговорности биро за метеоролошко бдење је дужан да:

а) врши непрекидно бдење над метеоролошким условима који утичу на летење;

б) координира са организацијама одговорним за објављивање *NOTAM* и/или *ASHTAM* како би се обезбедило да метеоролошке информације о вулканском пепелу укључене у *SIGMET* и *NOTAM* и/или *ASHTAM* буду конзистентне;

ц) координира са одређеним вулканским опсерваторијама како би осигурао да информације о вулканској активности прима ефикасно и правовремено;

д) пружа свом придруженом *VAAC* примљене информације о прееруптивној вулканској активности, вулканској ерупцији и облаку вулканског пепела за које већ није издат SIGMET;

е) својим јединицама за пружање услуга ваздухопловног информисања пружа примљене информације о испуштању радиоактивних материја у атмосферу за област или суседне области за које врши бдење и за које *SIGMET* већ није објављен;

ф) пружа свом придруженом центру обласне контроле летења и центру информисањава ваздухоплова у лету (*ACC/FIC*), према потреби, следеће релевантне информације:

1) *METAR* и *SPECI*, укључујући тренутне податке о притиску за аеродроме и друге локације, *TAF*, *TREND* и њихове измене;

2) прогнозе ветрова и температура на висини и значајних временских појава на рути и њихове измене, *SIGMET* и *AIRMET* и одговарајуће специјалне извештаје из ваздуха;

3) све друге метеоролошке информације које затраже *ACC/FIC* како би одговорили на захтеве ваздухоплова у лету;

4) примљене информације о облаку вулканског пепела за који *SIGMET* већ није издат, како је договорено између бироа за метеоролошко бдење и *ACC/FIC*;

5) примљене информације које се односе на испуштање радиоактивних материја у атмосферу, како је договорено између бироа за метеоролошко бдење и *ACC/FIC*;

6) саветодавне информације о тропском циклону које је издао *TCAC* за своју област одговорности;

7) саветодавне информације о вулканском пепелу које је издао *VAAC* за своју област одговорности;

8) примљене информације о прееруптивној вулканској активности и/или вулканској ерупцији, како је договорено између бироа за метеоролошко бдење и

ACC/FIC;

г) пружа релевантним јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају, у складу са локалним договором, информације о испуштању отровних хемикалија у атмосферу које би могле да утичу на ваздушни простор у којем се обављају летови унутар њихове области надлежности, ако су такве информације доступне.

MET.OR.250 *SIGMET*

Биро за метеоролошко бдење:

а) издаје *SIGMET*;

б) обезбеђује да се *SIGMET* поништи ако се појаве више не јављају или се више не очекује да ће се појавити у области на коју се односи *SIGMET*;

ц) обезбеђује да период важења *SIGMET* није дужи од четири сата, а ако се *SIGMET* односи на облак вулканског пепела и тропске циклоне, период важења је највише шест сати;

д) обезбеђује да се *SIGMET* издаје најраније четири сата пре почетка периода важења. Ако се *SIGMET* односи на облак вулканског пепела и тропске циклоне, издаје се чим је то могуће, али не раније од 12 сати пре почетка периода важења и ажурира се најмање сваких шест сати.

MET.OR.255 *AIRMET*

Биро за метеоролошко бдење:

а) издаје *AIRMET* ако је надлежни орган утврдио да густина саобраћаја који се одвија испод нивоа лета 100, или у планинским подручјима до нивоа лета 150 или више, где је то потребно, оправдава издавање *AIRMET* заједно са прогнозама за област за летове на малим висинама;

б) поништава *AIRMET* ако се појава више не јавља или се више не очекује да ће се појавити у области;

ц) обезбеђује да период важења *AIRMET* није дужи од четири сата.

MET.OR.260 Прогнозе за област за летове на малим висинама

Биро за метеоролошко бдење обезбеђује да се:

а) у случају да се *AIRMET* издаје заједно са прогнозама за област за летове на малим висинама у складу са MET.OR.255 став а), прогнозе за област за летове на малим висинама издају сваких шест сати с периодом важења од шест сати и шаљу одговарајућим бироима за метеоролошко бдење најкасније један сат пре почетка њиховог периода важења;

б) у случају да надлежна власт утврди да густина саобраћаја који се одвија испод нивоа лета 100, или у планинским подручјима до нивоа лета 150 или више, где је то потребно, оправдава редовно издавање прогноза за област за летове на малим висинама али не заједно са *AIRMET*, учесталост издавања, облик и утврђено време или период важења прогнозе за област за летове на малим висинама и критеријуми за њихове измене одговарају онима које је утврдио надлежни орган;

Поглавље 4 - Захтеви које морају да испуне саветодавни центри за вулкански пепео (*VAACs)*

MET.OR.265 Одговорности саветодавног центра за вулкански пепео

У свом подручју одговорности *VAAC* је дужан да:

а) ако је вулкан еруптирао или се очекује његова ерупција или је пријављен вулкански пепео, издаје саветодавне информације у погледу распрострањености и прогнозе кретања облака вулканског пепела:

1) Европској координационој групи за кризе у ваздухопловству (*EACCC*);

2) оним бироима за метеоролошко бдење који су одговорни за области информисања ваздухоплова у лету (*FIR*) које могу бити под утицајем наведених појава;

3) оператерима ваздухоплова, обласним контролама летења (*ACC*) и центрима информисања ваздухоплова у лету (*FIC*) који су одговорни за области информисања ваздухоплова у лету (*FIR*) које могу бити под утицајем наведених појава;

4) светским прогностичким центрима (*WAFCs*), међународним *OPMET* банкама података, међународним *NOTAM* бироима и центрима који су регионалним споразумима о ваздушној пловидби одређени за пружање услуга ваздухопловне фиксне комуникације засноване на интернет протоколу;

5) другим *VAAC* чија би подручја одговорности могла да буду захваћена.

б) координира с одређеним вулканским опсерваторијама како би осигурао да се информације о вулканској активности примају ефикасно и правовремено;

ц) пружа саветодавне метеоролошке информације из става а) најмање сваких шест сати све до тренутка када се облак вулканског пепела више не може идентификовати на основу сателитских података, када се из тог подручја више не примају метеоролошки извештаји о вулканском пепелу и када више нема извештаја о новим ерупцијама вулкана; и

д) врши двадесетчетворочасовно бдење.

Поглавље 5 - Захтеви које морају да испуне саветодавни центри за тропске циклоне (*TCACs*)

MET.OR.270 Одговорности саветодавног центра за тропске циклоне

У свом подручју одговорности, *TCAC* издаје:

а) саветодавне информације у погледу положаја центра циклона, промена у интензитету у време осматрања, његовог смера и брзине кретања, притиска у центру и максималне брзине приземног ветра у близини центра

1) бироима за метеоролошко бдење у његовом подручју одговорности;

2) другим *TCAC* чија подручја одговорности могу бити захваћена;

3) светским прогностичким центрима (*WAFCs*), међународним *OPMET* банкама података и центрима одговорним за пружање услуга ваздухопловне фиксне комуникације засноване на интернет протоколу;

б) ажуриране саветодавне информације бироима за метеоролошко бдење за сваки тропски циклон, према потреби, а најмање на сваких шест сати.

Поглавље 6 - Захтеви које морају да испуне светски прогностички центри (*WAFCs*)

MET.OR.275 Одговорности светског обласног прогностичког центра

а) *WAFC* издаје:

1) глобалне прогнозе у тачкама мреже за параметре:

i) ветар на висини;

ii) температура и влага на висини;

iii) геопотенцијална апсолутна висина нивоа лета;

iv) ниво лета и температура тропопаузе;

v) смер, брзина и ниво лета на коме је ветар најачи;

vi) кумулонимбусни облаци;

vii) залеђивање;

viii) турбуленција;

2) глобална прогноза значајних временских појава (*SIGWX*), укључујући вулканску активност и испуштање радиоактивних материја.

б) *WAFC* обезбеђује да се продукти Светског обласног прогностичког система у дигиталном облику дистрибуирају кроз комуникациони систем у бинарном облику.

ГЛАВА Б – ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ МЕТЕОРОЛОШКИХ УСЛУГА (MET.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

MET.TR.115 Метеоролошки билтени

а) Метеоролошки билтени прослеђују се коришћењем одређених врста података и кодова који одговарају информацијама које се пружају.

б) Метеоролошки билтени који садрже оперативне метеоролошке информације прослеђују се путем комуникационих система који одговарају информацијама које се пружају и корисницима којима су намењене.

ОДЕЉАК 2 – ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ

Поглавље 1 – Технички захтеви које морају да испуне ваздухопловне метеоролошке станице

MET.TR.200 Метеоролошки извештаји и друге информације

а) Локални редовни извештај, локални специјални извештај, *METAR* и *SPECI* садрже, према наведеном редоследу, следеће елементе:

1) идентификацију типа извештаја;

2) локацијски индикатор;

3) време осматрања;

4) ознаку аутоматизованог извештаја или извештаја који недостаје, ако је примењиво;

5) смер и брзину приземног ветра;

6) видљивост;

7) видљивост дуж полетно-слетне стазе, ако су испуњени критеријими за извештавање о њој;

8) садашње време;

9) количину облака, тип облака (само кумулонимбус и кумулус конгестус великог вертикалног развоја) и висину базе облака или вертикалну видљивост ако се мери;

10) температуру ваздуха и температуру тачке росе;

11) *QNH* и, ако је примењиво у локалним редовним и локалним специјалним извјештајима, *QFE*;

12) допунске информације, ако је примењиво.

б) У локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају:

1) ако се приземни ветар осматра са више од једне локације дуж полетно-слетне стазе, наводе се локације за које су те вредности репрезентативне;

2) ако се користи више полетно-слетних стаза и осматра приземни ветар који се на њих односи, дају се, ако су доступне, вредности за ветар за сваку полетно-слетну стазу, уз навођење полетно-слетне стазе на коју се одговарајућа вредност односи;

3) ако се у складу са MET.TR.205 став а) тачка 3) подтачка ii) под Б) извештава о варијацијама од средњег смера ветра, извештава се о два екстремна смера између којих је приземни ветар варирао;

4) ако се у складу са MET.TR.205 став а) тачка 3) подтачка iii) извештава о варијацијама средње брзине ветра (удари), извештава се у виду максималне и минималне измерене вредности брзине приземног ветра.

ц) *METAR* и *SPECI*

1) *METAR* и *SPECI* се издаје у складу са обрасцем из Додатка 1.

2) *METAR* мора да буде спреман за размену најкасније пет минута после стварног времена осматрања.

д) Информације о видљивости, видљивости дуж полетно-слетне стазе, садашњем времену и количини облачности, типу облака и висини базе облака замењују се у свим метеоролошким извештајима изразом *CAVOK,* ако се у тренутку осматрања истовремено појављују:

1) видљивост 10 *km* или више, а најнижа видљивост није извештена;

2) нема облака од оперативног значаја;

3) нема временских услова значајних за ваздухопловство.

е) Листа критеријума за пружање локалних специјалних извештаја обухвата:

1) вредности које највише одговарају оперативним минимумима оператера ваздухоплова који користе аеродром;

2) вредности којима се испуњавају други локални захтеви *ATS* јединица и оператера ваздухоплова;

3) пораст температуре ваздуха за 2°C или више у односу на ону из последњег локалног извештаја, или неки други праг вредности према договору између пружаоца метеоролошких услуга, одговарајуће *ATS* јединице и заинтересованих оператера ваздухоплова;

4) доступне додатне информације у погледу појаве значајних метеоролошких услова у зони прилажења и зони пењања;

5) ако се примењују поступци смањивања буке, а средња вредност брзине приземног ветра се променила за 5 *kt* или више од последњег локалног извештаја, а да је при томе средња брзина пре и/или после промене износила 15 *kt* или више;

6) ако се средња вредност смера приземног ветра променила за 60° или више у односу на ону из последњег извештаја, а да је при томе средња вредност брзине ветра пре и/или после промене износила 10 *kt* или више;

7) ако се средња вредност брзине приземног ветра променила за 10 *kt* или више у односу на ону из последњег локалног извештаја;

8) ако се средња вредност брзине приземног ветра (удари) променила за 10 *kt* или више у односу на ону из последњег локалног извештаја, а да је при томе средња вредност брзине пре и/или после промене износила 15 *kt* или више;

9) ако дође до појаве, престанка или промене интензитета било које од следећих временских појава:

(i) падавина које се леде;

(ii) умерене или јаке падавине, укључујући пљускове;

(iii) грмљавинске непогоде, са падавинама;

10) ако дође до појаве или престанка било које од следећих временских појава:

(i) магле која се леди;

(ii) грмљавинске непогоде, без падавина;

11) ако се количина слоја облака испод 1.500 *ft* (450 *m*) промени:

(i) од разбацане облачности (*SCT*) или мање на разбијену облачност (*BKN*) или потпуно облачно (*OVC*); или

(ii) са *BKN* или *OVC* на *SCT* или мање.

ф) Ако је тако договорено између пружаоца метеоролошких услуга и надлежног органа, локални специјални извештаји и *SPECI* издају се увек када дође до следећих промена:

1) ако се ветар промени тако да премашује прагове вредности од оперативног значаја. Прагове вредности параметара утврђује пружалац метеоролошких услуга у договору са одговарајућом *ATS* јединицом и заинтересованим оператерима ваздухоплова, узимајући у обзир промене ветра које:

(i) захтевају промену полетно-слетне стазе у употреби;

(ii) показују да су се компонента лећног ветра и компонента бочног ветра на полетно-слетној стази промениле тако да пролазе прагове вредности који представљају главна оперативна ограничења за типични ваздухоплов који обавља операције на аеродрому;

2) ако се видљивост повећава и мења, или у тој промени прође један или више прагова следећих вредности, или ако се видљивост смањује и тим смањивањем прође један или више прагова следећих вредности:

(i) 800 *m*, 1 500 *m* или 3 000 *m*;

(ii) 5. 000 *m*, ако се знатан број летова обавља у складу с правилима визуелног летења;

3) ако се видљивост дуж полетно-слетне стазе повећава и мења, или у тој промени прође један или више прагова следећих вредности, или ако се видљивост дуж полетно-слетне стазе смањује и тим смањивањем прође један или више прагова следећих вредности: 50 *m*, 175 *m*, 300 *m*, 550 *m* или 800 *m*;

4) ако дође до појаве, престанка или промене интензитета било које од следећих временских појава:

(i) прашинске олује;

(ii) пешчане олује;

(iii) левкастог облака (торнадо или пијавица);

5) ако дође до појаве или престанка било које од следећих временских појава:

(i) прашине, песка или снега ниско подигнутих ветром;

(ii) прашине, песка или снега ношених ветром;

(iii) олујног удара ветра;

6) ако се висина базе најнижег слоја облака количине *BKN* или *OVC* подиже и мења, или пролази један или више прагова следећих вредности, или ако се висина базе најнижег слоја облака количине *BKN* или *OVC* спушта и пролази један или више прагова следећих вредности:

(i) 100 *ft*, 200 *ft*, 500 *ft* или 1.000 *ft*;

(ii) 1.500 *ft*, ако се знатан број летова обавља у складу са правилима визуалног летења;

7) ако је небо невидљиво и вертикална видљивост се повећа и промени, или пролази један или више прагова следећих вредности, или ако се очекује да се вертикална видљивост смањи и да прође један или више прагова следећих вредности: 100 *ft*, 200 *ft*, 500 *ft* или 1.000 *ft*

8) било који други критеријум на основу локалних аеродромских оперативних минимума, како је договорено између пружаоца метеоролошких услуга и оператера ваздухоплова.

MET.TR.205 Извештавање о метеоролошким елементима

а) Смер и брзина приземног ветра

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI* о смеру и брзини приземног ветра извештава се у корацима од 10° у односу на стварни север, односно 1 *kt*.

2) Оне осмотрене вредности које се не уклапају у овај корак за извештавање заокружују се на најближи корак те скале.

3) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*:

(i) наводе се мерне јединице које се употребљавају за брзину ветра;

(ii) о варијацијама средње вредности смера ветра, ако је укупна варијација 60° или више, током последњих 10 минута извештава се на следећи начин:

(А) ако је укупна варијација 60° или више, али мање од 180°, а брзина ветра је 3 *kt* или већа, о варијацијама смера се извештава са два крајња смера између којих је приземни ветар варирао;

(Б) ако је укупна варијација 60° или више, али мање од 180°, а брзина ветра је мања од 3 *kt*, о смеру ветра се извештава као варијабилном без средње вредности смера ветра;

(Ц) ако је укупна варијација 180° или више, о смеру ветра се извештава као варијабилном без средње вредности смера ветра;

(iii) о варијацијама средње вредности брзине ветра (удари) током последњих 10 минута извештава се када максимална брзина ветра премаши средњу вредност брзине за:

(А) 5 *kt* или више, у локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају када се примењују поступци за смањење буке;

(Б) 10 *kt* или више у осталим случајевима;

(iv) ако се извештава о брзини ветра мањој од 1 *kt*, она се наводи као тишина;

(v) ако се извештава о брзини ветра од 100 *kt* или више, наводи се да је већа од 99 *kt*;

(vi) ако се у складу с MET.TR.205 став а) извештава о варијацијама средње брзине ветра (удари), извештава се о максималној достигнутој брзини ветра;

(vii) ако се у периоду од 10 минута појаве значајни дисконтинуитети у смеру и/или брзини ветра, извештава се само о варијацијама средње вредности смера и средње вредности брзине ветра које се појављују после тих дисконтинуитета.

б) *Видљивост*

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*, о видљивости се извештава у корацима од 50 *m* ако је видљивост мања од 800 *m*; у корацима од 100 *m* ако је видљивост 800 *m* или више, али мања од 5 *km*; у корацима од једног километра ако је видљивост 5 *km* или више, али мања од 10 *km*; а као 10 *km* извештава се ако је видљивост 10 *km* или више, осим када могу да се примене услови за употребу *CAVOK*.

2) Све осмотрене вредности које се не уклапају у ту наведену скалу за извештавање заокружују се на најближи нижи корак те скале.

3) У локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају о видљивости дуж полетно-слетне стазе или полетно-слетних стаза се извештава заједно са јединицама мере у којима је изражена видљивост.

ц) *Видљивост дуж полетно-слетне стазе* (*RVR*)

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*, о *RVR* се извештава:

(i) током периода када је видљивост или видљивост дуж полетно-слетне стазе мања од 1500 *m*;

(ii) у корацима од 25 *m* ако је мања од 400 *m*; у корацима од 50 *m* ако је између 400 *m* и 800 *m*; и у корацима од 100 *m* ако је већа од 800 *m*.

2) Осмотрене вредности које се не уклапају у наведену скалу за извештавање

заокружују се на најближи нижи корак те скале.

3) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*:

(i) ако је *RVR* изнад максималне вредности коју систем у употреби може да утврди, она се у локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају наводи скраћеницом *ABV*, а у *METAR* и *SPECI* скраћеницом *P*, после чега следи максимална вредност коју систем може да утврди;

(ii) ако је *RVR* испод минималне вредности коју систем у употреби може да утврди, она се у локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају наводи скраћеницом *BLW*, а у *METAR* и *SPECI* скраћеницом *M,* после чега следи минимална вредност коју систем може да утврди.

4) У локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају:

(i) приказују се коришћене мерне јединице;

(ii) ако се *RVR* осматра само са једне локације дуж полетно-слетне стазе, нпр. у зони додира, она се укључује без икакве ознаке локације;

(iii) ако се *RVR* осматра са више од једне локације дуж полетно-слетне стазе, прво се наводи вредност која се односи на зону додира (*touchdown zone*), након тога вредности које се односе на средину полетно-слетне стазе (*mid-point*) и даљи део полетно-слетне стазе (*stop-end*), а наводе се и локације на које се те вредности односе;

(iv) ако је у употреби више од једне полетно-слетне стазе, извештава се о доступним вредностима за *RVR* за сваку полетно-слетну стазу уз навођење полетно-слетне стазе на коју се те вредности односе.

д) *Садашње време*

1) У локалном редовном извештају и локалном специјалном извештају о осмотреним тренутним временским појавама извештава се с обзиром на њихову врсту и критеријуме, а наводи се и њихов интензитет, према потреби.

2) У *METAR* и *SPECI* се о осмотреним тренутним временским појавама извештава с обзиром на њихову врсту и карактеристике, а наводи се и њихов интензитет или удаљеност од аеродрома, ако је одговарајуће.

3) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI* извештава се, према потреби, о следећим карактеристикама садашњег времена помоћу одговарајућих скраћеница и критеријума:

(i) Грмљавинска непогода (*TS*)

Користи се за извештавање о грмљавинској непогоди са падавинама. Ако се на аеродрому у периоду од 10 минута пре осматрања чује гром или примети муња, али се на аеродрому не осмотре падавине, скраћеница *TS* се користи без додатних ознака за карактеристике појаве.

(ii) Залеђивање (*FZ*)

Користи се за извештавање о присуству прехлађених водених капљица или падавина и наводи заједно са врстама садашњег времена у складу са Додатком 1.

4) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*:

(i) како би се потпуно описало садашње време, тј. тренутни временски услови од значаја за ваздухопловне операције, користи се према потреби једна или више (највише три) скраћеница за садашње време, заједно са ознаком карактеристике, интензитета или удаљености описане појаве од аеродрома, када је то одговарајуће;

(ii) уз скраћеницу за садашње време прво се пријављује ознака интензитета или удаљености, у зависности шта је одговарајуће, а затим следе ознаке карактеристике и врсте временске појаве;

(iii) ако се осматрају две различите врсте садашњег времена, оне се наводе у две одвојене групе, при чему се ознака интензитета или удаљености односи на временску појаву која следи после ознаке. Међутим, различите врсте падавина које се појављују у

време осматрања наводе се као једна група, при чему се на првом месту наводи доминантна врста падавина, а пре тога се наводи само једна ознака интензитета која се односи на интензитет укупних падавина.

е) *Облачност*

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извјештају, *METAR* и *SPECI* висина базе облака наводи се у корацима од 100 *ft* до 10.000 *ft* и у корацима од 1.000 *ft* изнад 10.000 *ft*.

2) Осмотрене вредности које се не уклапају у дефинисану скалу за извештавање заокружују се на најближи нижи корак те скале.

3) У локалним редовним и локалним специјалним извештајима:

(i) наводе се мерне јединице које се употребљавају за висину базе облака и вертикалну видљивост;

(ii) ако је у употреби више од једне полетно-слетне стазе, а висине база облака се утврђује инструментално за сваку од тих полетно-слетних стаза, извештава се о доступним висинама база облака за сваку од њих, уз навођење одговарајуће полетно-слетне стазе на коју се свака од тих вредности односи.

ф) *Температура ваздуха и температура тачке росе*

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI* температура ваздуха и температура тачке росе наводе се у целим степенима Целзијуса.

2) Оне осмотрене вредности које се не уклапају у дефинисану скалу за извештавање заокружују се на најближи цели Целзијусов степен, при чему се осмотрене вредности које укључују 0,5° заокружују на први следећи виши Целзијусов степен.

3) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI* наводи се температура испод 0°*C*.

г) *Атмосферски притисак*

1) У локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају, *METAR* и *SPECI*, *QNH* и *QFE* рачунају се у десетим деловима хектопаскала, а наводе се у *корацима* целих вредности хектопаскала користећи четири цифре.

2) Све осмотрене вредности које се не уклапају у наведену скалу за извештавање заокружују се на најближу нижу целу вредност хектопаскала.

3) У локалним редовним и локалним специјалним извештајима:

(i) наводи се *QNH*;

(ii) *QFE* се наводи на захтев корисника или редовно, ако је тако локално договорено између пружаоца метеоролошких услуга, *ATS* јединице и заинтересовних оператера ваздухоплова;

(iii) наводе се мерне јединице које се користе за вредности *QNH* и *QFE*;

(iv) ако се вредности *QFE* захтевају за више од једне полетно-слетне стазе, захтеване вредности *QFE* се наводе за сваку од њих, а наводе се и полетно-слетне стазе на које се те вредности односе.

4) У *METAR* и *SPECI* наводе се само вредности *QNH*.

MET.TR.210 Осматрање метеоролошких елемената

Метеоролошки елементи који се осматрају и/или мере са утврђеном тачношћу и шаљу аутоматским или полуаутоматским системом за метеоролошка осматрања су:

а) Смер и брзина приземног ветра

Мери се средња вредност смера и средња вредност брзине приземног ветра, као и значајне варијације смера и брзине ветра (удари). Извештава се у степенима у односу на стварни север, односно чворовима.

1) Позиција инструмента

Метеоролошки инструмент који се користи за мерење смера и брзине приземног ветра мора бити постављен на такав начин да даје податке који су репрезентативни за

подручје за које се та мерења захтевају.

2) Приказ података

У ваздухопловној метеоролошкој станици налазе се прикази података са сваког појединачног сензора приземног ветра. Прикази података у ваздухопловној метеоролошкој станици и у јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају односе се на исте сензоре, а ако се захтевају одвојени сензори, прикази података су јасно обележени да би се означила полетно-слетна стаза и део полетно-слетне стазе који сваки од сензора мониторише.

3. Усредњавање

Период усредњавања за осматрања приземног ветра је:

(i) два минута за локални редовни и локални специјални извештај и приказе ветра у *ATS* јединицама;

(ii) 10 минута за *METAR* и *SPECI*, осим што се, ако десетоминутни интервал укључује знатне дисконтинуитете смера и/или брзине ветра, за израчунавање средње вредности користе само подаци после тог дисконтинуитета, па се временски интервал у тим околностима одговарајуће скраћује.

б) Видљивост

1) Видљивост се мери или осматра и приказује у метрима или километрима.

2) Позиција инструмента

Метеоролошки инструмент који се користи за мерење видљивости мора да буде постављен на такав начин да даје податке који су репрезентативни за подручје за које се та мерења захтевају.

3) Приказ података

Ако се за мерење видљивости употребљавају инструментални системи, у ваздухопловној метеоролошкој станици налазе се прикази података за видљивост са сваког појединачног сензора. Прикази података у ваздухопловној метеоролошкој станици и у јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају односе се на исте сензоре, а ако се захтевају одвојени сензори, прикази података су јасно обележени да би се означило подручје које сваки од сензора прати.

4) Усредњавање

Период усредњавања је 10 минута за *METAR*, осим што се, ако десетоминутни период који непосредно претходи осматрању укључује знатан дисконтинуитет видљивости, за израчунавање средње вредности користе само подаци после тог дисконтинуитета.

ц) Видљивост дуж полетно-слетне стазе (*RVR*)

1) *RVR* се извештава у метрима.

2) Позиција инструмента

Метеоролошки инструмент који се користи за процену *RVR* се поставља тако да пружа податке који су репрезентативни за подручје за које се та осматрања захтевају.

3) Инструментални системи

Инструментални системи засновани на трансмисиометрима или *forward-scatter* метрима користе се за процену *RVR* на полетно-слетним стазама намењеним *операцијама* инструменталног прецизног прилаза и слетања категорија II и III, а на полетно-слетним стазама намењеним операцијама инструменталног прецизног прилаза и слетања категорије I, ако тако одреди надлежни орган.

4) Приказ података

Ако се *RVR* утврђује инструменталним системима, један или више приказа података, ако се то захтева, налазе се у ваздухопловној метеоролошкој станици. Прикази података у ваздухопловној метеоролошкој станици и у јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају односе се на исте сензоре, а ако се захтевају одвојени сензори, прикази података су јасно обележени да би се означила полетно-слетна стаза и део полетно-слетне стазе који сваки од сензора мониторише.

5) Усредњавање

(i) Ако се за процену *RVR* употребљавају инструментални системи, њихови подаци се ажурирају најмање сваких 60 секунди како би се омогућило пружање актуелних репрезентативних вредности.

(ii) Период усредњавања за вредности *RVR* је:

А) један минут за локални редовни извештај и локални специјални извештај и за приказе *RVR* у *ATS* јединицама;

(Б) 10 минута за *METAR* и *SPECI*, осим што се, када десетоминутни период који непосредно претходи осматрању укључује знатан дисконтинуитет вредности *RVR*, за израчунавање средње вредности користе само подаци после тог дисконтинуитета.

д) Садашње време

1) Као минимум извештава се о следећим појавама садашњег времена: киша, росуља, снег и падавине које се леде, укључујући њихов интензитет; сува мутноћа, сумаглица, магла, магла која се леди и грмљавинске непогоде, укључујући грмљавинске непогоде у околини.

2) Позиција инструмента

Метеоролошки инструмент који се користи за процену садашњег времена на аеродрому и у његовој околини мора бити постављен на такав начин да пружа податке који су репрезентативни за подручје за које се та мерења захтевају.

е) Облачност

1) Количина облачности, врста облака и висина базе облака осматрају се и о њима се извештава према потреби, ради описивања облака од оперативног значаја. Ако је небо невидљиво и ако се мери вертикална видљивост, уместо количине облачности, врсте облака и висине базе облака осматра се и извештава о вертикалној видљивости. Висина базе облака и вертикална видљивост изражавају се у стопама (*ft*).

2) Позиција инструмента

Метеоролошки инструмент који се користи за мерење количине и висине облачности мора бити постављен на такав начин да пружа податке који су репрезентативни за подручје за које се та мерења захтевају.

3) Приказ података

Ако се за мерење висине базе облака користи аутоматска опрема, у ваздухопловној метеоролошкој станици налази се најмање један приказ података. Прикази података у ваздухопловној метеоролошкој станици и у јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају односе се на исте сензоре, а ако се захтевају одвојени сензори, прикази података су јасно обележени да би се означило подручје које сваки од сензора прати.

4) Референтни ниво

(i) О висини базе облака се извештава у односу на надморску висину аеродрома.

(ii) Ако надморска висина прага полетно-слетне стазе за прецизно прилажење у употреби износи 50 *ft* (15 *m)* или више испод надморске висине аеродрома, морају се успоставити локалне процедуре којима ће се висине база облака које се достављају ваздухопловима у доласку односити на надморску висину прага.

(iii) У случају извештаја са платформи на отвореном мору (*offshore structures*), висина базе облака се даје изнад средње вредности нивоа мора.

ф) Температура ваздуха и температура тачке росе

1) Температура ваздуха и температура тачке росе се мери, приказује и извештава у степенима Целзијусове скале.

2) Ако се за мерење температуре ваздуха и температуре тачке росе користи аутоматска опрема, прикази података налазе се у ваздухопловној метеоролошкој станици. Прикази података у ваздухопловној метеоролошкој станици и у јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају односе се на исте сензоре.

г) Атмосферски притисак

1) Атмосферски притисак се мери, а вредности *QNH* и *QFE* израчунавају и изражавају у хектопаскалима.

2) Приказ података

(i) Ако се за мерење атмосферског притиска користи аутоматска опрема, приказ података који се односи на *QNH*, као и приказ података који се односи на *QFE*, ако се он захтева у складу са MET.TR.205 став г) тачка 3) подтачка (ii), налазе се у ваздухопловној метеоролошкој станици, а одговарајући прикази података налазе се у одговарајућим јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

(ii) Ако се вредности *QFE* приказују за више од једне полетно-слетне стазе, ти приказују морају бити јасно означени како би се знало на коју се полетно-слетну стазу односи приказана вредност *QFE*.

3) Референтни ниво

За израчунавање *QFE* употребљава се референтни ниво.

Поглавље 2 – Технички захтеви које морају да испуне аеродромски метеоролошки бирои

MET.TR.215 Прогнозе и друге информације

а) Метеоролошке информације за оператере ваздухоплова и чланове летачке посаде морају:

1) да покривају предметни лет у погледу времена, апсолутне висине и географске области;

2) да се односе на одговарајућа фиксна времена или периоде времена;

3) да се односе на аеродром одредишта, обухватајући и метеоролошке услове који се очекују између аеродрома одредишта и алтернативних аеродрома које је одредио оператер ваздухоплова;

4) да буду ажурне.

б) Метеоролошке информације које се достављају спасилачко-координационим центрима морају да садрже метеоролошке услове који су постојали на последњем познатом положају несталог ваздухоплова и дуж планиране руте тог ваздухоплова, уз посебан нагласак на елементе који се не дистрибуирају редовно.

ц) Метеоролошке информације које се пружају јединицама за пружање услуга ваздухопловног информисања укључују:

1) информације о метеоролошкој услузи која се намерава пружати, ради укључивања у одговарајући зборник, односно зборнике ваздухопловних информација;

2) информације потребне за припрему *NOTAM* или *ASHTAM* порука;

3) информације потребне за припрему циркулара ваздухопловних информација.

д) Метеоролошке информације које се укључују у документацију за лет приказују се на следећи начин:

1) ветрови се на картама приказују у облику стрелица с перцима и осенчаним заставицама на довољно густој мрежи тачака;

2) температуре се приказују бројевима на довољно густој мрежи тачака;

3) подаци о ветру и температури који су селектовани из скупова података примљених од светског обласног прогностичког центра, приказују се на довољно густој мрежи тачака одређеној према географској ширини/дужини;

4) подаци о ветру имају предност над подацима о температури и позадином карте;

5) ознаке висине које се односе на метеоролошке услове на рути наводе се онако како се одреди да је примерено ситуацији, на пример у облику нивоа лета, притиска, апсолутне висине или висине изнад земље, а сва навођења метеоролошких услова на аеродрому изражавају се у облику висине изнад надморске висине аеродрома.

е) Документација за лет садржи:

1) прогнозе ветра и температуре на висини;

2) појаве значајног времена тј. *SIGWX*;

3) *METAR* или, ако је издат, *SPECI* за аеродроме поласка и намераваног слетања, као и за алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;

4) *TAF* или измењени *TAF* за аеродроме поласка и намераваног слетања, као и за алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;

5) *SIGMET* и, ако су објављени, *AIRMET* и одговарајуће специјалне извештаје из ваздуха који се односе на целу руту;

6) саветодавне информације о вулканском пепелу, тропским циклонима и васионском времену који се односе на целу руту.

Међутим, ако је тако договорено између аеродромског метеоролошког бироа и заинтересованих оператера ваздухоплова, документација за лет за летове који трају два сата или краће, после краћег међуслетања или за авионе са скраћеним временом опслуживања на платформи, може се ограничити само на оперативно потребне информације, али као минимум увек мора да садржи метеоролошке информације наведене у тач. 3, 4, 5. и 6.

ф) Карте израђене на основу прогноза у дигиталном облику стављају се на располагање, на захтев оператера ваздухоплова, за утврђене области како је приказано у Додатку 2.

г) Ако се прогнозе висинског ветра и температуре које су наведене у MET.OR.275 став а) тачка 1) издају у облику карата, оне морају да буду у форми прогностичке карте за фиксно време за нивое лета, како је наведено у MET.TR.275 став б) тачка 3). Ако се прогнозе *SIGWX* појава које су наведене у MET.OR.275 став а) тачка 2) издају у облику карата, оне морају да буду у форми прогностичке карте за фиксно време за слој атмосфере ограничен нивоима лета, како је наведено у MET.TR.275 став ц) и MET.TR.275 став д).

х) Прогнозе висинског ветра и температуре и *SIGWX* појава изнад нивоа лета 100 издају се чим постану доступне, а најкасније три сата пре полетања.

и) Ваздухопловне климатолошке информације састављају се у облику аеродромских климатолошких табела и аеродромских климатолошких прегледа.

MET.TR.220 Аеродромске прогнозе

а) Аеродромске прогнозе и њихове измене издају се као *TAF* поруке и садрже, следећим редоследом:

1) ознаку типа прогнозе;

2) локацијски индикатор;

3) време издавања прогнозе;

4) ознаку прогнозе која недостаје, ако је примењиво;

5) дан и период важења прогнозе;

6) ознаку поништене прогнозе, ако је примењиво;

7) приземни ветар;
8) видљивост;
9) временске услове;
10) облачност;
11) очекиване значајне промене једног или више елемената у току периода важења.

б) *TAF* се издаје у складу са обрасцем из Додатка 3.

ц) Период важења редовног *TAF* је 9 сати, или 24 сата или 30 сати, осим ако је надлежни орган другачије прописао, узимајући у обзир саобраћајне захтеве на аеродромима чије је радно време краће од 9 сати.

д) *TAF* је спреман за размену најраније један сат пре почетка његовог периода важења.

е) Метеоролошки елементи укључени у *TAF* су:

1) Приземни ветар

(i) Код прогнозирања приземног ветра наводи се његов очекивани превлађујући смер.

(ii) Ако није могуће прогнозирати превлађујући смер приземног ветра због његове очекиване варијабилности, прогнозирани смер ветра наводи се као променљив и означава скраћеницом *VRB*.

(iii) Ако је прогнозирана брзина ветра мања од 1 *kt*, прогнозирана брзина ветра наводи се као тишина (*calm*).

(iv) Ако је прогнозирана максимална брзина ветра већа од прогнозиране средње вредности брзине ветра за 10 *kt* или више, укључује се и прогнозирана максимална брзина ветра.

(v) Ако прогнозирана брзина ветра износи 100 *kt* или више, наводи се да је већа од 99 *kt*.

2) Видљивост

(i) Ако је прогнозирана видљивост мања од 800 *m*, изражава се у корацима од 50 *m*. Ако је прогнозирана видљивост 800 *m* или више, али мања од 5 *km*, изражава се у корацима од 100 *m*. Ако је прогнозирана видљивост 5 *km* или више, али мања од 10 *km*, изражава се у корацима од километра. Ако је прогнозирана видљивост 10 *km* или више, она се изражава као 10 *km*, осим када се прогнозира испуњење услова за *CAVOK*. Прогнозира се преовлађујућа видљивост.

(ii) Ако се прогнозира да ће видљивост варирати у разним смеровима, а преовлађујућа видљивост се не може прогнозирати, даје се најмања прогнозирана видљивост.

3) Временске појаве

(i) Ако се на аеродрому очекује њихова појава, прогнозирају се једна или више, али највише три временске појаве или њихове комбинације, заједно с њиховим карактеристикама и, када је то одговарајуће, интензитетом. Те појаве могу бити:

(А) падавине које се леде;
(Б) магла која се леди;
(Ц) умерене или јаке падавине (укључујући пљускове);
(Д) прашина, песак или снег ниско подигнути ветром;
(Е) прашина, песак или снег ношени ветром;
(Ф) прашинска олуја;
(Г) пешчана олуја;
(Х) грмљавинска непогода (са или без падавина);
(И) олујни удар ветра;

(J) левкасти облак (торнадо или пијавица);

(K) друге временске појаве, ако је то аеродромски метеоролошки биро договорио са *ATS* јединицама и заинтересованим оператерима ваздухоплова.

(ii) Очекивани завршетак тих појава означава се скраћеницом *NSW*.

4) Облачност

(i) Количина облака прогнозира се коришћењем скраћеница *FEW, SCT, BKN* или *OVC*, према потреби. Ако се очекује да ће небо остати или постати невидљиво, па се облаци не могу прогнозирати, а информације о вертикалној видљивости су доступне на аеродрому, прогнозира се вертикална видљивост у облику *VV*, после чега следи прогнозирана вредност вертикалне видљивости.

(ii) Када се прогнозира неколико слојева или маса облака, њихова количина и висина базе се укључују следећим редом:

(А) најнижи слој или маса, без обзира на количину, ако се прогнозира као *FEW, SCT, BKN* или *OVC*, у зависности од тога шта је одговарајуће;

(Б) следећи слој или маса која покрива више од 2/8 неба, ако се прогнозира као *SCT, BKN* или *OVC*, у зависности од тога шта је одговарајуће;

(Ц) следећи виши слој или маса која покрива више од 4/8 неба, ако се прогнозира као *BKN* или *OVC*, у зависности од тога шта је одговарајуће;

(Д) Облаци типа *cumulonimbus* и/или *cumulus congestus*, увек када су прогнозирани, а већ нису наведени у тач. (А) - (Ц).

(iii) Информације о облачности односе се на облаке од оперативне важности; када нису прогнозирани облаци од оперативне важности и *CAVOK* није адекватан, употребљава се скраћеница *NSC*.

ф) Употреба групе за промене

1) Критеријуми који се употребљавају за укључивање групе за промену у *TAF* или у измењени *TAF* односе се на неку од следећих временских појава или њихових комбинација, за које се прогнозира да ће почети, завршити се или променити интензитет:

(i) магла која се леди;

(ii) падавине које се леде;

(iii) умерене или јаке падавине (укључујући пљускове);

(iv) грмљавинска непогода;

(v) прашинска олуја;

(vi) пешчана олуја.

2) Ако се захтева навођење промене било којег од елемената из става а), наводе се ознаке групе за промене *BECMG* или *TEMPO*, после чега следи временски период током којег се очекује та промена. Временски период наводи се у облику почетка и завршетка периода изражено у пуним сатима *UTC*. После ознаке групе за промене наводе се само они елементи за које се очекује значајна промена. Међутим, у случају значајних промена у погледу облака, наводе се све групе облака, укључујући слојеве или масе за које се промена не очекује.

3) За опис промена код којих се очекује да ће метеоролошки услови достићи или проћи утврђене прагове уобичајеном брзином или на неки други начин и у неутврђено време током прогнозираног периода, употребљава се група за промене *BECMG* и одговарајућа временска група. Прогнозирани период не сме да буде дужи од четири сата.

4) Група за промену *TEMPO* и одговарајућа временска група употребљавају се за описивање очекиваних учесталих или неучесталих привремених флуктуација метеоролошких услова, који достижу или прекорачују утврђене прагове вредности и

трају краће од једног сата при свакој њиховој појави, а заједно посматрајући обухватају мање од половине временског периода прогнозе током које се те флуктуације очекују. Ако се очекује да ће привремене флуктуације трајати један сат или више, у складу с тачком 3) употребљава се *BECMG* као група за промену или се период важности прогнозе дели на краће периоде у складу с тачком 5.

5) Ако се очекује да ће промена једне групе преовлађујућих временских услова бити значајна и више или мање потпуна промена у другу групу услова, период важења прогнозе дели се у краћа дефинисана раздобља употребом скраћенице *FM,* након које одмах следи шестоцифрена временска група у данима, сатима и минутима *UTC*, којом се означава време очекиваних промена. Тај период, који следи после скраћенице *FM,* настао је дељењем и самосталан је, а сви прогнозирани услови дати пре скраћенице замењују се онима после ње.

г) Вероватноћа појаве неке алтернативне вредности једног или више елемента прогнозе укључује се када:

1) вероватноћа постојања алтернативних метеоролошких услова током одређеног временског периода прогнозе износи 30% или 40%; или

2) вероватноћа привремених флуктуација метеоролошких услова током одређеног временског периода прогнозе износи 30% или 40%.

У *TAF* поруци то се означава употребом скраћенице *PROB*, после чега следи вероватноћа у десетинама процената и, у случају из тачке 1), временски период током којег се очекује да ће те вредности важити, или у случају из тачке 2), употребом скраћенице *PROB*, после чега следи вероватноћа у десетинама процената, ознака промене *TEMPO* и одговарајућа временска група.

MET.TR.225 Прогнозе за слетање

а) *TREND* прогнозе објављују се у складу с Додатком 1.

б) Јединице и прагови које се употребљавају у *TREND* прогнози исти су као и они из извештаја о осматрању којем се она додаје.

ц) *TREND* прогноза указује на значајне промене које се очекују у погледу једног или више елемената: приземног ветра, видљивости, временских појава и облачности. Наводе се само они елементи за које се очекује значајна промена. Међутим, у случају значајних промена у погледу облачности наводе се све групе облака, укључујући слојеве или масе за које се промена не очекује. У случају значајне промене видљивости, наводи се и појава која утиче на смањивање видљивости. Ако се не очекује никаква промена, то се означава скраћеницом *NOSIG*.

1) Приземни ветар

TREND прогнозом се указује на очекиване промене приземног ветра које обухватају:

(i) промену средње вредности смера ветра од 60° или више, при чему је средња вредност брзине пре и/или после промене 10 *kt* или више;

(ii) промену средње вредности брзине ветра од 10 *kt* или више;

(iii) промене ветра кроз прагове вредности од оперативног значаја.

2) Видљивост

(i) Ако се очекује да се видљивост повећа и промени на, или да при томе прође један или више прагова следећих вредности, или ако се очекује да се видљивост смањи и да при томе прође један или више прагова следећих вредности: 150 *m,* 350 *m,* 600 *m,* 800 *m,* 1.500 *m* или 3.000 *m, TREND* прогнозом се указује на ту промену.

(ii) Ако се знатан број летова врши у складу са правилима визуелног летења, прогнозом се додатно указује на промене видљивости на вредност од 5.000 *m* или оне вредности које пролазе тај праг.

(iii) У *TREND* прогнозама додатим на *METAR* и *SPECI*, прогноза видљивости се односи на прогнозирану преовлађујућу видљивост.

3) Временске појаве

(i) *TREND* прогноза указује на очекивану појаву, престанак или промену интензитета било које од следећих временских појава или њихових комбинација:

(А) падавине које се леде;

(Б) умерене или јаке падавине, укључујући пљускове;

(Ц) грмљавинску непогоду са падавинама;

(Д) прашинску олују;

(Е) пешчану олују;

(Ф) друге временске појаве, према договору аеродромског метеоролошког бироа са *ATS* јединицама и заинтересованим оператерима ваздухоплова.

(ii) Прогноза *TREND* указује на очекивану појаву или престанак било које од следећих временских појава или њихових комбинација:

(А) маглу која се леди;

(Б) прашину, песак или снег ниско подигнуте ветром;

(Ц) прашину, песак или снег ношене ветром;

(Д) грмљавинску непогоду (без падавина);

(Е) олујни удар ветра;

(Ф) левкасти облак (торнадо или пијавица).

(iii) Укупни број појава из тач. (i) и (ii) не може бити већи од три.

(iv) Очекивани завршетак временских појава означава се скраћеницом *NSW*.

4) Облачност

(i) Ако се очекује да ће се висина базе слоја облака количине *BKN* или *OVC* подићи и променити на, или да ће у том подизању прећи један или више прагова следећих вредности, или ако се очекује да ће се висина базе облака количине *BKN* или *OVC* спустити и да ће тим спуштањем проћи један или више прагова следећих вредности: 100 *ft*, 200 *ft*, 500 *ft*, 1.000 *ft* и 1.500 *ft* (30 *m*, 60 *m*, 150 *m*, 300 *m* и 450 *m*), прогнозом *TREND* указује се на ту промену.

(ii) Ако је висина базе слоја облака испод, или се очекује да ће се спустити испод или подићи изнад 1.500 *ft* (450 *m*), прогнозом *TREND* такође се указује на промене у количини облака повећавањем количине са *FEW* или *SCT* на *BKN* или *OVC*, или смањивањем количине са *BKN* или *OVC* на *FEW* или *SCT*.

(iii) Ако нису прогнозирани облаци од оперативног значаја и *CAVOK* није одговарајући, употребљава се скраћеница *NSC*.

5) Вертикална видљивост

Ако су на аеродрому доступна осматрања вертикалне видљивости, а очекује се да небо остане или постане невидљиво, *TREND* прогноза мора да укаже на промену ако се прогнозира побољшање вертикалне видљивости и њена промена на једну од следећих прагова вредности или пролазак једног или више тих прагова, или се прогнозира смањивање вертикалне видљивости и пролазак једног или више следећих прагова вредности: 100 *ft*, 200 *ft*, 500 *ft* или 1.000 *ft* (30 *m*, 60 *m*, 150 *m* или 300 *m*).

6) Додатни критеријуми

Аеродромски метеоролошки биро и корисници могу да договоре додатне критеријуме који ће се примењивати на основу локалних оперативних минимума аеродрома.

7) Употреба групе за промену

(i) Ако се очекује промена, прогноза *TREND* почиње једном од ознака групе за промену *BECMG* или *TEMPO*.

(ii) Ознака промене *BECMG* се употребљава за опис промена у прогнози код које се очекује да ће метеоролошки услови достићи или прекорачити утврђене прагове уобичајеном брзином или на неки други начин. Период времена за који се та промена прогнозира или време у којем се та промена очекује означава се скраћеницама *FM*, *TL* или *AT*, у зависности од тога која од њих је одговарајућа, при чему после сваке од њих следи временска група у сатима и минутима.

(iii) Ознака промене *TEMPO* се употребљава за описивање прогнозираних привремених флуктуација метеоролошких услова који достижу или прекорачују утврђене вредности и трају краће од једног сата код сваке њихове појаве, а заједно обухватају мање од половине временског периода за које су те флуктуације прогнозиране. Временски период за који су те привремене флуктуације прогнозиране означава се скраћеницама *FM* и/или *TL*, у зависности од тога која од њих је одговарајућа, при чему после сваке од њих следи временска група у сатима и минутима.

8) Употреба ознаке за вероватноћу

Ознака *PROB* се не употребљава у *TREND* прогнози.

MET.TR.230 Прогнозе за полетање

а) Прогноза за полетање се односи на одређени период времена и садржи информације о очекиваним условима изнад комплекса полетно-слетних стаза, које се односе на смер и брзину приземног ветра и све њихове варијације, температуру, притисак и све друге елементе према договору између аеродромског метеоролошког бироа и заинтересованих оператера ваздухоплова.

б) Редослед елемената и терминологија, јединице и скале вредности које се употребљавају у прогнозама за полетање морају бити исти као и у извештајима за тај аеродром.

MET.TR.235 Аеродромска упозорења и упозорења и аларми на смицања ветра

а) Упозорења на смицање ветра се објављују у складу с обрасцем из Додатка 4.

б) Редни број који је наведен у обрасцу у Додатку 4 мора одговарати броју упозорења на смицање ветра, објављених за аеродром почев од 00:01 *UTC* за дан на који се односи.

ц) Упозорења на смицање ветра садрже сажете и ажурне информације у погледу осмотреног смицања ветра, подразумевајући промене чеоног/леђног ветра од 15 *kt* или више, које могу штетно утицати на ваздухоплов на путањи завршног прилаза или почетног узлетања и на ваздухоплов на полетно-слетној стази током успоравања при слетању или током залета при узлетању (*landing roll or take-off run*).

д) Аларм на смицања ветра, ако је могуће, односи се на поједине делове полетно-слетне стазе и удаљености дуж прилазне путање или путање узлетања, према договору између аеродромског метеоролошког бироа, одговарајућих *ATS* јединица и заинтересованих оператера ваздухоплова.

Поглавље 3 – Технички захтеви које морају да испуне бирои за метеоролошко бдење

MET.TR.250 *SIGMET*

а) *SIGMET* се издаје у складу са обрасцем из Додатка 5.

б) Постоје три врсте *SIGMET*:

1) за временске појаве на рути које нису вулкански пепео или тропски циклони;

2) за вулкански пепео;

3) за тропске циклоне.

ц) Редни број *SIGMET* састоји се од три знака, односно једног слова и два броја.

д) У *SIGMET* се наводи само једна појава из Додатка 5, при чему се користе одговарајуће скраћенице и праг вредности брзине приземног ветра од 34 *kt* или више, за тропски циклон.

е) У *SIGMET* које се тичу грмљавинских непогода или тропског циклона нема упућивања на пратећу турбуленцију и залеђивање.

MET.TR.255 *AIRMET*

а) *AIRMET* се издаје у складу са обрасцем из Додатка 5.

б) Редни број наведен у обрасцу у Додатку 5 мора да одговара броју *AIRMET* објављених за област информисања ваздухоплова у лету, почев од 00:01 *UTC* за дан на који се односи.

ц) У *AIRMET* се наводи само једна појава из Додатка 5, при чему се употребљавају одговарајуће скраћенице и следећи прагови вредности, ако је појава испод нива лета 100, или испод нивоа лета 150 у планинским областима, или више, где је потребно:

1) брзина широко распрострањеног приземног ветра изнад 30 *kt* са одговарајућим смером и јединицама;

2) велика подручја захваћена смањењем видљивости на мање од 5.000 *m*, укључујући временску појаву која узрокује то смањење;

3) велике области разбијене или потпуне облачности, ако је висина базе облака нижа од 1.000 *ft* изнад земље.

д) У *AIRMET* који се тиче грмљавинских непогода или кумулонимбуса нема упућивања на пратећу турбуленцију и залеђивање.

MET.TR.260 Прогнозе за област за летове на малим висинама

а) Ако се за прогнозе за област за летове на малим висинама употребљава облик карте, прогноза за ветар на висини и температуру ваздуха на висини се издаје за тачке удаљене највише 300 наутичких миља и, као минимум, за следеће апсолутне висине: 2.000 *ft*, 5.000 *ft* и 10.000 *ft* (600 *m*, 1.500 *m* и 3.000 *m*) и 15.000 *ft* (4.500 *m*) у планинским подручјима. Издавање прогноза за висински ветар и температуру на апсолутној висини од 2.000 *ft* (600 *m*) може бити условљено локалним орографским карактеристикама, што утврђује надлежни орган.

б) Ако се за прогнозе за област за летове на малим висинама употребљава облик карте, прогноза *SIGWX* појава издаје се као прогноза *SIGWX* за ниске нивое, за летове до нивоа лета 100, или до нивоа лета 150 у планинским областима, или више где је потребно. Прогнозе *SIGWX* за ниске нивое обухватају:

1) појаве које оправдавају издавање *SIGMET* и за које се очекује да ће утицати на летове на малим висинама, и то: јако залеђивање; јака турбуленција; скривени, учестали, замаскирани или у линији олујних удара ветра кумулонимбуси и грмљавинске непогоде; пешчане/прашинске олује; вулканске ерупције или испуштање радиоактивних материја у атмосферу;

2) следеће елементе у прогнозама за област за летове на малим висинама: приземни ветар, приземну видљивост, значајне временске појаве, планине у облацима, облачност, залеђивање, турбуленцију, планинске таласе и висину изотерме 0°C.

ц) Ако надлежни орган утврди да густина ваздушног саобраћаја испод нивоа лета 100 или, у планинским подручјима, испод нивоа лета 150 или више где је потребно, налаже објављивање *AIRMET* заједно са прогнозама за област за летове на малим висинама, издају се прогнозе за област којима се обухвата слој између земље и нивоа лета 100 или, у планинским подручјима, до нивоа лета 150 или више где је потребно,

које садрже информације о временским појавама на рути које су опасне за летове на малим висинама.

Поглавље 4 – Технички захтеви које морају да испуне саветодавни центри за вулкански пепео (*VAACs*)

MET.TR.265 Одговорности саветодавног центра за вулкански пепео

Саветодавне информације о вулканском пепелу издају се у скраћеном отвореном тексту и у складу са обрасцем из Додатка 6. Ако нису доступне скраћенице, употребљава се најкраћи могући отворени текст на енглеском језику.

Поглавље 5 – Технички захтеви које морају да испуне саветодавни центри за тропске циклоне (*TCACs*)

MET.TR.270 Одговорности саветодавног центра за тропске циклоне

Саветодавне информације о тропским циклонама издају се у складу са обрасцем из Додатка 7 ако се очекује да ће максимална десетоминутна средња вредност брзине приземног ветра достићи или прекорачити 34 *kt* током периода на који се оне односе.

Поглавље 6 – Технички захтеви које морају да испуне светски прогностички центри (*WAFC*)

MET.TR.275 Одговорности светског обласног прогностичког центра

а) *WAFCs* користе обрађене метеорлошке податке у облику вредности у тачкама мреже у сврху давања глобалних прогноза у тачкама мреже (*grid*) и прогноза значајних временских појава.

б) За глобалне прогнозе у тачкама мреже *WAFC* центри:

1) припремају прогнозе:

(i) ветра на висини;

(ii) температуре ваздуха на висини;

(iii) влаге;

(iv) смера, брзине и нивоа (изражено у *FL*) максималног ветра;

(v) висине (изражено у *FL*) и температуре тропопаузе;

(vi) области са кумулонимбусним облацима;

(vii) залеђивања;

(viii) турбуленције;

(ix) геопотенцијалне апсолутне висине нивоа лета,

четири пута дневно, које важе за утврђене фиксне термине 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30, 33 и 36 сати после времена прикупљања синоптичких података (00:00, 06:00, 12:00 и 18:00 *UTC*) на основу којих су те прогнозе сачињене;

2) издају прогнозе из тачке 1) и завршавају њихово прослеђивање чим је то технички изводиво, али најкасније пет сати после стандардног времена осматрања;

3) пружају прогнозе у тачкама мреже за правилну мрежу, које садрже:

(i) податке о ветру за нивое лета 50 (850 *hPa*), 80 (750 *hPa*), 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*), 180 (500 *hPa*), 210 (450 *hPa*), 240 (400 *hPa*), 270 (350 *hPa*), 300 (300 *hPa*), 320 (275 *hPa*), 340 (250 *hPa*), 360 (225 *hPa*), 390 (200 *hPa*), 410 (175 *hPa*), 450 (150 *hPa*), 480 (125 *hPa*) и 530 (100 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(ii) податке о температури за нивое лета 50 (850 *hPa*), 80 (750 *hPa*), 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*), 180 (500 *hPa*), 210 (450 *hPa*), 240 (400 *hPa*), 270 (350 *hPa*), 300 (300 *hPa*), 320 (275 *hPa*), 340 (250 *hPa*), 360 (225 *hPa*), 390 (200 *hPa*), 410 (175 *hPa*), 450 (150 *hPa*) 480 (125 *hPa*) и 530 (100 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(iii) податке о влази за нивое лета 50 (850 *hPa*), 80 (750 *hPa*), 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*) и 180 (500 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(iv) геопотенцијалне апсолутне висине за нивое лета 50 (850 *hPa*), 80 (750 *hPa*), 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*), 180 (500 *hPa*), 210 (450 *hPa*), 240 (400 *hPa*), 270 (350 *hPa*), 300 (300 *hPa*), 320 (275 *hPa*), 340 (250 *hPa*), 360 (225 *hPa*), 390 (200 *hPa*), 410 (175 *hPa*), 450 (150 *hPa*), 480 (125 *hPa*) и 530 (100 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(v) смер и брзину максималног ветра и ниво лета на којем се он јавља са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(vi) температуру тропопаузе и ниво лета на коме се она јавља са хоризонталном резолуцијом од 1,25° географаске ширине и дужине;

(vii) залеђивање за слојеве *атмосфере са средином* на нивоу лета 60 (800 *hPa*), 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*), 180 (500 *hPa*), 240 (400 *hPa*) и 300 (300 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 0,25° географаске ширине и дужине;

(viii) турбуленцију за слојеве атмосфере са средином на нивоу лета 100 (700 *hPa*), 140 (600 *hPa*), 180 (500 *hPa*), 240 (400 *hPa*), 270 (350 *hPa*), 300 (300 *hPa*), 340 (250 *hPa*), 390 (200 *hPa*) и 450 (150 *hPa*) са хоризонталном резолуцијом од 0,25° географаске ширине и дужине;

(ix) хоризонталну распрострањеност и ниво (изражено у *FL*) базе и врха кумулонимбусних облака са хоризонталном резолуцијом од 0,25° географаске ширине и дужине;

ц) За глобалне прогнозе значајних временских појава на рути *WAFC* центри:

1) припремају четири пута дневно *SIGWX* прогнозе које важе за утврђена фиксна времена (00:00, 06:00, 12:00 и 18:00 UTC) у периоду од 24 сата после времена прикупљања синоптичких података на основу којих су те прогнозе сачињене. Прослеђивање сваке прогнозе завршава се чим је то технички изводљиво, али најкасније седам сати после стандардног времена осматрања током нормалних операција и најкасније девет сати после стандардног времена осматрања током *backup* операција;

2) издају прогнозе *SIGWX* за високе нивое за нивое лета између 250 и 630;

3) укључују у прогнозе *SIGWX* следеће ставке:

(i) тропски циклон, под условом да се очекује да ће максимална десетоминутна средња вредност брзине приземног ветра достићи или прекорачити 34 *kt*;

(ii) јаке линије олујних удара ветра;

(iii) умерену или јаку турбуленцију (у облаку или ведром времену);

(iv) умерено или јако залеђивање;

(v) распрострањену пешчану/прашинску олују;

(vi) кумулонимбусе повезане са грмљавинским непогодама и са ставкама наведеним у тач. (i)-(v);

(vii) области неконвективних облака са умереном или јаком турбуленцијом и/или са умереним или јаким залеђивањем у облаку;

(viii) ниво (изражено у *FL*) тропопаузе;

(ix) млазне струје;

(x) информације о локацији вулканске ерупције која даје облаке пепела од значаја за ваздухопловне операције, укључујући симбол вулканске ерупције на

локацији вулкана, а у одвојеном текстуалном оквиру на карти следећи садржај: симбол вулканске ерупције, име вулкана, ако је познато, и географску ширину/дужину локације ерупције. Поред наведеног, у легенди *SIGWX* карата треба да буде наведен текст на енглеском језику: „*CHECK SIGMET, ADVISORIES FOR TC AND VA, AND ASHTAM AND NOTAM FOR VA*”;

(xi) информације о локацији испуштања радиоактивних материја у атмосферу које су значајне за ваздухопловне операције, које укључују симбол за радиоактивне материје у атмосфери на локацији испуштања, а у одвојеном оквиру на карти следећи садржај: симбол за постојање радиоактивних материја у атмосфери, географску ширину/дужину локације испуштања и, ако је познато, назив локације радиоактивног извора. Поред наведеног, у легенди *SIGWX* карата на којима је означена појава радијације треба да буде наведен текст на енглеском језику: „*CHECK SIGMET AND NOTAM FOR RDOACT CLD*”.

4) На *SIGWX* прогнозе примењују се следећи критеријуми:

(i) ставке наведене у тачки 3) подтач. (i) – (vi) укључују се једино ако се очекује да се појаве догоде у слоју између нижег и вишег нивоа за које важи *SIGWX* прогноза;

(ii) скраћеница *CB* се укључује једино ако се односи на појаву или очекивану појаву кумулонимбусних облака:

(А) при чему облацима захваћено подручје заузима максимално 50% или више од укупно посматраног подручја;

(Б) дуж линије са мало или без простора између појединачих облака; или

(Ц) маскираних унутар слоја облака или скривених у сувој мутноћи (*haze*);

(iii) под укључивањем скраћенице *CB* подразумева се укључивање свих временских појава које су обично повезане са кумулонимбусним облацима, тј. грмљавинске непогоде, умерено или јако залеђивање, умерена или јака турбуленција и град;

(iv) ако вулканска ерупција или испуштање радиоактивних материја у атмосферу налаже укључивање симбола вулканске активности или симбола радиоактивности у *SIGWX* прогнозе, ти се симболи укључују у *SIGWX* прогнозе без обзира на то до које је висине стуб пепела или радиоактивне материје пријављен или се очекује да ће стићи;

(v) у случају заједничког појављивања или делимичног преклапања информација из тачке 3. подтач. (i), (x) и (xi), највећа се предност даје подтачки (x), а затим следе подтач. (xi) и (i). Информација са највећом предношћу ставља се на карти на место, тј. локацију догађаја, а за повезивање те локације са осталим информацијама и њиховим одговарајућим симболима или текстуалним оквирима користе се стрелице.

д) *SIGWX* прогнозе за средње нивое издају се за ограничена географска подручја и слој атмосфере између нивоа лета 100 и 450.

Додатак 1

Образац за *METAR* и *SPECI*

Легенда:

М = обавезно укључивање;

С = условно укључивање, у зависности од метеоролошких услова или метода осматрања;

О = укључивање опционо.

Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у *METAR* и *SPECI* приказани су у табели после овог обрасца.

Напомена 2: Објашњења за скраћенице могу се пронаћи у *ICAO* документу 8400 „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби – скраћенице и кодови (*PANS-ABC*)“ (*Procedures for Air Navigation Services - Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).

Напомена 3: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део *METAR* и *SPECI*.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац/обрасци		
1	Ознака типа извештаја (М)	Тип извештаја (М)	METAR, METAR COR, SPECI или SPECI COR		
2	Ознака локације (М)	ICAO локацијски индикатор (М)	nnnn		
3	Време осматрања (М)	Дан и актуелно време осматрања у UTC (М)	nnnnnnZ		
4	Ознака аутоматизованог или извештаја који недостаје (С)	Ознака аутоматизованог или извештаја који недостаје (С)	AUTO или NIL		
5	КРАЈ METAR АКО ИЗВЕШТАЈ НЕДОСТАЈЕ.				
6	Приземни ветар (М)	Смер ветра (М)	nnn или/// ([1])	VRB	
		Брзина ветра (М)	[P]nn[n] или// ([1])		
		Значајне варијације брзине (С)	G[P]nn[n]		
		Мерне јединице (М)	KT		
		Значајне варијације смера (С)	nnnVnnn	—	
7	Видљивост (М)	Преовлађујућа или минимална видљивост (М)	nnnn или//// ([1])		С А В О К
		Минимална видљивост и смер минималне видљивости (С)	nnnn[N] или nnnn[NE] или nnnn[E] или nnnn[SE] или nnnn[S] или nnnn[SW] или nnnn[W] или nnnn[NW]		
8	Видљивост дуж полетно-слетне стазе (С) ([2])	Назив елемента (М)	R		
		Полетно-слетна стаза (М)	nn[L]/или nn[C]/или nn[R]/		
		Видљивост дуж полетно-слетне стазе (М)	[P или M]nnnn или//// ([1])		
		Ранији тренд видљивости дуж полетно-слетне стазе (С)	U, D или N		

9	Садашње време (C)	Интензитет или близина садашњег времена (C)	– или +	—	VC	
		Карактеристике или врста појава садашњег времена (M)	DZ или RA или SN или SG или PL или DS или SS или FZDZ или FZRA или FZUP ([4]) или FC ([3]) или SHGR или SHGS или SHRA или SHSN или SHUP ([4]) или TSGR или TSGS или TSRA или TSSN или TSUP ([4]) или UP ([4])	FG или BR или SA или DU или HZ или FU или VA или SQ или PO или TS или BCFG или BLDU или BLSA или BLSN или DRDU или DRSA или DRSN или FZFG или MIFG или PRFG или // ([1])	FG или PO или FC или DS или SS или TS или SH или BLSN или BLSA или BLDU или VA	
10	Облачност (M)	Количина облака и висина базе облака или вертикална видљивост (M)	FEWnnn или SCTnnn или BKNnnn или OVCnnn или FEW/// ([1]) или SCT/// ([1]) или BKN/// ([1]) или OVC/// ([1]) или ///nnn ([1]) или ////// ([1])	VVnnn или VV/// ([1])	NSC или NCD ([4])	
		Тип облака (C)	CB или TCU или/// ([1]), ([5])	—		
11	Температура ваздуха и температура тачке росе (M)	Температура ваздуха и температура тачке росе (M)	[M]nn/[M]nn или ///[M]nn ([1]) или [M]nn/// ([1]) или///// ([1])			
12	Вредности притиска (M)	Име елемента (M)	Q			
		QNH (M)	nnnn или//// ([1])			
13	Допунске информације (C)	Недавне временске појаве (C)	RERASN или REFZDZ или REFZRA или REDZ или RE[SH]RA или RE[SH]SN или RESG или RESHGR или RESHGS или REBLSN или RESS или REDS или RETSRA или RETSSN или RETSGR или RETSGS или RETS или REFC или REVA или REPL или REUP ([4]) или REFZUP ([4]) или RETSUP ([4]) или RESHUP ([4]) или RE// ([1])			
		Смицање ветра (C)	WS Rnn[L] или WS Rnn[C] или WS Rnn[R] или WS ALL RWY			
		Температура површине мора и стање мора или значајна висина таласа (C)	W[M]nn/Sn или W///Sn ([1]) или W[M]nn/S/ ([1]) или W[M]nn/Hn[n][n] или W///Hn[n][n] ([1]) или W[M]nn/H/// ([1])			
14		Ознака промене (M)	NOSIG	BECMG или TEMPO		

	Прогноза TREND (O)	Период промене (C)		FMnnnn и/или TLnnnn или ATnnnn			
		Ветар (C)		nnn[P]nn[G[P]nn]KT			
		Преовлађујућа видљивост (C)		nnnn			C A V O K
		Временска појава: интензитет (C)		– или +	—	N S W	
		Временска појава: карактеристике и врста (C)		DZ или RA или SN или SG или PL или DS или SS или FZDZ или FZRA или SHGR или SHGS или SHRA или SHSN или TSGR или TSGS или TSRA или TSSN	FG или BR или SA или DU или HZ или FU или VA или SQ или PO или FC или TS или BCFG или BLDU или BLSA или BLSN или DRDU или DRSA или DRSN или FZFG или MIFG или PRFG		
		Количина облака и висина базе облака или вертикална видљивост (C)		FEWnnn или SCTnnn или BKNnnn или OVCnnn	VVnnn или VV///	N S C	
		Тип облака (C)		CB или TCU	—		

(1) Ако метеоролошки елемент привремено недостаје или се његова вредност привремено сматра нетачном, замењује се са косом цртом („/”) свака цифра у скраћеници у текстуалној поруци и означава као недостајајућа како би се обезбедио поуздан превод у друге облике кода.
(2) Укључује се ако је видљивост или видљивост дуж полетно-слетне стазе < 1500 *m* за максимално четири полетно-слетне стазе.
(3) Индикатор „јак” се користи за „торнадо” или „пијавицу”; индикатор „умерено” (тј. без ознаке) се користи за „левкасти облак који не стиже до подлоге”.
(4) Само за аутоматске извештаје.
(5) У случају аутоматских извештаја, коса црта („///“) може да замени одговарајући тип облака, по потреби, у зависности од могућности аутоматског система за осматрање. Поред тога, коса црта може да замени количину облака и/или висину облака извештаваног CB или TCU слоја.

Опсези и резолуције нумеричких елемената у *METAR* и *SPECI*			
Реф.	Елементи	Опсег	Резолуција
1	Полетно-слетна стаза: (нема јединице)	01-36	1
2	Смер ветра: ˚ (у односу на стварни север)	000-360	10
3	Брзина ветра: *KT*	00-99 P99	1 N/A (100 или више)
4	Видљивост: *M* *M* *M* *M*	0000-0750 0800-4900 5000-9000 10000 или више	50 100 1000 0 (фиксна вредност: 9999)
5	Видљивост дуж полетно-слетне стазе: *M* *M* *M*	000-0375 0400-0750 0800-2000	25 50 100
6	Вертикална видљивост: 100 *FT*	000-020	1
7	Облак: висина базе облака: 100 *FT*	000-099 100-200	1 10
8	Температура ваздуха: Температура тачке росе: ˚*C*	-80 - +60	1
9	*QNH*: *hPa*	0850-1100	1
10	Температура површине мора: ˚*C*	-10 - +40	1
11	Стање мора: (нема јединице)	0-9	1
12	Значајна висина таласа: *M*	0-999	0,1

Додатак 2

Области за које се дају WAFS прогнозе у форми карата

Меркаторова пројекција

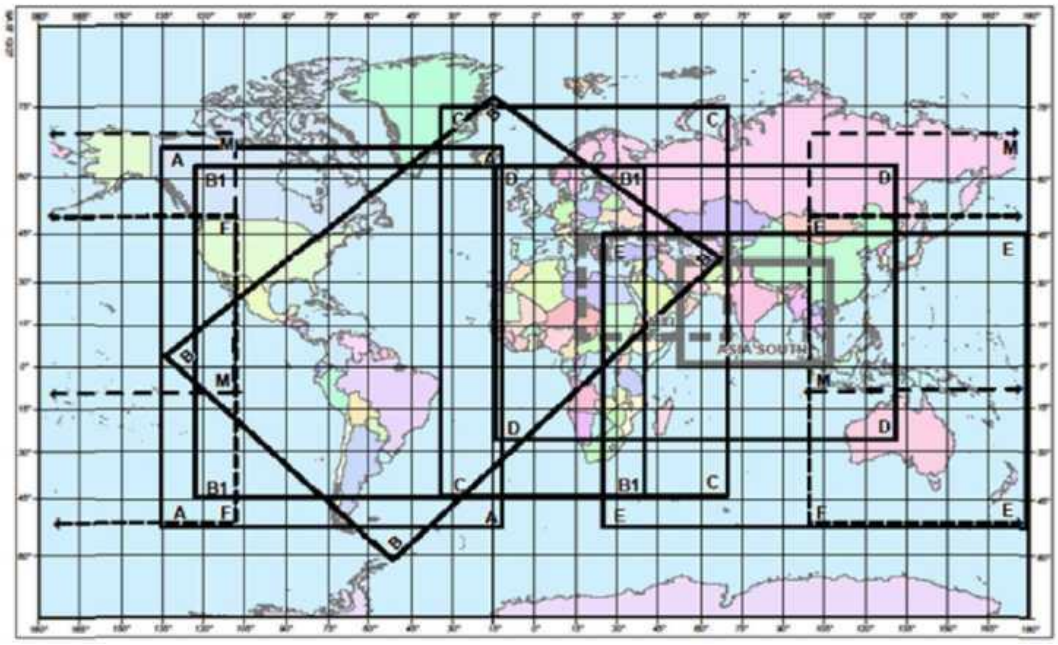

КАРТА	Г. ШИРИНА	Г. ДУЖИНА	КАРТА	Г. ШИРИНА	Г. ДУЖИНА
A	N6700	W13724	D	N6300	W01500
A	N6700	W01236	D	N6300	E13200
A	S5400	W01236	D	S2700	E13200
A	S5400	W13724	D	S2700	W01500
ASIA	N3600	E05300	E	N4455	E02446
ASIA	N3600	E10800	E	N4455	E18000
ASIA	0000	E10800	E	S5355	El8000
ASIA	0000	E05300	E	S5355	E02446
B	N0304	W13557	F	N5000	E10000
B	N7644	W01545	F	N5000	W11000
B	N3707	E06732	F	S5242	W11000
B	S6217	W05240	F	S5242	El0000
Bl	N6242	W12500	M	N7000	E10000
B1	N6242	E04000	M	N7000	W11000
Bl	S4530	E04000	M	S1000	W11000
l	S4530	W12500	M	S1000	E10000
C	N7500	W03500	MID	N4400	E01700
C	N7500	E07000	MID	N4400	E07000
C	S4500	E07000	MID	N1000	E07000
C	S4500	W03500	MID	N1000	E01700

Поларна стереографска пројекција (северна хемисфера)

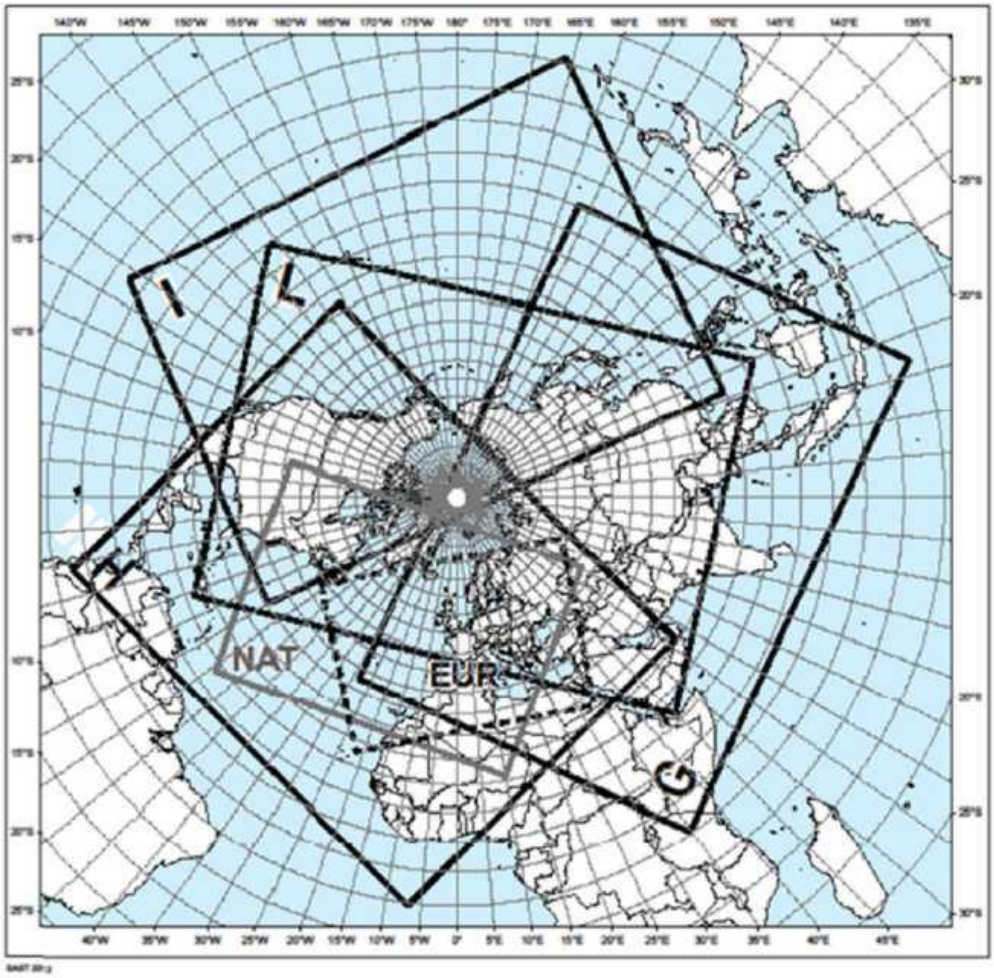

КАРТА	Г. ШИРИНА	Г. ДУЖИНА	КАРТА	Г. ШИРИНА	Г. ДУЖИНА
EUR	N4633	W05634	I	N1912	El1130
EUR	N5842	E06824	I	N3330	W06012
EUR	N2621	E03325	I	N0126	W12327
EUR	N2123	W02136	I	S0647	E16601
G	N3552	W02822	L	N1205	E11449
G	N1341	E15711	L	N1518	E04500
G	S0916	E10651	L	N2020	W06900
G	S0048	E03447	L	N1413	W14338
H	N3127	W14836	NAT	N4439	W10143
H	N2411	E05645	NAT	N5042	E06017
H	N0127	W00651	NAT	N1938	E00957
H	N0133	W07902	NAT	N1711	W05406

Поларна стереографска пројекција (јужна хемисфера)

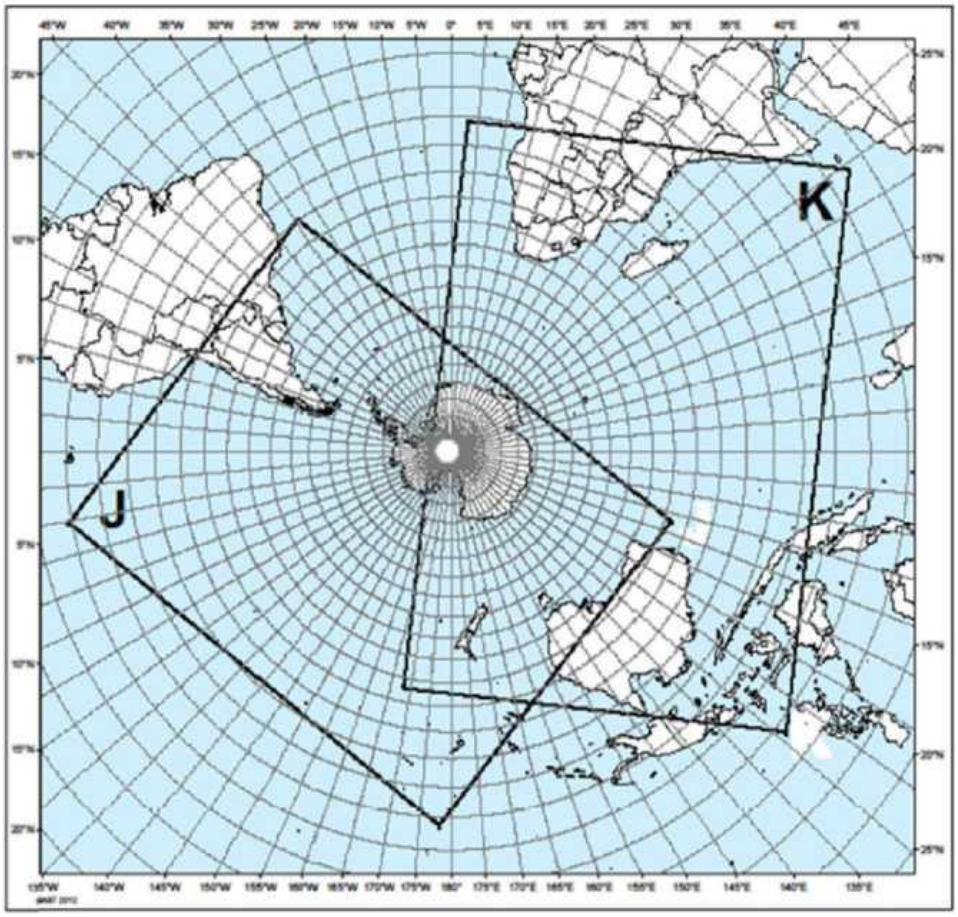

КАРТА	Г. ШИРИНА	Г. ДУЖИНА
J	S0318	W17812
J	N0037	W10032
J	S2000	W03400
J	S2806	E10717
K	N1255	E05549
K	N0642	E12905
K	S2744	W16841
K	S1105	E00317

Додатак 3

Образац за *TAF*
Легенда:
М = обавезно укључивање;
С = условно укључивање, у зависности од метеоролошких услова или методе осматрања;
О = укључивање опционо.
Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у *TAF* приказани су у табели после овог обрасца.
Напомена 2: Објашњења за скраћенице могу се пронаћи у *ICAO* документу 8400 „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби – *ICAO* скраћенице и кодови (*PANS-ABC*)“ (*Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).
Напомена 3: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део *TAF*.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац/обрасци		
1	Ознака типа прогнозе (М)	Тип прогнозе (М)	TAF или TAF AMD или TAF COR		
2	Ознака локације (М)	ICAO локацијски индикатор (М)	nnnn		
3	Време издавања прогнозе (М)	Дан и време издавања прогнозе у UTC (М)	nnnnnnZ		
4	Ознака прогнозе која недостаје (С)	Идентификатор прогнозе која недостаје (С)	NIL		
5	КРАЈ TAF АКО ПРОГНОЗА НЕДОСТАЈЕ.				
6	Дани и период важења прогнозе (М)	Дани и период важења прогнозе у UTC (М)	nnnn/nnnn		
7	Ознака поништене прогнозе (С)	Ознака поништене прогнозе (С)	CNL		
8	KRAJ TAF АКО ЈЕ ПРОГНОЗА ПОНИШТЕНА.				
9	Приземни ветар (М)	Смер ветра (М)	nnn или VRB		
		Брзина ветра (М)	[P]nn[n]		
		Значајне варијације брзине (С)	G[P]nn[n]		
		Мерне јединице (М)	KT		
10	Видљивост (М)	Преовлађујућа видљивост (М)	nnnn		САВОК
11	Временске појаве (С)	Интензитет временских појава (С) (1)	– или +	—	
		Карактеристике и врста временске појаве (С)	DZ или RA или SN или SG или PL или DS или SS или FZDZ или FZRA или SHGR или SHGS или SHRA или SHSN или TSGR или TSGS или TSRA или TSSN	FG или BR или SA или DU или HZ или FU или VA или SQ или PO или	

					FC или TS или BCFG или BLDU или BLSA или BLSN или DRDU или DRSA или DRSN или FZFG или MIFG или PRFG	
12	Облаци (M) (²)	Количина облака и висина базе облака или вертикална видљивост (M)	FEWnnn или SCTnnn или BKNnnn или OVCnnn	VVnnn или VV///	N S C	
		Тип облака (C)	CB или TCU	—		
13	Температура (O) (³)	Назив елемента (M)	TX			
		Максимална температура (M)	[M]nn/			
		Дан и време појаве максималне температуре (M)	nnnnZ			
		Назив елемента (M)	TN			
		Минимална температура (M)	[M]nn/			
		Дан и време појаве минималне температуре (M)	nnnnZ			
14	Очекиване значајне промене једног или више претходно наведених елемената током периода важења (C)	Индикатор промене или ознака вероватноће (M)	PROB30 [TEMPO] или PROB40 [TEMPO] или BECMG или TEMPO или FM			
		Период појаве или промене (M)	nnnn/nnnn или nnnnnn			
		Ветар (C)	nnn[P]nn[G[P]nn]KT или VRBnnKT			
		Преовлађујућа видљивост (C)	nnnn			C A V O
		Временска појава: интензитет (C)	– или +	—	N S	

		Временска појава: карактеристике и врста (C)	DZ или RA или SN или SG или PL или DS или SS или FZDZ или FZRA или SHGR или SHGS или SHRA или SHSN или TSGR или TSGS или TSRA или TSSN	FG или BR или SA или DU или HZ или FU или VA или SQ или PO или FC или TS или BCFG или BLDU или BLSA или BLSN или DRDU или DRSA или DRSN или FZFG или MIFG или PRFG	W	K
15		Количина облака и висина базе или вертикална видљивост (C)	FEWnnn или SCTnnn или BKNnnn или OVCnnn	VVnnn или VV///	N S C	
		Тип облака (C)	CB или TCU	—		

(¹) Укључује се када је примењиво. Нема индикатора тј. нема ознаке за „умерен” интензитет.
(²) Највише четири слоја облака.
(³) Користи се највише за четири температуре (две максималне и две минималне).

Опсези и резолуције нумеричких елемената у *TAF*			
Реф.	Елементи	Опсег	Резолуција
1	Смер ветра: ˚ (у односу на стварни север)	000-360	10
2	Брзина ветра: *KT*	00-99	1
3	Видљивост: *M* *M* *M* *M*	0000-0750 0800-4900 5000-9000 10000 или више	50 100 1000 0 (фиксна вредност: 9999)
4	Вертикална видљивост: 100 *FT*	000-020	1
5	Облак: висина базе облака: 100 *FT*	000-099 100-200	1 10
6	Температура ваздуха (максимална и минимална): ˚*C*	-80 - +60	1

Додатак 4

Образац за упозорења на смицање ветра

Легенда:

М = обавезно укључивање;

С = условно укључивање, када је примењиво.

Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у упозорења на смицање ветра приказани су у Додатку 8.

Напомена 2: Објашњења за скраћенице могу се пронаћи у *ICAO* документу 8400 „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби – *ICAO* скраћенице и кодови (*PANS-ABC*)“ (*Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).

Напомена 3: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део упозорења на смицање ветра.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац/обрасци
1	Ознака локације аеродрома (М)	Ознака локације аеродрома	nnnn
2	Ознака типа поруке (М)	Тип поруке и редни број	WS WRNG [n]n
3	Време настанка и период важења (М)	Дан и време издавања и, када је примењиво, период важења у UTC	nnnnnn [VALID TL nnnnnn] или [VALID nnnnnn/nnnnnn]
4	АКО СЕ УПОЗОРЕЊЕ НА СМИЦАЊЕ ВЕТРА ПОНИШТАВА, ВИДЕТИ ДЕТАЉЕ НА КРАЈУ ОВОГ ОБРАСЦА.		
5	Појава (М)	Ознака појаве и њене локације	[MOD] или [SEV] WS IN APCH или [MOD] или [SEV] WS [APCH] RWYnnn или [MOD] или [SEV] WS IN CLIMB-OUT или [MOD] или [SEV] WS CLIMB-OUT RWYnnn или MBST IN APCH или MBST [APCH] RWYnnn или MBST IN CLIMB-OUT или MBST CLIMB-OUT RWYnnn
6	Осмотрена, извештена или прогнозирана појава (М)	Ознака да ли је појава осмотрена или извештена и да ли се очекује да се настави или је прогнозирана	REP AT nnnn nnnnnnnn или OBS [AT nnnn] или FCST
7	Детаљи појаве (С)	Опис појаве која је повод за издавање упозорења на смицање ветра	SFC WIND: nnn/nnKT nnnFT – WIND: nnn/nnKT или nnKT LOSS nnNM (или nnKM) FNA RWYnn или nnKT GAIN nnNM (или nnKM) FNA RWYnn
	ИЛИ		

8	Поништавање упозорења на смицање ветра	Поништавање упозорења на смицање ветра уз упућивање на његову ознаку	CNL WS WRNG [n]n nnnnnn/nnnnnn

Додатак 5

Образац за *SIGMET* и *AIRMET*

Легенда:

М = обавезно укључивање;

С = условно укључивање, када је примењиво.

Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у *SIGMET* и *AIRMET* приказани су у Додатку 8.

Напомена 2: Јако или умерено залеђивање (*SEV ICE, MOD ICE*) и јака или умерена турбуленција (*SEV TURB, MOD TURB*) повезани са грмљавинским непогодама, кумулонимбусним облацима или тропским циклонима се не укључују.

Напомена 3: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део *SIGMET* и *AIRMET*.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац за SIGMET	Образац за AIRMET
1	Ознака локације FIR/CTA (M)	ICAO локацијски индикатор ATS јединице која пружа услуге у FIR или CTA на који се SIGMET/ AIRMET односи	nnnn	
2	Идентификација (M)	Ознака и редни број за SIGMET или AIRMET	SIGMET nnn	AIRMET [n][n]n
3	Период важења (M)	Групе за датум и време које означавају период важења у UTC	VALID nnnnnn/nnnnnn	
4	Ознака локације MWO (M)	Локацијски индикатор MWO који издаје SIGMET или AIRMET, са цртицом за раздвајање	nnnn-	
5	Нови ред			
6	Име FIR/CTA (M)	Локацијски индикатор и име FIR/CTA за који се издаје SIGMET/ AIRMET	nnnn nnnnnnnnnn FIR или UIR или FIR/UIR или nnnn nnnnnnnnnn CTA	nnnn nnnnnnnnnn FIR [/n]
7	АКО СЕ SIGMET ИЛИ AIRMET ПОНИШТАВА, ВИДЕТИ ДЕТАЉЕ НА КРАЈУ ОВОГ ОБРАСЦА.			
8	Статусни индикатор (C) ([1])	Индикатор за тест или вежбу	TEST или EXER	TEST или EXER
9	Нови ред			
10	Појава (M)	Опис појаве која је узрок издавања SIGMET/AIRMET	OBSC TS[GR] EMBD TS[GR] FRQ TS[GR] SQL TS[GR]	SFC WIND nnn/nn[n]KT SFC VIS [n][n]nnM (nn)

			TC nnnnnnnnnn PSN Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] CB или TC NN ([2]) PSN Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] CB SEV TURB SEV ICE SEV ICE (FZRA) SEV MTW HVY DS HVY SS [VA ERUPTION] [MT nnnnnnnnnn] [PSN Nnn[nn] или Snn[nn] Ennn[nn] или Wnnn[nn]] VA CLD RDOACT CLD	ISOL TS[GR] OCNL TS[GR] MT OBSC BKN CLD BKN CLD [n]nnn/[ABV][n] nnnnFT или BKN CLD SFC/[ABV][n] nnnnFT или OVC CLD [n]nnn/[ABV][n] nnnnFT или OVC CLD SFC/[ABV][n] nnnnFT ISOL CB OCNL CB FRQ CB ISOL TCU OCNL TCU FRQ TCU MOD TURB MOD ICE MOD MTW
11	Осмотрена или прогнозирана појава (M) ([3]), ([4])	Индикација да ли је појава осмотрена и да ли се очекује да се настави, или је прогнозирана	OBS [AT nnnnZ] или FCST [AT nnnnZ]	
12	Локација (C) ([3]), ([4]), ([5])	Локација (односи се на географску ширину и дужину (у степенима и минутима))	Nnn[nn] Wnnn[nn] или Nnn[nn] Ennn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Snn [nn] Ennn[nn] или N OF Nnn[nn] или S OF Nnn[nn] или N OF Snn[nn] или S OF Snn[nn] или [AND] W OF Wnnn[nn] или E OF Wnnn[nn] или W OF Ennn[nn] или E OF Ennn[nn] или N OF Nnn[nn] или N OF Snn[nn] AND S OF Nnn[nn] или S OF Snn[nn] или	

			W OF Wnnn[nn] или W OF Ennn[nn] AND E OF Wnnn[nn] или E OF Ennn[nn] или N OF LINE или NE OF LINE или E OF LINE или SE OF LINE или S OF LINE или SW OF LINE или W OF LINE или NW OF LINE Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] [– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] [– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn]] [AND N OF LINE или NE OF LINE или E OF LINE или SE OF LINE или S OF LINE или SW OF LINE или W OF LINE или NW OF LINE Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] [– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] [– Nnn [nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]]] или WI Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – [Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] ([6]) или ENTIRE UIR или ENTIRE FIR или ENTIRE FIR/UIR или ENTIRE CTA или WI nnnKM (или nnnNM) OF TC CENTRE ([7]) или WI nnKM (или nnNM) OF Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] ([8])
13	Ниво лета (C)	Ново лета или апсолутна висина	[SFC/]FLnnn или [SFC/][n]nnnnFT (или [SFC/]nnnnM) FLnnn/nnn или TOP FLnnn или [TOP] ABV FLnnn или (или [TOP] ABV [n]nnnnFT) [[n]nnnn/][n]nnnnFT) или [n]nnnnFT/]FLnnn или TOP [ABV или BLW] FLnnn ([7])
14	Кретање или очекивано кретање (C) ([3]), ([9]), ([10])	Кретање или очекивано кретање (смер и брзина) који упућује на једну од 16 тачака компаса, или стационарно	MOV N [nnKMH] или MOV NNE [nnKMH] или MOV NE [nnKMH] или MOV ENE [nnKMH] или MOV E [nnKMH] или MOV ESE [nnKMH] или MOV SE [nnKMH] или MOV SSE [nnKMH] или MOV S [nnKMH] или MOV SSW [nnKMH] или MOV SW [nnKMH] или MOV WSW [nnKMH] или MOV W [nnKMH] или MOV WNW [nnKMH] или MOV NW [nnKMH] или MOV NNW

			[nnKMH] (или MOV N [nnKT] или MOV NNE [nnKT] или MOV NE [nnKT] или MOV ENE [nnKT] или MOV E [nnKT] или MOV ESE [nnKT] или MOV SE [nnKT] или MOV SSE [nnKT] или MOV S [nnKT] или MOV SSW [nnKT] или MOV SW [nnKT] или MOV WSW [nnKT] или MOV W [nnKT] или MOV WNW [nnKT] или MOV NW [nnKT] или MOV NNW [nnKT]) или STNR	
15	Промене интензитета (C) ([3])	Очекиване промене интензитета	INTSF или WKN или NC	
16	Прогнозирано време (C) ([3]), ([4]), ([9])	Ознака прогнозираног времена појаве	FCST AT nnnnZ	—
17	Прогнозирана локација TC (C) ([7])	Прогнозирана локација центра TC	TC CENTRE PSN Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] или TC CENTRE PSN Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] CB ([11])	—
18	Прогнозирана локација (C) ([3]), ([4]), ([5]), ([9])	Прогнозирана локација појаве на крају периода важења SIGMET ([12])	Nnn[nn] Wnnn[nn] или Nnn[nn] Ennn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Snn [nn] Ennn[nn] или N OF Nnn[nn] или S OF Nnn[nn] или N OF Snn[nn] или S OF Snn[nn] [AND] W OF Wnnn[nn] или E OF Wnnn[nn] или W OF Ennn[nn] или E OF Ennn[nn] или N OF Nnn[nn] или N OF Snn[nn] AND S OF Nnn[nn] или S OF Snn[nn] или	—

			W OF Wnnn[nn] или W OF Ennn[nn] AND E OF Wnnn[nn] или E OF Ennn[nn] или N OF LINE или NE OF LINE или E OF LINE или SE OF LINE или S OF LINE или SW OF LINE или W OF LINE или NW OF LINE Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn][– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] [AND N OF LINE или NE OF LINE или E OF LINE или SE OF LINE или S OF LINE или SW OF LINE или W OF LINE или NW OF LINE Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] [– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]]] или WI Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] ([6]) или ENTIRE FIR или ENTIRE UIR	

			или ENTIRE FIR/UIR или ENTIRE CTA или NO VA EXP ([13]) или WI nnKM (или nnNM) OF Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] ([8]) или WI nnnKM (nnnNM) OF TC CENTRE ([7])	
19	Понављање елемената (C) ([14])	Понављање елемената укључених у SIGMET за облак вулканског пепела или тропски циклон	[AND] ([14])	—
20	Нови ред у случају понављања елемената			
	ИЛИ			
21	Поништавање SIGMET/AIRMET (C)	Поништавање SIGMET/AIRMET упућивањем на његову ознаку	CNL SIGMET nnn nnnnnn/nnnnnn или CNL SIGMET nnn nnnnnn/nnnnnn [VA MOV TO nnnn FIR] ([13])	CNL AIRMET [n][n]n nnnnnn/nnnnnn

([1]) Користи се само када је SIGMET/AIRMET издат да покаже да се одвија тест или вежба. Када су реч „TEST“ или скраћеница „EXER“ укључени, порука може да садржи информације које не треба користити у оперативне сврхе или се завршава одмах након речи „TEST“.
([2]) Користи се за тропске циклоне без имена.
([3]) У случају да облак вулканског пепела покрива више од једне области унутар FIR, ови елементи могу да се понављају, по потреби. Свакој локацији или прогнозираној локацији претходи осмотрено или прогнозирано време.
([4]) У случају кумулонимбусних облака повезаних са тропским циклоном који покривају више од једне области унутар FIR, ови елементи могу да се понављају, по потреби. Свакој локацији или прогнозираној локацији претходи осмотрено или прогнозирано време.
([5]) За SIGMET за облак радиоактивних честица, само се ознака „WI“ (унутар) користи за елементе „локација“ и „прогнозирана локација“.
([6]) Број координата треба да буде минималан и у нормалним околностима не би требало да буде већи од седам.
([7]) Само за SIGMET за тропске циклоне.
([8]) Само за SIGMET за облак радиоактивних честица. Примењује се пречник од највише 30 километара (или 16 наутичких миља) од извора и вертикална распрострањеност од површине (SFC) до горње границе FIR/UIR или CTA.
([9]) Елементи „прогнозирано време” и „прогнозирана локација” не смеју се употребљавати заједно са елементом „кретање или очекивано кретање”.
(10) За SIGMET за облак радиоактивних честица, само се ознака „STNR“ (стационаран) користи за елемент „кретање или очекивано кретање”.
(11) Ознака „CB“ користи се када је прогнозирана локација за кумулонимбусни облак укључена.

(12) Прогнозирана локација за кумулонимбусни облак (CB) повезан са тропским циклонима односи се на прогнозирано време локације центра тропског циклона, а не за крај периода важења SIGMET.
(13) Само за SIGMET за вулкански пепео.
(14) Употребљава се за више од једног облака вулканског пепела или кумулонимбусног облака повезаног са тропским циклонима који истовремено утичу на предметни FIR.

Додатак 6

Образац за саветодавне информације о вулканском пепелу
Легенда:
М = обавезно укључивање;
О = опционо укључивање;
С = условно укључивање, када је примењиво.
Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у саветодавне информације о вулканском пепелу приказани су у Додатку 8.
Напомена 2: Објашњења за скраћенице могу се пронаћи у *ICAO* документу 8400 „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби – *ICAO* скраћенице и кодови (*PANS-ABC*)“ (*Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).
Напомена 3: Уметање две тачке („:“) након сваког наслова елемента је обавезно.
Напомена 4: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део саветодавних информација о вулканском пепелу.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац/обрасци	
1	Ознака врсте поруке (М)	Врста поруке	VA ADVISORY	
2	Нови ред			
3	Статусни индикатор (С) ([1])	Индикатор за тест или вежбу	STATUS:	TEST или EXER
4	Нови ред			
5	Време издавања (М)	Година, месец, дан, време у UTC	DTG:	nnnnnnnn/nnnnZ
6	Нови ред			
7	Име VAAC (М)	Име VAAC	VAAC:	nnnnnnnnnnnn
8	Нови ред			
9	Име вулкана (М)	Име и број вулкана Међународног удружења за вулканологију и хемију унутрашњости Земље (*International Association of Volcanology and Chemistry of the Earth's Interior*)	VOLCANO:	nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn [nnnnnn] или UNKNOWN или UNNAMED
10	Нови ред			
11	Локација вулкана (М)	Локација вулкана у степенима и минутима	PSN:	Nnnnn или Snnnn Wnnnnn или Ennnnn или UNKNOWN
12	Нови ред			
13	Држава или регион (М)	Држава или регион ако пепео није пријављен изнад државе	AREA:	nnnnnnnnnnnnnnnn или UNKNOWN
14	Нови ред			
15	Надморска висина врха (М)	Надморска висина врха у m (или ft)	SUMMIT ELEV:	nnnnM (или nnnnnFT) или SFC или UNKNOWN

16	Нови ред			
17	Број саветодавне информације (M)	Број саветодавне информације: година са исписаним свим цифрама и број поруке (посебан низ за сваки вулкан)	ADVISORY NR:	nnnn/nnnn
18	Нови ред			
19	Извор информација (M)	Извор информација коришћењем слободног текста	INFO SOURCE:	Слободни текст до 32 знака
20	Нови ред			
21	Кодна боја (O)	Ваздухопловна кодна боја	AVIATION COLOUR CODE:	RED или ORANGE или YELLOW или GREEN или UNKNOWN или NOT GIVEN или NIL
22	Нови ред			
23	Детаљи о ерупцији (M) ([2])	Детаљи о ерупцији (укључујући датум/ време ерупције (ерупција))	ERUPTION DETAILS:	Слободни текст до 64 знака или UNKNOWN
24	Нови ред			
25	Време осматрања (или процене) облака вулканског пепела (M)	Дан и време (у UTC) осматрања (или процене) облака вулканског пепела	OBS (или EST) VA DTG:	nn/nnnnZ
26	Нови ред			
27	Осмотрени или процењени облаци вулканског пепела (M)	Хоризонтална (у степенима и минутима) и вертикална распрострањеност у време осматрања осмотрених или процењених облака вулканског пепела или, ако је база непозната, врх осмотрених или процењених облака вулканског пепела; Кретање осмотрених или процењених облака вулканског пепела	OBS VA CLD или EST VA CLD:	TOP FLnnn или SFC/FLnnn или FLnnn/nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn][– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn [nn] или Ennn[nn]] MOV N nnKMH (или KT) или MOV NE nnKMH (или KT) или MOV E nnKMH (или KT) или MOV SE nnKMH (или KT) или

				MOV S nnKMH (или KT) или MOV SW nnKMH (или KT) или MOV W nnKMH (или KT) или MOV NW nnKMH (или KT) или VA NOT IDENTIFIABLE FM SATELLITE DATA WIND FLnnn/nnn nnn/nn[n]KT ([3]) или WIND FLnnn/nnn VRBnnKT или WIND SFC/FLnnn nnn/nn[n]KT или WIND SFC/FLnnn VRBnnKT
28	Нови ред			
29	Прогнозирана висина и положај облака вулканског пепела (+ 6 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (6 сати од времена осматрања (или процене) облака вулканског пепела из ставке 12); Прогнозирана висина и положај (у степенима и минутима) за сваку масу облака вулканског пепела за утврђено време важења	FCST VA CLD +6 HR:	nn/nnnnZ SFC или FLnnn/[FL]nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn][– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] ([4]), ([5]) или NO VA EXP или NOT AVBL или NOT PROVIDED
30	Нови ред			
31	Прогнозирана висина и положај облака вулканског пепела (+ 12 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (12 сати од времена осматрања (или процене) облака вулканског пепела из ставке 12); Прогнозирана висина и положај (у степенима и минутима) за сваку масу облака вулканског пепела за утврђено време важења	FCST VA CLD +12 HR:	nn/nnnnZ SFC или FLnnn/[FL]nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn][– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn]

				Wnnn[nn] или Ennn[nn]] ([4]), ([5]) или NO VA EXP или NOT AVBL или NOT PROVIDED
32	Нови ред			
33	Прогнозирана висина и положај облака вулканског пепела (+ 18 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (18 сати од времена осматрања (или процене) облака вулканског пепела из ставке 12); Прогнозирана висина и положај (у степенима и минутима) за сваку масу облака вулканског пепела за утврђено време важења	FCST VA CLD +18 HR:	nn/nnnnZ SFC или FLnnn/[FL]nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn][– Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] ([4]), ([5]) или NO VA EXP или NOT AVBL или NOT PROVIDED
34	Нови ред			
35	Напомене (M) ([2])	Напомене, према потреби	RMK:	Слободни текст до 256 знакова или NIL
36	Нови ред			
37	Следећа саветодавна информација (M)	Година, месец, дан и време у UTC	NXT ADVISORY:	nnnnnnnn/nnnnZ или NO LATER THAN nnnnnnnn/nnnnZ или NO FURTHER ADVISORIES или WILL BE ISSUED BY nnnnnnnn/nnnnZ

([1]) Користи се само када је порука издата да покаже да се одвија тест или вежба. Када су реч „TEST“ или скраћеница „EXER“ укључени, порука може да садржи информације које не треба користити у оперативне сврхе или се завршава одмах након речи „TEST“.
([2]) Ознака „RESUSPENDED“ користи се за наслаге вулканског пепела подигнуте ветром.
([3]) Ако је облак вулканског пепела пријављен (нпр. AIREP), али се не може идентификовати на сателитским снимцима.
([4]) Права линија између две тачке нацртане на мапи у Меркаторовој пројекцији или права линија између две тачке која сече меридијане под константним углом.
([5]) До четри одабрана слоја.

Додатак 7

Образац за саветодавне информације о тропским циклонима

Легенда:

М = обавезно укључивање;

С = условно укључивање, када је примењиво;

О = опционо укључивање.

= = двострука црта указује да текст који следи треба да буде смештен у следећи ред.

Напомена 1: Опсези и резолуције нумеричких елемената укључених у саветодавне информације о тропским циклонима приказани су у Додатку 8.

Напомена 2: Објашњења за скраћенице могу се пронаћи у *ICAO* документу 8400 „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби – *ICAO* скраћенице и кодови (*PANS-ABC*)“ (*Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).

Напомена 3: Уметање две тачке („:“) након сваког наслова елемента је обавезно.

Напомена 4: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део саветодавних информација о тропским циклонима.

Реф.	Елемент	Детаљни садржај	Образац/обрасци
1	Ознака врсте поруке (М)	Врста поруке	TC ADVISORY
2	Нови ред		
3	Статусни индикатор (С) ([1])	Индикатор за тест или вежбу	STATUS: TEST или EXER
4	Нови ред		
5	Време издавања (М)	Година, месец, дан и време издавања у UTC	DTG: nnnnnnnn/nnnnZ
6	Нови ред		
7	Име TCAC (М)	Име TCAC (ознака локације или пуно име)	TCAC: nnnn или nnnnnnnnnn
8	Нови ред		
9	Име тропског циклона (М)	Име тропског циклона или „NN” за тропски циклон без имена	TC: nnnnnnnnnnnn или NN
10	Нови ред		
11	Број саветодавне информације (М)	Саветодавна информација: година са исписаним свим цифрама и број поруке (посебан низ за сваки тропски циклон)	ADVISORY NR: nnnn/[n][n][n]n
12	Нови ред		
13	Осмотрени положај центра (М)	Дан и време (у UTC) и положај центра тропског циклона (у степенима и минутима)	OBS PSN: nn/nnnnZ Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]
14	Нови ред		
15	Осмотрени CB облак (О) ([2])	Локација CB облака (позивајући се на	CB: WI nnnKM (или nnnNM) OF TC CENTRE

		географску ширину и дужину (у степенима и минутима)) и вертикална распрострањеност (ниво лета)		или WI ([3]) Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – [Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn] – Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]] TOP [ABV или BLW] FLnnn NIL
16	Нови ред			
17	Смер и брзина кретања (M)	Смер и брзина кретања дати у 16 смерова компаса и km/h (или kt) или стационаран (< 2 km/h (1 kt))	MOV:	N nnKMH (или KT) или NNE nnKMH (или KT) или NE nnKMH (или KT) или ENE nnKMH (или KT) или E nnKMH (или KT) или ESE nnKMH (или KT) или SE nnKMH (или KT) или SSE nnKMH (или KT) или S nnKMH (или KT) или SSW nnKMH (или KT) или SW nnKMH (или KT) или WSW nnKMH (или KT) или W nnKMH (или KT) или WNW nnKMH (или KT) или NW nnKMH (или KT) или NNW nnKMH (или KT) или STNR
18	Нови ред			
19	Промене интензитета (M)	Промене максималне брзине површинског ветра у време осматрања	INTST CHANGE:	INTSF или WKN или NC
20	Нови ред			
21	Притисак у центру (M)	Притисак у центру (у hPa)	C:	nnnHPA
22	Нови ред			
23	Максимум приземног ветра (M)	Максимум приземног ветра у близини центра (средња вредност у периоду од 10 минута, у kt)	MAX WIND:	nn[n]KT
24	Нови ред			

25	Прогноза положаја центра (+ 6 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (6 сати од DTG из ставке 5); Прогноза положаја (у степенима и минутима) центра тропског циклона	FCST PSN +6 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]
26	Нови ред		
27	Прогноза максимума приземног ветра (+ 6 HR) (M)	Прогноза максимума приземног ветра (6 сати након DTG из ставке 5)	FCST MAX WIND +6 HR: nn[n]KT
28	Нови ред		
29	Прогноза положаја центра (+ 12 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (12 сати од DTG из ставке 5); Прогноза положаја (у степенима и минутима) центра тропског циклона	FCST PSN +12 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]
30	Нови ред		
31	Прогноза максимума приземног ветра (+ 12 HR) (M)	Прогноза максимума приземног ветра (12 сати након DTG из ставке 5)	FCST MAX WIND +12 HR: nn[n]KT
32	Нови ред		
33	Прогноза положаја центра (+ 18 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (18 сати од DTG из ставке 5); Прогноза положаја (у степенима и минутима) центра тропског циклона	FCST PSN +18 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]
34	Нови ред		
35	Прогноза максимума приземног ветра (+ 18 HR) (M)	Прогноза максимума приземног ветра (18 сати након DTG из ставке 5)	FCST MAX WIND +18 HR: nn[n]KT
36	Нови ред		
37	Прогноза положаја центра (+ 24 HR) (M)	Дан и време (у UTC) (24 сата од DTG из ставке 5); Прогноза положаја (у степенима и минутима) центра тропског циклона	FCST PSN +24 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] или Snn[nn] Wnnn[nn] или Ennn[nn]
38	Нови ред		
39	Прогноза максимума приземног ветра	Прогноза максимума приземног ветра (24	FCST MAX WIND +24 HR: nn[n]KT

	(+ 24 HR) (M)	сата након DTG из ставке 5)		
40	Нови ред			
41	Напомене (M)	Напомене, према потреби	RMK:	Слободни унос текста до 256 знакова или NIL
42	Нови ред			
43	Очекивано време издавања следеће саветодавне информације (M)	Очекивана година, месец, дан и време (у UTC) издавања следеће саветодавне информације	NXT MSG:	[BFR] nnnnnnnn/nnnnZ или NO MSG EXP

([1]) Користи се само када је порука издата да покаже да се одвија тест или вежба. Када су реч „TEST“ или скраћеница „EXER“ укључени, порука може да садржи информације које не треба користити у оперативне сврхе или се завршава одмах након речи „TEST“.
([2]) У случају CB облака повезаних са тропским циклоном који покривају више од једне области у оквиру области одговорности, овај елемент може да се понавља, по потреби.
([3]) Број координата треба да буде минималан и у нормалним околностима не би требало да буде већи од седам.

Додатак 8

Опсези и резолуције нумеричких елемената у саветодавним информацијама о вулканском пепелу, саветодавним информацијама о тропским циклонима, SIGMET, AIRMET, аеродромском упозорењу и упозорењу на смицање ветра

Напомена: Бројеви редова у колони „реф.“ додати су само ради јасноће и лакшег сналажења и нису део обрасца.

Реф.	Елементи		Опсег	Резолуција
1	Висина врха:	FT M	000-27000 000-8100	1 1
2	Број саветодавне информације:	за VA (index) (1) за TC (index) (1)	000-2000 00-99	1 1
3	Максимални приземни ветар:	KT	00-99	1
4	Притисак у центру:	hPa	850-1050	1
5	Брзина приземног ветра:	KT	30-99	1
6	Приземна видљивост:	M M	0000-0750 0800-5000	50 100
7	Облак: висина базе:	FT	000-1000	100
8	Облак: висина врха:	FT FT	000-9900 10000-60000	100 1000
9	Географска ширина:	˚(степени) (минути)	00-90 00-60	1 1
10	Географска дужина:	˚(степени) (минути)	000-180 00-60	1 1
11	Нивои лета:		000-650	10
12	Брзина кретања:	KMH KT	0-300 0-150	10 5

(1) Бездимензионо.

АНЕКС VI

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА
(Део-AIS)

ГЛАВА А - ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА (AIS.OR)

ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ

AIS.OR.100 Управљање ваздухопловним информацијама

Пружалац услуга ваздухопловног информисања (*AIS*) успоставља ресурсе и процесе за управљање информацијама који омогућавају благовремено прикупљање, обраду, складиштење, интеграцију, размену и достављање ваздухопловних података и ваздухопловних информација гарантованог квалитета у оквиру система управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*).

AIS.OR.105 Одговорности пружалаца услуга ваздухопловног информисања (*AIS*)

Пружалац *AIS* обезбеђује пружање ваздухопловних података и ваздухопловних информација неопходних за безбедност, редовност и ефикасност ваздушне пловидбе.

Пружалац *AIS* добија, прикупља или обједињује, уређује, форматира, објављује, архивира и дистрибуира ваздухопловне податке и ваздухопловне информације који се односе на целу територију државе чланице, као и области на отвореном мору у којима је та држава чланица одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

Пружалац *AIS* мора да обезбеди да ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације буду доступни:

1) особљу задуженом за обављање лета, укључујући летачке посаде, планирање лета и уређаје за симулирање летења;

2) пружаоцима *ATS* који су одговорни за услугу информисања ваздухоплова у лету; и

3) службама одговорним за претполетно информисање.

Пружалац *AIS* пружа 24-сатну услугу израде и објављивања *NOTAM* у својој области надлежности, као и за претполетно информисање потребно у вези са фазама руте које почињу на аеродрому/хелидрому у његовој области надлежности.

Пружалац *AIS* другим пружаоцима *AIS* ставља на располагање ваздухопловне податке и ваздухопловне информације које они захтевају.

Пружалац *AIS* успоставља процедуре за процену и умањење ризика по ваздухопловство који произилази из грешака у подацима и информацијама.

Пружалац *AIS* мора јасно да наведе да се ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације који се пружају за државу чланицу и у име државе чланице пружају под надлежношћу те државе чланице, без обзира на формат у којем су пружени.

ОДЕЉАК 2 - УПРАВЉАЊЕ КВАЛИТЕТОМ ПОДАТАКА

AIS.OR.200 Опште

Пружалац *AIS* обезбеђује:

а) пружање ваздухопловних података и ваздухопловних информација у складу са спецификацијама из каталога ваздухопловних података, утврђеног у Додатку 1 Анекса III (Део-ATM/ANS.OR);

б) одржавање квалитета података; и

ц) примену аутоматизације како би се омогућила обрада и размена дигиталних ваздухопловних података.

AIS.OR.205 Формални споразуми

Пружалац *AIS* обезбеђује успостављање формалних споразума са:

а) свим странама које му преносе податке; и

б) другим пружаоцима *AIS*, када са њима размењује ваздухопловне податке и ваздухопловне информације.

AIS.OR.210 Размена ваздухопловних података и ваздухопловних информација

Пружалац *AIS* обезбеђује:

а) да је формат ваздухопловних података заснован на моделу за размену ваздухопловних података који је израђен тако да буде глобално интероперабилан; и

б) електронску размену ваздухопловних података.

AIS.OR.215 Алати и софтвер

Пружалац *AIS* обезбеђује да алати и софтвер за подршку или аутоматизацију процеса у вези са ваздухопловним подацима и ваздухопловним информацијама обављају своје функције без негативног утицаја на квалитет ваздухопловних података и ваздухопловних информација.

AIS.OR.220 Валидација и верификација

Пружалац *AIS* обезбеђује примену техника верификације и валидације како би ваздухопловни подаци били у складу са одговарајућим захтевима у погледу квалитета података (*DQRs*) из AIS.TR.200.

AIS.OR.225 Мета-подаци

Пружалац *AIS* прикупља и чува мета-податке.

AIS.OR.230 Откривање грешке у подацима и потврда аутентичности

Пружалац *AIS* обезбеђује:

а) примену технике за откривање грешака у дигиталним подацима током преноса и/или чувања ваздухопловних података како би се одржавали одговарајући нивои интегритета података из AIS.TR.200 став ц); и

б) пренос ваздухопловних података који подлеже одговарајућем поступку потврде аутентичности, тако да корисници могу да потврде да подаци или информације долазе из овлашћеног извора.

AIS.OR.235 Пријављивање и мерење грешака и корективне мере

Пружалац *AIS* обезбеђује успостављање и одржавање механизма за пријављивање и мерење грешака и механизма за корективне мере.

AIS.OR.240 Ограничења података

Пружалац *AIS* у производима ваздухопловних информација, осим у *NOTAM*, мора да наведе који ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације не испуњавају захтеве у погледу квалитета података.

AIS.OR.250 Захтев доследности

Ако су ваздухопловни подаци или ваздухопловне информације више пута наведени у *AIP* више држава чланица, пружаоци *AIS* одговорни за те *AIP* морају да успоставе механизме како би се обезбедила доследност тих вишеструко наведених информација.

ОДЕЉАК 3 - ВАЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАТИВНИ ПРОИЗВОДИ

AIS.OR.300 Опште - ваздухопловни информативни производи

Ако пружа ваздухопловне податке и ваздухопловне информације у више формата, пружалац *AIS* мора да обезбеди успостављање поступака којима се обезбеђује доследност података и информација између тих формата.

Поглавље 1 - Ваздухопловне информације у стандардизованом формату

AIS.OR.305 Зборник ваздухопловних информација (*AIP*)

Пружалац *AIS* објављује *AIP*.

AIS.OR.310 Амандмани на *AIP*

Пружалац *AIS* мора:

а) да објављује трајне измене у *AIP* као амандмане на *AIP*; и

б) да обезбеди да се *AIP* мења или поновно објављује у редовним интервалима довољним да се обезбеди потпуност и ажурност информација.

AIS.OR.315 Додаци на *AIP*

Пружалац *AIS*:

а) објављује, као додатке на *AIP*, привремене дугорочне измене (три месеца или дуже) и краткорочне информације које садрже обиман текст и/или графичке приказе;

б) редовно пружа контролну листу важећих додатака на *AIP*; и

ц) објављује нов додатак на *AIP* као замену ако се у додатку на *AIP* појави грешка или ако се промени период његовог важења.

AIS.OR.320 Ваздухопловни информативни циркулар (*AIC*)

Пружалац *AIS* као *AIC* објављује једно од следећег:

а) дугорочну најаву великих измена прописа, поступака или средстава;

б) информације саветодавне природе или објашњења који утичу на безбедност летења;

ц) информације саветодавне природе или објашњења која се тичу техничких, законодавних или административна питања.

Пружалац *AIS* најмање једном годишње врши проверу важења *AIC* који су на снази.

AIS.OR.325 Ваздухопловне карте

Пружалац *AIS* обезбеђује да су следеће ваздухопловне карте, ако постоје:

а) саставни део *AIP* или се посебно достављају примаоцима *AIP*:

1) карта препрека аеродрома - тип А;

2) аеродромска/хелидромска карта;

3) карта таксирања ваздухоплова;

4) карта паркирања/пристајања ваздухоплова;

5) карта терена за прецизно прилажење;

6) карта минималних радарских апсолутних висина;

7) карта области;

8) карта стандардних инструменталних долазака - (*STAR*);

9) карта стандардних инструменталних одлазака - (*SID*);

10) карта за инструментално прилажење;

11) карта за визуелно прилажење;

12) карта ваздушних путева;

б) саставни део ваздухопловних информативних производа:

1) карта препрека аеродрома - тип Б;

2) светска ваздухопловна карта 1:1 000 000;

3) ваздухопловна карта 1:500 000;

4) ваздухопловна навигациона карта ситне размере;

5) шематска карта.

AIS.OR.330 *NOTAM*

Пружалац *AIS* мора:

а) да, без одлагања, објави *NOTAM* ако су информације које се дистрибуирају привремене природе и кратког трајања или ако се оперативно значајне сталне измене или привремене измене дугог трајања изврше са кратким периодом најаве, осим ако захтевају обиман текст и/или графички приказ; и

б) да објави у облику *NOTAM*, информације у вези са успостављањем, стањем или изменом било ког ваздухопловног уређаја, службе, поступка или опасности, чије је благовремено познавање значајно за особље које учествује у припреми и извршењу лета.

Усаглашеност са захтевима из AIS.OR.200 не сме утицати на хитну дистрибуцију ваздухопловних информација неопходних за безбедност лета.

Поглавље 2 - Дигитални скупови података

AIS.OR.335 Опште - Дигитални скупови података

Ако су дигитални подаци доступни, пружалац *AIS* мора да обезбеди да буду у облику следећих скупова података:

1) скуп података *AIP*;
2) скуп података о терену;
3) скупови података о препрекама;
4) скупови картографских података о аеродрому; и
5) скупови података о процедурама инструменталног летења.

Када се стављају на располагање, подаци о терену се представљају у облику скупова података о терену.

Контролна листа важећих скупова података мора се редовно пружати.

AIS.OR.340 Захтеви у погледу мета-података

Сваки скуп података укључује минимални скуп мета-података који се пружа следећем кориснику.

AIS.OR.345 *AIP* скуп података

Пружалац *AIS* обезбеђује да *AIP* скуп података, ако је доступан, садржи дигиталне приказе ваздухопловних информација трајног карактера, укључујући трајне информације и привремене измене дугог трајања.

AIS.OR.350 Подаци о терену и препрекама - општи захтеви

Пружалац *AIS* обезбеђује да се подаци о терену и препрекама, ако су доступни, пружају у складу са AIS.TR.350.

AIS.OR .355 Скупови података о терену

Пружалац *AIS* обезбеђује да се подаци о терену, ако су на располагању, пружају:

а) за Област 1, како је утврђено у AIS.TR.350; и

б) за аеродроме, тако да обухватају:

1) Област 2а или њене делове, како је утврђено у AIS.TR.350 тачка б) подтачка 1);

2) Област 2б, 2ц и 2д или њихове делове, како је утврђено у AIS.TR.350 тачка б) подтач. 2), 3) и 4), за терен:

(i) унутар 10 *km* од референтне тачке аеродрома (*ARP*); и

(ii) на удаљености већој од 10 *km* од *ARP* ако терен продире хоризонталну раван која се налази 120 *m* изнад најниже надморске висине полетно-слетне стазе;

3) раван путање полетања или њене делове;

4) област, или делове области, која је ограничена латералном (бочном) границом аеродромских површи за ограничавање препрека;

5) Област 3 или њене делове, како је утврђено у AIS.TR.350 тачка ц), за терен који се простире 0,5 *m* изнад хоризонталне равни која пролази кроз најближу тачку аеродромске површине за кретање ваздухоплова; и

6) Област 4 или њене делове, како је утврђено у AIS.TR.350 тачка д), за све полетно-слетне стазе на којима се врше операције прецизног прилажења категорије II или III и за које су оператерима потребне детаљне информације о терену како би могли да процене утицај терена на одређивање висине одлуке употребом радио-висиномера.

AIS.OR.360 Скупови података о препрекама

Пружалац *AIS* обезбеђује да се подаци о препрекама, ако су доступни, пружају:

а) за препреке у Области 1 чија је висина најмање 100 *m* изнад тла;

б) за аеродроме, за све препреке унутар Области 2 које су процењене као опасност за ваздушну пловидбу; и

ц) за аеродроме, тако да обухватају:

1) Област 2а или њене делове, за оне препреке које продиру одговарајућу површ за прикупљање података о препрекама;

2) објекте у равни путање полетања или њеним деловима који се пружају изнад равне површи са нагибом од 1,2 % која има заједничку основу са равни путање полетања;

3) продирање аеродромских површи за ограничавање препрека или њихових делова;

4) Области 2б, 2ц и 2д, за препреке које продиру одговарајуће површи за прикупљање података о препрекама;

5) Област 3 или њене делове, за препреке које продиру одговарајућу површ за прикупљање података о препрекама; и

6) Област 4 или њене делове, за све полетно-слетне стазе на којима се врше операције прецизног прилажења категорије II или III.

AIS.OR.365 Скупови картографских података о аеродрому

Пружалац *AIS* мора да обезбеди да се картографски подаци о аеродрому, ако су доступни, пружају у складу са AIS.TR.365.

AIS.OR.370 Скупови података о процедурама инструменталног летења

Пружалац *AIS* обезбеђује да се скупови података о процедурама инструменталног летења, ако су на располагању, пружају у складу са AIS.TR.370.

ОДЕЉАК 4 - УСЛУГЕ ДИСТРИБУЦИЈЕ И ПРЕТПОЛЕТНОГ ИНФОРМИСАЊА

AIS.OR.400 Услуге дистрибуције

Пружалац *AIS* мора да:

а) дистрибуира доступне ваздухопловне информативне производе корисницима који их затраже;

б) стави на располагање *AIP*, амандмане на *AIP*, додатке на *AIP*, *NOTAM* и *AIC* на најбржи могући начин;

ц) обезбеди да се *NOTAM* дистрибуира путем ваздухопловне услуге фиксне комуникације (*AFS*), када год је то изводљиво;

д) обезбеди да се међународна размена *NOTAM* одвија само према договору међународних *NOTAM* бироа и вишенационалних јединица за обраду *NOTAM*; и

е) организује, према потреби, објављивање и пријем *NOTAM* који се дистрибуирају путем телекомуникација, како би се испунили оперативни захтеви.

AIS.OR.405 Услуге претполетног информисања

Пружалац *AIS* обезбеђује:

а) да на сваком аеродрому/хелидрому који се користи за међународни ваздушни саобраћај ваздухопловне информације које се односе на делове рута које полазе са тог аеродрома/хелидрома буду доступне особљу које учествује у операцијама летења, укључујући летачко особље и особље одговорно за претполетно информисање; и

б) да ваздухопловне информације које се достављају у сврху претполетног планирања укључују информације од оперативног значаја из елемената ваздухопловних информативних производа.

ОДЕЉАК 5 - АЖУРИРАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВНИХ ИНФОРМАТИВНИХ ПРОИЗВОДА

AIS.OR.500 Опште - ажурирања ваздухопловних информативних производа

Пружалац *AIS* обезбеђује да се ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације мењају или поновно објављују како би били ажурни.

AIS.OR.505 Регулисање и контрола ваздухопловних информација (*AIRAC*)

Пружалац *AIS* обезбеђује да се информације о околностима наведеним у AIS.TR.505 став а) дистрибуирају у оквиру система *AIRAC*.

Пружалац *AIS* обезбеђује:

1) да се информације саопштене у оквиру система *AIRAC* не мењају намање 28 дана након *AIRAC* датума ступања на снагу, осим ако је саопштена околност привременог карактера и не траје током читавог периода;

2) да се информације пружене у оквиру система *AIRAC* дистрибуирају/стављају на располагање како би дошле до корисника најмање 28 дана пре *AIRAC* датума ступања на снагу; и

3) да се датуми ступања на снагу који се не поклапају са *AIRAC* датумима ступања на снагу не користе за унапред планиране оперативно значајне измене које захтевају картографски приказ и/или ажурирање навигационих база података.

AIS.OR.510 *NOTAM*

Пружалац *AIS* мора:

а) да обезбеди да се *NOTAM* пружа у складу са AIS.TR.510; и

б) да пружи „*trigger NOTAM*”, како је утврђено у AIS.TR.510 тачка ф), ако се амандман или додатак на *AIP* објављују у складу са *AIRAC* поступцима.

AIS.OR.515 Ажурирање скупова података

Пружалац *AIS* мора:

а) да измени или да поново објави скупове података у редовним интервалима који омогућавају да буду ажурни; и

б) да објави трајне измене и привремене измене дугог трајања (три месеца или дуже) које се стављају на располагање као дигитални подаци у облику потпуног скупа података и/или подскупа који укључује само разлике у односу на претходно објављени потпуни скуп података.

ОДЕЉАК 6 - ЗАХТЕВИ ЗА ОСОБЉЕ

AIS.OR.600 Општи захтеви

Осим захтева из ATM/ANS.OR.B.005 став а) тачка 6) Анекса III, пружалац *AIS* мора да обезбеди да особље одговорно за пружање ваздухопловних података и ваздухопловних информација буде:

а) упознато са и да примењује:

1) захтеве за ваздухопловне информативне производе и услуге ваздухопловног информисања, како је утврђено у одељцима од 2 до 5;

2) циклусе ажурирања примењиве на објављивање амандмана и додатака на *AIP* за области за које пружа ваздухопловне податке или ваздухопловне информације;

б) одговарајуће обучено, компетентно и овлашћено за рад који се од њих тражи.

ГЛАВА Б - ДОДАТНИ ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА
(AIS.TR)

ОДЕЉАК 2 - УПРАВЉАЊЕ КВАЛИТЕТОМ ПОДАТАКА

AIS.TR.200 Опште

а) Тачност ваздухопловних података мора да буде онаква како је наведено у каталогу ваздухопловних података („каталог података”), из Додатка 1 Анекса III (Део-ATM/ANS.OR).

б) Резолуција ваздухопловних података мора да одговара стварној тачности података.

ц) Интегритет ваздухопловних података мора да се одржава. На основу класификације интегритета која је наведена у каталогу података успостављају се поступци за:

1) рутинске податке којима се спречавају оштећења података током њихове обраде;

2) битне податке којима се спречава појављивање оштећења у свим фазама поступка и, према потреби, успостављају се додатни процеси, како би се препознали потенцијални ризици у целокупној архитектури система и како би се и на даље обезбедио интегритет података на том нивоу;

3) критичне податке којима се спречава појављивање оштећења у свим фазама поступка и успостављају додатни процеси за обезбеђивање интегритета, како би се у потпуности ублажиле последице грешака које су током детаљне анализе целокупне архитектуре система уочене као потенцијални ризици за интегритет података.

д) Мора се обезбедити следљивост ваздухопловних података.

е) Мора се обезбедити благовременост ваздухопловних података, укључујући ограничења њиховог важења.

ф) Мора се обезбедити потпуност ваздухопловних података.

г) Формат достављених података мора да буде одговарајући како би се обезбедило тумачење података у складу са њиховом наменом.

AIS.TR.210 Размена ваздухопловних података и ваздухопловних информација

Осим за податке о терену, формат за размену ваздухопловних података мора да:

а) омогући размену података за појединачне објекте и за збирке објеката;

б) омогући размену основних информација као резултат трајних измена;

ц) буде структуриран у складу са предметима и карактеристикама каталога ваздухопловних података и документован кроз мапирање између формата за размену и каталога ваздухопловних података.

AIS.TR.220 Верификација

а) Верификацијом се обезбеђује:

1) да ваздухопловни подаци буду примљени без оштећења;

2) да се обрадом ваздухопловних података не уводе оштећења.

б) Ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације који се уносе ручно подлежу независној провери како би се утврдиле све грешке које су могле настати.

AIS.TR.225 Мета-подаци

Мета-подаци који се прикупљају укључују најмање:

а) идентификацију организација или субјеката који обављају било коју радњу креирања, слања или обраде ваздухопловних података;

б) радњу која је обављена;

ц) датум и време обављања радње.

AIS.TR.235 Пријављивање и мерење грешака и корективне мере

Пријављивањем и мерењем грешака и корективним механизмима обезбеђује се:

а) евидентирање проблема утврђених приликом креирања, производње, чувања, поступања и обраде или проблема које су пријавили корисници након објављивања;

б) анализа свих проблема који су пријављени у вези са ваздухопловним подацима и ваздухопловним информацијама коју врши пружалац *AIS* и спровођење потребних корективних мера;

ц) давање приоритета решавању свих грешака, недоследности и неправилности откривених у критичним и битним ваздухопловним подацима;

д) упозоравање, на најефикаснији начин, корисника на које грешка утиче, узимајући у обзир ниво интегритета ваздухопловних података и ваздухопловних информација;

е) олакшавање и подстицање давања повратних информација о грешкама.

AIS.TR.240 Ограничења података

Подаци који не испуњавају захтеве у погледу квалитета (*DQR*) морају да се означе напоменом или изричитим навођењем вредности квалитета.

ОДЕЉАК 3 - ВАЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАТИВНИ ПРОИЗВОДИ

AIS.TR.300 Опште - ваздухопловни информативни производи

а) Ваздухопловни информативни производи намењени за дистрибуцију укључују текст на енглеском језику за делове изражене отворном текстом, осим производа који су намењени за дистрибуцију искључиво у држави чланици.

б) Имена места пишу се у складу са локалном употребом и према потреби се изражавају основним латиничним писмом Међународне организације за стандардизацију (*ISO*).

ц) Скраћенице Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*) употребљавају се у ваздухопловним информативним производима ако су одговарајуће.

Поглавље 1 - Ваздухопловне информације у стандардизованом формату

AIS.TR.305 Зборник ваздухопловних информација (*AIP*)

а) *AIP*, амандмани на *AIP* и додаци на *AIP* стављају се на располагање као „Електронски *AIP*" (*eAIP*). *eAIP* се може приказивати на екрану рачунара и штампати на папиру. Осим тога, *AIP*, амандмани на *AIP* и додаци на *AIP* могу се ставити на располагање и у штампаном облику.

б) *AIP* укључује:

1) изјаву органа надлежног за средства, услуге или процедуре у ваздушној пловидби који су обухваћени *AIP*;

2) опште услове под којима су услуге или средства расположиви за употребу;

3) списак значајних одступања између прописа и праксе државе чланице и одговарајућих *ICAO* стандарда и препоручение праксе (*SARPs*) и поступака;

4) избор државе чланице у сваком значајном случају за који је у *ICAO SARPs* и процедурама предвиђен алтернативни начин поступања.

ц) *AIP* садржи информације повезане са и разврстане под насловима наведенима у Додатку 1.

д) Држава чланица која га објављује и пружалац *AIS* морају бити јасно наведени.

е) Ако две или више држава чланица заједнички пружају *AIP*, оне морају бити јасно наведене.

ф) Сваки *AIP* је самосталан и укључује табелу садржаја.

г) *AIP* се организује у три дела (*GEN*, *ENR* и *AD*), секције и подсекције, осим ако је *AIP*, или део *AIP*, осмишљен на начин да олакша оперативну употребу током лета, када се конкретан формат и организовање могу препустити држави чланици, под условом да је укључена одговарајућа табела садржаја.

х) Сваки *AIP* се мора означити датумом.

и) Датум, који се састоји од дана, месеца (речима) и године, је датум објављивања и/или датум ступања на снагу (*AIRAC*) информација.

ј) При описивању периода активности, доступности или рада, наводе се примењиви дани и време.

к) Сваки *AIP* у штампаном формату и свака страница *AIP* објављена као неувезани лист морају имати напомену у којој се јасно наводе:

1) ознака *AIP*;

2) територија коју обухвата и начин на који је подељен, према потреби;

3) држава чланица која га објављује и организација (надлежни орган) која га је објавила; и

4) бројеви страница/наслови карата.

л) Измена *AIP* у штампаном формату се врши заменом одговарајућих страница.

AIS.TR.310 Амандмани на *AIP*

а) Све оперативно значајне измене у *AIP*, у складу са AIS.OR.505, објављују се путем система *AIRAC* и јасно означавају као такве.

б) Сваком амандману на *AIP* додељује се серијски број, при чему бројеви морају бити узастопни.

ц) Када се објави амандман на *AIP*, у њему се упућује на серијске бројеве *NOTAM* који су укључени у амандман.

д) Најновији циклуси ажурирања који се примењују на амандмане на *AIP* морају бити јавно доступни.

е) Ручне исправке морају бити сведене на најмању меру; уобичајена метода измене је поновно издавање или замена страница.

ф) Сваки амандман на *AIP*:

1) укључује контролну листу са важећим датумима и бројевима сваке засебне странице у *AIP*; и

2) пружа приказ свих неунетих ручних исправки.

г) Нове или ревидиране информације означене су на маргини.

х) На свакој страници амандмана на *AIP*, укључујући насловну страницу, налази се датум објављивања и, ако је потребно, датум ступања на снагу.

и) Редовни интервали између амандмана на *AIP* наводе се у Делу 1 - Опште (*GEN*) *AIP*.

AIS.TR.315 Додаци на *AIP*

а) Додатак на *AIP* у штампаном облику објављује се на јасно уочљивим страницама.

б) Најновији циклуси ажурирања који се примењују на додатке на *AIP* морају бити јавно доступни.

ц) Сваком додатку на *AIP* додељује се серијски број, при чему бројеви морају бити узастопни и засновани на календарској години.

д) Ако се додатак на *AIP* објављује као замена за *NOTAM*, он мора да упути на серију и број *NOTAM*.

е) Контролна листа важећих додатака на *AIP* објављује се у интервалима који нису дужи од месец дана, у оквиру контролне листе *NOTAM* и са истом дистрибуцијом као и за додатке на *AIP*.

ф) На свакој страници додатка на *AIP* налази се датум објављивања. На свакој страници додатка на *AIP* који се објављује у складу са *AIRAC* налазе се датум објављивања и датум ступања на снагу.

AIS.TR.320 Ваздухопловни информативни циркулар (*AIC*)

а) *AIC* се пружа као електронски документ.

б) *AIC* се пружа кад год је пожељно објавити:

1) најаву значајних измена поступака за пружање услуга у ваздушној пловидби, расположивим службама и средствима;

2) најаву примене нових навигационих система;

3) значајне информације које произлазе из истраживања удеса/незгода које утичу на безбедност летења;

4) информације о прописима који се односе на заштиту међународног цивилног ваздухопловства од радњи незаконитог ометања које угрожавају обезбеђивање у цивилном ваздухопловству;

5) савете о здравственим питањима од посебног значаја за пилоте;

6) упозорења за пилоте која се односе на избегавање физичких опасности;

7) информације о утицају одређених временских појава на операције ваздухоплова;

8) информације о новим опасностима које утичу на технике опслуживања ваздухоплова;

9) информације о прописима који се односе на превоз робе ваздушним путем за коју постоје ограничења;

10) упућивања на захтеве националног законодавства и законодавства ЕУ и на објављивање њихових измена;

11) информације о механизмима издавања дозвола летачком особљу;

12) информације о лиценцирању ваздухопловног особља;

13) информације о спровођењу или изузецима од захтева националног законодавства и законодавства ЕУ;

14) савете о употреби и одржавању одређених врста опреме;

15) стварну или планирану расположивост нових или ревидираних издања ваздухопловних карата;

16) информације о опремљености комуникационом опремом;

17) информације која се односе на смањење буке;

18) одговарајуће налоге за пловидбеност;

19) информације о изменама у серији или дистрибуцији *NOTAM*, новим издањима *AIP* или великим изменама у њиховом садржају, опсегу или формату;

20) информације о плану чишћења снега; и

21) друге информације сличне природе.

ц) *AIC* се не употребљава за информације које се могу објављивати у *AIP* или путем *NOTAM*.

д) Плану чишћења снега који је објављен у складу са секцијом AD 1.2.2 *AIP* морају се додати сезонске информације које се објављују као *AIC* пре почетка зиме - најмање месец дана пре уобичајене појаве зимских услова.

е) Ако држава чланица која објављује *AIC* одлучи да га дистрибуира ван њене територије, тај *AIC* мора да има исту дистрибуцију као *AIP*.

ф) Сваком *AIC* додељује се серијски број, при чему бројеви морају бити узастопни и засновани на календарској години.

г) Ако се *AIC* објављује у више серија, свака серија је означена посебним словом.

х) Контролна листа *AIC* који су тренутно на снази објављује се најмање једном годишње са истом дистрибуцијом као и *AIC*.

и) Контролна листа *AIC* који се достављају ван територије државе чланице мора се укључити у контролну листу *NOTAM*.

AIS.TR.330 *NOTAM*

а) *NOTAM* се објављује када је потребно доставити следеће информације:

1) отварање, затварање или значајне промене рада аеродрома или хелидрома или полетно-слетних стаза;

2) успостављање, укидање или значајне промене у раду ваздухопловних служби;

3) увођење, укидање или значане промене оперативног капацитета услуга радио-навигације и услуга комуникације ваздух-земља;

4) недоступност резервних и секундарних система који су од директног оперативног утицаја;

5) увођење, укидање или значајне промене визуелних средстава;

6) прекид рада или повратак у рад значајних компоненти система светлосног обележавања на аеродрому;

7) увођење, укидање или значајне промене поступака за пружање услуга у ваздушној пловидби;

8) појава или отклањање већих кварова или препрека на маневарској површини;

9) промене и ограничења у расположивости горива, уља и кисеоника;

10) веће промене у доступним средствима и услугама трагања и спасавања;

11) увођење, укидање или враћање у употребу фарова опасности којима се обележавају препреке за ваздушну пловидбу;

12) измене прописа који се примењују у државама чланицама које захтевају неодложну примену са становишта оперативних послова;

13) оперативне наредбе које захтевају неодложне мере или измене тих наредби;

14) постојање опасности које утичу на ваздушну пловидбу;

15) планиране ласерске емисије, ласерски прикази и светла за претраживање ако би због тога осматрање пилота ноћу могло бити умањено;

16) постављање, уклањање или промене препрека у ваздушној пловидби у областима полетања/пењања, неуспелог прилажења и прилажења, као и на основној стази полетно-слетне стазе;

17) успостављање или прекидање, укључујући активацију или деактивацију, према потреби, или промене статуса забрањених, условно забрањених или опасних зона;

18) успостављање или укидање области или рута, или њихових делова, на којима постоји могућност пресретања и на којима је потребно праћење на врло високој фреквенцији (*VHF*) за случај нужде 121,500 *Mhz*;

19) додела, укидање или промена локацијских индикатора;

20) промене спасилачко-ватрогасне (*RFF*) категорије аеродрома/хелидрома;

21) присуство, уклањање или значајне промене опасних услова услед снега, лапавице, леда, радиоактивних материја, отровних хемикалија, талога вулканског пепела или воде на површини за кретање ваздухоплова;

22) избијање епидемија које захтевају измене објављених захтева који се тичу вакцинације и карантина;

23) прогнозе соларног космичког зрачења, ако постоје;

24) оперативно значајна промена вулканске активности, локација, датум и време вулканских ерупција и/или хоризонтално или вертикално простирање облака вулканског пепела, укључујући смер кретања, нивое лета и руте или делове рута на које би то могло да утиче;

25) испуштање радиоактивних материја или отровних хемикалија у атмосферу након нуклеарних или хемијских несрећа, локација, датум и време несреће, нивои лета и руте, или њихови делови, на које би то могло да утиче, као и смер кретања;

26) успостављање акција мисија хуманитарне помоћи, заједно са поступцима и/или ограничењима која утичу на ваздушну пловидбу;

27) спровођење краткорочних мера услед посебних околности у случају поремећаја или делимичног поремећаја у пружању услуга у ваздушном саобраћају и повезаних помоћних услуга;

28) конкретан губитак интегритета сателитских навигационих система;

29) затварање полетно-слетне стазе због радова на њеном обележавању или, ако се опрема која се користи за те радове може уклонити, време које је неопходно да се полетно-слетна стаза оспособи за употребу.

б) *NOTAM* се не објављује ради пружања следећих информација:

1) рутинско одржавање платформи и рулних стаза које не утиче на безбедно кретање ваздухоплова;

2) привремене препреке у околини аеродрома/хелидрома које не утичу на безбедност операција ваздухоплова;

3) делимични квар на светлосном уређају аеродрома/хелидрома који не утиче директно на операције ваздухоплова;

4) делимични привремени квар комуникације ваздух-земља ако су одговарајуће резервне фреквенције на располагању и у функцији;

5) недостатак услуга давања сигнала за паркирање ваздухоплову на платформи, затварање, ограничење и контрола друмског саобраћаја;

6) неупотребљивост знакова за локацију, одредиште или других знакова упућивања на аеродромској површини за кретање ваздухоплова;

7) падобрански скокови, ако се изводе у неконтролисаном ваздушном простору у складу са правилима визуелног летења (*VFR*) или у контролисаном ваздушном простору на најављеним местима или унутар забрањених или опасних зона;

8) активности обуке коју спроводе земаљске јединице;

9) недоступност резервних и секундарних система ако нису од оперативног значаја;

10) ограничења у погледу опреме аеродрома или општих услуга, која нису од оперативног значаја;

11) национални прописи који не утичу на општу авијацију;

12) најаве или упозорења о могућим ограничењима, која нису од оперативног значаја;

13) општи подсетници на већ објављене информације;

14) доступност опреме за земаљске јединице, без информација о оперативном утицају на кориснике ваздушног простора и опреме;

15) информације о ласерским емисијама без оперативног значаја и о пиротехничким средствима испод минималних висина лета;

16) затварање делова површина за кретање ваздухоплова у вези са локално координисаним планираним радовима у трајању краћем од једног сата;

17) затварање аеродрома/хелидрома, промене или недоступност у његовом раду ван радног времена аеродрома/хелидрома; и

18) друге неоперативне информације сличне привремене природе.

ц) Осим како је предвиђено у AIS.TR.330 став ф) и AIS.TR.330 став г), сваки *NOTAM* садржи информације према редоследу наведеном у *NOTAM* обрасцу из Додатка 2.

д) Текст *NOTAM* се састоји од ознака/јединствене скраћене фразеологије додељене *ICAO NOTAM* коду, допуњених *ICAO* скраћеницама, индикаторима, идентификаторима, ознакама, позивним знацима, фреквенцијама, цифрама и отвореним текстом.

е) *NOTAM* се објављује на енглеском језику. Ако је потребно домаћим корисницима, *NOTAM* се може додатно објавити на језику одређене државе.

ф) Информације о снегу, лапавици, леду, мразу, стајаћој води или води помешаној са снегом, лапавицом, ледом или мразом на површини за кретање ваздухоплова достављају се путем *SNOWTAM* и садрже информације према редоследу наведеном у *SNOWTAM* обрасцу из Додатка 3а.

г) Информације о оперативно значајној промени вулканске активности, вулканској ерупцији и/или облаку вулканског пепела, ако се достављају путем *ASHTAM*, садрже информације према редоследу наведеном у *ASHTAM* обрасцу из Додатка 4.

х) Ако се у *NOTAM* појаве грешке, објављује се *NOTAM* са новим бројем који замењује *NOTAM* са грешком или се *NOTAM* са грешком поништава и објављује се нови *NOTAM*.

и) Ако се објављује *NOTAM* којим се поништава или замењује претходни *NOTAM*:

1) наводе се серија и број/година претходног *NOTAM*;

2) серија, локацијски индикатор и предмет оба *NOTAM* морају бити исти.

ј) само се један *NOTAM* поништава или замењује другим *NOTAM*.

к) сваки *NOTAM* односи се само на један предмет и једано стање тог предмета.

л) сваки *NOTAM* мора бити што краћи и састављен тако да је његово значење јасно без потребе да се провере други документи.

м) *NOTAM* који садржи трајне или привремене информације дугог трајања укључује одговарајућа упућивања на *AIP* или додатак на *AIP*.

н) локацијски индикатори укључени у текст *NOTAM* морају бити из *ICAO Doc* 7910 „*Location Indicators*” (Локацијски индикатори). Скраћени облик тих ознака се не сме употребљавати. Ако локацији није додељен *ICAO* локацијски индикатор, име места се наводи отвореним текстом.

о) Сваком *NOTAM* додељује се серија означена словом и четвороцифреним бројем након којих следи коса црта и двоцифрени број за годину. Четвороцифрени број је редни број према календарској години.

п) Сви *NOTAM* се деле у серије према предмету, саобраћају или локацији или комбинацији тих елемената, у зависности од потреба крајњих корисника. *NOTAM* за аеродроме на којима је дозвољен међународни ваздушни саобраћај издаје се у међународној серији *NOTAM*.

q) Ако се *NOTAM* издаје на енглеском језику и на језику државе чланице, серије *NOTAM* уређују се тако да су серије на језику државе чланице еквивалентне серијама на енглеском језику по садржају и нумерацији.

р) Садржај и географско покривање сваке серије *NOTAM* детаљно се наводе у делу *GEN* 3 *AIP*.

с) Контролна листа важећих *NOTAM* се редовно доставља.

т) За сваку серију издаје се једна контролна листа *NOTAM*.

у) Контролна листа *NOTAM*, такође, упућује на најновије амандмане на *AIP*, додатке на *AIP*, скупове података и, најмање, на дистрибуирани *AIC*.

в) Контролна листа *NOTAM* има исту дистрибуцију као и стварна серија порука на коју се односи и јасно се означава као контролна листа.

w) Додела серија се прати и, према потреби, предузимају се одговарајуће мере како би се обезбедило да ни једна серија не достигне највећи могући број објављених *NOTAM* пре краја календарске године.

Поглавље 2 - Дигитални скупови података

AIS.TR.335 Опште – Дигитални скупови података

а) Стандард за географске информације служи као референтни оквир.

б) Опис сваког расположивог скупа података доставља се у облику спецификације информационог производа.

ц) Контролна листа доступних скупова података, укључујући датуме њиховог ступања на снагу и објављивања, ставља се на располагање корисницима како би се обезбедило да се употребљавају важећи подаци.

д) Контролна листа скупова података ставља се на располагање путем истог механизма дистрибуције који се користи за скупове података.

AIS.TR.340 Захтеви у погледу мета-података

Мета-подаци за сваки скуп података укључују најмање:

а) назив организација или субјеката који пружа скуп података;

б) датум и време када је скуп података пружен;

ц) период важења скупа података; и

д) ограничења употребе скупа података.

AIS.TR.345 *AIP* скуп података

а) *AIP* скуп података укључује податке о следећим предметима, укључујући наведене карактеристике, ако је примењиво:

Предмет на који се подаци односе	Минимум придружених карактеристика
Ваздушни простор *ATS*	Врста, назив, латералне границе, вертикалне границе, класа ваздушног простора
Ваздушни простор за посебне активности	Врста, назив, латералне границе, вертикалне границе, ограничење, активација
Рута	Префикс ознаке, правила летења, ознака
Сегмент руте	Навигациона спецификација, почетна тачка, крајња тачка, линија пута, дужина, горња граница, доња граница, минимална апсолутна висина на рути (*MEA*), минимална апсолутна висина надвишавања препрека (*MOCA*), смер нивоа крстарења, супротни смер нивоа крстарења, захтевана навигацона могућност
Путна тачка - на рути	Захтев за јављање, идентификација, локација, начин формирања

Аеродром/хелидром	Локацијски индикатор, име, ознака Међународног удружења ваздухопловних превозилаца (*IATA*), град који опслужује, датум сертификације, датум престанка важења сертификата, ако је примењиво, врста контроле, највећа надморска висина аеродрома/хелидрома, референтна температура, магнетска деклинација, референтна тачка аеродрома
Полетно-слетна стаза	Ознака, номинална дужина, номинална ширина, врста површине, носивост
Смер полетно-слетне стазе	Ознака, прави смер, праг, расположива дужина залета у полетању (*TORA*), расположива дужина за полетање (*TODA*), расположива дужина прекинутог полетања (*ASDA*), расположива дужина за слетање (*LDA*), расположива дужина прекинутог полетања (за хеликоптере)
Зона завршног прилаза и полетања (*FATO*)	Ознака, дужина, ширина, тачка прага
Зона приземљења и узлета (*TLOF*)	Ознака, централна тачка, дужина, ширина, врста површине
Радио-навигациона средства	Ознака врсте, име, аеродром који опслужују, радно време, магнетска деклинација, фреквенција/канал, позиција, надморска висина, магнетски смер, прави смер, нулти смер

б) Ако за одређену појаву предмета наведених у ставу а) није дефинисана карактеристика, *AIP* подскуп података укључује изричиту назнаку: „није примењиво”.

AIS.TR.350 Подаци о терену и препрекама - општи захтеви

Области покривања за скупове података о терену и препрекама одређене су као:

а) Област 1: цела територија државе чланице;

б) Област 2: околина аеродрома подељена на следећи начин:

1) Област 2а: правоугаона површина око полетно-слетне стазе која обухвата основну стазу полетно-слетне стазе и претпоље, ако оно постоји;

2) Област 2б: област која се протеже од крајева Области 2а у смеру одласка, дужине 10 *km* и шири се под углом од 15 % са сваке стране;

3) Област 2ц: област која се протеже изван Области 2а и 2б на удаљености од највише 10 *km* од границе Области 2а; и

4) Област 2д: област изван Области 2а, 2б и 2ц до удаљености од 45 *km* од референтне тачке аеродрома или до постојеће границе завршне контролисане области (*TMA*), у зависности од тога шта је ближе;

ц) Област 3: област која се граничи са аеродромском површином за кретање ваздухоплова и протеже се хоризонтално од ивице полетно-слетне стазе до 90 *m* од осе полетно-слетне стазе и 50 *m* од ивице свих других делова аеродромске површине за кретање ваздухоплова; и

д) Област 4: област која се протеже 900 *m* испред прага полетно-слетне стазе и 60 *m* са сваке стране у односу на продужену осу полетно-слетне стазе у смеру прилаза на полетно-слетној стази за прецизни прилаз, категорије II или III.

AIS.TR.355 Скупови података о терену

Ако се подаци о терену пружају у складу са AIS.OR.355:

а) скупови података о терену садрже дигитални приказ површине терена у облику континуираних вредности надморске висине на свим пресецима дефинисане мреже са заједничким референтним датумом;

б) мрежа терена мора бити угаона или линеарна и правилног или неправилног облика;

ц) скупови података о терену укључују просторне (положај и надморска висина), тематске и временске аспекте површине Земље, који садрже природно настале објекте, осим препрека;

д) пружа се само једна врста објекта, тј. терен;

е) у скупу података о терену евидентирају се следећи атрибути терена:

1) област покривања;

2) идентификација извора података;

3) ознака извора података;

4) метод прикупљања;

5) густина тачака;

6) хоризонтални референтни систем;

7) хоризонтална резолуција;

8) хоризонтална тачност;

9) ниво хоризонталне поузданости;

10) хоризонтални положај;

11) надморска висина;

12) референтна вредност надморске висине;

13) вертикални референтни систем;

14) вертикална резолуција;

15) вертикална тачност;

16) ниво вертикалне поузданости;

17) снимљена површина;

18) интегритет;

19) датумски и временски печат; и

20) коришћена мерна јединица;

ф) унутар области полупречника 10 *km* у односу на *ARP*, подаци о терену морају бити усаглашени са нумеричким захтевима за Област 2;

г) у области између 10 *km* и границе *TMA* или полупречника 45 *km*, у зависности од тога шта је мање, подаци о терену који продире хоризонталну раван од 120 *m* изнад најниже надморске висине полетно-слетне стазе морају бити усаглашени са нумеричким захтевима за Област 2;

х) у области између 10 *km* и границе *TMA* или полупречника 45 *km*, у зависности од тога шта је мање, подаци о терену који не продире хоризонталну раван од 120 *m* изнад најниже надморске висине полетно-слетне стазе морају бити усаглашени са нумеричким захтевима за Област 1; и

и) у деловима Области 2 у којима су летачке операције забрањене због врло високог терена или других локалних ограничења и/или прописа, подаци о терену морају бити усаглашени са нумеричким захтевима за Област 1.

Површи за прикупљање података о терену - Област 1 и Област 2

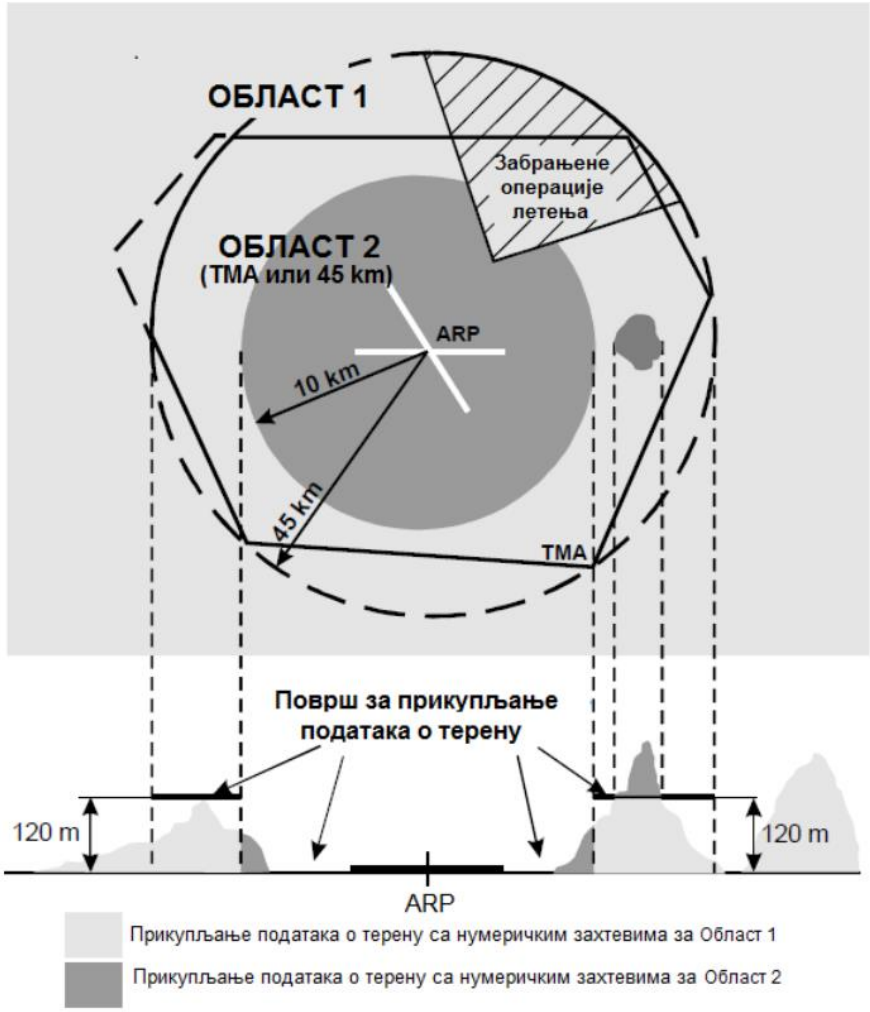

AIS.TR.360 Скупови података о препрекама

Ако се скупови података о препрекама пружају у складу са AIS.OR.360:

а) елементи података о препрекама су објекти који се у скуповима података приказују тачкама, линијама или полигонима;

б) наводе се све дефинисане врсте објеката препрека и свака је описана према следећем списку атрибута:

1) област покривања;

2) идентификација извора података;

3) ознака извора података;

4) ознака препреке;

5) хоризонтална тачност;

6) ниво хоризонталне поузданости;

7) хоризонтални положај;

8) хоризонтална резолуција;

9) хоризонтални опсег;

10) хоризонтални референтни систем;

11) надморска висина;

12) вертикална тачност;

13) ниво вертикалне поузданости;

14) вертикална резолуција;

15) вертикални референтни систем;

16) врста препреке;

17) врста геометрије;

18) интегритет;

19) датумски и временски печат;

20) коришћена мерна јединица;

21) осветљење; и

22) ознаке;

ц) подаци о препрекама за Области 2 и 3 прикупљају се према следећим површима за прикупљање података о препрекама:

1) површ за прикупљање података о препрекама Области 2а налази се 3 *m* изнад најближе надморске висине полетно-слетне стазе измерене дуж осе полетно-слетне стазе и за делове који се односе на претпоље, ако постоји, на надморској висини најближег краја полетно-слетне стазе;

2) површ за прикупљање података о препрекама Области 2б има нагиб од 1,2 % и простире се од крајева Области 2а на надморској висини краја полетно-слетне стазе у смеру одласка, дужине је 10 *km* и шири се под углом од 15 % са сваке стране; подаци о препрекама чија је висина мања од 3 *m* изнад тла се не прикупљају;

3) површ за прикупљање података о препрекама Области 2ц има нагиб од 1,2 % и простире се изван Области 2а и 2б на удаљености од највише 10 *km* од границе Области 2а; почетна надморска висина Области 2ц је надморска висина тачке Области 2а на којој почиње; подаци о препрекама чија је висина мања од 15 *m* изнад тла се не прикупљају;

4) површ за прикупљање података о препрекама Области 2д налази се 100 *m* изнад тла; и

5) површ за прикупљање података о препрекама Области 3 простире се 0,5 *m* изнад хоризонталне равни која пролази кроз најближу тачку на аеродромској површини за кретање ваздухоплова;

д) у оним деловима Области 2 у којима су операције летења забрањене због веома високог терена или других локалних ограничења и/или прописа подаци о препрекама се прикупљају и бележе у складу са нумеричким захтевима за Област 1;

е) у спецификацији информационог производа за препреке, поткрепљеној географским координатама за сваки аеродром који је део скупа података, описују се следеће области:

1) Области 2а, 2б, 2ц и 2д;

2) раван путање полетања; и

3) површи за ограничење препрека;

ф) скупови података о препрекама садрже дигитални приказ вертикалног и хоризонталног пружања препрека; и

г) препреке нису укључене у скупове података о терену.

Површи за прикупљање података о препрекама – Област 1 и Област 2

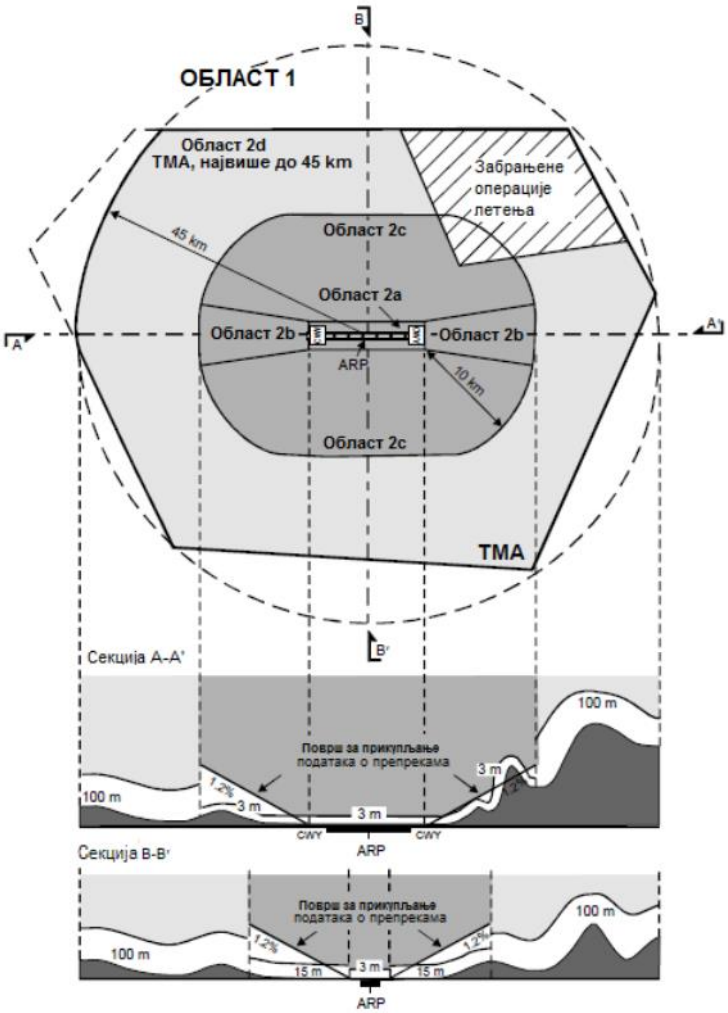

AIS.TR.365 Скупови картографских података о аеродрому

а) Скупови картографских података о аеродрому садрже дигитални приказ објеката аеродрома.

б) *ISO* стандарди за географске информације служе као референтни оквир.

ц) Производи картографских података о аеродрому описују се у складу са релевантним стандардом спецификације информационог производа.

д) Садржај и структура скупова картографских података о аеродрому дефинишу се у облику шеме примене и каталога објеката.

AIS.TR.370 Скупови података о процедурама инструменталног летења

а) Скупови података о процедурама инструменталног летења садрже дигитални приказ процедура инструменталног летења.

б) Скупови података о процедурама инструменталног летења укључују податке о следећим предметима, укључујући све њихове карактеристике:

1) процедура;

2) сегмент процедуре;

3) сегмент завршног прилажења;

4) фикс у процедури;

5) процедура чекања;

6) специфичности процедуре за хеликоптер.

ОДЕЉАК 4 - УСЛУГЕ ДИСТРИБУЦИЈЕ И ПРЕТПОЛЕТНОГ ИНФОРМИСАЊА

AIS.TR.400 Услуге дистрибуције

а) Кад год је то могуће, мора се користити унапред одређени систем дистрибуције за *NOTAM* који се преноси путем *AFS*.

б) Дистрибуција серија *NOTAM* које се не дистрибуирају на међународном нивоу одобрава се на захтев.

ц) *NOTAM* се припрема у складу са комуникационим поступцима *ICAO* утврђеним у *ICAO* Анексу 10, Свеска II.

д) Сваки *NOTAM* шаље се као једна телекомуникациона порука.

е) У размену *ASHTAM* ван територије државе чланице и *NOTAM* кад га државе чланице употребљавају за дистрибуцију информација о вулканској активности укључени су саветодавни центри за вулкански пепео и светски прогностички центри, при чему се узимају у обзир захтеви дуголинијских операција.

AIS.TR.405 Услуге претполетног информисања

а) Стављање на располагање ваздухопловних података и ваздухопловних информација оперативном особљу, укључујући чланове летачке посаде, врши се помоћу аутоматизованих система претполетног информисања у циљу самосталног информисања, планирања лета и пружања услуге информисања ваздухоплова у лету.

б) Интерфејс човек-машина на уређајима који се користе за услуге претполетног информисања обезбеђује једноставан приступ свим релевантним информацијама/подацима тако да усмерава корисника.

ц) Уређаји за самостално информисање у аутоматизовном систему претполетног информисања омогућавају приступ, према потреби, служби ваздухопловног информисања ради прикупљања информација путем телефона или других одговарајућих телекомуникационих средстава.

д) Аутоматизовани системи претполетног информисања путем којих се стављају на располагање ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације ради самосталног информисања, планирања лета и пружања услуге информисања ваздухоплова у лету морају да:

1) омогуће континуирано и благовремено ажурирање базе података система и праћење валидности и квалитета складиштених ваздухопловних података;

2) допусте оперативном особљу, укључујући чланове летачке посаде, ваздухопловно особље и друге кориснике ваздухопловних услуга, приступ систему путем одговарајућих телекомуникационих средстава;

3) обезбеде пружање ваздухопловних података и ваздухопловних информација којима се може приступити, у папирној форми, према потреби;

4) примене процедуре приступа и претраживања на основу скраћеног отвореног текста и *ICAO* локацијских индикатора из *ICAO Doc* 7910, према потреби, или на основу корисничког интерфејса са менијем или другог одговарајућег механизма;

5) дају благовремени одговор на захтев корисника за информацијама.

е) Сви *NOTAM* морају да се ставе на располагање за брифинг, односно информисање, а смањење садржаја се препушта кориснику.

ОДЕЉАК 5 - АЖУРИРАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВНИХ ИНФОРМАТИВНИХ ПРОИЗВОДА

AIS.TR.500 Опште – Ажурирање ваздухопловних информативних производа

На амандмане на *AIP*, додатке на *AIP*, *AIP* скуп података и скупове података о процедурама инструменталног летења примењује се исти циклус ажурирања у оквиру *AIRAC* како би се обезбедила доследност елемената података који се појављују у више ваздухопловних информативних производа.

AIS.TR.505 *AIRAC*

а) У оквиру система *AIRAC* дистрибуирају се информације о следећим околностима:

1) хоризонталне и вертикалне границе, прописи и поступци који се примењују на:

(i) области информисања ваздухоплова у лету (*FIRs*);

(ii) контролисане области (*CTAs*);

(iii) контролисане зоне;

(iv) саветодавне области;

(v) *ATS* руте;

(vi) сталне опасне, забрањене и условно забрањене зоне (укључујући врсту и периоде активирања, ако су познати) и зоне идентификације за потребе ваздушне обране (*ADIZs*);

(vii) сталне области или руте, или њихови делови, у којима постоји могућност пресретања;

(viii) *RMZ* и/или *TMZ*;

2) позиције, фреквенције, позивни знаци, ознаке, познате неправилности и периоде одржавања радио-навигационих средстава и комуникационих и надзорних уређаја;

3) процедуре чекања и прилажења, процедуре доласка и одласка, поступке за смањење буке и све остале одговарајуће *ATS* поступке;

4) прелазни нивои, прелазне апсолутне висине и минималне апсолутне секторске висине;

5) метеоролошки уређаји/опрема (укључујући емисије) и поступци;

6) полетно-слетне стазе и продужеци за заустављање;

7) рулне стазе и платформе;

8) земаљски оперативни поступци на аеродрому (укључујући и поступке при смањеној видљивости);

9) прилазна светла и светла полетно-слетне стазе; и

10) аеродромски оперативни минимуми, ако их држава чланица објави.

б) Успостављају се посебни споразуми кад год се планирају значајне промене и ако је претходно обавештење пожељно и изводљиво.

ц) Ако информације нису достављене до *AIRAC* датума, обавештење *NIL* се дистрибуира путем *NOTAM* или на други одговарајући начин, најкасније један циклус пре одговарајућег *AIRAC* датума ступања на снагу .

AIS.TR.510 *NOTAM*

а) *NOTAM* се објављује довољно унапред како би се заинтересованим странама омогућило да предузму потребне радње, осим у случају неупотребљивости, вулканске активности, испуштања радиоактивних материја, отровних хемикалија и других догађаја који се не могу предвидети.

б) У *NOTAM* којим се пријављује неупотребљивост средстава у ваздушној пловидби, уређаја или услуга комуникације наводи се процена трајања периода неупотребљивости или времена у којем се предвиђа поновно успостављање услуге.

ц) У року од три месеца од објављивања трајног *NOTAM,* информације из тог *NOTAM* морају се укључити у ваздухопловне информативне производе на које се односе.

д) У року од три месеца од објављивања привременог *NOTAM* дугог трајања информације из *NOTAM* морају се укључити у додатак на *AIP*.

е) Ако процењено важење *NOTAM* непланирано буде дуже од три месеца, мора да се објави измена *NOTAM*, осим ако се очекује да ће околност трајати дуже од додатна три месеца. У том случају, објављује се додатак на *AIP*.

ф) У „*trigger NOTAM*” укратко се описују садржај, датум и време ступања на снагу, као и референтни број амандмана или додатка.

г) „*Trigger NOTAM*” ступа на снагу истог дана, у исто време као и амандман или додатак на *AIP*.

х) У случају амандмана на *AIP* „trigger *NOTAM*” остаје на снази наредних 14 дана.

и) У случају додатка на *AIP* који важи мање од 14 дана „активациони *NOTAM*” важи током целог периода важења додатка на *AIP*.

ј) У случају додатка на *AIP* који важи 14 дана или дуже „*trigger NOTAM*” важи најмање 14 дана.

AIS.TR.515 Ажурирање скупова података

а) Интервал ажурирања за *AIP* скуп података и скупове података о процедурама инструменталног летења наводи се у спецификацији информационог производа.

б) Скупови података који су унапред стављени на располагање у складу са *AIRAC* циклусом, ажурирају се заједно са изменама које се не објављују у складу са *AIRAC*, а које су настале између датума објављивања и датума ступања на снагу.

Додатак 1

САДРЖАЈ ЗБОРНИКА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА (*AIP*)

ДЕО 1 - ОПШТЕ (*GEN*)

Када се *AIP* саставља у виду једне књиге, предговор, преглед амандмана на *AIP*, преглед додатака на *AIP*, контролна листа *AIP* страница и списак актуелних ручних исправки појављују се само у Делу 1 - *GEN*, а напомена „није примењиво" уноси се у сваку од тих подсекција у Деловима 2 и 3.

Ако се *AIP* саставља и ставља на располагање у више књига од којих свака има издвојене амандмане и додатке, у свакој књизи се налази издвојени предговор, издвојени преглед амандмана на *AIP*, издвојени преглед додатака на *AIP*, издвојена контролна листа *AIP* страница и издвојени списак актуелних ручних исправки.

***GEN* 0.1 Предговор**

Кратак опис *AIP*, укључујући:

1. назив надлежног издавача;
2. примењене *ICAO* документе;
3. медије за објављивање (штампани, интернет или други електронски медији);
4. структуру *AIP* и успостављене интервале објављивања редовних амандмана;
5. политику заштите ауторских права, ако је примењиво;
6. службу за контакт у случају уочених грешака или пропуста у *AIP*.

GEN* 0.2 Преглед амандмана на *AIP

Преглед амандмана на *AIP* и *AIRAC* амандмана на *AIP* (оних који су објављени у складу са системом *AIRAC*) садржи:

1. број амандмана;
2. датум објављивања;
3. датум улагања (за *AIRAC* амандмане на *AIP* датум ступања на снагу);
4. иницијале службеника који је унео амандман.

GEN* 0.3 Преглед додатака на *AIP

Преглед објављених допуна на *AIP* садржи:

1. број додатака;
2. назив додатка;
3. *AIP* секцију на коју се односи;
4. период важења;
5. евиденцију о поништењу.

***GEN* 0.4 Контролна листа *AIP* страница**

Контролна листа *AIP* страница садржи:

1. број странице/наслов карте;

2. датум објављивања или ступања на снагу (дан, месец по имену и година) ваздухопловне информације.

GEN* 0.5 Списак ручних исправки *AIP

Листа актуелних ручних исправки *AIP* садржи:

1. странице *AIP* на које се исправка односи;
2. текст исправке; и
3. број амандмана на *AIP* којим је исправка уведена.

***GEN* 0.6 Садржај првог дела**

Листа секција и подсекција садржаних у првом делу - Опште (*GEN*).

GEN 1. ДОМАЋИ ПРОПИСИ И ЗАХТЕВИ

***GEN* 1.1 Надлежни органи**

Адресе надлежних органа задужених за подршку међународној ваздушној пловидби (цивилно ваздухопловство, метеорологија, царина, имиграција, здравство, рутне и аеродромске/хелидромске накнаде, пољопривредни карантин и истраживање удеса ваздухоплова) за сваки орган садрже:

1. област надлежности органа;
2. име органа;
3. поштанску адресу;
4. телефонски број;
5. број телефакса;
6. електронску пошту;
7. адресу ваздухопловне услуге фиксне комуникације (*AFS*); и
8. адресу интернет странице, ако постоји.

***GEN* 1.2 Долазак, транзит и одлазак ваздухоплова**

Прописи и захтеви за најављивање и подношење захтева за издавање дозвола за долазак, транзит и одлазак ваздухоплова на међународним летовима.

***GEN* 1.3 Долазак, транзит и одлазак путника и посаде**

Прописи (укључујући царину, имиграцију и карантин и захтеве за најављивање и подношење захтева за издавање дозволе) који се тичу доласка, транзита и одласка путника и посаде који нису имигранти.

***GEN* 1.4 Долазак, транзит и одлазак робе**

Прописи (укључујући царину, најављивање и подношење захтева за издавање дозволе) који се тичу доласка, транзита и одласка робе.

***GEN* 1.5 Инструменти, опрема, исправе и књиге ваздухоплова**

Кратак опис инструмената ваздухоплова, опреме и документације о лету, у којем су наведени:

1. инструменти, опрема (укључујући опрему за ваздухопловну комуникацију, навигацију и надзор) и документација о лету која се мора налазити у ваздухоплову, укључујући све посебне захтеве уз одредбе утврђене у Глави Д Анекса IV (Део-CAT) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012; и

2. предајник за лоцирање у случају нужде (*ELT*), сигнални уређаји и опрема за спасавање, како је наведено у CAT.IDE.A.280 Прилога IV (Део-CAT) и NCC.IDE.A.215 Анекса VI (Део-NCC) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012 ако је тако утврђено на регионалним састанцима о ваздушној пловидби, за летове изнад одређених копнених површина.

***GEN* 1.6 Збирка националних прописа и међународних споразума/конвенција**

Листа назива и референци и, према потреби, збирка националних прописа који имају утицаја на ваздушну пловидбу, заједно са листом међународних споразума /конвенција које је држава чланица ратификовала.

***GEN* 1.7 Одступања од *ICAO* стандарда, препоручене праксе и поступака**

Листа значајних одступања националних прописа и праксе државе чланице од релевантних *ICAO* одредби укључујући:

1. одредбу на коју се односи (анекс и број издања, став); и

2. одступање наведено пуним текстом.

Сва значајна одступања морају да буду излистана у овој подсекцији. Сви анекси морају да буду излистани по бројевима, чак и ако нема одступања од неког *ICAO* Анекса, када се доставља обавештење *NIL*. Одступања националних прописа или мера у којој се одступа од регионалних допунских поступака (*SUPPs*) морају да се наведу непосредно после Анекса на који се допунски поступци односе.

***GEN* 2. ТАБЕЛЕ И КОДОВИ**

***GEN* 2.1 Мерни систем, ознаке ваздухоплова, празници**

GEN 2.1.1 Мерне јединице

Опис мерних јединица које се користе, укључујучи табелу мерних јединица.

GEN 2.1.2 Временски референтни систем

Опис временског референтног система (календара и временског система) који се користи, уз информацију да ли се користи летње рачунање времена и како је временски референтни систем представљен кроз *AIP*.

GEN 2.1.3 Хоризонтални референтни систем

Кратак опис хоризонталног (геодетског) референтног система који се користи, укључујући:

1. назив/ознаку референтног система;

2. идентификацију и параметре пројекције;

3. идентификацију елипсоида који се користи;

4. идентификацију датума који се користи;

5. област примене; и

6. објашњење, ако је примењиво, о коришћењу звездице за обележавање оних координата које не испуњавају захтеве за тачност наведене у *ICAO* Анексима 11 и 14.

GEN 2.1.4 Вертикални референтни систем

Кратак опис вертикалног референтног система који се користи, укључујући:

1. назив/ознаку референтног система;

2. опис модела геоида који се користи, укључујући параметре потребне за трансформације висине између тог модела и *EGM*-96;

3) објашњење, ако је прикладно, о коришћењу звездице за обележавање оне надморске висине/ундулације геоида које не испуњавају захтеве за тачност наведене у *ICAO* Анексу 14.

GEN 2.1.5 Ознаке државне припадности и ознаке регистрације ваздухоплова

Ознака државне припадности и ознаке регистрације ваздухоплова које је одредила држава чланица.

GEN 2.1.6 Државни празници

Листа државних празника са објашњењем утицаја на услуге.

***GEN* 2.2 Скраћенице које се користе у *AIS* публикацијама**

Листа алфабетски поређаних скраћеница и њихових значења које држава чланица користи у *AIP* и у дистрибуцији ваздухопловних података и ваздухопловних информација, са одговарајућом ознаком за националне скраћенице које се разликују од оних из *ICAO* документа 8400 Поступци за услуге у ваздушној пловидби - скраћенице и кодови (*PANS-ABC*) (*Procedures for Air Navigation Services - Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*)).

***GEN* 2.3 Картографски симболи**

Листа картографских симбола сложених према серијама карата у којима се користе.

***GEN* 2.4 Локацијски индикатори**

Листа алфабетски поређаних *ICAO* локацијских индикатора додељених локацијама ваздухопловних фиксних станица у сврху кодирања и декодирања. За локације које нису повезане ваздухопловним услугама фиксне комуникације (*AFS*) наводи се напомена.

***GEN* 2.5 Списак радио-навигационих уређаја**

Списак радио-навигационих уређаја, алфабетски поређаних, који садржи:

1. идентификацију;

2. име станице;

3. тип средства/уређаја;

4. индикацију да ли уређај служи као рутни уређај (*E*), аеродромски уређај (*A*) или обоје (*AE*).

***GEN* 2.6 Претварање мерних јединица**

Табеле за конверзију или формуле за конверзију:

1. наутичких миља у километре и обрнуто;

2. стопа у метре и обрнуто;
3. децималних угаоних минута у угаоне секунде и обрнуто;
4. других мерних јединица, према потреби.

***GEN* 2.7 Излази/залази Сунца**

Информације о временима излаза и залаза Сунца, укључујући кратак опис критеријума који се користе да се одреде времена и једноставне формуле или таблице из којих се могу израчунати времена за сваку локацију на одређеној територији/области надлежности или листа алфабетски поређаних локација за које су времена наведена у таблици, са упућивањем на одговарајућу страницу у таблици и таблицама излаза/залаза Сунца за одабране станице/локације, укључујући:

1. име станице;
2. *ICAO* локацијски индикатор;
3. географске координате у степенима и минутима;
4. датуме за које су времена дата;
5. време почетка јутарњег грађанског сумрака;
6. време излаза Сунца;
7. време залаза Сунца; и
8. време краја вечерњег грађанског сумрака.

***GEN* 3. УСЛУГЕ**

GEN 3.1 Услуге ваздухопловног информисања

***GEN* 3.1.1 Надлежна служба**

Опис пружене услуге ваздухопловног информисања (*AIS*) и њених главних компоненти, укључујући:

1. назив службе/јединице;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји;
8. изјаву о одредбама на којима се заснивају услуге и упућивање на место у *AIP* на којем су наведена одступања, ако постоје.

***GEN* 3.1.2 Подручје одговорности**

Област надлежности *AIS*.

GEN 3.1.3 Ваздухопловне публикације

Опис елемената ваздухопловних информативних производа, укључујући:

1. *AIP* и његове амандмане;
2. додатке на *AIP*;
3. *AIC*;
4. *NOTAM* и претполетне информативне билтене (*PIB*);
5. контролне листе и листе важећих *NOTAM*;

6. начин на који се могу прибавити.

Ако се цене публикација објављују путем *AIC*, то мора да буде наведено у овој секцији *AIP*.

GEN 3.1.4 *AIRAC* систем

Кратак опис *AIRAC* система који се користи, укључујући табелу садашњих и *AIRAC* датума у скоријој будућности.

GEN 3.1.5 Услуга претполетног информисања на аеродромима/хелидромима

Листа аеродрома/хелидрома на којима је уобичајено доступно претполетно информисање, укључујући релевантне:

1. елементе ваздухопловних информативних производа који су на располагању;
2. мапе и карте које су на располагању;
3. општу област коју подаци покривају.

GEN 3.1.6 Дигитални скупови података

1.Опис доступних скупова података, у којем су наведени:

а) наслов скупа података;

б) кратак опис;

ц) укључени предмети на које се подаци односе;

д) географски опсег;

е) ако је примењиво, ограничења употребе.

2. Подаци за контакт ради добијања скупова података, који садрже:

а) име надлежног појединца, службе или организације;

б) поштанска адреса и електронска пошта надлежног појединца, службе или организације;

ц) број телефакса надлежног појединца, службе или организације;

д) контакт телефон надлежног појединца, службе или организације;

е) радно време (период и временска зона у којима се може остварити контакт);

ф) информација на интернету која може да се користи за контактирање надлежног појединца, службе или организације; и

г) додатне информације, према потреби, о томе како и када ступити у контакт са надлежним појединцем, службом или организацијом.

GEN 3.2 Ваздухопловне карте

GEN 3.2.1 Надлежна служба(е)

Опис службе(и) одговорне(их) за израду ваздухопловних карата, у којем су наведени:

1. назив службе;
2. поштанска адреса;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронска пошта;
6. *AFS* адреса;
7. адреса интернет странице, ако постоји; и

8. изјава о одредбама на којима се заснива услуга и упућивање на место у *AIP* на ком су наведена одступања од *ICAO*, ако постоје.

GEN 3.2.2 Ажурирање карата

Кратак опис начина на који се ваздухопловне карте ревидирају и мењају.

GEN 3.2.3 Куповина карата

Детаљи о томе како набавити карте, који садрже:

1. службу/продајну агенцију(е);
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји.

GEN 3.2.4 Расположиве серије ваздухопловних карата

Списак расположивих серија ваздухопловних карата са општим описом сваке серије и назнаком предвиђене употребе.

GEN 3.2.5 Преглед расположивих ваздухопловних карата

Преглед ваздухопловних карата које су на располагању, укључујући:

1. наслов серије;
2. размеру;
3. име и/или број сваке карте или сваког листа у серији;
4. цену по листу;
5. датум последње ревизије.

GEN 3.2.6 Индекс Светске ваздухопловне карте (*WAC*) - *ICAO* 1:1 000 000

Индексна карта која приказује покривеност и изглед листа за *WAC* 1:1 000 000, а коју је израдила држава чланица. Ако се уместо карте *WAC* 1:1 000 000 изради ваздухопловна карта - *ICAO* 1:500 000, употребљавају се индексне карте за приказивање покривености и изгледа листа за ваздухопловну карту - *ICAO* 1:500 000.

GEN 3.2.7. Топографске карте

Детаљи о томе како се могу прибавити топографске карте, који садрже:

1. назив службе/агенције;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји.

GEN 3.2.8 Исправке на картама које нису део *AIP*

Листа исправки на ваздухопловним картама које нису део *AIP*, или назнака где таква информација може да се добије.

GEN 3.3 Услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*)

GEN 3.3.1 Надлежна служба

Опис службе за пружање услуга у ваздушном саобраћају и њених главних компоненти, укључујући:

1. назив службе;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји;
8. изјаву о одредбама на којима се заснива услуга и упућивање на место у *AIP* на ком су наведена одступања од *ICAO*, ако постоје;
9. напомену ако услуга није доступна 24 сата дневно сваког дана у седмици.

GEN 3.3.2 Област надлежности

Кратак опис области надлежности за коју се пружају *ATS*.

GEN 3.3.3 Врсте услуга

Кратак опис главних врста пружених услуга у ваздушном саобраћају.

GEN 3.3.4 Координација између оператера и *ATS*

Општи услови под којима се одвија координација између оператера и пружаоца услуга у ваздушном саобраћају.

GEN 3.3.5 Минимална апсолутна висина лета

Критеријуми за утврђивање минималних апсолутних висина лета.

GEN 3.3.6 Адресна листа служби ваздушног саобраћаја

Адресна листа служби ваздушног саобраћаја поређаних по абецедном реду која садржи:

1. назив јединице;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји.

GEN 3.4 Услуге комуникације и навигације

GEN 3.4.1 Надлежна служба

Опис службе надлежне за пружање телекомуникационих и навигационих услуга, укључујући:

1. назив службе;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји;
8. изјаву о одредбама на којима се заснива услуга и упућивање на место у *AIP* на ком су наведена одступања од *ICAO*, ако постоје;
9. напомену ако услуга није расположива 24 сата дневно сваког дана у седмици.

GEN 3.4.2 Област надлежности

Кратак опис области надлежности у којој су обезбеђене телекомуникационе услуге.

GEN 3.4.3 Врсте услуге

Кратак опис главних врста пружених услуга и средстава, укључујући:

1. радио-навигационе услуге;
2. услуге преноса говора и/или услуге преноса података (*data link*);
3. услугу емитовања;
4. језик(ци) који се користи(е); и
5. назнаку где се могу прибавити детаљније информације.

GEN 3.4.4 Захтеви и услови

Кратак опис захтева и услова под којима је доступна услуга комуникације.

GEN 3.4.5. Остале информације

Све додатне информације (нпр. одабране радио-станице за емисију, телекомуникациони дијаграм).

GEN 3.5 Метеоролошке услуге

GEN 3.5.1 Надлежна служба

Кратак опис метеоролошке службе која је надлежна за пружање метеоролошких информација, укључујучи:

1. назив службе;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји;
8. изјаву о одредбама на којима се заснива услуга и упућивање на место у *AIP* на ком су наведена одступања, ако постоје;
9. назнаку ако услуга није расположива 24 сата дневно сваког дана у недељи.

GEN 3.5.2 Област надлежности

Кратак опис области и/или ваздушних путева за које се пружа метеоролошка услуга.

GEN 3.5.3 Метеоролошка осматрања и извештаји

Детаљан опис метеоролошких осматрања и извештаја који се пружају за међународну ваздушну пловидбу, укључујући:

1. назив станице и *ICAO* локацијски индикатор;
2. врсту и учесталост осматрања, укључујући назнаку да ли се користи опрема за аутоматско осматрање;
3. врсте метеоролошких извештаја и доступност *TREND* прогнозе;
4. посебну врсту система осматрања и број места за осматрање која се користе за осматрање и извештавање о приземном ветру, видљивости, видљивости дуж полетно-слетне стазе, бази облака, температури и, где је примењиво, смицању ветра (нпр. анемометар на укрштању полетно-слетних стаза, трансмисиометри поред зоне додира итд.);
5. радно време;
6. назнаку о доступним ваздухопловним климатолошким информацијама.

GEN 3.5.4 Врсте услуга

Кратак опис главних врста услуга које се пружају, укључујући детаље брифинга, консултације, приказ метеоролошких информација, документацију за лет доступну оператерима и члановима летачке посаде, и опис метода и начина који се користе за пружање метеоролошких информација.

GEN 3.5.5 Захтевана најава од оператера

Најкраћи рок у коме пружалац метеоролошких услуга захтева да га оператери унапред обавесте о брифингу, саветовању и документацији за лет и другим метеоролошким информацијама које они захтевају или мењају.

GEN 3.5.6 Извештаји из ваздухоплова

Према потреби, захтеви пружаоца метеоролошких услуга за израду и слање извештаја из ваздухоплова.

GEN 3.5.7 Услуга *VOLMET*

Опис услуге *VOLMET* и/или *D-VOLMET*, укључујући:

1. назив станице;
2. позивни знак или идентификацију и скраћеницу радио-комуникационе емисије;
3. фреквенцију или фреквенције које се користе за емитовање;
4. период емитовања;
5. радно време;
6. листу аеродрома/хелидрома за које су извештаји и/или прогнозе укључене; и
7. извештаје, прогнозе и *SIGMET* и напомене.

GEN 3.5.8 Услуга *SIGMET* и *AIRMET*

Опис метеоролошког бдења које се пружа у областима информисања ваздухоплова у лету или у контролисаним областима у којима се пружају услуге у ваздушном саобраћају, укључујући листу бироа за метеоролошко бдење у којем су наведени:

1. назив бироа за метеоролошко бдење, *ICAO* локацијски индикатор;
2. радно време;
3. област(и) информисања ваздухоплова у лету или контролисана(е) област(и) коју (које) опслужују;
4. периоди важења *SIGMET*;
5. посебни поступци који се примењују на *SIGMET* (нпр. за вулкански пепео и тропски циклони);
6. поступци који се примењују на *AIRMET* (у складу са релевантним регионалним споразумима о ваздушној пловидби);
7. *ATS* јединица(е) којој се достављају *SIGMET* и *AIRMET*;
8. додатне информације, као што су ограничење услуге итд.

GEN 3.5.9 Друге аутоматизоване метеоролошке услуге

Опис доступних аутоматизованих услуга за пружање метеоролошких информација (нпр. аутоматизована услуга претполетног информисања доступна путем телефона и/или рачунарског модема), укључујући:

1. назив услуге;
2. доступне информације;
3. области, руте и аеродроме који су покривени;
4. бројеве телефона и телефакса, електронску пошту и, ако постоји, адресу интернет странице.

GEN 3.6 Трагање и спасавање (*SAR*)

GEN 3.6.1 Надлежна служба

Кратак опис службе надлежне за пружање услуга трагања и спасавања (*SAR*), укључујући:

1. назив службе/јединице;
2. поштанску адресу;
3. телефонски број;
4. број телефакса;
5. електронску пошту;
6. *AFS* адресу;
7. адресу интернет странице, ако постоји; и
8. изјаву о одредбама на којима се заснива услуга и упућивање на место у *AIP* на ком су наведена одступања од *ICAO*, ако постоје.

GEN 3.6.2 Област надлежности

Кратак опис области надлежности у којој се пружају услуге трагања и спасавања.

GEN 3.6.3 Врсте услуга

Кратак опис и географски приказ, ако је могуће, врсте услуга и опреме који се пружају, укључујући и назнаке где просторно покривање *SAR* зависи од значајног размештаја ваздухоплова.

GEN 3.6.4 Споразуми о трагању и спасавању

Кратак опис споразума о трагању и спасавању који су на снази, укључујући одредбе за олакшавање уласка и одласка ваздухоплова других држава чланица ради трагања, спасавања лица и имовине, поправки или спасавања у вези са изгубљеним или оштећеним ваздухопловом, било на основу обавештења из ваздуха или након обавештења из плана лета.

GEN 3.6.5 Услови расположивости

Кратак опис одредби за *SAR*, укључујући опште услове под којима су услуга и средства расположиви за међународну употребу, укључујући назнаку о томе да ли је средство расположиво за *SAR* специјализовано за технике и функције *SAR* или се посебно користи за друге сврхе, али је прилагођено за сврхе *SAR* оспособљавањем и опремом, или је само повремено расположиво и није посебно обучено или припремљено за *SAR*.

GEN 3.6.6 Поступци и сигнали који се користе

Кратак опис поступака и сигнала које користе ваздухоплови за спасавање и табела која показује сигнале које треба да користе преживели.

GEN 4. АЕРОДРОМСКЕ/ХЕЛИДРОМСКЕ НАКНАДЕ И НАКНАДЕ ЗА УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ (*ANS*)

Може се навести где могу да се пронађу детаљи о важећим накнадама, ако нису наведене у овом поглављу.

GEN 4.1 Аеродромске/хелидромске накнаде

Кратак опис накнада које се могу примењивати на аеродромима/хелидромима који се користе за међународни саобраћај, укључујући:

1. слетање ваздухоплова;
2. паркирање, паркирање у хангару и дуготрајно паркирање ваздухоплова;
3. путничке услуге;
4. обезбеђивање;
5. ставке које се односе на буку;
6. остало (царина, здравље, имиграција, итд.);
7. изузећа/умањења; и
8. начин плаћања.

GEN 4.2 Накнаде за услуге у ваздушној пловидби

Кратак опис накнада које се могу примењивати на услуге у међународној ваздушној пловидби, укључујући:

1. прилазну контролу;
2. услуге у ваздушној пловидби које се пружају на рути;
3. трошковну базу за услуге у ваздушној пловидби и изузећа/умањења;

4. начин плаћања.

ДЕО 2 - ВАЗДУШНИ ПРОСТОР (*ENR*)

Ако се *AIP* саставља и ставља на располагање у више књига, од којих свака има издвојене амандмане и додатке, свака књига има издвојен предговор, издвојен преглед амандмана на *AIP*, издвојен преглед додатака на *AIP*, издвојену контролну листу *AIP* страница и издвојен списак актуелних ручних исправки. Ако се *AIP* објављује као једна књига, напомена „није примењиво" уноси се у сваку наведену подсекцију.

***ENR* 0.6 Садржај Дела 2**

Листа секција и подсекција садржаних у Делу 2 - Ваздушни простор.

ENR 1. ОПШТА ПРАВИЛА И ПОСТУПЦИ

ENR 1.1 Општа правила

Општа правила се објављују на начин на који се примењују у држави чланици.

ENR 1.2 Правила визуелног летења

Правила визуелног летења се објављују на начин на који се примењују у држави чланици.

ENR 1.3 Правила инструменталног летења

Правила инструменталног летења се објављују на начин на који се примењују у држави чланици.

ENR 1.3.1 Правила која се примењују на све *IFR* летове

ENR 1.3.2 Правила која се примењују на *IFR* летове у контролисаном ваздушном простору

ENR 1.3.3 Правила која се примењују на *IFR* летове ван контролисаног ваздушног простора

ENR 1.3.4 Општи поступци у ваздушном простору слободног планирања рута (*FRA*)

Поступци у вези са ваздушним простором слободног планирања рута, укључујући објашњење и дефиниције примењених релевантних тачака *FRA*. У случају преко-граничног спровођења *FRA*, укључени *FIRs*/*UIRs* или *CTAs*/*UTAs* наводе се у тачки *ENR* 1.3.

ENR 1.4 Опис и класификација ваздушног простора у коме се пружају *ATS* услуге

ENR 1.4.1 Класификација ваздушног простора *ATS*

Опис класа ваздушног простора *ATS* у облику табеле класификације ваздушног простора *ATS* из Додатка 4 Спроводбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012, у којој су на одговарајући начин означене класе ваздушног простора које се не користе у држави чланици.

ENR 1.4.2 Опис ваздушног простора *ATS*

Описи осталог ваздушног простора *ATS*, ако је примењиво, укључујући опште текстуалне описе.

ENR 1.5 Процедуре чекања, прилажења и одласка

ENR 1.5.1 Опште

Наводи се изјава о критеријумима према којима се успостављају процедуре чекања, прилажења и одласка.

ENR 1.5.2 Долазећи саобраћај

Наводе се процедуре (конвенционалне и/или просторне навигације) за долазеће летове које су заједничке за улазак у ваздушни простор или за летове унутар исте врсте ваздушног простора. Ако се унутар завршне контролисане области (*TMA*) примењују различите процедуре, о томе се ставља напомена са упућивањем на то где се могу пронаћи те специфичне процедуре.

ENR 1.5.3 Одлазећи саобраћај

Наводе се процедуре (конвенционалне и/или просторне навигације) за одлазеће летове, које су заједничке за летове са било ког аеродрома/хелидрома.

ENR 1.5.4 Остале релевантне информације и процедуре

Кратак опис додатних информација, нпр. процедура за улазак, процедура поравнања у завршном прилажењу, процедура и путања чекања.

ENR 1.6 Услуге и поступци надзора *ATS*

ENR 1.6.1 Примарни радар

Опис услуга и поступака који се односе на примарни радар, укључујући:

1. додатне услуге;
2. примену услуге радарске контроле;
3. процедуре за случај отказа радара и комуникације ваздух-земља;
4. захтеве за извештавање о позицији путем говорне комуникације и комуникације контролор-пилот путем везе за пренос података (*CPDLC*); и
5. графички приказ области радарског покривања.

ENR 1.6.2 Секундарни надзорни радар (*SSR*)

Опис оперативних поступака за секундарни надзорни радар (*SSR*), укључујући:

1. поступке у случају нужде;
2. поступке у случају отказа комуникације ваздух-земља и незаконитог ометања;
3. систем доделе кодова *SSR*;
4. захтеве за извештавање о позицији путем говорне комуникације и *CPDLC*; и

5. графички приказ области покривености *SSR*.

ENR 1.6.3 Аутоматски зависни надзор - емисија (*ADS-B*)

Опис оперативних поступака за аутоматски зависни надзор - емисију (*ADS-B*), укључујући:

1. поступке у случају нужде;
2. поступке у случају отказа комуникације ваздух-земља и незаконитог ометања;
3. захтеве за идентификацију ваздухоплова;
4. захтеве за извештавање о позицији путем говорне комуникације и *CPDLC*; и
5. графички приказ области покривености *ADS-B*.

ENR 1.6.4 Остале релевантне информације и поступци

Кратак опис осталих информација и поступака, нпр. поступак у случају отказа радара и квара транспондера.

***ENR* 1.7 Поступци за подешавање висиномера**

Објављује се изјава о поступцима за подешавање висиномера, укључујући:

1. кратак увод са изјавом о документима *ICAO* на којима се поступци заснивају и одступања од одредби *ICAO*, ако постоје;
2. основне поступке за подешавање висиномера;
3. опис области за подешавање висиномера;
4. поступке који се односе на оператере (укључујући пилоте); и
5. табелу нивоа крстарења.

ENR* 1.8 Регионални допунски поступци *ICAO

Наводе се регионални допунски поступци (*SUPPs*) који утичу на целу област надлежности.

***ENR* 1.9 Управљање протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM*) и управљање ваздушним простором**

Кратак опис *ATFM* система и управљања ваздушним простором, укључујући:

1. структуру *ATFM*, област опслуживања, услугу која се пружа, локацију јединица(е) и радно време;
2. врсте порука о протоку и описе формата; и
3. поступке примењиве на одлазеће летове, који обухватају:
   а) службу одговорну за пружање информација о *ATFM* мерама које се примењују;
   б) захтеве у вези са планом лета; и
   ц) доделу слотова;
4. информације о свеобухватној одговорности у вези са управљањем ваздушним простором унутар *FIR*, детаље о цивилној/војној алокацији ваздушног простора и координацији у управљању, структурама ваздушног простора којима се управља (алокација и измене у алокацији) и општим оперативним поступцима.

***ENR* 1.10 Планирање лета**

Наводе се сва ограничења или саветодавне информације које се односе на фазу планирања лета које могу помоћи кориснику у представљању намераване летачке операције, укључујући:

1. поступке за подношење плана лета;
2. систем скупног плана лета; и
3. измене поднетог плана лета.

***ENR* 1.11 Адресирање порука плана лета**

Наводе се адресе додељене плановима лета у табеларној форми, које показују:

1. категорију летења (*IFR* и/или *VFR*);
2. руту (у или кроз *FIR* и/или *TMA*); и
3. адресу поруке.

***ENR* 1.12 Пресретање цивилних ваздухоплова**

Наводи се потпуна изјава о поступцима пресретања и визуелним сигналима који се употребљавају, са јасном назнаком да ли се примењују *ICAO* одредбе и, ако се не примењују, да постоје одступања.

***ENR* 1.13 Незаконито ометање**

Наводе се одговарајући поступци које треба применити у случају незаконитог ометања.

***ENR* 1.14 Незгоде у ваздушном саобраћају**

Опис система за пријављивање незгода у ваздушном саобраћају, укључујући:

1. дефиницију незгода у ваздушном саобраћају;
2. употребу обрасца за пријављивање незгода у ваздушном саобраћају;
3. поступке пријављивања (укључујући поступке током лета); и
4. сврху пријављивања и поступање са пријавом.

ENR 2. ВАЗДУШНИ ПРОСТОР У КОМЕ СЕ ПРУЖАЈУ УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ

ENR* 2.1 *FIR, UIR, TMA* и *CTA

Детаљан опис области информисања ваздухоплова у лету (*FIRs*), горњих области информисања ваздухоплова у лету (*UIRs*) и контролисаних зона (*CTAs*) (укључујући специфичне *CTAs,* као што су *TMAs*), укључујући:

1. назив, географске координате у степенима и минутима хоризонталних граница *FIR*/*UIR* и у степенима, минутима и секундама хоризонталних граница *CTA*, вертикалне границе и класу ваздушног простора;
2. идентификацију јединице која пружа услугу;
3. позивни знак ваздухопловне станице јединице која пружа услуге и језик (језици) који се користи, назнаку области и услова, када и где се користе, ако је примењиво;
4. фреквенције допуњене назнаком за одређену намену и, ако је примењиво, *SATVOICE* број; и

5. напомене.

Контролисане зоне око војних ваздухопловних база које нису другачије описане у *AIP* морају да се укључе у ову подсекцију. Ако се захтеви Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 у погледу планова лета, двосмерне комуникације и извештавања о позицији примењују на све летове како би се елиминисала или смањила потреба за пресретањем и/или ако постоји могућност пресретања и захтева се праћење на *VHF* фреквенцији за случај нужде 121,500 *MHz*, изјава о наведеном мора бити укључена за релевантну област(и) или њен део (делове).

Опис одређених области у којима се захтева опремљеност предајником за лоцирање у случају нужде (*ELT*) и у којима ваздухоплов мора непрекидно да прати *VHF* фреквенцију за случај нужде 121,500 *MHz*, осим у периодима када ваздухоплов обавља комуникацију на другим *VHF* каналима или када се због ограничења опреме ваздухоплова или дужности у пилотској кабини не могу истовремено пратити два канала.

ENR 2.2 Остали регулисани ваздушни простор

Детаљан опис зона обавезне употребе радио-станице (*RMZ*) и зона обавезне употребе транспондера (*TMZ*), укључујући:

1. назив, географске координате хоризонталних граница *RMZ*/*TMZ* у степенима и минутима;

2. вертикалне границе у нивоима лета, или стопама;

3. време активирања; и

4. напомене.

Ако је утврђено, детаљан опис других врста регулисаног ваздушног простора и класификације ваздушног простора.

ENR 3. *ATS* РУТЕ

ENR 3.1 Руте конвенционалне навигације

Детаљан опис рута конвенционалне навигације, укључујући:

1. ознаку руте, ознаку спецификације захтеваних комуникационих могућности (*RCP*) и ознаку спецификације захтеваних надзорних могућности (*RSP*) које се односе на одређени сегмент(е), називе, кодиране ознаке или кодне ознаке или кодне називе и географске координате у степенима, минутима и секундама за све значајне тачаке које дефинишу руту, укључујући тачке обавезног јављања или јављања на захтев;

2. смер путање или *VOR* радијале заокружене на најближи степен, геодетско растојање заокружено на најближи десети део километра или десети део наутичке миље између било које две узастопне значајне тачке и, у случају *VOR* радијала, тачке преласка;

3. горње и доње границе или минималне апсолутне висине на рути заокружене на најближих (првих већих) 50 *m* или 100 *ft* и класификацију ваздушног простора;

4. хоризонталне границе и минималне апсолутне висине надвишавања препрека;

5. смерове нивоа крстарења;

6. напомене, укључујући назнаку јединице контроле, њен оперативни канал и, ако је примењиво, приступну адресу, *SATVOICE* број и свако ограничење у навигационој спецификацији, спецификацији захтеваних комуникационих мигућности (*RCP)* и спецификацији захтеваних надзорних могућности *(RSP)*.

***ENR* 3.2 Руте просторне навигације**

Детаљан опис *PBN (RNAV* и *RNP)* рута, укључујући:

1. ознаку руте, ознаку спецификације захтеваних комуникационих могућности (*RCP*), ознаку навигационе спецификације и/или ознаку спецификације захтеваних надзорних могућности (*RSP*) примењљивих на одређени сегмент(е), имена, кодиране ознаке или кодне ознаке или кодне називе и географске координате у степенима, минутима и секундама свих значајних тачака које дефинишу руту, укључујући тачке обавезног јављања или јављања на захтев;

2. по питању тачака на рути које дефинишу руту просторне навигације, додатно (ако је примењиво):

а) идентификацију станице референтног уређаја *VOR/DME*;

б) смер заокружен на најближи степен и удаљеност заокружену на најближи десети део километра или десети део наутичке миље од референтног уређаја *VOR/DME* ако путна тачка није колоцирана са њим; и

ц) надморску висину предајне антене *DME* заокружену на најближих *30 m (*100 *ft);*

3) референтно магнетско усмерење заокружено на најближи степен, геодетско растојање између дефинисаних крајњих тачака заокружено на најближи десети део километра или десети део наутичке миље и удаљености између узастопних одређених значајних тачака;

4. горње и доње границе и класификацију ваздушног простора;

5. смерове нивоа крстарења;

6. захтев у погледу навигационе тачности за сваки сегмент *PBN* (*RNAV* или *RNP*) руте; и

7. напомене, укључујући назнаку јединице контроле, њен оперативни канал и, ако је примењиво, приступну адресу, *SATVOICE* број и сва ограничења у погледу навигационе спецификације, спецификације захтеваних комуникационих могућности (*RCP)* и спецификације захтеваних надзорних могућности *(RSP).*

***ENR* 3.3 Остале руте**

Захтев је да се опишу друге специфично одређене руте које су обавезне у одређеним областима.

Опис ваздушног простора слободног планирања рута (*FRA*), као одређеног ваздушног простора унутар ког корисници могу слободно планирати директне руте између дефинисане улазне тачке и дефинисане излазне тачке, укључујући информације о директном рутирању, ограничењима употребе путних тачака за директна рутирања и назнаку у плану лета (поље 15). Описују се предуслови за издавање одобрења контроле летења.

***ENR* 3.4 Чекање на рути**

Захтева се детаљни опис процедура чекања на рути, у којима су наведени:

1. идентификација чекања (ако постоји) и фикс за чекање (навигациони уређај) или путна тачка са географским координатама у степенима, минутима и секундама;

2. линија пута за долет;

3. смер процедуралног заокрета;

4. максимална индицирана брзина;

5. минимални и максимални ниво чекања;

6. време/растојање за одлет; и
7. назнака јединице контроле и њена радна фреквенција.

ENR 4. РАДИО-НАВИГАЦИОНИ УРЕЂАЈИ/СИСТЕМИ

ENR 4.1 Радио-навигациони уређаји - на рути

Листа станица које пружају радио-навигационе услуге, успостављених за потребе на рути и поређаних алфабетским редоследом према имену станице, укључујући:

1. име станице и магнетску деклинацију заокружену на најближи степен и, за *VOR*, деклинацију станице заокружену на најближи степен, која се употребљава за техничко поравнање уређаја;
2. идентификацију;
3. фреквенцију/канал за сваки елемент;
4. радно време;
5. географске координате позиције предајне антене у степенима, минутима и секундама;
6. надморску висину предајне антене *DME,* заокружену на најближих 30 *m* (100 *ft*); и
7. напомене.

Ако оператер уређаја није надлежни орган, име оператера мора да буде назначено у колони напомене. Покривање уређаја се наводи у колони напомене.

ENR 4.2 Специјални навигациони системи

Опис станица повезаних са специјалним навигационим системима, укључујући:

1. име станице или ланца;
2. врсту расположиве услуге (главни сигнал, помоћни сигнал, боја);
3. фреквенцију (број канала, основна фреквенција пулса, фреквенција понављања, према потреби);
4. радно време;
5. географске координате позиције предајне станице у степенима, минутима и секундама; и
6. напомене.

Ако оператер уређаја није надлежни орган, име оператера мора да буде назначено у колони напомене. Покривање уређаја мора да буде назначено у колони напомене.

ENR 4.3 Глобални навигациони сателитски систем (*GNSS*)

Листа и опис елемената глобалног навигационог сателитског система (*GNSS*) који пружа навигациону услугу за потребе на рути и поређаних алфабетским редоследом према имену елемента, укључујући:

1. назив *GNSS* елемента (*GPS*, *GLONASS*, *EGNOS*, *MCAC*, *WAAS* итд.);
2. фреквенцију(е), према потреби;
3. географске координате номиналне области услуга и области покривања у степенима, минутима и секундама; и
4. напомене.

Ако оператер уређаја није надлежни орган, име оператера мора да буде наведено у колони напомене.

***ENR* 4.4. Кодни називи значајних тачака**

Алфабетски поређана листа кодних назива (кодне ознаке од пет слова, погодне за изговор) успостављених за значајне тачке на позицијама на којима нису лоцирани радио-навигациони уређаји, укључујући:

1. кодни назив;
2. географске координате позиције у степенима, минутима и секундама;
3. упућивање на *ATS* или друге руте на којима се тачка налази; и
4. напомене, укључујући додатну дефиницију позиција, ако се то захтева.

***ENR* 4.5 Рутна ваздухопловна светла на земљи**

Листа рутних ваздухопловних светала на земљи и других светлосних сигнала који означавају географске позиције које је држава чланица одредила као значајне, укључујући:

1. име града или места или другу идентификацију сигнала;
2. врсту сигнала и интензитет светла у хиљадама кандела;
3. карактеристике сигнала;
4. време када су укључена; и
5. напомене.

ENR 5. НАВИГАЦИОНА УПОЗОРЕЊА

***ENR* 5.1 Забрањене, условно забрањене и опасне зоне**

Опис и, према потреби, графички приказ забрањених, условно забрањених и опасних зона, заједно са информацијама које се тичу њиховог успостављања и активирања, укључујући:

1. идентификацију, назив и географске координате хоризонталних граница у степенима, минутима и секундама, ако се налазе унутар граница контролисане области/контролисане зоне и у степенима и минутима ако се налазе изван граница контролисане области/контролисане зоне;
2. горње и доње границе; и
3. напомене, укључујући време активности.

Врста ограничења или природа опасности и ризик од пресретања у случају продирања морају да буду назначени у колони напомене.

***ENR* 5.2 Зоне за војне вежбе и обуку и зона идентификације за потребе ваздушне одбране (*ADIZ*)**

Опис и, према потреби, графички приказ успостављених зона за војне вежбе и обуку у којима се вежбе одвијају у редовним интервалима и успостављене зоне идентификације за потребе ваздушне одбране (*ADIZ*), укључујући:

1. географске координате хоризонталних граница у степенима, минутима и секундама ако се налазе унутар граница контролисане области/контролисане зоне и у степенима и минутима ако се налазе изван граница контролисане области/контролисане зоне;
2. горње и доње границе, као и систем и начин обавештавања о активирању, заједно са информацијама које се односе на цивилно летење и одговарајуће *ADIZ* поступке; и
3. напомене, укључујући време активности и ризик од пресретања у случају продирања у *ADIZ*.

***ENR* 5.3 Остале опасне активности и друге потенцијалне опасности**

ENR 5.3.1. Остале опасне активности

Опис и, према потреби, картографски приказ активности које представљају специфичну или очигледну опасност за операције ваздухоплова и могле би утицати на летење, укључујући:

1. географске координате центра зоне у степенима и минутима, као и домет утицаја;
2. вертикалне границе;
3. саветодавне мере;
4. орган одговоран за пружање информација; и
5. напомене, укључујући време активности.

ENR 5.3.2 Друге потенцијалне опасности

Опис и, према потреби, картографски приказ других потенцијалних опасности које би могле утицати на летење (нпр. активни вулкани, нуклеарне електране итд.), укључујући:

1. географске координате локације потенцијалне опасности у степенима и минутима;
2. вертикалне границе;
3. саветодавне мере;
4. орган одговоран за пружање информација; и
5. напомене.

***ENR* 5.4 Рутне навигационе препреке**

Листа препрека које утичу на ваздушну пловидбу у Области 1 (цела територија државе чланице), укључујући:

1. идентификацију или ознаку препреке;
2. врсту препреке;
3. позицију препреке, представљену географским координатама у степенима, минутима и секундама;
4. надморску висину и релативну висину препреке заокружену на најближи метар или стопу;
5. врсту и боју осветљења препреке (ако постоји); и
6. ако је примењиво, назнаку да је листа препрека расположива у електронској форми, и референцу на *GEN*.3.1.6.

***ENR* 5.5 Ваздухопловне спортске и рекреативне активности**

Кратак опис и, према потреби, графички приказ интензивних ваздухопловних спортских и рекреативних активности и услови под којима се одвијају, укључујући:

1. ознаку и географске координате хоризонталних граница у степенима, минутима и секундама ако се налазе унутар граница контролисане области/контролисане зоне и у степенима и минутима ако се налазе ван граница контролисане области/контролисане зоне;
2. вертикалне границе;
3. телефонски број оператера/корисника; и
4. напомене, укључујући време активности.

***ENR* 5.6 Кретања птица и области са осетљивом фауном**

Опис и, према потреби, картографски приказ кретања птица повезаних са сеобама, укључујући руте кретања и стална одморишта и области са осетљивом фауном.

***ENR* 6. КАРТЕ ВАЗДУШНИХ ПУТЕВА**

У овој секцији се наводе *ICAO* карте ваздушних путева и индексне карте.

ДЕО 3 - АЕРОДРОМИ (*AD*)

Ако се *AIP* саставља и ставља на располагање у више књига од којих свака има издвојене амандмане и додатке, у свакој књизи се налазе издвојен предговор, издвојен преглед амандмана на *AIP*, издвојен преглед додатака на *AIP*, издвојена контролна листа *AIP* страница и издвојен списак актуелних ручних исправки. Ако се *AIP* објављује у виду једне књиге, напомена „није примењиво" уноси се у сваку наведену подсекцију.

***AD* 0.6 Садржај Дела 3**

Листа секција и подсекција садржаних Делу 3 - Аеродроми (*AD*).

***AD* 1. АЕРОДРОМИ/ХЕЛИДРОМИ - УВОД**

***AD* 1.1 Расположивост и услови за коришћење аеродрома/хелидрома**

AD 1.1.1 Општи услови

Кратак опис органа надлежног за аеродроме и хелидроме, укључујући:

1. опште услове под којима су аеродроми/хелидроми и припадајућа опрема расположиви за употребу; и

2. изјаву о одредбама на којима се заснивају услуге и упућивање на део у *AIP* у којем су наведена одступања у односу на *ICAO*, ако постоје.

AD 1.1.2 Употреба војних аеродрома

Прописи и поступци, ако постоје, који се односе на цивилну употребу војних аеродрома.

AD 1.1.3 Поступци у условима смањене видљивости (*LVP*)

Општи услови под којима се примењују поступци у условима смањене видљивости који се односе на CAT *II*/*III* операције на аеродромима, ако постоје.

AD 1.1.4. Аеродромски оперативни минимуми

Детаљи о аеродромским оперативним минимумима које примењује држава чланица.

AD 1.1.5 Остале информације

Ако је примењиво, остале информације сличне природе.

***AD* 1.2 Спасилачко-ватрогасна служба (*RFFS*) и план чишћења снега**

AD 1.2.1 Спасилачко-ватрогасна служба

Кратак опис правила по којима се успоставља спасилачко-ватрогасна служба на аеродромима/хелидромима расположивим за јавну употребу са назнаком спасилачко-ватрогасне категорије коју је одредила држава чланица.

AD 1.2.2 Процена и извештавање о стању површине полетно-слетне стазе и план чишћења снега

Кратак опис процене и извештавања о стању површине полетно-слетне стазе, елемената плана чишћења снега на аеродромима/хелидромима расположивим за јавну употребу на којима се уобичајено очекују снежни услови, укључујући:

1. организацију извештавања о стању површине полетно-слетне стазе и зимске службе;
2. надзор површина за кретање ваздухоплова;
3. методе за процену стања површине; операције на посебно припремљеним зимским полетно-слетним стазама;
4. мере за одржавање употребљивости површина за кретање ваздухоплова;
5. систем и начин извештавања;
6. случај затварања полетно-слетне стазе; и
7. дистрибуцију информација о стању површине полетно-слетне стсзе.

***AD* 1.3 Преглед аеродрома и хелидрома**

Листа и графички приказ аеродрома/хелидрома у држави чланици, укључујући:

1. назив аеродрома/хелидрома и *ICAO* локацијски индикатор;
2. врсту саобраћаја која је дозвољена на аеродрому/хелидрому (међународни/национални, *IFR*/*VFR*, редовни/ванредни, општа авијација, војни и сл.); и
3. упућивање на подсекцију у Делу 3 *AIP* која садржи детаље о аеродрому/хелидрому.

***AD* 1.4 Груписање аеродрома/хелидрома**

Кратак опис критеријума које држава чланица примењује при груписању аеродрома/хелидрома у циљу израде/дистрибуције/пружања информација.

***AD* 1.5 Статус сертификације аеродрома**

Листа аеродрома у држави чланици са назнаком статуса сертификације, укључујући:

1. назив аеродрома и *ICAO* локацијски индикатор;
2. датум сертификације и, ако је примењиво, период важења сертификата; и
3. напомене, ако постоје.

AD 2. АЕРОДРОМИ

Напомена* - Уместо * треба да стоји одговарајући *ICAO* локацијски индикатор.**

****** *AD* 2.1 Локацијски индикатор и назив аеродрома**

Наводе се *ICAO* локацијски индикатор додељен аеродрому и назив аеродрома. *ICAO* локацијски индикатор мора да буде саставни део система обележавања свих подсекција у секцији *AD* 2.

****** *AD* 2.2 Географски и административни подаци о аеродрому**

Објављују се географски и административни подаци, укључујући:

1. референтну тачку аеродрома (географске координате у степенима, минутима и секундама) и положај на аеродрому;

2. смер и удаљеност референтне тачке аеродрома од центра града или места које аеродром опслужује;

3. надморску висину аеродрома заокружену на најближи метар или стопу и референтну температуру;

4. ако је примењиво, ундулацију геоида на положају на ком је измерена надморска висина аеродрома, заокружену на најближи метар или стопу;

5. магнетску деклинацију заокружену на најближи степен, датум информације и годишњу промену;

6. назив оператера аеродрома, адресу, бројеве телефона и телефакса, електронску пошту, *AFS* адресу и, ако је доступна, адресу интернет странице;

7. одобрене врсте саобраћаја на аеродрому (*IFR*/*VFR*); и

8. напомене.

****** *AD* 2.3 Радно време**

Детаљни опис радног времена аеродромских служби, укључујући:

1. оператера аеродрома;
2. царинску и пасошку контролу;
3. здравствену и санитарну службу;
4. *AIS* брифинг биро;
5. *ATS* пријавни биро (*ARO*);
6. *MET* брифинг биро;
7. *ATS*;
8. снабдевање горивом;
9. опслуживање;
10. обезбеђивање;
11. одлеђивање; и
12. напомене.

****** *AD* 2.4 Службе и средства за опслуживање**

Детаљни опис служби и средстава за опслуживање доступних на аеродрому, укључујући:

1. средства за опслуживање робе;
2. врсте горива и мазива;
3. опрему и капацитет за снабдевање горивом;
4. опрему и средства за одлеђивање;
5. хангарски простор за ваздухоплове у пролазу;
6. опрему за поправку ваздухоплова у пролазу;
7. напомене.

****** *AD* 2.5 Погодности за путнике**

Погодности за путнике доступне на аеродрому, дате у виду кратког описа или упућивање на друге изворе информација, нпр. интернет странице, укључујући:

1. хотел(е) на аеродрому или у његовој близини;
2. ресторан(е) на аеродрому или у његовој близини;

3. могућност превоза;
4. медицинске услуге;
5. банке или поште на аеродрому или у његовој близини;
6. туристичке агенције;
7. напомене.

****** *AD* 2.6 Спасилачко-ватрогасна служба**

Детаљни опис спасилачко-ватрогасних услуга и опреме која је на располагању на аеродрому, укључујући:

1. ватрогасну категорију аеродрома;
2. опрему за спасавање;
3. могућност уклањања оштећеног или неисправног ваздухоплова; и
4. напомене.

****** *AD* 2.7 Процена и извештавање о стању површине полетно-слетне стазе и план чишћења снега**

Информације о процени и извештавању о стању површине полетно-слетне стазе.

Детаљни опис опреме и оперативних приоритета успостављених за чишћење аеродромских површина за кретање ваздухоплова, укључујући:

1. врсту(е) опреме за чишћење;
2. приоритете за чишћење;
3. материјал који се користи за третирање површина за кретање ваздухоплова;
4. посебно припремљене зимске полетно-слетне стазе;
5. напомене.

****** *AD* 2.8 Платформе, рулне стазе и локације/позиције провере положаја**

Детаљи који се тичу физичких карактеристика платформи, рулних стаза и локација/позиција одређених тачака провере, укључујући:

1. ознаку, површину и носивост платформе;
2. ознаку, ширину, површину и носивост рулних стаза;
3. локацију и надморску висину заокружену на најближи метар или стопу за тачке провере висиномера;
4. позицију тачке провере *VOR*;
5. позицију тачке провере инерцијалног навигационог система (*INS*) у степенима, минутима, секундама и стотим деловима секунде;
6. напомене.

Ако су локације/позиције провере приказане на аеродромској карти, о томе се ставља напомена у овој подсекцији.

****** *AD* 2.9 Систем за вођење и контролу кретања и дневне ознаке**

Кратак опис система за вођење и контролу кретања по површинама и ознака полетно-слетних и рулних стаза, укључујући:

1. употребу знакова идентификације паркинг позиција, линије водиље на рулним стазама и систем за визуелно вођење приликом упаркиравања;
2. ознаке и светла полетно-слетне стазе и рулне стазе;
3. пречке за заустављање (ако постоје);

4. напомене.

****** *AD* 2.10 Аеродромске препреке**

Детаљни опис препрека, укључујући:

1. препреке у Области 2:

а) идентификацију или ознаку препреке;

б) тип препреке;

ц) позицију препреке, представљену географским координатама у степенима, минутима, секундама и десетим деловима секунде;

д) надморску и релативну висину препреке заокружене на најближи метар или стопу;

е) ознаку препреке и врсту и боју светала којима је означена (ако постоји);

ф) ако је примењиво, назнаку да је листа препрека доступна у електронској форми, и упућивање на *GEN* 3.1.6; и

г) „*NIL*” индикацију, према потреби;

2. одсуство скупа података за Област 2 за аеродроме мора да буде јасно наглашено и подаци о препрекама морају да буду обезбеђени за:

а) препреке које пробијају површи за ограничавање препрека;

б) препреке које пробијају површ за идентификацију препрека у равни путање полетања; и

ц) друге препреке за које је процењено да представљају опасност за ваздушну пловидбу;

3. назнаку да нема информација о препрекама у Области 3, или ако има:

а) идентификацију или ознаку препреке;

б) тип препреке;

ц) позицију препреке, представљену географским координатама у степенима, минутима, секундама и десетим деловима секунде;

д) надморску висину и релативну висину препреке заокружене на најближи десети део метра или стопе;

е) ознаку препреке и врсту и боју светала (ако постоје) којима је означена;

ф) ако је примењиво, назнаку да је листа препрека доступна у електронској форми, и упућивање на *GEN* 3.1.6; и

г) „*NIL*” индикацију, према потреби.

****** *AD* 2.11 Пружање метеоролошких информација**

Детаљни опис метеоролошких информација које се пружају на аеродрому и назнака који метеоролошки биро је надлежан за наведену услугу, укључујући:

1. назив одређеног метеоролошког бироа;

2. радно време и, према потреби, информацију о надлежном метеоролошком бироу ван радног времена;

3. биро одговоран за припрему *TAF* и периоде важења и интервал издавања прогноза;

4. досупност *TREND* прогноза за аеродром и интервал издавања;

5. информацију о начину на који су брифинг и/или консултације доступни;

6. врсту документације за лет која је доступна и језик (језике) који се користе у документацији за лет;

7. карте и друге информације које се приказују или пружају у сврху брифинга или консултације;

8. допунску опрему доступну за обезбеђивање информација о метеоролошким условима, као што су метеоролошки радар и пријемник за сателитске слике;

9. *ATS* јединицу (јединице) којој се достављају метеоролошке информације;

10. додатне информације као што је ограничење услуге.

****** *AD* 2.12 Физичке карактеристике полетно-слетне стазе**

Детаљни опис физичких карактеристика полетно-слетне стазе, за сваку полетно-слетну стазу, укључујући:

1. ознаке;

2. прави смер заокружен на стоти део степена;

3. димензије полетно-слетних стаза заокружене на најближи метар или стопу;

4. носивост коловозног застора (класификациони број коловозног застора (*PCN*) и придружени подаци) и површину сваке полетно-слетне стазе и придружених продужетака за заустављање;

5. географске координате у степенима, минутима, секундама и стотим деловима секунде за сваки праг и крај полетно-слетне стазе и, ако је примењиво, ундулацију геоида за:

- прагове полетно-слетне стазе за непрецизно прилажење заокружене на најближи метар или стопу; и

- прагове полетно-слетне стазе за прецизно прилажење заокружене на најближи десети део метра или стопе;

6. надморске висине:

- прагова полетно-слетне стазе за непрецизно прилажење заокружене на најближи метар или стопу; и

- прагова и највеће надморске висине зоне додира полетно-слетне стазе за прецизно прилажење заокружене на најближи десети део метра или стопе;

7. нагиб сваке полетно-слетне стазе и придружених продужетака за заустављање;

8. димензије продужетка за заустављање (ако постоји) заокружене на најближи метар или стопу;

9. димензије претпоља (ако постоји) заокружене на најближи метар или стопу;

10. димензије основних стаза;

11. димензије заштитних површина крајева полетно-слетне стазе;

12. локацију (уз навођење краја полетно-слетне стазе) и опис система за заустављање (ако постоји);

13. постојање зоне без препрека; и

14. напомене.

****** *AD* 2.13 Декларисане дужине**

Детаљни опис декларисаних дужина заокружених на најближи метар или стопу за сваки смер сваке полетно-слетне стазе, укључујући:

1. ознаку полетно-слетне стазе;

2. расположиву дужину залета;

3. расположиву дужину за полетање и, ако је примењиво, алтернативне смањене декларисане дужине;

4. расположиву дужину за убрзавање и заустављање;

5. расположиву дужину за слетање; и

6. напомене, укључујући улазну или почетну тачку полетно-слетне стазе, ако су објављене алтернативне смањене декларисане дужине.

Ако смер полетно-слетне стазе не може да се користи за полетање и/или слетање јер је то оперативно забрањено, то мора да буде назначено уношењем израза „није употребљиво” или скраћенице „*NU*”.

****** *AD* 2.14 Прилазна светла и светла полетно-слетне стазе**

Детаљни опис прилазних светала и светала полетно-слетне стазе, укључујући:

1. ознаку полетно-слетне стазе;
2. врсту, дужину и интензитет система прилазних светала;
3. светла прага полетно-слетне стазе, боју и пречке прага;
4. врсту визуелног система показивача нагиба прилаза;
5. дужину светала зоне додира полетно-слетне стазе;
6. дужину, размак, боју и интензитет светала осе полетно-слетне стазе;
7. дужину, размак, боју и интензитет ивичних светала полетно-слетне стазе;
8. боју светала краја полетно-слетне стазе и пречки прага;
9. дужину и боју светала продужетка за заустављање; и
10. напомене.

****** *AD* 2.15 Остале светлосне ознаке, резервно напајање**

Опис других светлосних ознака и резервног напајања, укључујући:

1. локацију, карактеристике и радно време аеродромских фарова/идентификационих фарова (ако постоје);
2. локацију и светлосне ознаке (ако постоје) анемометра/показивача смера слетања;
3. ивична светла рулних стаза и светла осе рулних стаза;
4. резервно напајање, укључујући време пребацивања; и
5. напомене.

****** *AD* 2.16 Површина за слетање хеликоптера**

Детаљни опис површине за слетања хеликоптера који постоји на аеродрому, укључујући:

1. географске координате у степенима, минутима, секундама и стотим деловима секунде и, ако је примењиво, ундулацију геоида геометријског центра зоне приземљења и узлета (*TLOF*) или сваког прага зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*):

- за непрецизно прилажење, заокружене на најближи метар или стопу, и
- за прецизно прилажење, заокружене на најближи десети део метра или десети део стопе;

2. надморску висину *TLOF* и/или *FATO* површине:

- за непрецизно прилажење, заокружену на најближи метар или стопу, и
- за прецизно прилажење, заокружену на најближи десети део метра или десети део стопе;

3. димензије *TLOF* и *FATO* површина, закружене на најближи метар или стопу, врсту површине, носивост и ознаке;
4. прави смер *FATO,* заокружен на стоти део степена;
5. расположиве декларисане дужине, заокружене на најближи метар или стопу;
6. прилазна и светла *FATO*; и

7. напомене.

****** *AD* 2.17 Ваздушни простор у коме се пружају услуге у ваздушном саобраћају**

Детаљни опис ваздушног простора у коме се пружају *ATS* услуге успостављене на аеродрому, укључујући:

1. ознаку и географске координате хоризонталних граница ваздушног простора у степенима, минутима и секундама;
2. вертикалне границе;
3. класификацију ваздушног простора;
4. позивни знак и језик (језике) *ATS* јединице која пружа услугу;
5. прелазну апсолутну висину;
6. време примене; и
7. напомене.

****** *AD* 2.18 Средства за комуникацију у пружању *ATS* услуга**

Детаљни опис средстава за комуникацију у пружању *ATS* услуга успостављених на аеродрому, укључујући:

1. ознаку службе;
2. позивни знак;
3. канал (канале);
4. *SATVOICE* број (бројеве), ако је на располагању;
5. приступну адресу, према потреби;
6. радно време; и
7. напомене.

****** *AD* 2.19 Радио-навигациони уређаји и уређаји за слетање**

Детаљан опис радио-навигационих уређаја и уређаја за слетање повезаних са процедурама инструменталног прилажења и процедурама у завршној контролисаној области аеродрома, укључујући:

1. а) врсту уређаја;

б) магнетску деклинацију заокружену на најближи степен, према потреби;

ц) врсту подржаних операција за *ILS*/ *MLS*/*GLS*, основни *GNSS* и *SBAS*;

д) класификацију за *ILS;*

е) класификацију уређаја и ознаку(е) прилазног уређаја за *GBAS* ;

ф) за *VOR*/*ILS*/*MLS,* додатно и деклинацију станице која се користи за техничко подешавање, заокружену на најближи степен;

2. идентификацију, ако је потребно;
3. фреквенцију(е), број (бројеве) канала, пружаоца услуга и ознаку(е) референтне путање (*RPI*), према потреби;
4. радно време, према потреби;
5. географске координате позиције предајне антене у степенима, минутима, секундама и десетим деловима секунди, према потреби;
6. надморску висину предајне антене *DME,* заокружену на најближих 30 *m* (100 *ft*) и прецизног *DME* (*DME*/*P*), заокружену на најближих 3 *m* (10 *ft*), надморску и елипсоидну висину референтне тачке *GBAS*, заокружене на најближи метар или стопу; за *SBAS*

елипсоидну висину тачке прага слетања (*LTP*) или фиктивне тачке прага (*FTP*), заокружену на најближи метар или стопу;

7. полупречник опслуживања у односу на референтну тачку *GBAS*, заокружен на најближи километар или наутичку миљу; и

8. напомене.

Ако се исти уређај користи на рути и на аеродрому, опис мора да буде дат и у секцији *ENR* 4. Ако земаљски систем за побољшавање сигнала (*GBAS*) опслужује више аеродрома, опис система мора да се обезбеди за сваки аеродром. Ако оператер уређаја није надлежно тело, име оператера мора да буде назначено у колони напомене. Област покривања уређаја мора да буде назначена у колони напомене.

****** *AD* 2.20 Локални прописи на аеродрому**

Детаљни опис прописа који се примењују на коришћење аеродрома, укључујући прихватање летова за обуку и прихватање ваздухоплова који нису опремљени радио-везом, ултралаких и сличних ваздухоплова, као и на маневрисање на земљи и паркирање, али искључујући процедуре летења.

****** *AD* 2.21 Поступци за смањење буке**

Детаљни опис поступака за смањење буке успостављених на аеродрому.

****** *AD* 2.22 Поступци за летење**

Детаљан опис услова и поступака за летење, укључујући радарске и/или *ADS-B* поступке, успостављене на основу организације ваздушног простора на аеродрому. Ако су успостављени поступци при смањеној видљивости на аеродрому, њихов детаљни опис, укључујући:

1. полетно-слетну стазу(е) и придружену опрему која је одобрена за употребу у поступцима при смањеној видљивости, укључујући операције са оперативним одобрењима при којима је *RVR* мањи од 550 *m*, ако је применљиво;

2. дефинисане метеоролошке услове под којима се поступци при смањеној видљивости покрећу, користе и престајају;

3. опис ознака/светлосних ознака на земљи које се користе у поступцима при смањеној видљивости; и

4. напомене.

****** *AD* 2.23 Додатне информације**

Додатне информације о аеродрому, као што су назнаке о концентрацијама птица на аеродрому, заједно са назнаком о значајном дневном кретању између одмориштa и зона за храњење, у мери у којој је то изводљиво.

Специфичне додатне информације у погледу пружања *ATS* са удаљеног аеродрома:

1. назнака да се *ATS* пружа са удаљеног аеродрома;

2. локација сигналне лампе нпр. изразом „сигнална лампа се налази на [географски положај]”, као и јасна назнака локације сигналне лампе на аеродромској карти сваког релевантног аеродрома;

3. опис свих специфичних начина комуникације који су потребни у случају вишеструког начина рада, као што је укључивање имена аеродрома/позивног знака *ATS*

јединице при свакој размени (не само при првом контакту) између пилота и *ATCOs*/бироа за аеродромско информисање ваздухоплова о лету (*AFISOs*);

4. опис свих релевантних активности које су неопходне за кориснике ваздушног простора у случају нужде/неуобичајене ситуације и мере које може да предузиме пружалац *ATS* у случају посебних околности када долази до поремећаја, ако је примењиво (у *AD* 2.22 Поступци за летење); и

5. опис међузависности доступних услуга или назнака о аеродромима који нису одговарајући за преусмеравање са аеродрома (корисницима ваздушног простора није дозвољено да планирају одређени аеродром као алтернативни ако их опслужује исти удаљени торањ), ако је то одговарајуће.

****** *AD* 2.24 Ваздухопловне карте које се односе на аеродром**

Ваздухопловне карте које се односе на аеродром објављују се према следећем редоследу:

1. Аеродромска/хелидромска карта - *ICAO*;
2. Карта паркирања/пристајања ваздухоплова - *ICAO*;
3. Карта таксирања ваздухоплова - *ICAO*;
4. Карта препрека аеродрома - *ICAO* тип *A* (за сваку полетно-слетну стазу);
5. Карта терена и препрека аеродрома - *ICAO* (електронска);
6. Карта терена за прецизно прилажење - *ICAO* (полетно-слетне стазе *CAT II* и *III* за прецизно прилажење);
7. Карта области - *ICAO* (за руте за одлазак и транзитне руте);
8. Карта стандардних инструменталних одлазака - *ICAO*;
9. Карта области - *ICAO* (за руте за долазак и транзитне руте);
10. Карта стандардних инструменталних долазака - *ICAO*;
11. Карта минималних радарских апсолутних висина - *ICAO*;
12. Карта за инструментално прилажење - *ICAO* (за сваку полетно-слетну стазу и тип процедуре);
13. Карта за визуелно прилажење - *ICAO*; и
14. Концентрације птица у близини аеродрома.

Ако се нека од карата не израђује, изјава о томе мора да буде дата у секцији *GEN* 3.2 „Ваздухопловне карте”.

****** *AD* 2.25 Продор површи визуелног сегмента (*VSS*)**

Продори површи визуелног сегмента *(VSS*), укључујући процедуре и минимуме за слетање на које то има утицај.

AD 3. ХЕЛИДРОМИ

Ако је на аеродрому обезбеђена површина за слетање хеликоптера, подаци о томе морају да буду наведени само под **** *AD* 2.16.

Напомена* - Уместо * треба да стоји одговарајући *ICAO* локацијски индикатор.**

****** *AD* 3.1 Локацијски индикатор хелидрома и име хелидрома**

У *AIP* се наводи *ICAO* локацијски индикатор додељен хелидрому и именима хелидрома. *ICAO* локацијски индикатор мора да буде интегрални део система обележавања свих подсекција у секцији *AD* 3.

****** *AD* 3.2 Географски и административни подаци о хелидрому**

Захтев се односи на географске и административне податке о хелидрому, укључујући:

1. референтну тачку хелидрома (географске координате у степенима, минутима и секундама) и положај на хелидрому;
2. смер и удаљеност референтне тачке хелидрома од центра града или места које хелидром опслужује;
3. надморску висину хелидрома заокружену на најближи метар или стопу и референтну температуру;
4. ако је примењиво, ундулацију геоида на положају на коме је измерена надморска висина хелидрома, заокружену на најближи метар или стопу;
5. магнетску деклинацију заокружену на најближи степен, датум податка и годишњу промену;
6. назив оператера хелидрома, адресу, бројеве телефона и телефакса, електронску пошту, *AFS* адресу и, ако постоји, адресу интернет странице;
7. одобрене врсте саобраћаја на хелидрому (*IFR*/*VFR*); и
8. напомене.

****** *AD* 3.3 Радно време**

Детаљни опис радног времена служби на хелидрому, укључујући:

1. оператера хелидрома;
2. царинску и пасошку контролу;
3. здравствену и санитарну службу;
4. *AIS* брифинг биро;
5. *ATS* пријавни биро (*ARO*);
6. *MET* брифинг биро;
7. *ATS*;
8. снабдевање горивом;
9. опслуживање;
10. обезбеђивање;
11. одлеђивање; и
12. напомене.

****** *AD* 3.4 Службе и средства за опслуживање**

Детаљни опис служби и средстава за опслуживање доступних на хелидрому, укључујући:

1. средства за опслуживање робе;
2. врсте горива и мазива;
3. опрему и капацитет за снабдевање горивом;
4. опрему и средства за одлеђивање;

5. хангарски простор за хеликоптере у пролазу;
6. опрему за поправку хеликоптера у пролазу; и
7. напомене.

****** *AD* 3.5 Погодности за путнике**

Погодности за путнике доступне на хелидрому, у виду кратког описа или упућивање на друге изворе информација, нпр. интернет страница, укључујући:

1. хотел(е) на хелидрому или у његовој близини;
2. ресторан(е) на хелидрому или у његовој близини;
3. превоз;
4. медицинске услуге;
5. банке или поште на хелидрому или у његовој близини;
6. туристичке агенције; и
7. напомене.

****** *AD* 3.6 Спасилачко-ватрогасна служба**

Детаљни опис спасилачко-ватрогасних услуга и опреме која је на располагању на хелидрому, укључујући:

1. ватрогасну категорију хелидрома;
2. опрему за спасавање;
3. могућност уклањања оштећеног или неисправног хеликоптера; и
4. напомене.

****** *AD* 3.7 Сезонска употребљивост - чишћење**

Детаљни опис опреме и оперативних приоритета успостављених за чишћење хелидромских површина за кретање, укључујући:

1. врсту(е) опреме за чишћење;
2. приоритете за чишћење; и
3. напомене.

****** *AD* 3.8 Платформе, рулне стазе и локације/позиције, провере положаја**

Детаљи који се тичу физичких карактеристика платформи, рулних стаза и локација/позиција означених тачака провере, укључујући:

1. ознаку, површину и носивост платформе, паркинг позиција за хеликоптере;
2. ознаку, ширину и врсту површине рулних стаза хеликоптера на земљи;
3. ширину и ознаку рулне стазе хеликоптера у ваздуху и транзитне руте у ваздуху;
4. локацију и надморску висину за тачке провере висиномера, заокружене на најближи метар или стопу;
5. позицију тачке провере *VOR*;
6. позиција тачке провере *INS* система у степенима, минутима, секундама и стотим деловима секунде; и
7. напомене.

Ако су локације/позиције провере приказане на хелидромској карти, о томе се ставља напомена у овој подсекцији.

****** *AD* 3.9 Ознаке и маркери**

Кратак опис ознака и маркера зоне завршног прилаза и полетања и рулне стазе, укључујући:

1. ознаке зоне завршног прилаза и полетања;

2. ознаке рулне стазе, маркере рулне стазе у ваздуху и маркере транзитне руте у ваздуху; и

3. напомене.

****** *AD* 3.10 Хелидромске препреке**

Детаљан опис препрека, укључујући:

1. идентификацију или ознаку препреке;

2. тип препреке;

3. позицију препреке, представљену географским координатама у степенима, минутима, секундама и десетим деловима секунде;

4. надморску висину и релативну висину препреке, заокружене на најближи метар или стопу;

5. ознаку препреке и врсту и боју светала којима је означена (ако постоје);

6. ако је примењиво, назнаку да је листа препрека доступна у електронској форми и упућивање на *GEN* 3.1.6; и

7. „*NIL*“ индикацију, према потреби.

****** *AD* 3.11 Пружање метеоролошких информација**

Детаљан опис метеоролошких информација које се пружају на хелидрому и назнака који је метеоролошки биро надлежан за наведену услугу, укључујући:

1. назив одређеног метеоролошког бироа;

2. радно време и, према потреби, информацију о надлежном метеоролошком бироу ван тог времена;

3. биро одговоран за припрему *TAF* и периоде важења прогноза;

4. досупност *TREND* прогноза за хелидром и интервал издавања;

5. информацију о начину на који су брифинг и/или консултације доступни;

6. врсту документације за лет која је доступна и језик(е) који се користе у документацији за лет;

7. карте и друге информације које се приказују или пружају у сврху брифинга или консултације;

8. допунску опрему доступну за обезбеђивање информација о метеоролошким условима, као што су метеоролошки радар и пријемник за сателитске слике;

9. *ATS* јединицу(е) којима се достављају метеоролошке информације; и

10. додатне информације, као што је ограничење услуге, итд.

****** *AD* 3.12 Подаци о хелидрому**

Детаљан опис димензија хелидрома и придружене информације, укључујући:

1. врсту хелидрома - у нивоу са земљом, издигнут или на платформи;

2. димензије зоне приземљења и узлета (*TLOF*), заокружене на најближи метар или стопу;

3. прави смер зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*), заокружен на стоти део степена;

4. димензије *FATO,* заокружене на најближи метар или стопу и врсту површине;

5. површину и носивост *TLOF* у тонама (1.000 *kg*);

6. географске координате у степенима, минутима, секундама и стотим деловима секунде и, ако је примењиво, ундулацију геоида геометријског центра *TLOF* или сваког прага *FATO*:

- за непрецизно прилажење, заокружене на најближи метар или стопу, и
- за прецизно прилажење, заокружене на најближи десети део метра или десети део стопе;

7. нагиб *TLOF* и/или *FATO* и надморску висину:

- за непрецизно прилажење, заокружену на најближи метар или стопу, и
- за прецизно прилажење, заокружену на најближи десети део метра или десети део стопе;

8. димензије безбедносне зоне;

9. димензије претпоља за хеликоптер, заокружене на најближи метар или стопу;

10. постојање сектора без препрека; и

11. напомене.

****** *AD* 3.13 Декларисане дужине**

Детаљан опис декларисаних дужина, заокружених на најближи метар или стопу када је значајно за хелидром, укључујући:

1. расположиву дужину за полетање и, ако је примењиво, алтернативне смањене декларисане дужине;

2. расположиву дужину прекинуог полетања;

3. расположиву дужину за слетање; и

4. напомене, укључујући улазну тачку или почетну тачку, ако су објављене алтернативне смањене декларисане дужине.

****** *AD* 3.14 Прилазна и *FATO* светла**

Детаљан опис прилазних светала и *FATO* светала, укључујући:

1. врсту, дужину и интензитет система прилазних светала;

2. врсту визуелног система показивача нагиба прилаза;

3. карактеристике и локацију светала *FATO* области;

4. карактеристике и локацију светала циљне тачке;

5. карактеристике и локацију система светала *TLOF*; и

6. напомене.

****** *AD* 3.15 Остале светлосне ознаке, резервно напајање**

Опис других светлосних ознака и резервног напајања, укључујући:

1. локацију, карактеристике и радно време хелидромских фарова;

2. локацију и светлосне ознаке показивача правца ветра (*WDI*);

3. ивична светла рулних стаза и светла осе рулних стаза;

4. резервно напајање, укључујући време пребацивања; и

5. напомене.

****** *AD* 3.16 Ваздушни простор у коме се пружају услуге у ваздушном саобраћају**

Детаљни опис ваздушног простора у коме се пружају *ATS* услуге успостављене на хелидрому, укључујући:

1. ознаку и географске координате хоризонталних граница ваздушног простора у степенима, минутима и секундама;
2. вертикалне границе;
3. класификацију ваздушног простора;
4. позивни знак и језик(е) *ATS* јединице која пружа услугу;
5. прелазну апсолутну висину;
6. време примене; и
7. напомене.

****** *AD* 3.17 Средства за комуникацију у пружању *ATS* услуга**

Детаљни опис средстава за комуникацију у пружању *ATS* услуга успостављених на хелидрому, укључујући:

1. ознаку службе;
2. позивни знак;
3. фреквенцију(е);
4. радно време; и
5. напомене.

****** *AD* 3.18 Радио-навигациони уређаји и уређаји за слетање**

Детаљни опис радио-навигационих уређаја и уређаја за слетање повезаних са процедурама инструменталног прилажења и процедурама у завршној контролисаној области хелидрома, укључујући:

1. а) врсту уређаја;

б) магнетску деклинацију, заокружену на најближи степен, према потреби;

ц) врсту подржаних операција за *ILS*, *MLS*, основни *GNSS*, *SBAS* и *GBAS*;

д) класификацију за *ILS;*

е) класификацију уређаја и ознаку(е) прилазног уређаја за *GBAS* ;

ф) за *VOR*/*ILS*/*MLS*, додатно и деклинацију станице која се користи за техничко подешавање;

2. идентификацију, ако је потребно;
3. фреквенцију(е), број(еве) канала, пружаоца услуга и ознаку(е) референтне путање (*RPI*), према потреби;
4. радно време, према потреби;
5. географске координате позиције предајне антене у степенима, минутима, секундама и десетим деловима секунди, према потреби;
6. надморску висину предајне антене *DME*, заокружену на најближих 30 *m* (100 *ft*) и *DME*/*P*, заокружену на најближих 3 *m* (10 *ft*), надморску и елипсоидну висину референтне тачке *GBAS*, заокружене на најближи метар или стопу. За *SBAS* елипсоидну висину тачке прага слетања (*LTP*) или фиктивне тачке прага (*FTP*), заокружену на најближи метар или стопу;
7. полупречник опслуживања у односу на референтну тачку *GBAS*, заокружен на најближи километар или наутичку миљу; и

8. напомене.

Ако се исти уређај користи на рути и на хелидрому, опис мора да буде дат и у секцији *ENR* 4. Ако *GBAS* опслужује више од једног хелидрома, опис уређаја мора да се обезбеди у оквиру сваког хелидрома. Ако оператер уређаја није надлежно тело, име оператера мора да буде назначено у колони напомене. Област покривања уређаја мора да буде наведена у колони напомене.

****** АД 3.19 Локални прописи на хелидрому**

Детаљан опис прописа који се примењују за коришћење хелидрома, укључујући прихватање летова за обуку, ваздухоплова који нису опремљени радио-везом и ултралаких ваздухоплова и сличних, и за маневрисање на земљи и паркирање, али искључујући процедуре летења.

****** *AD* 3.20 Поступци за смањење буке**

Детаљан опис поступака за смањење буке успостављених на хелидрому.

****** *AD* 3.21 Поступци за летење**

Детаљан опис услова и поступака за летење, укључујући радарске и/или *ADS-B* поступке, успостављене на основу организације ваздушног простора на хелидрому. Ако су успостављени поступци при смањеној видљивости на хелидрому, њихов детаљни опис, укључујући:

1. површину(е) зоне(а) приземљења и узлета (*TLOF*) и придружену опрему која је одобрена за употребу у поступцима при смањеној видљивости;
2. дефинисане метеоролошке услове под којима се поступци при смањеној видљивости покрећу, користе и престају;
3. опис ознака/светлосних ознака на земљи које се користе у поступцима при смањеној видљивости; и
4. напомене.

****** *AD* 3.22 Додатне информације**

Додатне информације о хелидрому, као што су назнаке о концентрацији птица на хелидрому заједно са назнаком о значајном дневном кретању птица између одмориштa и зона за храњење, у мери у којој је то изводљиво.

****** *AD* 3.23 Карте које се односе на хелидром**

Ваздухопловне карте које се односе на хелидром укључују се према следећем редоследу:

1. Аеродромска/хелидромска карта - *ICAO*;
2. Карта области - *ICAO* (за руте за одлазак и транзитне руте);
3. Карта стандардних инструменталних одлазака - *ICAO*;
4. Карта области - *ICAO* (за руте за долазак и транзитне руте);
5. Карта стандардних инструменталних долазака - *ICAO*;
6. Карта минималних радарских апсолутних висина - *ICAO*;
7. Карта за инструментално прилажење - *ICAO* (за сваки тип процедуре);
8. Карта за визуелно прилажење - *ICAO*; и
9. Концентрација птица у близини хелидрома.

Ако се нека од карата не израђује, изјава о томе мора да буде дата у секцији *GEN* 3.2 Ваздухопловне карте.

Додатак 2.

NOTAM образац

Priority Indicator	→
Address	
	«≡
Date and time of filing	→
Originator's Indicator	«≡(

Message Series, Number and Identifier

NOTAM containing new information	.....NOTAMN (series and number/year)
NOTAM replacing a previous NOTAM	.....NOTAMR ..... (series and number/year) (series and number/year of NOTAM to be replaced)
NOTAM cancelling a previous NOTAM	.....NOTAMC ..... «≡ (series and number/year) (series and number/year of NOTAM to be cancelled)

Qualifiers

	FIR	NOTAM Code	Traffic	Purpose	Scope	Lower Limit	Upper Limit	Coordinates, Radius	
Q)	/	Q /	/	/	/	/	/		«≡

Identification of ICAO location indicator in which the facility, airspace or condition reported on is located	A) →

Period of Validity

From *(date-time group)*	B)		→
To *(PERM or date-time group)*	C)		EST* PERM* «≡
Time Schedule *(if applicable)*	D)		→
			«≡

Text of NOTAM; Plain-language Entry (using ICAO Abbreviations)

E)

«≡

Lower Limit	F) →
Upper Limit	G)) «≡
Signature	

*Delete as appropriate

Упутство за попуњавање *NOTAM* обрасца

1. **Опште**

Линија квалификатори (ставка *Q*) и све ознаке (ставке од *A* до *G*, укључујући обе) иза којих се налази затворена заграда, како је приказано у обрасцу, морају да се пренесу, осим ако за одређену ознаку нема података.

2. **Нумерисање *NOTAM***

Сваком *NOTAM* се додељује серија означена словом и четвороцифреним бројем иза кога следи коса црта и двоцифрени број за годину (нпр. A0023/03). Свака серија почиње 1. јануара бројем 0001.

3. **Квалификатори (ставка *Q*)**

Ставка *Q* подељена је на осам поља која су одвојена косом цртом. Сва поља се морају попунити. Примери попуњених поља су приказани у *Aeronautical Information Services Manual* (Приручник о услугама ваздухопловног информисања) (*ICAO* документ 8126). Поља су дефинисана на следећи начин:

1. *FIR*

а) Ако се информација односи на један *FIR*, уписује се *ICAO* локацијски индикатор тог *FIR*. Ако се аеродром налази унутар *FIR* друге државе чланице, прво поље ставке *Q* садржи код тог *FIR* (нпр. *Q*) *LFRR*/...*A*) *EGJJ*);

или,

ако се информација односи на више од једног *FIR*, поље *FIR* садржи *ICAO* словну ознаку државе чланице која објављује *NOTAM* иза које следи „*XX*”. Локацијски индикатор одговарајућег *UIR* се не користи. *ICAO* локацијски индикатори одговарајућих *FIR* наводе се у ставци А или се наводи ознака државе чланице или делегираног субјекта који је одговоран за пружање услуга у ваздушној пловидби у више држава чланица.

б) Ако једна држава чланица објави *NOTAM* који се односи на *FIR* у више држава чланица, наводе се прва два слова *ICAO* локацијског индикатора државе чланице која објављује *NOTAM* и уписују се слова „*XX*”. Локацијски индикатори за одговарајуће *FIR* се наводе у ставци *A* или се наводи ознака државе чланице или делегираног субјекта који је одговоран за пружање услуга у ваздушној пловидби у више држава чланица.

2. *NOTAM* код

Све *NOTAM* кодне групе садрже укупно пет слова, од којих је прво увек „*Q*”. Друго и треће слово односе се на предмет, а четврто и пето означавају статус или стање предмета о којем се извештава. Двословни кодови за предмет и стање налазе се у *ICAO* документу 8400 „Поступци за услуге у ваздушној пловидби - скраћенице и кодови (*PANS-ABC*) (*Procedures for Air Navigation Services - Abbreviations and Codes* (*PANS-ABC*))”. Комбинације другог и трећег, као и четвртог и петог слова, налазе се у *ICAO* Документу 8126 у „*NOTAM Selection Criteria*” (Критеријуми за одабир *NOTAM*) или се уписује једна од следећих комбинација, према потреби:

а) ако предмет није наведен у листи *NOTAM* кодова (*ICAO* документ 8400) или у „*NOTAM Selection Criteria*” (Критеријуми за селекцију *NOTAM*) (*ICAO* Документ *8126*), уписују се слова „*XX*” као друго и треће слово (нпр. *QXXAK*); ако је предмет „*XX*”, слова „*XX*” се користе и за стање (нпр. *QXXXX*);

б) ако стање предмета није наведено у листи *NOTAM* кодова (*ICAO* Документ 8400) или у „*NOTAM Selection Criteria*” (Критеријуми за селекцију *NOTAM*), уписују се слова „*XX*“ као четврто и пето слово (нпр. *QFAXX*);

ц) ако се објављује *NOTAM* који садржи информације од оперативног значаја и ако се употребљава за најаву *AIRAC* амандмана на *AIP* и додатака на *AIP*, уписују се слова „*TT*” као четврто и пето слово *NOTAM* кода;

д) ако се објављује *NOTAM* који садржи контролну листу важећих *NOTAM*, уписују се слова „*KKKK*“ као друго, треће, четврто и пето слово; и

е) за поништење *NOTAM* користе се следећа слова као четврто и пето слово *NOTAM* кода:

AK = УСПОСТАВЉЕН НОРМАЛАН РАД
AL = ОПЕРАТИВАН (ПОНОВО ОПЕРАТИВАН) У СКЛАДУ СА ПРЕТХОДНО ОБЈАВЉЕНИМ ОГРАНИЧЕЊИМА/УСЛОВИМА
AO = ОПЕРАТИВАН
CC = ЗАВРШЕН
CN = ПОНИШТЕН
HV = РАД ЗАВРШЕН
XX = ОТВОРЕНИ ТЕКСТ

Будући да се Q _ - AO = Оперативан употребљава за поништавање NOTAM и NOTAM којим се обавештава о новој опреми или услугама, употребљава се следеће четврто и пето слово Q _ - CS = Инсталиран.

Q _ - CN = ПОНИШТЕН се употребљава за поништавање планираних активности, нпр. навигационих упозорења; Q _ - HV = РАД ЗАВРШЕН се употребљава за отказивање рада у току.

3. САОБРАЋАЈ
I = IFR
V = VFR
K = NOTAM је контролна листа

У зависности од предмета и садржаја NOTAM, поље квалификатора САОБРАЋАЈ може да садржи комбиноване квалификаторе.

4. СВРХА
N = NOTAM је селектован за хитан приказ члановима летачке посаде
B = NOTAM од оперативног значаја селектован за унос у *PIB*
O = NOTAM се односи на летачке операције
M = Остали *NOTAM* - нису предмет брифинга, али се могу добити на захтев
K = NOTAM је контролна листа

У зависности од предмета и садржаја NOTAM поље квалификатора СВРХА може да садржи комбиноване квалификаторе BO или NBO.

5. ОБИМ

A = Аеродром

E = Рутне информације

W = Навигациона упозорења

K = *NOTAM* је контролна листа

У зависности од предмета и садржаја NOTAM, поље квалификатора ОБИМ може да садржи комбиноване квалификаторе.

6. и 7. ДОЊА/ГОРЊА ГРАНИЦА

ДОЊА и ГОРЊА граница изражавају се искључиво у нивоима лета (*FL*) и представљају стварне вертикалне границе области на коју се односе без додавања заштитних слојева. У случају навигационих упозорења и ограничења у коришћењу ваздушног простора, унете вредности морају бити у складу са вредностима унетим у ставкама *F* и *G*.

Ако предмет не садржи специфичне информације о висини, уноси се „000” за ДОЊУ границу и „999” за ГОРЊУ границу као подразумеване вредности.

8. КООРДИНАТЕ, ПОЛУПРЕЧНИК

Географска ширина и дужина са тачношћу од једног минута и троцифрени број који представља растојање и којим се изражава полупречник утицаја у *NM* (нпр. 4700*N*01140*E*043). Координате представљају приближни центар круга чији полупречник обухвата целокупну област под утицајем, а ако се *NOTAM* односи на цео *FIR*/*UIR* или више од једног *FIR*/*UIR*, за полупречник се уносе цифре „999”.

4. **Ставка *A***

Уноси се *ICAO* локацијски индикатор, као што је наведено у *ICAO* документу 7910, за аеродром или *FIR* у којем се налази средство, ваздушни простор или стање о којима се извештава. Према потреби се може навести више од једног *FIR*/*UIR*. Ако *ICAO* локацијски индикатор није доступан, уносе се слова из *ICAO* документа 7910, Део 2 која означавају државу и слова „*XX*” а у ставци *E)* наводи се име отвореним текстом.

Ако се информације односе на *GNSS*, уноси се одговарајући *ICAO* локацијски индикатор који је додељен *GNSS* елементу или заједнички локацијски индикатор додељен свим *GNSS* елементима (изузев *GBAS*).

У случају *GNSS*, локацијски индикатор може бити коришћен за означавање прекида рада неког *GNSS* елемента, као што је *KNMH* за прекид рада *GPS* сателита.

5. **Ставка *B***

За датумско-временску групу користи се десетоцифрена група која представља годину, месец, дан, сате и минуте у *UTC*. Тако се означавају датум и време кад *NOTAMN* ступа на снагу. У случају *NOTAMR* и *NOTAMC* датумско-временска група је стварни датум и време креирања *NOTAM*. Почетак дана се означава са „0000”.

6. **Ставка *C***

Са изузетком *NOTAMC*, уноси се датумско-временска група (група од десет бројева која представља годину, месец, дан, сате и минуте у *UTC*) која представља трајање информација, осим ако су информације сталне природе, када се уноси скраћеница „*PERM*”. Крај дана се означава бројем „2359”, „2400” се не користи. Ако је неизвесно време трајања информације, уноси се приближно време трајања коришћењем датумско-временске групе иза које следи скраћеница „*EST*”. Сваки *NOTAM* који садржи скраћеницу „*EST*” мора бити поништен или замењен пре истека датума и времена назначеног у ставци *C*.

7. **Ставка *D***

Ако су опасност, статус операција или стање средства о којима се извештава активни у складу са одређеним распоредом времена и датума између датума и времена наведених у ставкама *B* и *C*, те информације се уносе у ставку *D*. Ако је ставка *D* дужа од 200 карактера, треба размотрити могућност објављивања тих информација у одвојеним узастопним *NOTAM*.

8. **Ставка *E***

Користи се декодирани *NOTAM* код допуњен, према потреби, *ICAO* скраћеницама, индикаторима, идентификаторима, ознакама, позивним знацима, фреквенцијама, цифрама и отвореним текстом. Ако је *NOTAM* намењен међународној дистрибуцији, делови изражени отвореним текстом морају бити на енглеском језику . Тај текст мора бити јасан и сажет како би био погодан за уношење у *PIB*. У случају *NOTAMC* мора се навести упућивање на предмет и поруку о статусу како би се омогућиле тачне провере веродостојности.

9. **Ставке *F* и *G***

Ове ставке се обично примењују на навигациона упозорења или ограничења у коришћењу ваздушног простора и обично се уносе у *PIB*. Уносе се доња и горња граница активности или ограничења уз јасно навођење само једног референтног датума и мерне јединице. Скраћенице „*GND*“ или „*SFC*” се користе у ставци *F* да означе земљу (*ground*), односно површину (*surface*). Скраћеница „*UNL*” се употребљава у ставци *G* као ознака за неограничено (*unlimited*).

Додатак 3.

SNOWTAM образац

(COM heading)	(PRIORITY INDICATOR)	(ADDRESSES)			<≡
	(DATE AND TIME OF FILING)	(ORIGINATOR'S INDICATOR)			<≡
(Abbrev-iated heading)	(SWAA* NUMBER) SERIAL S W * *	(LOCATION INDICATOR)	DATE-TIME OF ASSESSMENT	(OPTIONAL GROUP)	<≡(
SNOWTAM →	(Serial number) <≡				

Aeroplane performance calculation section			
(AERODROME LOCATION INDICATOR)	M	A)	<≡
(DATE/TIME OF ASSESSMENT *(Time of completion of assessment in UTC)*)	M	B)	→
(LOWER RUNWAY DESIGNATION NUMBER)	M	C)	→
(RUNWAY CONDITION CODE (RWYCC) ON EACH RUNWAY THIRD) (From Runway Condition Assessment Matrix (RCAM) 0, 1, 2, 3, 4, 5 or 6)	M	D)	// →
(PER CENT COVERAGE CONTAMINANT FOR EACH RUNWAY THIRD)	C	E)	// →
DEPTH (mm) OF LOOSE CONTAMINANT FOR EACH RUNWAY THIRD)	C	F)	// →
(CONDITION DESCRIPTION OVER TOTAL RUNWAY LENGTH (Observed on each runway third, starting from threshold having the lower runway designation number) COMPACTED SNOW DRY DRY SNOW DRY SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW DRY SNOW ON TOP OF ICE FROST ICE SLIPPERY WET SLUSH SPECIALLY PREPARED WINTER RUNWAY STANDING WATER WATER ON TOP OF COMPACTED SNOW WET WET ICE WET SNOW WET SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW WET SNOW ON TOP OF ICE	M	G)	// →

(WIDTH OF RUNWAY TO WHICH THE RUNWAY CONDITIONS CODES APPLY, IF LESS THAN PUBLISHED WIDTH)	O	H)	<≡
Situational awareness section			
(REDUCED RUNWAY LENGTH, IF LESS THAN PUBLISHED LENGTH (m))	O	I)	→
(DRIFTING SNOW ON THE RUNWAY)	O	J)	→
(LOOSE SAND ON THE RUNWAY)	O	K)	→
(CHEMICAL TREATMENT ON RUNWAY)	O	L)	→
(SNOWBANKS ON THE RUNWAY (If present, distance from runway centreline (m) followed by 'L', 'R' or 'LR' as applicable))	O	M)	→
(SNOWBANKS ON A TAXIWAY	O	N)	→
(SNOWBANKS ADJACENT TO THE RUNWAY)	O	O)	→
(TAXIWAY CONDITIONS)	O	P)	→
(APRON CONDITIONS)	O	R)	→
(MEASURED FRICTION COEFFICIENT)	O	S)	→
(PLAIN-LANGUAGE REMARKS)	O	T)	) <<≡

NOTES:

1. *Enter ICAO nationality letters as given in ICAO Doc 7910, Part 2 or otherwise applicable aerodrome identifier.

2. Information on other runways, repeat from B to H.

3. Information in the situational awareness section repeated for each runway, taxiway and apron. Repeat as applicable, when reported.

4. Words in brackets () not to be transmitted.

5. For letters A) to T) refer to the *Instructions for the completion of the SNOWTAM format, paragraph 1, item b).*

SIGNATURE OF ORIGINATOR *(not for transmission)*

Упутство за попуњавање *SNOWTAM* обрасца

1. **Опште**

а) Ако се извештава о више од једне *RWY*, потребно је поновити ставке од *B* до *H* (секција прорачуна перформанси авиона/*aeroplane performance calculation section*).

б) Словне ознаке одговарајућих ставки у обрасцу се користе само као референца и не уносе се у текст порука. Ознаке М (обавезно/*mandatory*), С (условно/*conditional*) и О (опционо/*optional*) означавају примену и информације и уносе се на начин описан ниже у тексту.

ц) Користе се метричке јединице, а мерна јединица се не наводи.

д) Максимална важност *SNOWTAM* је 8 часова. Нови *SNOWTAM* се мора објавити кад год се достави нови извештај о стању *RWY*.

е) Објављени *SNOWTAM* поништава претходни *SNOWTAM*.

ф) Скраћени наслов „*TTAAiiii CCCC MMYYGGgg* (*BBB*)" уведен је да би се омогућила аутоматска обрада *SNOWTAM* порука у рачунарским базама података. Објашњење ових симбола је следеће:

TT = ознака за *SNOWTAM* = *SW*;

AA = географска ознака државе чланице, нпр. *LF* = Француска,

iiii = четвороцифрени серијски број *SNOWTAM*;

CCCC = четворословни локацијски индикатор аеродрома на који се *SNOWTAM* односи;

MMYYGGgg = датум/време осматрања/мерења, при чему је:

MM = месец, нпр. јануар = 01, децембар = 12

YY = дан у месецу

GGgg = време изражено у часовима (*GG*) и минутима (*gg*) *UTC*;

(*BBB*) = необавезна група за:

Корекцију, у случају грешке, *SNOWTAM* поруке претходно упућене са истим серијским бројем = *COR*

Заграде код (BBB) се користе да означе да ова група није обавезна.

Ако се извештава о више од једне RWY и ако су индивидуални датуми/времена осматрања/мерења наведени понављањем ставке B, последњи датум/време осматрања/мерења се уноси у скраћени наслов (MMYYGGgg).

(г) Текст „*SNOWTAM*" у *SNOWTAM* формату и серијски број *SNOWTAM* приказан четвороцифреном групом се раздвајају размаком, нпр. *SNOWTAM* 0124.

(х) У сврху читљивости *SNOWTAM* поруке, убацује се празна линија после серијског броја *SNOWTAM*, после ставке А, и после секције прорачуна перформанси авиона (*Aeroplane performance calculation section*).

(и) Ако се извештава о више од једне *RWY*, за сваку *RWY* се понављају информације из секције прорачуна перформанси авиона, почев од датума и времена осматрања, до информација у секцији познавања ситуације (*Situational awareness*).

(ј) Следеће информације су обавезне:

1) ЛОКАЦИЈСКИ ИНДИКАТОР АЕРОДРОМА;

2) ДАТУМ И ВРЕМЕ ОСМАТРАЊА;

3) НИЖА БРОЈНА ОЗНАКА *RWY*;

4) КОД СТАЊА *RWY* ЗА СВАКУ ТРЕЋИНУ *RWY*; и

5) ОПИС СТАЊА ЗА СВАКУ ТРЕЋИНУ *RWY* (ако је у извештају наведен код стања *RWY* (*RWYCC*) од 0 до 6).

2. **Секција прорачуна перформанси авиона (*Aeroplane performance calculation section*)**

Ставка А - локацијски индикатор аеродрома (четворословни локацијски индикатор).

Ставка *B* - датум и време осматрања (осмоцифрена датумско/временска група којом се приказује време осматрања као месец, дан, час и минут у *UTC*).

Ставка *C* - нижа бројна ознака *RWY* (*nn*[*L*] или *nn*[*C*] или *nn*[*R*]).

Само једна бројна ознака *RWY* се уноси за сваку *RWY*, и то је увек нижа бројна ознака.

Ставка *D* - код стања *RWY* за сваку трећину *RWY*. Само једна цифра (0, 1, 2, 3, 4, 5 или 6) се уноси за сваку трећину *RWY*, раздвојена косом цртом (*n*/*n*/*n*).

Ставка *E* - процентуална покривеност за сваку трећину *RWY*. Ако постоји, уноси се вредност 25, 50, 75 или 100 за сваку трећину *RWY*, раздвојена косом цртом ([*n*]*nn*/[*n*] *nn*/[*n*]*nn*).

Ове информације се пружају само ако је у извештају наведен опис стања за сваку трећину RWY (ставка G) различит од DRY.

Ако у извештају нису наведени услови, то се означава уношењем „NR" за одговарајућу трећину (или трећине) RWY.

Ставка *F* - дебљина појединачне контаминирајуће материје за сваку трећину *RWY*. Ако постоје ове информације, уносе се у милиметрима за сваку трећину *RWY*, раздвојене косом цртом (*nn*/*nn*/*nn* или *nnn*/*nnn*/*nnn*).

Ове информације се пружају само за следеће врсте контаминирајућих материја:

- *стајаћа вода, у извештај се уноси „04", а затим осмотрена вредност. Значајне промене износе 3 mm*;

- *лапавица, у извештај се уноси „03", а затим осмотрена вредност. Значајне промене износе 3 mm*;

- *влажан снег, у извештај се уноси „03", а затим осмотрена вредност. Значајне промене су 5 mm*; *и*

- *сув снег, у извештај се уноси „03", а затим осмотрена вредност. Значајне промене су 20 mm*.

Ако у извештају нису наведени услови, то се означава уношењем „NR" за одговарајућу трећину (*или трећине*) *RWY*.

Ставка *G* - Опис услова за сваку трећину *RWY*. Уноси се један од услова наведених ниже у тексту за сваку трећину *RWY*, раздвојен косом цртом:

КОМПАКТНИ СНЕГ (*COMPACTED SNOW*)

СУВ СНЕГ (*DRY SNOW*)

СУВ СНЕГ ПРЕКО КОМПАКТНОГ СНЕГА (*DRY SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW*)

СУВ СНЕГ ПРЕКО ЛЕДА (*DRY SNOW ON TOP OF ICE*)

МРАЗ (*FROST*)

ЛЕД (*ICE*)

КЛИЗАВО/ВЛАЖНО (*SLIPPERYWET)*

ЛАПАВИЦА (*SLUSH*)

ПОСЕБНО ПРИПРЕМЉЕНА ЗИМСКА ПОЛЕТНО-СЛЕТНА СТАЗА (*SPECIALLY PREPARED WINTER RANWAY)*

СТАЈАЋА ВОДА (*STANDING WATER*)

ВОДА ПРЕКО КОМПАКТНОГ СНЕГА (*WATER ON TOP OF COMPACTED SNOW*)

ВЛАЖНО (*WET*)

ВЛАЖАН ЛЕД (*WET ICE*)

ВЛАЖАН СНЕГ (*WET SNOW*)

ВЛАЖАН СНЕГ ПРЕКО КОМПАКТНОГ СНЕГА (*WET SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW*)

ВЛАЖАН СНЕГ ПРЕКО ЛЕДА (*WET SNOW ON TOP OF ICE*)

СУВО (*DRY*) (наводи се у извештају само ако нема контаминирајућих материја).

Ако у извештају нису наведени услови, то се означава уношењем „NR” за одговарајућу трећину (*или трећине*) *RWY*.

Ставка *H* - Ширина *RWY* на коју се односе кодови стања *RWY*. Ширина се уноси у метрима ако је мања од објављене ширине *RWY*.

3. **Секција познавања ситуације (*Situational awareness section*)**

Иза елемената у секцији познавања ситуације се ставља тачка.

Елементи у секцији познавања ситуације за које не постоје информације или за чије објављивање нису испуњени услови се у потпуности изостављају.

Ставка *I* - Смањена дужина *RWY*. Уноси се примењлива ознака *RWY* и расположива дужина у метрима (нпр: *RWY nn* [*L*] или *nn* [*C*] или *nn* [*R*] *REDUCED TO* [*n*]*nnn*).

Ова информација је условна ако је објављен NOTAM са новим вредностима декларисаних дужина.

Ставка *J* - Ниска снежна мећава на *RWY*. Ако је то наведено у извештају „*DRIFTING SNOW*” (снег који ствара сметове), наводи се са размаком и речима „*DRIFTING SNOW*” (*RWY nn* или *RWY nn[L]* или *nn[C]* или *nn[R] DRIFTING SNOW*).

Ставка *K* - Растресит песак на *RWY*. Ако је наведен у извештају, уноси се нижа бројна ознака *RWY* и, после размака, „*LOOSE SAND*” (*RWY nn* или *RWY nn*[*L*] или *nn*[*C*] или *nn*[*R*] *LOOSE SAND*).

Ставка *L* - Хемијски третман *RWY*. Ако је у извештају наведено да је *RWY* хемијским третирана, уноси се нижа бројна ознака *RWY* и, после размака, „*CHEMICALLY TREATED*” (*RWY nn* или *RWY nn*[*L*] или nn[C] или *nn*[*R*] *CHEMICALLY TREATED*).

Ставка *M* - Банкине снега на *RWY*. Ако је у извештају наведено присуство банкина снега на *RWY*, уноси се нижа бројна ознака *RWY* и, после размака, „*SNOWBANK*” и додатно, после размака, лева „*L*” или десна „*R*” или обе стране „*LR*”, иза чега се уноси дужина у метрима почев од осе *RWY*, раздвојено размаком „*FM CL*” (*RWY nn* или *RWY nn*[*L*] или *nn*[*C*] или *nn*[*R*] *SNOWBANK Lnn* или *Rnn* или *LRnn FM CL*).

Ставка *N* - Наноси снега на рулној стази. Ако су наноси снега присутни на рулној стази (стазама), уноси се ознака(е) рулне стазе (рулних стаза) и, после размака, „*SNOWBANKS*” (*TWY [nn]n* или *TWYS [nn]n/[nn]n/[nn]n…* или *ALL TWYS SNOWBANKS).*

Ставка *O* - Наноси снега поред *RWY*. Ако су у извештају наведени наноси снега који продиру висински профил у плану чишћења снега аеродрома, уноси се нижа бројна ознака *RWY* и „*ADJ SNOWBANKS*” (*RWY nn* или *RWY nn*[*L*] или *nn*[*C*] или *nn*[*R*] *ADJ SNOWBANK*).

Ставка *P* - Стање *TWY*. Ако је у извештају стање *TWY* наведено као клизаво или лоше, уноси се ознака *TWY* и, после размака, „*POOR*” (*TWY* [*n* или *nn*] *POOR* или *TWYS* [*n* или *nn*]/[*n* или *nn*]/[*n* или *nn*] *POOR* или *ALL TWYS POOR*).

Ставка *R* - Стање платформе. Ако је у извештају стање платформе наведено као клизаво или лоше стање, уноси се ознака платформе и, после размака, „*POOR*” (*APRON* [*nnnn*] *POOR* или *APRONS*[*nnnn*]/[*nnnn*]/[*nnnn*] *POOR* или *ALL APRONS POOR*).

Ставка *S* - (*NR*) Не пријављује се (*Not reported*).

Ставка *T* - Напомене исписане слободним текстом.

Додатак 4.

ASHTAM образац

(COM heading)	(PRIORITY INDICATOR)	(ADDRESSEE INDICATOR(S))[1]			
	(DATE AND TIME OF FILING)		(ORIGINATOR'S INDICATOR)		
(Abbreviated heading)	(VA*[2] SERIAL NUMBER)		(LOCATION INDICATOR)	DATE/TIME OF ISSUANCE	(OPTIONAL GROUP)
	V A *2 *2				

ASHTAM (SERIAL NUMBER)	
(FLIGHT INFORMATION REGION AFFECTED)	A)
(DATE/TIME (UTC) OF ERUPTION)	B)
(VOLCANO NAME AND NUMBER)	C)
(VOLCANO LATITUDE/LONGITUDE OR VOLCANO RADIAL AND DISTANCE FROM NAVAID)	D)
(VOLCANO LEVEL OF ALERT COLOUR CODE, INCLUDING ANY PRIOR LEVEL OF ALERT COLOUR CODE)[3]	E)
(EXISTENCE AND HORIZONTAL/VERTICAL EXTENT OF VOLCANIC ASH CLOUD)[4]	F)
(DIRECTION OF MOVEMENT OF ASH CLOUD)[4]	G)
(AIR ROUTES OR PORTIONS OF AIR ROUTES AND FLIGHT LEVELS AFFECTED)	H)
(CLOSURE OF AIRSPACE AND/OR AIR ROUTES OR PORTIONS OF AIR ROUTES, AND ALTERNATIVE AIR ROUTES AVAILABLE)	I)
(SOURCE OF INFORMATION)	J)
(PLAIN-LANGUAGE REMARKS)	K)

NOTES:

1. See also AIS.TR.400 regarding addressee indicators used in predetermined distribution systems.
2. *Enter ICAO nationality letter as given in ICAO Doc 7910, Part 2.
3. See paragraph 3.5 below.
4. Advice on the existence, extent and movement of volcanic ash cloud G) and H) may be obtained from the volcanic ash advisory centre(s) responsible for the FIR concerned.
5. Item titles in brackets () not to be transmitted.

SIGNATURE OF ORIGINATOR *(not for transmission)*

Упутство за попуњавање *ASHTAM* обрасца

1. **Опште**

1.1. *ASHTAM* пружа информације о статусу активности вулкана ако је промена његове активности од оперативног значаја или се очекује да ће бити од оперативног значаја. Те информације се наводе помоћу ознака у боји нивоа упозорења за вулкан наведених под тачком 3.5 у даљем тексту.

1.2. У случају ерупције вулкана која производи облак пепела од оперативног значаја *ASHTAM* пружа и информације о локацији, обиму и кретању облака пепела и рутама у ваздушном саобраћају и нивоима лета на које то утиче.

1.3. Објављивање *ASHTAM* у којем се наводе информације о вулканској ерупцији, у складу са одељком 3 у даљем тексту, не сме се одлагати до пријема потпуних информација од *A* до *K*, већ се он објављује одмах након пријема обавештења да је дошло до ерупције или се очекује да ће до ње доћи, или да је дошло до промене статуса активности вулкана од оперативног значаја или се очекује да ће до ње доћи, или је пријављен облак пепела. Ако приликом очекиване ерупције, облак пепеланије видљив , ставке од *A* до *E* се морају попунити, а за ставке од *F* до *I* се мора навести „није примењиво". Слично, ако се пријави облак вулканског пепела, нпр. путем специјалног извештаја из ваздуха, али изворни вулкан није у том тренутку познат, *ASHTAM* се почетно објављује са напоменом „непознато" у ставкама од *A* до *E* и попуњеним ставкама од *F* до *K*, према потреби, на основу специјалног извештаја из ваздуха, до пријема додатних информација. У другим околностима, ако информације за одређена поља од *A* до *K* нису расположиве, наводи се ознака „*NIL*".

1.4. Максимални период важења *ASHTAM* је 24 сата дневно. Нови *ASHTAM* се објављује када год се промени ниво упозорења.

2. **Скраћени наслов**

2.1. Иза уобичајеног наслова „Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (*AFTN*)" наводи се скраћени наслов „*TT AAiiii CCCC MMYYGGgg* (*BBB*)" како би се олакшала аутоматска обрада *ASHTAM* порука у рачунарским базама података. Објашњење ових симбола је следеће:

TT = ознака за *ASHTAM* = *VA*;

AA = географска ознака државе, нпр. *NZ* = Нови Зеланд;

iiii = четвороцифрени серијски број *ASHTAM*;

CCCC = четворословни локацијски индикатор области информисања ваздухоплова у лету на коју се *ASHTAM* односи;

MMYYGGgg = датум/време осматрања, где је:

MM = месец, нпр. јануар = 01, децембар = 12

YY = дан у месецу

GGgg = време изражено у часовима (*GG*) и минутима (*gg*) *UTC*;

(*BBB*) = необавезна група за корекцију *ASHTAM* поруке претходно упућене са истим серијским бројем = *COR*

Заграде код (BBB) се користе да означе да ова група није обавезна.

3. **Садржај *ASHTAM***

3.1. Ставка *A* - Област информисања ваздухоплова у лету на коју се односи, еквивалент локацијског индикатора који је наведен у скраћеном наслову изражен слободним текстом, у овом примеру: „*Auckland Oceanic FIR*".

3.2. Ставка *B* - Датум и време (*UTC*) прве ерупције.

3.3. Ставка *C* - Име вулкана и број вулкана како је наведено у *ICAO* документу 9691 „*Manual on Volcanic Ash, Radioactive Material and Toxic Chemical Clouds*" (Приручник о вулканском пепелу, радиоактивним материјалима и облацима отровних хемикалија), Додатак Н, и на Светској карти вулкана и основних ваздухопловних карактеристика.

3.4. Ставка *D* - Географска ширина/дужина вулкана у целим степенима или радијалима и удаљеност вулкана од радио-навигационог средства, како је наведено у *ICAO* документу 9691 „*Manual on Volcanic Ash, Radioactive Material and Toxic Chemical Clouds*" (Приручник о вулканском пепелу, радиоактивним материјалима и облацима отровних хемикалија), Додатак *H*, и на Светској карти вулкана и основних ваздухопловних карактеристика.

3.5. Ставка *E* - Ознака у боји за ниво упозорења којом се означава вулканска активност, укључујући ознаке у боји претходних нивоа упозорења, на следећи начин:

Ознака у боји нивоа упозорења	Статус активности вулкана
GREEN ALERT (зелено упозорење)	Вулкан је у нормалном стању, без ерупција. *или, након промене из вишег нивоа упозорења*: Сматра се да је вулканска активност престала, а вулкан се вратио у нормално стање, без ерупција.
YELLOW ALERT (жуто упозорење)	Вулкан показује знаке повишеног немира изнад раније познатих нивоа. *или, након промене из вишег нивоа упозорења*: Вулканска активност се битно смањила, али се и даље помно прати због могућег поновног повећања.
ORANGE ALERT (наранџасто упозорење)	Вулкан показује знаке појачаног немира са великом вероватноћом ерупције. *или*, Вулканска ерупција је у току без или са врло мало испуштеног пепела [*навести висину облака пепела, ако је могуће*].
RED ALERT (црвено упозорење)	Прогнозира се да је ерупција неизбежна уз велику вероватноћу испуштања пепела у атмосферу.

	или, Ерупција је у току са значајним испуштањем пепела у атмосферу [*навести висину облака пепела, ако је могуће*].

Надлежна вулканолошка агенција у одређеној држави чланици доставља ознаку у боји нивоа упозорења који означава статус активности вулкана и сваку промену у односу на претходни статус активности центру обласне контроле летења, нпр. „*RED ALERT FOLLOWING YELLOW*” ИЛИ „*GREEN ALERT FOLLOWING ORANGE*” („ЦРВЕНО УПОЗОРЕЊЕ СЛЕДИ ПОСЛЕ ЖУТОГ УПОЗОРЕЊА” ИЛИ „ЗЕЛЕНО УПОЗОРЕЊЕ СЛЕДИ ПОСЛЕ НАРАНЏАСТОГ УПОЗОРЕЊА”)

3.6 Ставка *F* - Ако се пријављује облак вулканског пепела од оперативног значаја, хоризонтална распрострањеност и база/врх облака пепела означавају се навођењем географске ширине/дужине (у целим степенима) и апсолутних висина у хиљадама метара (стопа) и/или радијала и удаљености од изворног вулкана. Информације се у почетку могу заснивати само на специјалном извештају из ваздуха, али накнадне информације могу бити детаљније на основу савета надлежног бироа за метеоролошко бдење и/или саветодавног центра за вулкански пепео.

3.7 Ставка *G* – Наводи се прогнозирани смер кретања облака пепела на одабраним нивоима на основу савета надлежног бироа за метеоролошко бдење и/или саветодавног центра за вулкански пепео.

3.8 Ставка *H* - Наводе се ваздушни путеви, њихови делови и нивои лета на које се односи или за које се очекује да ће се на њих односити.

3.9 Ставка *I* - Наводе се информације о затварању ваздушног простора, ваздушних путева или њихових делова и расположивости алтернативних рута.

3.10 Ставка *J* - Извор информација, нпр. специјални извештај из ваздуха или вулканолошка агенција итд. Извор информација се увек мора навести, независно од тога да ли се ерупција стварно догодила или да ли је облак пепела пријављен.

3.11 Ставка *K* - Све информације од оперативног значаја, уз претходно наведено, наводе се слободним текстом.

АНЕКС VII

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОДАТКЕ

(Део-DAT)

ГЛАВА А – ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОДАТКЕ (DAT.OR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

DAT.OR.100 Ваздухопловни подаци и информације

а) *DAT* пружалац добија, прикупља, преводи, врши одабир, форматира, дистрибуира и/или врши интеграцију ваздухопловних података и информација који су објављени од стране овлашћеног извора у сврху коришћења у ваздухопловним базама података за сертификоване апликације/опрему у ваздухоплову.

У посебним случајевима, ако ваздухопловни подаци нису објављени у Зборнику ваздухопловних информација (*AIP*) или од стране овлашћеног извора или ако не задовољавају важеће захтеве у погледу квалитета (*DQRs*), извор тих ваздухопловних података може да буде и сам *DAT* пружалац или други *DAT* пружаоци. У овом контексту, валидацију тих ваздухопловних података врши *DAT* пружалац који је њихов извор.

б) Ако то захтевају његови корисници, *DAT* пружалац може да обради прилагођене податке које му је доставио оператер ваздухоплова или који потичу од других *DAT* пружалаца како би их користио тај оператер ваздухоплова. Одговорност за ове податке и њихово накнадно ажурирање сноси оператер ваздухоплова.

DAT.OR.105 Техничка и оперативна компетентност и способност

а) Поред ATM/ANS.OR.B.001, *DAT* пружалац:

1) врши пријем, прикупљање, превод, одабир, форматирање, дистрибуцију и/или интеграцију ваздухопловних података и ваздухопловних информација који су објављени од стране изворног пружаоца (или пружалаца) ваздухопловних података у ваздухопловне базе података за сертификоване апликације/опрему у ваздухоплову, у складу са важећим захтевима. *DAT* пружалац типа 2 обезбеђује усаглашеност *DQRs* са намераваном употребом сертификоване апликације/опреме у ваздухоплову посредством одговарајућег аранжмана са имаоцем одобрења пројекта опреме или подносиоцем захтева за стицање одобрења за тај конкретни пројекат;

2) даје изјаву о усаглашености да су ваздухопловне базе података, које је он произвео, произведене у складу са овом уредбом и важећим индустријским стандардима;

3) пружа помоћ имаоцу одобрења пројекта опреме приликом обављања активности у вези са континуираном пловидбеношћу које се односе на произведене ваздухопловне базе података.

б) За објављивање база података, одговорни руководилац именује овлашћено особље наведено у DAT.TR.100 став б) и врши расподелу њихових одговорности на независан начин, како би се кроз изјаву о усаглашености потврдило да подаци задовољавају *DQRs* и да се поступа у складу са процесима. Крајња одговорност за изјаве у вези са објављивањем

база података које је потписало овлашћено особље остаје на одговорном руководиоцу *DAT* пружаоца.

DAT.OR.110 Систем управљања

Поред обавеза које произилазе из одредаба ATM/ANS.OR.B.005, *DAT* пружалац, у мери у којој је то примењиво на пружање услуга које се односе на податке, успоставља и одржава систем управљања који обухвата контролне поступке за:

а) издавање, одобравање или измену докумената;

б) измену *DQRs*;

ц) верификацију да су улазни подаци произведени у складу са важећим стандардима;

д) благовремено ажурирање података који су у употреби;

е) идентификацију и следљивост;

ф) процесе пријема, прикупљања, превођења, одабира, форматирања, дистрибуције и/или интеграције података у генеричку базу података или базу података која је компатибилна са одговарајућом апликацијом/опремом у ваздухоплову;

г) технике верификације и валидације података;

х) идентификацију алатки, укључујући управљање конфигурацијом и квалификацију алатки, ако је потребно;

и) поступање са грешкама/недостацима;

ј) координацију са изворним пружаоцем (или пружаоцима) ваздухопловних података и/или *DAT* пружаоцем (пружаоцима), као и са имаоцем одобрења пројекта опреме или подносиоцем захтева за стицање одобрења за тај конкретни пројекат ако пружају услуге *DAT* типа 2.

к) давање изјаве о усаглашености;

л) контролисану дистрибуцију база података корисницима.

DAT.OR.115 Вођење евиденције

Поред обавеза које произилазе из одредаба ATM/ANS.OR.B.030, *DAT* пружалац је дужан да у свој систем вођења евиденције укључи и елементе наведене у DAT.OR.110.

ОДЕЉАК 2 – ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ

DAT.OR.200 Захтеви у вези са извештавањем

а) DAT пружалац је дужан:

1) да извештава корисника и, ако је примењиво, имаоца одобрења пројекта опреме о свим случајевима када су у ваздухопловним базама података, након што су оне објављене од стране *DAT* пружаоца, уочени недостаци и/или грешке због којих не испуњавају важеће захтеве за податке;

2) да извештава надлежни орган о недостацима и/или грешкама које су уочене у складу са тачком 1), а које могу да доведу до небезбедних услова. Такво извештавање се врши у форми и на начин прихватљив за надлежни орган;

3) ако сертификовани *DAT* пружалац поступа у својству добављача другом *DAT* пружаоцу, он такође извештава ту другу организацију о свим случајевима када су у ваздухопловним базама података које су објављене за ту организацију, накнадно уочене грешке;

4) извештава изворног пружаоца ваздухопловних података о случајевима погрешних, недоследних или недостајућих података који потичу од тог извора.

б) *DAT* пружалац успоставља и одржава интерни систем извештавања у интересу безбедности, којим се омогућава прикупљање и процена извештаја у циљу уочавања штетних трендова или отклањања недостатака, као и издвајања догађаја и активности о којима се извештава.

Овај интерни систем извештавања може бити интегрисан у систем управљања на начин на који се захтева у ATM/ANS.OR.B.005.

ГЛАВА Б – ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОДАТКЕ (DAT.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

DAT.TR.100 Методе рада и оперативни поступци

DAT пружалац је дужан:

а) у вези са свим неопходним ваздухопловним подацима:

1) да успостави *DQRs* на основу договора са другим *DAT* пружоцима, а у случају *DAT* пружаоца типа 2 - са имаоцем одобрења пројекта опреме или подносиоцем захтева за стицање одобрења за тај конкретни пројекат, у циљу одређивања усаглашености тих *DQRs* са намераваном употребом;

2) да користи податке од овлашћеног (овлашћених) извора и, ако је потребно, друге ваздухопловне податке верификоване и потврђене од самог *DAT* пружаоца и/или од стране другог *DAT* пружаоца, односно других *DAT* пружалаца;

3) да успостави поступак којим се омогућава да подаци буду правилно обрађени;

4) да успостави и примени процесе којима се обезбеђује да се прилагођени подаци, који су пружени или захтевани од стране оператера ваздухоплова или другог *DAT* пружаоца, дистрибуирају само ономе ко их је захтевао; и

б) у погледу овлашћеног особља које потписује изјаве о усаглашености дате у складу са DAT.OR.105 став б), да обезбеди:

1) да знање, стручност (укључујући друге функције унутар организације) и искуство овлашћеног особља одговарају одговорностима које су му додељене;

2) да се води евиденција о овлашћеном особљу, укључујући детаље о делокругу његовог овлашћења;

3) да овлашћено особље има доказ о делокругу свог овлашћења.

DAT.TR.105 Захтевани начини комуникације

DAT пружалац обезбеђује неопходне формалне начине комуникације са:

а) извором (изворима) вездухопловних података и/или другим *DAT* пружаоцима;

б) имаоцем одобрења пројекта опреме за *DAT* пружаоца типа 2 или подносиоцем захтева за стицање одобрења за тај конкретни пројекат;

ц) оператерима ваздухоплова, ако је примењиво.

АНЕКС VIII

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ И НАДЗОРА (Део-CNS)

ГЛАВА А – ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ ИЛИ НАДЗОРА (CNS.OR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

CNS.OR.100 Техничка и оперативна стручност и способност

а) Пружалац услуга комуникације, навигације или надзора мора да обезбеди доступност, континуитет, тачност и интегритет својих услуга.

б) Пружалац услуга комуникације, навигације или надзора мора да потврди ниво квалитета услуга које пружа и докаже да се његова опрема редовно одржава и, у случају потребе, калибрише.

ГЛАВА Б – ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ ИЛИ НАДЗОРА (CNS.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

CNS.TR.100 Методе рада и оперативни поступци за пружаоце услуга комуникације, навигације или надзора

Пружалац услуга комуникације, навигације и надзора мора да буде у стању да докаже да су његове методе рада и оперативни поступци усклађени са стандардима из следећих верзија Анекса 10 Чикашке конвенције, који се односи на ваздухопловне телекомуникације, у делу у коме су они релевантни за пружање услуга комуникације, навигације и надзора у предметном ваздушном простору:

а) Свеска I о радио-навигационим средствима, шесто издање из јула 2006. године, укључујући све измене и допуне, закључно са бројем 89;

б) Свеска II о комуникационим поступцима, укључујући оне који имају *PANS* статус, шесто издање из октобра 2001. године, укључујући све измене и допуне, закључно са бројем 89;

ц) Свеска III о комуникационим системима, друго издање из јула 2007. године, укључујући све измене и допуне, закључно са бројем 89;

д) Свеска IV о надзорним радарима и системима за спречавање судара, четврто издање из јула 2007. године, укључујући све измене и допуне до броја 89;

е) Свеска V о коришћењу спектра радио-фреквенција намењених ваздухопловству, треће издање из јула 2013. године, укључујући све измене и допуне, закључно са бројем 89.

АНЕКС IX

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ПРОТОКОМ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА
(Део-ATFM)

ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ПРОТОКОМ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА (ATFM.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATFM.TR.100 Методе рада и оперативне процедуре за пружаоце управљања протоком ваздушног саобраћаја

Пружалац управљања протоком ваздушног саобраћаја је дужан да докаже да су његове методе рада и оперативне процедуре усклађене са уредбама Комисије (ЕУ) бр. 255/2010 и (ЕУ) бр. 677/2011.

АНЕКС X

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ ПРОСТОРОМ
(Део-ASM)

ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ ПРОСТОРОМ (ASM.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ASM.TR.100 Методе рада и оперативне процедуре за пружаоце управљања ваздушним простором

Пружалац управљања ваздушним простором је дужан да докаже да су његове методе рада и оперативне процедуре усклађене са уредбама Комисије (ЕК) бр. 2150/2005 и (ЕУ) бр. 677/2011.

АНЕКС XI

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ИЗРАДЕ ПРОЦЕДУРА ЛЕТЕЊА

(Део-FPD)

ГЛАВА А - ДОДАТНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ИЗРАДЕ ПРОЦЕДУРА ЛЕТЕЊА (FPD.OR)

ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ

FPD.OR.100 Услуге израде процедура летења (*FPD*)

а) Пружалац услуга израде процедура летења израђује, документује и врши валидацију процедуре (процедура) летења коју, ако је потребно, одобрава надлежни орган пре њеног увођења и употребе.

У том контексту, ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације којима се служи *FPD* пружалац морају да испуњавају захтеве у погледу тачности, резолуције и интегритета како је наведено у каталогу ваздухопловних података у складу са Додатком 1 Анекса III (Део-ATM/ANS.OR).

б) Ако ваздухопловне податке за израду процедура летења није пружио одговарајући извор или ако они не испуњавају примењиве захтеве у погледу квалитета података (*DQR*), те податке *FPD* пружалац може добити из других извора. Валидацију тих ваздухопловних података врши *FPD* пружалац који намерава да их користи.

FPD.OR.105 Систем управљања

Осим послова из ATM/ANS.OR.B.005 Анекса III *FPD* пружалац успоставља и одржава систем управљања који укључује контролне процедуре за:

а) прикупљање података;

б) израду процедура летења у складу са критеријумима за израду из FPD.TR.100;

ц) документацију о изради процедура летења;

д) консултације са заинтересованим странама;

е) валидацију на земљи и, према потреби, валидацију процедура летења из ваздуха;

ф) одређивање алата, укључујући управљање конфигурацијом и квалификацију алата, ако је потребно; и

г) одржавање и периодично преиспитивање процедура летења, ако је примењиво.

FPD.OR.110 Вођење евиденције

Осим послова из ATM/ANS.OR.B.030 Анекса III *FPD* пружалац мора у свој систем вођења евиденције да укључи елементе из FPD.OR.105 овог Анекса.

FPD.OR.115 Техничка и оперативна компетентност и способност

а) Осим послова из ATM/ANS.OR.B.005 став а) тачка 6) Анекса III *FPD* пружалац мора да обезбеди да његови дизајнери процедура летења:

1) су успешно завршили обуку којом стичу стручност за израду процедура летења;

2) имају одговарајуће искуство за успешну примену теоријског знања; и

3) успешно завршавају континуирану обуку.

б) Ако је неопходно да се обави валидација из ваздуха, *FPD* пружалац мора да обезбеди да је обави одговарајуће обучени пилот.

ц) Осим послова из ATM/ANS.OR.B.030 Анекса III *FPD* пружалац мора да води евиденцију о свим завршеним обукама и свим пословима у току израде процедура које обављају запослени дизајнери процедура летења и да на захтев ту евиденцију стави на располагање:

1) дотичним дизајнерима процедура летења; и

2) у договору са дизајнерима процедура летења, новом послодавцу ако дизајнера процедура летења запосли нови субјект.

FPD.OR.120 Потребни интерфејси

а) Када прикупља ваздухопловне податке и ваздухопловне информације у складу са FPD.OR.100, *FPD* пружалац мора да обезбеди да су закључени потребни формални споразуми, ако је примењиво, са:

1) изворима ваздухопловних података;

2) другим пружаоцима услуга;

3) оператерима аеродрома; и

4) авио-превозиоцима.

б) Како би се обезбедило да захтеви за израду процедура летења буду јасно дефинисани и да подлежу прегледима, *FPD* пружалац мора да закључи потребне формалне споразуме са наредним корисником којем су намењене.

ГЛАВА Б - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАОЦЕ УСЛУГА ИЗРАДЕ ПРОЦЕДУРА ЛЕТЕЊА (FPD.TR)

ОДЕЉАК 1 - ОПШТИ ЗАХТЕВИ

FPD.TR.100 Захтеви за израду процедура летења

Процедуре летења израђује пружалац услуга израде процедура летења у складу са захтевима утврђеним у Додатку 1 и са критеријумима за израду које утврђује надлежни орган, у циљу безбедног обављања летова. Критеријуми за израду процедура летења морају да омогуће одговарајуће надвишавање препрека, ако је то потребно.

FPD.TR.105 Координате и ваздухопловни подаци

а) Поред захтева из ATM/ANS.OR.A.090 Анекса III, географске координате које означавају географску ширину и дужину одређују се и достављају пружаоцу (пружаоцима) услуга ваздухопловног информисања (пружалац (пружаоци) *AIS*) у односу на геодетски референтни датум или еквивалентну вредности у Светском геодетском систему - 1984 (*WGS*-84).

б) Тачност мерења на терену и прорачуни и закључци који из њега проистичу морају да дају оперативне навигационе податке за фазе лета који су у оквиру максималних одступања у односу на одговарајући референтни оквир, као што је наведено у Додатку 1 Анекса III (Део ATM/ANS.OR).

Додатак 1 - ЗАХТЕВИ ЗА СТРУКТУРЕ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА И ПОВЕЗАНЕ ПРОЦЕДУРЕ ЛЕТЕЊА

ОДЕЉАК 1

Спецификације за области информисања ваздухоплова у лету, контролисане области, контролисане зоне и зоне информисања ваздухоплова у лету

а) ОБЛАСТИ ИНФОРМИСАЊА ВАЗДУХОПЛОВА У ЛЕТУ

Области информисања ваздухоплова у лету како су дефинисане у тачки 23) члана 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 морају да:

1) обухвате читаву структуру рута у ваздушном саобраћају коју те области опслужују; и

2) укључе сав ваздушни простор унутар његових хоризонталних граница, осим кад је то ограничено горњом области информисања ваздухоплова у лету.

Државе чланице задржавају одговорности према *ICAO* унутар географских граница области информисања ваздухоплова у лету које им је *ICAO* поверио на дан ступања на снагу ове Уредбе.

б) КОНТРОЛИСАНЕ ОБЛАСТИ

1) Контролисане области су ограничене тако да укључују довољан ваздушни простор за путање лета на којима се летење одвија према правилима инструменталног летења (*IFR*) или њихове делове на којима се пружају примењиви делови услуге контроле летења (*ATC*), узимајући у обзир могућности навигационих средстава која се обично употребљавају у тој области.

2) Доња граница контролисане области се одређује на висини изнад тла или воде од најмање 200 *m* (700 *ft*), осим ако надлежни орган не пропише другачије.

3) Горња граница контролисане области утврђује се када се:

(i) *ATC* услуга не пружа изнад те горње границе; или

(ii) контролисана област налази испод горње контролисане области, у ком случају горња граница одговара доњој граници горње контролисане области.

ц) КОНТРОЛИСАНЕ ЗОНЕ

1) Хоризонталне границе контролисане зоне обухватају најмање оне делове ваздушног простора који се не налазе унутар контролисаних области које садрже путање *IFR* летова који долазе или одлазе са аеродрома који се користе у инструменталним метеоролошким условима (*IMC*) .

2) Ако се контролисана зона налази унутар хоризонталних граница контролисане области, протеже се изнад површине земље најмање до доње границе контролисане области.

д) ЗОНЕ ИНФОРМИСАЊА ВАЗДУХОПЛОВА У ЛЕТУ

1) Хоризонталне границе зоне информисања ваздухоплова у лету обухватају најмање оне делове ваздушног простора који се не налазе унутар контролисаних области нити унутар контролисаних зона, а који садрже путање *IFR* и/или *VFR* летова који долазе или одлазе са аеродрома.

2) Ако се зона информисања ваздухоплова у лету налази унутар хоризонталних граница контролисане области, протеже се изнад површине земље најмање до доње границе контролисане области.

ОДЕЉАК 2

Идентификација *ATS* рута које нису стандардне руте одласка и доласка

а) Када се успостављају *ATS* руте, мора да се обезбеди заштитни ваздушни простор дуж сваке *ATS* руте и безбедан размак између суседних *ATS* рута.

б) *ATS* руте се означавају ознакама.

ц) При идентификацији *ATS* рута које нису стандардне руте одласка и доласка, примењени систем означивања мора да:

1) омогући идентификацију било које *ATS* руте на једноставан и јединствен начин;

2) спречи редундантност;

3) буде употребљив за системе аутоматизације на земљи и у ваздуху;

4) омогућити крајњу сажетост у оперативној употреби; и

5) предвиди довољно простора за проширење како би се удовољило свим будућим захтевима без потребе за фундаменталним променама.

д) Основне ознаке *ATS* рута додељују се према следећим принципима:

1) иста основна ознака додељује се главној рути у целој дужини, независно од завршних контролисаних области, држава или области кроз које пролази;

2) ако две главне руте или више њих имају заједнички сегмент, сваком дотичном сегменту додељује се ознака дотичне руте, осим ако би то створило потешкоће у пружању услуга у ваздушном саобраћају (*ATS*), а у том случају се, сходно заједничком договору, додељује само једна ознака; и

3) основна ознака додељена једној рути не додељује се ни једној другој рути.

ОДЕЉАК 3

Идентификација стандардних одлазних и долазних рута и повезаних процедура

а) При идентификацији стандардних одлазних и долазних рута и повезаних процедура мора да се обезбеди следеће:

1) систем ознака мора да омогући идентификацију сваке руте на једноставан и недвосмислен начин;

2) свака рута се означава отвореним текстом и одговарајућом кодном ознаком; и

3) у говорним комуникацијама ознаке морају бити лако препознатљиве као ознаке које се односе на стандардне одлазне и долазне руте и не смеју стварати потешкоће у изговору пилотима и *ATS* особљу.

б) При састављању ознака за стандардне одлазне и долазне руте и повезане процедуре, користи се следеће:

1) ознака отвореним текстом;

2) основна ознака;

3) ознака валидности која је број од 1 до 9;

4) ознака руте која је једно слово алфабета; слова *I* и *O* се не смеју користити; и

5) кодна ознака стандардне одлазне или долазне руте, инструментално или визуелно.

ц) Додела ознака

1) Свакој рути се додељује посебна ознака.

2) Како би се разликовале две или више рута које се односе на исту значајну тачку (којима је према томе додељена иста основна ознака), свакој рути се додељује посебна ознака руте на начин описан у ставу б) тачка 4).

д) Додела ознака валидности

1) Свакој рути се додељује ознака валидности како би се утврдила рута која је тренутно на снази.

2) Прва ознака валидности која се додељује је број „1”.

3) Кад год се рута мења, додељује се нова ознака валидности, која се састоји од следећег већег броја. Иза броја 9 следи број 1.

ОДЕЉАК 4

Утврђивање и идентификација значајних тачака

а) Значајне тачке се утврђују ради дефинисања *ATS* руте или процедуре летења и/или у вези са *ATS* захтевима у погледу пружања информација о статусу ваздухоплова у лету.

б) Значајне тачке се означавају ознакама.

ОДЕЉАК 5

Минималне апсолутне висине лета

Минималне апсолутне висине лета се одређују за сваку *ATS* руту и контролисану област и стављају се на располагање ради објављивања. Ове минималне апсолутне висине лета пружају минимално надвишавање препрека за одговарајућу област.

ОДЕЉАК 6

Идентификација и одређивање забрањених, условно забрањених и опасних зона

Када се утврђују забрањене, условно забрањене или опасне зоне, ознаку добијају приликом првог утврђивања, а сви детаљи о њима се стављају на располагање ради објављивања.

АНЕКС XII

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА МЕНАЏЕРА МРЕЖЕ
(Део-NM)

ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ ЗА МЕНАЏЕРА МРЕЖЕ (NM.TR)

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

NM.TR.100 Методе рада и оперативне процедуре за Менаџера мреже

Менаџер мреже је дужан да докаже да су његове методе рада и оперативне процедуре усклађене са осталим прописима Европске уније, а нарочито са уредбама (ЕУ) бр. 255/2010 и (ЕУ) бр. 677/2011.

АНЕКС XIII

ЗАХТЕВИ КОЈЕ МОРАЈУ ДА ИСПУНЕ ПРУЖАОЦИ УСЛУГА У ПОГЛЕДУ ОБУКЕ ОСОБЉА И ПРОЦЕНЕ СТРУЧНЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ (Део-PERS)

ГЛАВА А – ОСОБЉЕ КОЈЕ СЕ БАВИ ЕЛЕКТРОНИКОМ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА

ОДЕЉАК 1 – ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATSEP.OR.100 Обим

а) Ова глава успоставља захтеве које морају да испуне пружаоци услуга у вези с обуком и проценом стручности особља које се бави електроником у области безбедности ваздушног саобраћаја (*air traffic safety electronics personnel - ATSEP*)

б) За пружаоце услуга који подносе захтев за ограничени сертификат у складу са ATM/ANS.OR.A.010 ст. а) и б) и/или дају изјаву о својим активностима у складу са ATM/ANS.OR.A.015, надлежни орган може да утврди минималне захтеве који се морају испунити у погледу обуке и процене стручности *ATSEP*-а. Ови минимални захтеви морају да буду засновани на квалификацији, искуству и недавном искуству за одржавање одређених уређаја или врсте уређаја и да обезбеђују одговарајући ниво безбедности.

ATSEP.OR.105 Програм обуке и процене стручности

У складу са ATM/ANS.OR.B.005 став а) тачка 6), пружалац услуга који запошљава *ATSEP* је дужан да установи програм обуке и процене стручности, који обухвата обавезе и задужења које обавља *ATSEP*.

Ако уговорне организације запошљавају *ATSEP*, пружалац услуга је дужан да обезбеди да је *ATSEP* особље одговарајуће обучено и стручно, на начин предвиђен у овој глави.

ATSEP.OR.110 Вођење евиденције

Поред обавеза предвиђених у ATM/ANS.OR.B.030, пружалац услуга који запошљава *ATSEP* је дужан да води евиденцију о свим обукама које је *ATSEP* особље завршило и о проценама стручности *ATSEP*, као и да ту евиденцију стави на располагање:

а) на захтев дотичног *ATSEP;*

б) на захтев и уз сагласност *ATSEP*, новом послодавцу када се *ATSEP* запосли код новог субјекта.

ATSEP.OR.115 Познавање језика

Пружалац услуга је дужан да обезбеди да *ATSEP* поседује знање језика које је потребно за вршење својих дужности.

ОДЕЉАК 2 – ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОБУКУ

ATSEP.OR.200 Захтеви који се односе на обуку – опште

Пружалац услуга је дужан да обезбеди да је *ATSEP*:

а) успешно завршило:

1) основну обуку наведену у ATSEP.OR.205;
2) квалификациону обуку наведену у ATSEP.OR.210;
3) обуку за оспособљење за систем или уређај наведену у ATSEP.OR.215;

б) завршило континуирану обуку у складу са ATSEP.OR.220.

ATSEP.OR.205 Основна обука

а) Основна обука за *ATSEP* се састоји:

1) од предмета, тема и подтема садржаних у Додатку 1 (Основна обука - заједничка)
2) ако је то релевантно за активности пружаоца услуга – од предмета садржаних у Додатку 2 (Основна обука – усмерења).

б) Пружалац услуга може да одреди најпогодније захтеве по питању образовања за кандидате за *ATSEP* и, сходно томе, да усвоји број и/или ниво предмета, тема и подтема наведених у ставу а), кад је то потребно.

ATSEP.OR.210 Квалификациона обука

Квалификациона обука за *ATSEP* се састоји:

1) од предмета, тема и подтема садржаних у Додатку 3 (Квалификациона обука - заједничка);

2) ако је то релевантно за њихова активности, од најмање једног од квалификационих усмерења садржаних у Додатку 4 (Квалификациона обука - усмерења).

ATSEP.OR.215 Обука за оспособљење за систем или уређај

а) Обука за оспособљење за систем или уређај мора да се односи на задужења која треба да се обављају и обухвата једну или више следећих ставки:

1) теоријски курс обуке;
2) практични курс обуке;
3) обуку на радном месту.

б) Обука за оспособљење за систем или уређај мора да обезбеди да кандидати за *ATSEP* стекну знање и вештине које се односе на:

1) функционалност система или уређаја;
2) стварни и потенцијални утицај поступака *ATSEP* на систем или уређај;
3) утицај система или уређаја на оперативно окружење.

ATSEP.OR.220 Континуирана обука

Континуирана обука за *ATSEP* се састоји од обуке за освежење знања, обуке за унапређење или промене на уређајима/системима и/или обуке за ванредне ситуације.

ОДЕЉАК 3 – ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ПРОЦЕНУ СТРУЧНОСТИ

ATSEP.OR.300 Процена стручности

Пружалац услуга је дужан да обезбеди да је *ATSEP* особље:

а) подвргнуто процени стручности пре него што започне да врши своје дужности;

б) подложно проценама континуиране стручности у складу са ATSEP.OR.305.

ATSEP.OR.305 Процена почетне и континуиране стручности

Пружалац услуга који запошљава *ATSEP* је дужан:

а) да успостави, примени и документује поступке за:

1) процену почетне и континуиране стручности;
2) поступање приликом недостатка или смањења стручности *ATSEP*, укључујући поступак жалбе;
3) обезбеђивање надзора особља које није процењено као стручно;

б) да дефинише следеће критеријуме на основу којих ће се процењивати почетна и континуирана стручност:

1) техничке вештине;
2) вештине понашања;
3) знање.

ОДЕЉАК 4 – ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ИНСТРУКТОРЕ И ПРОЦЕЊИВАЧЕ

ATSEP.OR.400 Инструктори за обуку *ATSEP*

Пружалац услуга који запошљава *ATSEP* је дужан да обезбеди:

1) да инструктори за обуку *ATSEP* поседују одговарајуће искуство у областима за које обучавају;

2) да су инструктори за обуку на радном месту успешно завршили курс за обуку на радном месту и да поседују вештине да интервенишу у случајевима када би током обуке безбедност могла да буде угрожена.

ATSEP.OR.405 Процењивачи техничких вештина

Пружалац услуга који запошљава *ATSEP* је дужан да обезбеди да су процењивачи техничких вештина успешно завршили курс за процењиваче и да имају одговарајуће искуство за процену на основу критеријума дефинисаних у ATSEP.OR.305 став б).

Додатак 1
Основна обука – заједничка

Предмет 1: УВОД

Тема 1 BASIND — Увод

Подтема 1.1 – Преглед обуке и процене
Подтема 1.2 – Националне организације
Подтема 1.3 – Радно место
Подтема 1.4 – Улога *ATSEP*
Подтема 1.5 – Улога у Европи и у свету
Подтема 1.6 – Међународни стандарди и препоручена пракса
Подтема 1.7 – Обезбеђивање података
Подтема 1.8 – Управљање квалитетом
Подтема 1.9 – Систем управљања безбедношћу
Подтема 1.10 – Здравље и безбедност

Предмет 2: УПОЗНАВАЊЕ СА ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

Тема 1 BASATF — Упознавање са ваздушним саобраћајем

Подтема 1.1 – Управљање ваздушним саобраћајем
Подтема 1.2 – Контрола летења
Подтема 1.3 – Безбедносне мреже на земљи
Подтема 1.4 – Алати контроле летења и средства за надзор
Подтема 1.5 – Упознавање

Додатак 2

Основна обука – усмерења

Предмет 3: УСЛУГЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА
Предмет 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА
Предмет 5: КОМУНИКАЦИЈЕ
Предмет 6: НАВИГАЦИЈА
Предмет 7: НАДЗОР
Предмет 8: ОБРАДА ПОДАТАКА
Предмет 9: НАДЗОР И КОНТРОЛА СИСТЕМА
Предмет 10: ПРОЦЕДУРЕ ОДРЖАВАЊА

Додатак 3

Квалификациона обука – заједничка

Предмет 1: БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Управљање безбедношћу

Подтема 1.1 – Начела и принципи
Подтема 1.2 – Концепт ризика и принципи процене ризика
Подтема 1.3 – Поступак процене безбедности
Подтема 1.4 – Шема класификације ризика система ваздушне пловидбе
Подтема 1.5 – Безбедносна регулатива

Предмет 2 : ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Свест о опасностима и законска правила

Подтема 1.1 – Свест о опасностима
Подтема 1.2 – Регулатива и процедуре
Подтема 1.3 – Руковање опасним материјама

Предмет 3: ЉУДСКИ ФАКТОР

Тема 1 – Увод у људске ресурсе

Подтема 1.1 – Увод

Тема 2 – Знање и вештине у раду

Подтема 2.1 – Знање, вештине и компетенција *ATSEP*

Тема 3 – Психолошки фактори

Подтема 3.1 – Разумевање

Тема 4 – Здравствени фактори

Подтема 4.1 – Замор
Подтема 4.2 – Физичка спрема
Подтема 4.1 – Радно окружење

Тема 5 – Организациони и социјални фактори

Подтема 5.1 – Основне потребе људи на послу
Подтема 5.1 – Управљање тимским ресурсима
Подтема 5.1 – Тимски рад и улоге чланова тима

Тема 6 – Комуникација

Подтема 6.1 – Писмени извештаји
Подтема 6.1 – Вербална и невербална комуникација

Тема 7 – Стрес

Подтема 7.1 – Стрес
Подтема 7.2 – управљање стресом

Тема 8 – Људска грешка

Подтема 8.1 – Људска грешка

Додатак 4

Квалификациона обука – усмерења

1. КОМУНИКАЦИЈЕ – ГОВОРНЕ

Предмет 1: ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА

Тема 1 – **Земља - ваздух**

Подтема 1.1 – Предаја/пријем
Подтема 1.2 – Радио антенски системи
Подтема 1.3 – Говорни комутатор
Подтема 1.4 – Радно место контролора летења
Подтема 1.5 – Радио интерфејси

Тема 2 – ***COMVCE* — Земља - земља**

Подтема 2.1 – Интерфејси
Подтема 2.2 – Протоколи
Подтема 2.3 – Комутатор
Подтема 2.4 – Ланац комуникација
Подтема 2.5 – Радно место контролора летења

Предмет 2: ПРЕНОСНИ ПУТ

Тема 1 – **Водови**

Подтема 1.1 – Теорија водова
Подтема 1.2 – Дигитални пренос
Подтема 1.3 – Врсте линија

Тема 2 – **Посебне везе**

Подтема 2.1 – Микроталасне везе
Подтема 2.2 – Сателит

Предмет 3: СНИМАЊЕ

Тема 1 – **Законом прописано снимање**

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.2 – Принципи

Предмет 4: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – **Однос према безбедности**

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – **Функционална безбедност**

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

2. КОМУНИКАЦИЈЕ – ПОДАЦИ

Предмет 1: ПОДАЦИ

Тема 1 – **Увод у мреже**

Подтема 1.1 – Типови
Подтема 1.2 – Мреже
Подтема 1.3 – Спољни мрежни сервиси
Подтема 1.4 – Мерни алати
Подтема 1.5 – Решавање проблема

Тема 2 – Протоколи

Подтема 2.1 – Основна теорија
Подтема 2.2 – Општи протоколи
Подтема 2.3 – Посебни протоколи

Тема 3 – Националне мреже

Подтема 3.1 – Националне мреже

Тема 4 – Европске мреже

Подтема 2.1 – Мрежне технологије

Тема 5 – Глобалне мреже

Подтема 5.1 – Мреже и стандарди
Подтема 5.2 – Опис
Подтема 5.3 – Глобална архитектура
Подтема 5.4 – Подмреже земља-ваздух
Подтема 5.5 – Подмреже земља-земља
Подтема 5.6 – Мреже у ваздухоплову
Подтема 5.7 – Примене комуникација земља – ваздух

Предмет 2: ПРЕНОСНИ ПУТ

Тема 1 – Водови

Подтема 1.1 – Теорија водова
Подтема 1.2 – Дигитални пренос
Подтема 1.3 – Врсте линија

Тема 2 – Посебне везе

Подтема 2.1 – Микроталасна веза
Подтема 2.2 – Сателит

Предмет 3: СНИМАЊЕ

Тема 1 – Законом прописано снимање

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.2 – Принципи

Предмет 4: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

3. НАВИГАЦИЈА – НЕУСМЕРЕНИ РАДИО-ФАР (*NDB*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – Навигациони концепти

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви
Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *NDB*

Тема 1 – *NDB* / локатор

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Архитектура земаљске станице
Подтема 1.3 – Подсистем предајника
Подтема 1.4 – Антенски подсистем
Подтема 1.5 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.6 – Опрема у ваздухоплову
Подтема 1.7 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ - *GNSS*

Тема 1 – *GNSS*

Подтема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – Системи у ваздухоплову

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – Аутономна навигација

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – Вертикална навигација

Подтема 3.1 – Вериткална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

4. НАВИГАЦИЈА – ГОНИОМЕТАР (*DF*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – Навигациони концепти

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви

Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *DF*

Тема 1 – Гониометар

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Архитектура *VDF/DDF* опреме
Подтема 1.3 – Подсистем предајника
Подтема 1.4 – Антенски подсистем
Подтема 1.5 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.6 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ - *GNSS*

Тема 1 – *GNSS*

Подтема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – Системи у ваздухоплову

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – Аутономна навигација

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – Вертикална навигација

Подтема 3.1 – Вертикална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

5. НАВИГАЦИЈА – *VHF* СВЕСМЕРНИ ФАР (*VOR*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – Навигациони концепти

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви
Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *VOR*

Тема 1 – ***VOR***

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Основе *CVOR*-а и/или *DVOR*-а
Подтема 1.3 – Архитектура земаљске станице
Подтема 1.4 – Подсистем предајника
Подтема 1.5 – Антенски подсистем
Подтема 1.6 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.7 – Опрема у ваздухоплову
Подтема 1.8 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ – *GNSS*

Тема 1 – ***GNSS***

Под-тема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – **Системи у ваздухоплову**

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – **Аутономна навигација**

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – **Вертикална навигација**

Подтема 3.1 – Вертикална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – **Однос према безбедности**

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – **Функционална безбедност**

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

6. НАВИГАЦИЈА – ОПРЕМА ЗА МЕРЕЊЕ УДАЉЕНОСТИ (*DME*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – **Навигациони концепти**

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви
Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ – ***DME***

Тема 1 – ***DME***

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Основе *DME*
Подтема 1.3 – Архитектура земаљске станице

Подтема 1.4 – Подсистем пријемника
Подтема 1.5 – Обрада сигнала
Подтема 1.6 – Подсистем предајника
Подтема 1.7 – Антенски подсистем
Подтема 1.8 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.9 – Опрема у ваздухоплову
Подтема 1.10 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ – *GNSS*

Тема 1 – *GNSS*

Под-тема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – Системи у ваздухоплову

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – Аутономна навигација

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – Вертикална навигација

Подтема 3.1 – Вертикална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

7. НАВИГАЦИЈА – СИСТЕМ ЗА ИНСТРУМЕНТАЛНО СЛЕТАЊЕ (*ILS*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – Навигациони концепти

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви
Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ – *ILS*

Тема 1 – *ILS*

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Основе ILS –а
Подтема 1.3 – Двофреквентни (2F) системи
Подтема 1.4 – Архитектура земаљске станице
Подтема 1.5 – Подсистем предајника
Подтема 1.6 – Антенски подсистем

Подтема 1.7 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.8 – Опрема у ваздухоплову
Подтема 1.9 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ – *GNSS*

Тема 1 – *GNSS*

Подтема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – Системи у ваздухоплову

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – Аутономна навигација

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – Вертикална навигација

Подтема 3.1 – Вертикална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

8. НАВИГАЦИЈА – МИКРОТАЛАСНИ СИСТЕМ ЗА СЛЕТАЊЕ (*MLS*)

Предмет 1: НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Тема 1 – Навигациони концепти

Подтема 1.1 – Оперативни захтеви
Подтема 1.2 – Навигација заснована на могућностима ваздухоплова
Подтема 1.3 – Појам просторне навигације (*RNAV*)
Подтема 1.4 – *NOTAM*

Предмет 2: СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *MLS*

Тема 1 – *MLS*

Подтема 1.1 – Употреба система
Подтема 1.2 – Основе *MLS* –а
Подтема 1.3 – Архитектура земаљске станице
Подтема 1.4 – Подсистем предајника
Подтема 1.5 – Антенски подсистем
Подтема 1.6 – Подсистем за надзор и управљање
Подтема 1.7 – Опрема у ваздухоплову
Подтема 1.8 – Прегледи и одржавање система

Предмет 3: ГЛОБАЛНИ НАВИГАЦИОНИ САТЕЛИТСКИ СИСТЕМ – *GNSS*

Тема 1 – *GNSS*

Подтема 1.1 – Општи преглед

Предмет 4: ОПРЕМА У ВАЗДУХОПЛОВУ

Тема 1 – Системи у ваздухоплову

Подтема 1.1 – Системи у ваздухоплову

Тема 2 – Аутономна навигација

Подтема 2.1 – Инерцијална навигација

Тема 3 – Вертикална навигација

Подтема 3.1 – Вертикална навигација

Предмет 5: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

9. НАДЗОР – ПРИМАРНИ НАДЗОРНИ РАДАР (*PSR*)

Предмет 1: ПРИМАРНИ НАДЗОРНИ РАДАР

Тема 1 – Надзор контроле летења

Подтема 1.1 – Употреба *PSR* за услуге ваздушног саобраћаја
Подтема 1.2 – Антена (*PSR*)
Подтема 1.3 – Предајници
Подтема 1.4 – Карактеристике примарних циљева
Подтема 1.5 – Пријемници
Подтема 1.6 – Обрада сигнала и добијање плотова
Подтема 1.7 – Комбиновање плотова
Подтема 1.8 – Карактеристике примарног радара

Тема 2 – *SURPSR* – Радар за кретање по тлу - *SMR*

Подтема 2.1 – Употреба *SMR*-а за услуге ваздушног саобраћаја
Подтема 2.2 – Радарски сензор

Тема 3 — *SURPSR* – Тестови и мерења

Подтема 3.1 – Тестови и мерења

Предмет 2: КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – *SURPSR* – *HMI*

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*
Подтема 1.2 – *ATSEP HMI*
Подтема 1.3 – Пилотски *HMI*
Подтема 1.4 – Прикази

Предмет 3: ПРЕНОС НАДЗОРНИХ ПОДАТАКА (*SDT*)

Тема 1 – *SDT*

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи
Подтема 1.2 – Методи провере

Предмет 4: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

Предмет 5: СИСТЕМИ ЗА ОБРАДУ ПОДАТАКА

Тема 1 – Компоненте система

Подтема 1.1 – Системи за обраду надзорних података

10. НАДЗОР – СЕКУНДАРНИ НАДЗОРНИ РАДАР (*SSR*)

Предмет 1: СЕКУНДАРНИ НАДЗОРНИ РАДАР (*SSR*)

Тема 1 – *SSR* и монопулсни *SSR*

Подтема 1.1 – Употреба *SSR* за услуге ваздушног саобраћаја
Подтема 1.2 – Антена (*SSR*)
Подтема 1.3 – Интерогатор
Подтема 1.4 – Транспондер
Подтема 1.5 – Пријемници
Подтема 1.6 – Обрада сигнала и добијање плотова
Подтема 1.7 – Комбиновање плотова
Подтема 1.8 – Тестови и мерења

Тема 2 – *Mode S*

Подтема 2.1 – Увод у *Mode S*
Подтема 2.2 – *Mode S* системи

Тема 3 – Мултилатерација

Подтема 3.1 – *MLAT* у упореби
Подтема 3.2 – Принципи *MLAT*

Тема 4 – *SURSSR* – Окружење

Подтема 4.1 – *SSR* окружење

Предмет 2: КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – *SURPSR* – *HMI*

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*
Подтема 1.2 – ATSEP HMI
Подтема 1.3 – Пилотски *HMI*
Подтема 1.4 – Прикази

Предмет 3: ПРЕНОС НАДЗОРНИХ ПОДАТАКА (*SDT*)

Тема 1 – *SDT*

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи
Подтема 1.2 – Методи провере

Предмет 4: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

Предмет 5: СИСТЕМИ ЗА ОБРАДУ ПОДАТАКА

Тема 1 – Компоненте система

Подтема 1.1 – Системи за обраду надзорних података

11. НАДЗОР – АУТОМАТСКИ ЗАВИСНИ НАДЗОР (*ADS*)

Предмет 1: АУТОМАТСКИ ЗАВИСНИ НАДЗОР (*ADS*)

Тема 1 – Општи приказ *ADS*

Подтема 1.1 – Дефиниција ADS

Тема 2 – *SURADS* – *ADS-B*

Подтема 2.1 – Увод у *ADS-B*
Подтема 2.2 – Технике *ADS-B*
Подтема 2.3 – *VDL* Мод 4 (*STDMA*)
Подтема 2.4 – *Mode S Extended Squitter*
Подтема 2.5 – *UAT*
Подтема 2.6 – *ASTERIX*

Тема 3 – *ADS-C*

Подтема 3.1 – Увод у ADS-C
Подтема 3.2 – Технике *ADS-C*

Предмет 2: КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – *SURPSR* – *HMI*

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*
Подтема 1.2 – *ATSEP HMI*
Подтема 1.3 – Пилотски *HMI*

Предмет 3: ПРЕНОС НАДЗОРНИХ ПОДАТАКА (*SDT*)

Тема 1 – *SDT*

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи
Подтема 1.2 – Методи провере

Предмет 4: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Однос према безбедности

Подтема 1.1 – Однос према безбедности

Тема 2 – Функционална безбедност

Подтема 2.1 – Функционална безбедност

Предмет 5: СИСТЕМИ ЗА ОБРАДУ ПОДАТАКА

Тема 1 – Компоненте система

Подтема 1.1 – Системи за обраду надзорних података

12. ПОДАЦИ – ОБРАДА ПОДАТАКА

Предмет 1: ФУНКЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Тема 1 – Функционална безбедност

Подтема 1.1 – Функционална безбедност
Подтема 1.2 – Интегритет и обезбеђивање софтвера

Тема 2 – Однос према безбедности

Подтема 2.1 – Однос према безбедности

Предмет 2: СИСТЕМИ ЗА ОБРАДУ ПОДАТАКА

Тема 1 – Кориснички захтеви

Подтема 1.1 – Захтеви контролора летења
Подтема 1.2 – Трајекторије, предвиђање и прорачуни
Подтема 1.3 – Безбедносне мреже на земљи
Подтема 1.4 – Подршка одлучивању

Тема 2 – Подаци системских компоненти

Подтема 2.1 – Системи за обраду података
Подтема 2.2 – Системи за обраду података о плановима лета
Подтема 2.3 – Системи за обраду надзорних података

Предмет 3: ПОДАЦИ – ПРОЦЕСИ

Тема 1 – Софтверски процес

Подтема 1.1 – Посредни софтвер (*middleware*)
Подтема 1.2 – Оперативни системи
Подтема 1.3 – Управљање конфигурацијом
Подтема 1.4 – Процес развоја софтвера

Тема 2 – Хардверска платформа

Подтема 2.1 – Унапређење опреме
Подтема 2.2 – *COTS*
Подтема 2.3 – Међузависност
Подтема 2.4 – Одрживост

Тема 3 – Тестирање

Подтема 3.1 – Тестирање

Предмет 4: ПОДАЦИ

Тема 1 – Основне карактеристике података

Подтема 1.1 – Значај података
Подтема 1.2 – Управљање конфигурацијом података
Подтема 1.3 – Стандарди за податке

Тема 2 – *ATM* подаци – детаљна структура

Подтема 2.1 – Системска област
Подтема 2.2 – Карактеристичне тачке
Подтема 2.3 – Могућности ваздухоплова
Подтема 2.4 – Управљање екраном
Подтема 2.5 – Поруке аутоматске координације
Подтема 2.6 – Подаци о управљању конфигурацијом
Подтема 2.7 – Подаци о физичкој конфигурацији
Подтема 2.8 – Релевантни метеоролошки подаци
Подтема 2.9 – Поруке упозорења и поруке о грешкама за *ATSEP*
Подтема 2.10 – Поруке упозорења и поруке о грешкама за *ATCO*

Предмет 5: КОМУНИКАЦИОНИ ПОДАЦИ

Тема 1 – Увод у мреже

Подтема 1.1 – Типови
Подтема 1.2 – Мреже
Подтема 1.3 – Спољни мрежни сервиси
Подтема 1.4 – Мерни алати
Подтема 1.5 – Решавање проблема

Тема 2 – Протоколи

Подема 2.1 – Основна теорија
Под-тема 2.2 – Општи протоколи
Подтема 2.3 – Посебни протоколи

Тема 3 – *DATDP* – Националне мреже

Подтема 3.1 – Националне мреже

Предмет 6: НАДЗОР ПРИМАРНИ

Тема 1 – *ATC* надзор

Подтема 1.1 – Употреба *PSR* за услуге ваздушне пловидбе

Предмет 7: НАДЗОР СЕКУНДАРНИ

Тема 1 – *ATC* надзор

Подтема 1.1 – Употреба *SSR* за услуге ваздушне пловидбе

Тема 2 – *Mode S*

Подтема 2.1 – Увод у *Mode S*

Тема 3 – Мултилатерација (*MLAT*)

Подтема 3.1 – Принципи *MLAT*

Предмет 8: КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – *HMI*

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*

Предмет 9: ПРЕНОС НАДЗОРНИХ ПОДАТАКА

Тема 1 – Пренос надзорних података

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи

13. НАДЗОР И КОНТРОЛА СИСТЕМА (*SMC*) – КОМУНИКАЦИЈЕ

Предмет 1: СТРУКТУРА *ANS*-а

Тема 1 – Организација и рад *ANSP*-а

Подтема 1.1 – *SMCCOM* – Организација и рад ANSP-а

Тема 2 – Програм одржавања *ANSP*-а

Подтема 2.1 – Начела

Тема 3 – *ATM* контекст

Подтема 3.1 – *ATM* контекст

Тема 4 – Административна пракса *ANSP*-а

Подтема 4.1 – Администрација

Предмет 2: *ANS* СИСТЕМИ И УРЕЂАЈИ

Тема 1 – Оперативни утицаји

Подтема 1.1 – Деградација или губитак услуга система и уређаја

Тема 2 – *SMCCOM* – Функционалност и рад радног места корисника

Подтема 2.1 – Радно место корисника
Подтема 2.1 – Радно место *SMC*

Предмет 3: АЛАТИ, ПОСТУПЦИ И ПРОЦЕДУРЕ

Тема 1 – Захтеви

Подтема 1.1 – *SMS*
Подтема 1.2 – *QMS*
Подтема 1.3 – Примена *SMS*-а у радном окружењу

Тема 2 – Споразуми о одржавању са спољним организацијама

Подтема 2.1 – Принципи споразума

Тема 3 – Општи поступци *SMC*-а

Подтема 3.1 – Улоге и одговорности

Тема 4 – Системи за управљање одржавањем

Подтема 4.1 – Извештавање

Предмет 4: ТЕХНОЛОГИЈА

Тема 1 – Технологије и принципи

Подтема 1.1 – Опште

Подтема 1.2 – Комуникације
Подтема 1.3 – Средства

Предмет 5: КОМУНИКАЦИЈЕ – ГОВОРНЕ

Тема 1 – Земља – ваздух

Подтема 1.1 – Радно место контролора летења

Тема 2 – Земља – земља

Под-тема 2.1 – Интерфејси
Под-тема 2.2 – Прекидач
Под-тема 2.3 – Радно место контролора летења

Предмет 6: КОМУНИКАЦИЈЕ – ПОДАЦИ

Тема 1 – Европске мреже

Подтема 1.1 – Мрежне технологије

Тема 2 – Глобалне мреже

Подтема 2.1 – Мреже и стандарди
Подтема 2.2 – Опис
Подтема 2.3 – Глобална архитектура
Подтема 2.4 – Подмреже земља - ваздух
Подтема 2.5 – Подмреже земља-земља
Подтема 2.6 – Примене комуникација земља - ваздух

Предмет 7: КОМУНИКАЦИЈЕ – СНИМАЊЕ

Тема 1 – Законом прописано снимање

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.2 – Принципи

Предмет 8: НАВИГАЦИЈА – *PBN*

Тема 1 – Концепт навигације (*NAV*)

Подтема 1.1 – *NOTAM*

14. НАДЗОР И КОНТРОЛА СИСТЕМА (*SMC*) – НАВИГАЦИЈА

Предмет 1: СТРУКТУРА *ANS*-а

Тема 1 – Организација и рад *ANSP*-а

Подтема 1.1 – Организација и рад *ANSP*-а

Тема 2 – Програм одржавања *ANSP*-а

Подтема 2.1 – Начела

Тема 3 – *ATM* контекст

Подтема 3.1 – *ATM* контекст

Тема 4 – Административна пракса *ANSP*-а

Подтема 4.1 – Администрација

Предмет 2: *ANS* СИСТЕМИ И УРЕЂАЈИ

Тема 1 – Оперативни утицаји

Подтема 1.1 – *SMCNAV* – Деградација или губитак услуга система и уређаја

Тема 2 — Функционалност и рад радног места корисника

Подтема 2.1 – Радно место корисника
Подтема 2.1 – Радно место *SMC*

Предмет 3: АЛАТИ, ПОСТУПЦИ И ПРОЦЕДУРЕ

Тема 1 – *SMCNAV* – Захтеви

Подтема 1.1 – *SMS*
Подтема 1.2 – *QMS*
Подтема 1.3 – Примена *SMS*-а у радном окружењу

Тема 2 – Споразуми о одржавању са спољним организацијама

Подтема 2.1 – Принципи споразума

Тема 3 – Општи поступци *SMC*-а

Подтема 3.1 – Улоге и одговорности

Тема 4 – *SMCNAV* – Системи за управљање одржавањем

Подтема 4.1 – Извештавање

Предмет 4: ТЕХНОЛОГИЈА

Тема 1 – *SMCNAV* – Технологије и принципи

Подтема 1.1 – Опште
Подтема 1.2 – Комуникације
Подтема 1.3 – Средства

Предмет 5: КОМУНИКАЦИЈЕ – ПОДАЦИ

Тема 1 – *SMCNAV* – Европске мреже

Подтема 1.1 – Мрежне технологије

Тема 2 – Глобалне мреже

Подтема 2.1 – Мреже и стандарди
Подтема 2.2 – Опис
Подтема 2.3 – Глобална архитектура
Подтема 2.4 – Подмреже земља - ваздух
Подтема 2.5 – Подмреже земља-земља
Подтема 2.6 – Примене комуникација земља - ваздух

Предмет 6: КОМУНИКАЦИЈЕ - СНИМАЊЕ

Тема 1 – Законом прописано снимање

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.1 – Принципи

Предмет 7: НАВИГАЦИЈА – *PBN*

Тема 1 – Концепт навигације (*NAV*)

Подтема 1.1 – *NOTAM*

Предмет 8: НАВИГАЦИЈА – СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ – *NDB*

Тема 1 – *NDB* / Локатор

Подтема 1.1 – Употреба система

Предмет 9: НАВИГАЦИЈА - СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *DFI*

Тема 1 – *SMCNAV* – *DF*

Подтема 1.1 – Употреба система

Предмет 10: НАВИГАЦИЈА – СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ – *VOR*

Тема 1 – *VOR*

Подтема 1.1 — Употреба система

Предмет 11: НАВИГАЦИЈА - СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *DME*

Тема 1 — *DME*

Подтема 1.1 — Употреба система

Предмет 12: НАВИГАЦИЈА - СИСТЕМИ НА ЗЕМЉИ - *ILS*

Тема 1 — *ILS*

Подтема 1.1 — Употреба система

15. НАДЗОР И КОНТРОЛА СИСТЕМА (*SMC*) – НАДЗОР

Предмет 1: СТРУКТУРА *ANS*-а

Тема 1 – Организација и рад *ANSP*-а

Подтема 1.1 – Организација и рад *ANSP*-а

Тема 2 – Програм одржавања *ANSP*-а

Подтема 2.1 – Начела

Тема 3 – *ATM* контекст

Подтема 3.1 – *ATM* контекст

Тема 4 – Административна пракса *ANSP*-а

Подтема 4.1 – Администрација

Предмет 2: *ANS* СИСТЕМИ И УРЕЂАЈИ

Тема 1 – Оперативни утицаји

Подтема 1.1 – *SMCSUR* – Деградација или губитак услуга система и уређаја

Тема 2 – Функционалност и рад радног места корисника

Подтема 2.1 – Радно место корисника

Подтема 2.1 – Радно место *SMC*

Предмет 3: АЛАТИ, ПОСТУПЦИ И ПРОЦЕДУРЕ

Тема 1 – Захтеви

Подтема 1.1 – *SMS*

Подтема 1.2 – *QMS*
Подтема 1.3 – Примена *SMS*-а у радном окружењу

Тема 2 – Споразуми о одржавању са спољним организацијама

Подтема 2.1 – Принципи споразума

Тема 3 – Општи поступци *SMC*-а

Подтема 3.1 – Улоге и одговорности

Тема 4 – Системи за управљање одржавањем

Подтема 4.1 – Извештавање

Предмет 4: ТЕХНОЛОГИЈА

Тема 1 – Технологије и принципи

Подтема 1.1 – Опште
Подтема 1.2 – Комуникације
Подтема 1.3 – Средства

Предмет 5: КОМУНИКАЦИЈЕ – ПОДАЦИ

Тема 1 – Европске мреже

Подтема 1.1 – Мрежне технологије

Тема 2 – Глобалне мреже

Подтема 2.1 – Мреже и стандарди
Подтема 2.2 – Опис
Подтема 2.3 – Глобална архитектура
Подтема 2.4 – Подмреже земља - ваздух
Подтема 2.5 – Подмреже земља-земља
Подтема 2.6 – Примене комуникација земља – ваздух

Предмет 6: КОМУНИКАЦИЈЕ – СНИМАЊЕ

Тема 1 – Законом прописано снимање

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.1 – Принципи

Предмет 7: НАВИГАЦИЈА – *PBN*

Тема 1 – Концепт навигације (*NAV*)

Подтема 1.1 – *NOTAM*

Предмет 8: НАДЗОР – ПРИМАРНИ

Тема 1 – *ATC* надзор

Подтема 1.1 – Употреба *PSR* за услуге ваздушне пловидбе

Предмет 9: НАДЗОР – СЕКУНДАРНИ

Тема 1 – *SSR* и *MSSR*

Подтема 1.1 – Употреба *SSR* за услуге ваздушне пловидбе

Тема 2 – *Mode S*

Подтема 2.1 – Увод у *Mode S*

Тема 3 – **Мултилатерација**

Подтема 3.1 – Принципи *MLAT*

Предмет 10: НАДЗОР – КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – ***HMI***

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*

Предмет 11: НАДЗОР – ПРЕНОС ПОДАТАКА

Тема 1 – **Пренос надзорних података**

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи

16. НАДЗОР И КОНТРОЛА СИСТЕМА (*SMC*) – ПОДАЦИ

Предмет 1: СТРУКТУРА *ANS*-а

Тема 1 – **Организација и рад *ANSP*-а**

Подтема 1.1 – Организација и рад *ANSP*-а

Тема 2 – **Програм одржавања *ANSP*-а**

Подтема 2.1 – Начела

Тема 3 – ***ATM* контекст**

Подтема 3.1 – *ATM* контекст

Тема 4 – **Административна пракса *ANSP*-а**

Подтема 4.1 – Администрација

Предмет 2: *ANS* СИСТЕМИ И УРЕЂАЈИ

Тема 1 – **Оперативни утицаји**

Подтема 1.1 – Деградација или губитак услуга система и уређаја

Тема 2 – **Функционалност и рад радног места корисника**

Подтема 2.1 – Радно место корисника
Подтема 2.1 – Радно место *SMC*

Предмет 3: АЛАТИ, ПОСТУПЦИ И ПРОЦЕДУРЕ

Тема 1 – **Захтеви**

Подтема 1.1 – *SMS*
Подтема 1.2 – *QMS*
Подтема 1.3 – Примена *SMS*-а у радном окружењу

Тема 2 – **Споразуми о одржавању са спољним организацијама**

Подтема 2.1 – Принципи споразума

Тема 3 – **Општи поступци *SMC*-а**

Подтема 3.1 – Улоге и одговорности

Тема 4 – **Системи за управљање одржавањем**

Подтема 4.1 – Извештавање

Предмет 4: ТЕХНОЛОГИЈА

Тема 1 – Технологије и принципи

Подтема 1.1 – Опште
Подтема 1.2 – Комуникације
Подтема 1.3 – Средства

Предмет 5: КОМУНИКАЦИЈЕ – ПОДАЦИ

Тема 1 – Европске мреже

Подтема 1.1 – Мрежне технологије

Тема 2 – Глобалне мреже

Подтема 2.1 – Мреже и стандарди
Подтема 2.2 – Опис
Подтема 2.3 – Глобална архитектура
Подтема 2.4 – Подмреже земља - ваздух
Подтема 2.5 – Подмреже земља-земља
Подтема 2.6 – Примене комуникација земља - ваздух

Предмет 6: КОМУНИКАЦИЈЕ – СНИМАЊЕ

Тема 1 – Законом прописано снимање

Подтема 1.1 – Регулатива
Подтема 1.2 – Принципи

Предмет 7: НАВИГАЦИЈА – *PBN*

Тема 1 – *SMCDAT* – Концепт навигације (*NAV*)

Подтема 1.1 – *NOTAM*

Предмет 8: НАДЗОР – ПРИМАРНИ

Тема 1 – *ATC* надзор

Подтема 1.1 – Употреба *PSR* за услуге ваздушне пловидбе

Предмет 9: НАДЗОР – СЕКУНДАРНИ

Тема 1 – *SSR* и *MSSR*

Подтема 1.1 – Употреба *SSR* за услуге ваздушне пловидбе

Тема 2 – *Mode S*

Подтема 2.1 – Увод у *Mode S*

Тема 3 – Мултилатерација

Подтема 3.1 – Принципи *MLAT*

Предмет 10: НАДЗОР – КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС (*HMI*)

Тема 1 – *HMI*

Подтема 1.1 – *ATCO HMI*

Предмет 11: НАДЗОР – ПРЕНОС ПОДАТАКА

Тема 1 – Пренос надзорних података

Подтема 1.1 – Технологија и протоколи

Предмет 12: НАДЗОР – СИСТЕМИ ЗА ОБРАДУ ПОДАТАКА

Тема 1 — Кориснички захтеви

Подтема 1.1 – Захтеви контролора летења
Подтема 1.2 – Трајекторије, предвиђање и прорачуни
Подтема 1.3 – Безбедносне мреже на земљи
Подтема 1.4 – Подршка одлучивању

Предмет 13: НАДЗОР – ПОДАЦИ – ПРОЦЕСИ

Тема 1 – Хардверска платформа

Подтема 1.1 – Унапређење опреме
Подтема 1.2 – *COTS*
Подтема 1.3 – Међузависност

Предмет 14: НАДЗОР – ПОДАЦИ

Тема 1 – Суштинске карактеристике података

Подтема 1.1 – Значај података
Подтема 1.2 – Управљање конфигурацијом података
Подтема 1.3 – Стандарди за податке

Прилог 4.

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

На основу члана 66. став 1. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23) и Правилника о условима које мора да испуњава пружалац услуга у ваздушној пловидби, а којим је преузета Спроведбена уредба (ЕУ) 2017/373, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије издаје:

In accordance with Article 66 para 1 and Article 239 of the Air Transport Law (“Official Gazette of RS”, No 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 – other Law, 83/18, 9/20 and 62/23) and the Regulation on requirements to be fulfilled by the air navigation service provider, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby issues:

СЕРТИФИКАТ ПРУЖАОЦА УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ
AIR NAVIGATION SERVICES PROVIDER'S CERTIFICATE

Број сертификата:
Certificate number:

којим се потврђује да је
which confirms that

НАЗИВ ПРУЖАОЦА УСЛУГА
адреса пружаоца услуга
[*NAME OF THE SERVICE PROVIDER*]
Address of service provider

стекао својство пружаоца услуга у ваздушној пловидби и да је под условима наведеним у даљем тексту стекао овлашћења за пружање услуга/функција наведених у прилогу овог сертификата.
is certified as an air navigation service provider and subject to the conditions specified below it is authorized to provide services/functions listed in the attachment of this certificate.

Овај сертификат се издаје на неодређено време и важи све док пружалац услуга у ваздушној пловидби испуњава прописане услове за његово издавање.
This certificate is issued for an unlimited period and is valid as long as air navigation service provider remains compliant with conditions for its issuance.

Датум издавања:
Date of issue:

Д И Р Е К Т О Р
D I R E C T O R

ПРИЛОГ СЕРТИФИКАТА ПРУЖАОЦА УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ
ATTACHMENT TO AIR NAVIGATION SERVICES PROVIDER'S CERTIFICATE

[НАЗИВ ПРУЖАОЦА УСЛУГА]
NAME OF THE SERVICE PROVIDER

Број сертификата/бр.издања
CERTIFICATE NUMBER/ISSUE No

овлашћен је да пружа следеће врсте услуга/функција:
has obtained the privileges to provide the following scope of services/functions:

(обрисати редове по потреби)
(Delete lines as appropriate)

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења** (ако постоје) *Limitations (if any)*
Услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) *Air traffic services (ATS)*	Услуга контроле летења (*ATC*) *Air traffic control (ATC)*	Услуга обласне контроле летења *Area control service*	
		Услуга прилазне контроле летења *Approach control service*	
		Услуга аеродромске контроле летења *Aerodrome control service*	
	Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)	Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*AFIS*) *Aerodrome flight information service (AFIS)*	
		Информисање ваздухоплова у лету на рути (*En-route FIS*) En-route *flight information service (*En-route *FIS)*	
	Саветодавна услуга *Advisory service*	Није примењиво (*n/a*)	
Управљање протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM*)	*ATFM*	Пружање локалног *ATFM* *Provision of the local ATFM*	

Управљање ваздушним простором (*ASM*)	*ASM*	Пружање локалног *ASM* (тактички ниво/*ASM* ниво 3) *Provision of the local ASM (tactical/ASM Level 3) service*	
Услови (ако постоје) ***Conditions (if any)***			

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења** (ако постоје) *Limitations (if any)*
Услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*) за пробни лет *Air traffic services (ATS) for flight test*	Услуга контроле летења (*ATC*) *Air traffic control (ATC)*	Услуга обласне контроле летења *Area control service*	
		Услуга прилазне контроле летења *Approach control service*	
		Услуга аеродромске контроле летења *Aerodrome control service*	
	Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*) *Flight information service (FIS)*	Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (*AFIS*) *Aerodrome flight information service (AFIS)*	
		Информисање ваздухоплова у лету на рути (*En-route FIS*) *En-route* flight information service (*En-route* FIS)	
	Саветодавна услуга *Advisory service*	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (ако постоје) *Conditions (if any)*			

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења** (ако постоје) *Limitations (if any)*
Услуге комуникације, навигације и надзора (*CNS*) *Communication, navigation or surveillance services (CNS)*	Комуникације (C) Communications (C)	Ваздухопловне услуге мобилне комуникације (комуникација земља-ваздух) *Aeronautical mobile service (air-ground communication)*	
		Ваздухопловне услуге фиксне комуникације (комуникација земља-земља) *Aeronautical fixed service (ground-ground communications)*	
		Ваздухопловне услуге мобилне сателитске комуникације (*AMSS*) *Aeronautical mobile satellite service (AMSS)*	
	Навигација (N) *Navigation (N)*	Пружање *NDB* сигнала у простору *Provision of NDB signal in space*	
		Пружање *VOR* сигнала у простору *Provision of VOR signal in space*	
		Пружање *DME* сигнала у простору *Provision of DME signal in space*	
		Пружање *ILS* сигнала у простору *Provision of ILS signal in space*	
		Пружање *MLS* сигнала у простору *Provision of MLS signal in space*	

		Пружање *GNSS* сигнала у простору *Provision of GNSS signal in space*	
	Надзор (S) *Surveillance (S)*	Пружање података примарног надзора (*PS*) *Provision of data from primary surveillance (PS)*	
		Пружање података секундарног надзора (*SS*) *Provision of data from secondary surveillance (SS)*	
		Пружање података система аутоматског зависног надзора (*ADS*) *Provision of automatic dependent surveillance (ADS) Data*	
Услови (ако постоје) *Conditions (if any)*			

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења** (ако постоје) *Limitations (if any)*
Услуге ваздухопловног информисања (*AIS*) *Aeronautical information services (AIS)*	Ваздухопловни информативни производи (укључујући услуге дистрибуције) ***Aeronautical information products (including distribution services)***	Зборник ваздухопловних информација (*AIP*) ***Aeronautical information publication (AIP)***	
		Ваздухопловни информативни циркулар (*AIC*) ***Aeronautical information circular (AIC)***	
		NOTAM ***Notam***	

		Скуп података *AIP* ***AIP data set***	
		Скупови података о препрекама ***Obstacle data sets***	
		Скупови картографских података о аеродрому ***Aerodrome mapping data sets***	
		Скупови података о процедурама инструменталног летења ***Instrument flight procedure data sets***	
	Услуге претполетног информисања ***Preflight information services***	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (ако постоје) *Conditions (if any)*			

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења** (ако постоје) *Limitations (if any)*
Ваздухопловно метеоролошке услуге (*МЕТ*) *Meteorological services (MET)*	*МЕТ*	Биро за метеоролошко бдење *Meteorological watch office*	
		Аеродромски метеоролошки бирои *Aerodrome meteorological offices*	
		Ваздухопловне метеоролошке станице *Aeronautical meteorological stations*	
		VAAC	

		WAFC	
		TCAC	
Услови (ако постоје) *Conditions (if any)*			

Услуге/функције *Services/Functions*	**Врста услуге/функције** *Type of Service/Function*	**Обим услуге/функције** *Scope of Service/Function*	**Ограничења (ако постоје)** *Limitations (if any)*
Израда процедура летења (*FPD*) *Flight procedure design (FPD)*	Израда, документовање и валидација процедура летења ([1]) *Design, documentation and validation of flight procedures ([1])*	Није примењиво (*n/a*)	
Услови (ако постоје) *Conditions (if any)*			

([1]) Израда, документовање и валидација процедура летења укључује одржавање и периодично прегледање.

Датум издавања:
Date of issue:

Д И Р Е К Т О Р
D I R E C T O R

Прилог 5.

Допунски услови за примену Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2017/373 у Републици Србији

I. Допунски услови за примену Анекса V (Посебни захтеви за пружаоце метеоролошких услуга (Део-МЕТ)

1. Допунски услов за примену одредбе MET.OR.100

1.1. Метеоролошке информације које се достављају корисницима морају да буду у облику који захтева минимум напора корисника за њихову интерпретацију и у складу са принципима људског фактора.

1.2. На захтев корисника метеоролошких услуга и ако оцени да је то неопходно, пружалац метеоролошких услуга иницира сарадњу са надлежним службама других држава у циљу прибављања потребних извештаја и/или прогноза или усаглашавања издатих информација које се односе на обе државе.

2. Допунски услов за примену одредбе MET.OR.110 тачка б)

2.1. Према међусобном договору пружаоца метеоролошких услуга и оператера, поред достављања метеоролошких информација у непосредној говорној комуникацији и/или штампаним материјалом, могу се користити и друга погодна телекомуникациона средства и облици визуелних или аудио комуникација (нпр. интерна телевизија, посебни информациони системи за обраду података и сл).

2.2. Погодна телекомуникациона средства треба да омогуће размену оперативних метеоролошких информација између организационих јединица пружаоца метеоролошких услуга.

3. Допунски услов за примену одредбе MET.OR.210

3.1. Ваздухопловна метеоролошка станица се лоцира тако да је у сваком тренутку могуће да осматрања свих метеоролошких параметара који су од значаја за безбедност ваздушне пловидбе буду репрезентативна за читаву зону аеродрома, а нарочито да осматрање развоја времена буде репрезентативно за зоне полетања и слетања.

3.2. У састав ваздухопловне метеоролошке станице улазе сензори за одређене ваздухопловне метеоролошке параметре који су лоцирани на аеродрому, као и сензори лоцирани изван аеродрома, ако пружалац метеоролошких услуга, након обављених консултација са Директоратом, процени да је њихово инсталирање оправдано.

3.3. Ваздухопловна метеоролошка станица може да буде одвојена или комбинована са синоптичком станицом.

4. Допунски услов за примену одредбе MET.OR.215

4.1. Метеоролошке информације се достављају оператеру ваздухоплова и/или члановима летачке посаде у сврху:

1) претполетног планирања од стране оператера ваздухоплова;
2) промене плана лета у току лета коју врши вођа ваздухоплова у сарадњи са оперативним центром оператера ваздухоплова;

3) брифинга и припреме документације за лет;

4) достављања метеоролошких информација ваздухоплову у лету.

4.2. Брифинг, консултације и документацију за лет обезбеђује надлежни метеоролошки биро за аеродром полетања. Подаци који се користе за брифинг, консултације и документацију за лет укључују све или неке од метеоролошких информација из MET.OR.240.

4.3. Корисници који су захтевали брифинг, консултацију и/или документацију за лет долазе у надлежни метеоролошки биро или друго одговарајуће место у време које је договорено између корисника и метеоролошког бироа, а ако је њихов долазак непрактичан, надлежни метеоролошки биро обезбеђује те услуге телефоном или другим погодним телекомуникационим средством, на начин који је договорен између пружаоца метеоролошких услуга и заинтересованих корисника.

4.4. Ако на аеродрому полетања нису на располагању услуге из подтачке 4.2. ове тачке, снабдевање чланова летачке посаде потребним метеоролошким информацијама се обавља на начин који је договорен између пружаоца метеоролошких услуга и заинтересованих корисника.

4.5. Метеоролошке информације које захтева *ATS* јединица у вези са ваздухопловом у стању нужде метеоролошки биро доставља тој јединици што је пре могуће.

4.6. Ако се мишљење одговорног метеоролога у надлежном метеоролошком бироу о развоју метеоролошких услова за аеродром или аеродроме укључене у документацију за лет знатно разликује од прогнозе за те аеродроме, он члановима летачке посаде скреће пажњу на ту разлику и о томе сачињава белешку која је доступна оператеру ваздухоплова.

5. Допунски услови за примену одредбе MET.OR.225 став а)

Аеродромски метеоролошки биро издаје прогнозе за слетање.

6. Допунски услови за примену одредбе MET.OR.230 став а)

Аеродромски метеоролошки биро не издаје прогнозе за полетање.

7. Допунски услов за примену одредбе MET.OR.240

7.1. У случају значајног одлагања лета, као и у другим изузетним случајевима, надлежни метеоролошки биро обезбеђује или организује обављање новог брифинга, консултације или достављање нове документације за лет.

7.2. Ако ваздухоплов још није полетео надлежни метеоролошки биро ажурира документацију за лет достављањем коригованих података или најновијих метеоролошких информација оператеру ваздухоплова или надлежној *ATS* јединици, ради преношења члановима летачке посаде ваздухоплова, а у складу са претходним договором између метеоролошког бироа, *ATS* јединице и оператера ваздухоплова.

8. Допуски услов за примену одредбе MET.OR.275

Ако пружалац метеоролошких услуга само прослеђује корисницима прогнозу коју је добио од Светског обласног прогностичког центра, није дозвољена измена њеног метеоролошког садржаја, а извор података мора да буде јасно означен на самој прогнози.

9. Допунски услов за примену одредбе MET.TR.210

9.1. Ако се за пренос и приказивање метеоролошких података користи интегрисани полу-аутоматски систем, он мора да има могућност да прихвати ручно уношење података који обухватају оне метеоролошке параметре који се не могу осмотрити аутоматском опремом.

9.2. Током периода у којем је видљивост или видљивост дуж полетно-слетне стазе мања од 1.500 *m* извештава се о процењеној видљивости дуж полетно-слетне стазе.

9.3. За процену *RVR* на полетно-слетним стазама намењеним операцијама инструменталног прецизног прилаза и слетања категорије I, користе се инструментални системи засновани на трансмисиометрима или *forward-scatter* метрима.

10. Допунски услов за примену одредбе MET.TR.215 став а)

10.1. Пружалац метеоролошких услуга може да користи аутоматизоване системе информисања за достављање и приказивање метеоролошких информација оператеру ваздухоплова и члановима летачке посаде за претполетни самостални брифинг, планирање лета и издавање документације за лет уз придржавање правила из Анекса V Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2017/373.

10.2. Поред метеоролошких информација аутоматизовани системи информисања могу, преко заједничке тачке приступа, да обезбеде корисницима и информације службе ваздухопловног информисања.

10.3. У случају из подтачке 8.2. ове тачке, аутоматизовани системи информисања успостављају се на основу договора између пружаоца метеоролошких услуга и пружаоца услуга ваздухопловног информисања, с тим да пружалац метеоролошких услуга остаје одговоран за контролу и управљање квалитетом метеоролошких информација.

11. Допунски услов за коришћење израза који се користе при пружању метеоролошких услуга

При пружању метеоролошких услуга користе се, поред израза дефинисаних овим правилником, и изрази чије је значење дефинисано у важећем издању Анекса 3 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, чији је текст доступан на интернет страници ICAO-а.

II. Допунски услови за примену Анекса VI (Посебни захтеви за пружаоце услуга ваздухопловног информисања (Део - *AIS*))

1. Допунски услови за примену одредбе ENR 3.3 Остале руте

Ако су успостављене руте за планирање летења ваздухоплова који лете по правилима визуелног летења (*VFR* руте), објављује се њихов детаљни опис, који обухвата:

1) ознаку руте и географске координате у степенима, минутама и секундама за све значајне тачке које дефинишу руту, укључујући тачке обавезног јављања или јављања на захтев;

2) смер путање (ако је дефинисан) заокружен на најближи степен и геодетско растојање између било које две узастопне значајне тачке, заокружено на најближи десети део километра или десети део наутичке миље;

3) минималну, максималну или препоручену висину на рути (ако су дефинисане), заокружене на најближих (првих већих) 50 *m* или 100 *ft* и класификацију ваздушног простора;

4) смерове нивоа крстарења;

5) напомене, укључујући назнаку јединице контроле и њен оперативни канал, као и визуелне оријентире, ако је то примењиво.

2. Допунски услови у погледу техничких захтева за пружаоце услуга ваздухопловног информисања (*AIS.TR*) из Главе Б - Извори података за ваздухопловне информативне производе

У табели су дати извори података за елементе ваздухопловних информативних производа: *AIP*, амандмане на *AIP*, додатке на *AIP* и *NOTAM*.

Секција *AIP*	Врста података	Извор података	Улога ДЦВ	Напомена
1. део	**ОПШТЕ (*GEN*)**			
***GEN* 0**		КЛ	Информисање	
***GEN* 1**	**ДОМАЋИ ПРОПИСИ И ЗАХТЕВИ**			
GEN 1.1	Надлежни органи	ДЦВ МЦ МУП МЗ МП	Извор Посредник Посредник Посредник Посредник	
GEN 1.2	Долазак, транзит и одлазак ваздухоплова	ДЦВ	Извор	
GEN 1.3	Долазак, транзит и одлазак путника и посаде	ДЦВ	Извор	
	1. Царински захтеви	МЦ	Посредник	
	2. Имиграциони захтеви	МУП	Посредник	
	3. Захтеви здравствене контроле	МЗ	Посредник	
GEN 1.4	Долазак, транзит и одлазак терета	ДЦВ	Извор	
	1. Царински захтеви у погледу робе и других предмета	МЦ	Посредник	
	2. Захтеви фитосанитарне и ветеринарске контроле	МП	Посредник	
	3. Захтеви у погледу превоза опасног терета, оружја и муниције	ДЦВ	Извор	
GEN 1.5	Инструменти, опрема, исправе и књиге ваздухоплова	ДЦВ	Извор	
GEN 1.6	Збирка националних прописа и међународних споразума и конвенција	ДЦВ	Извор	
GEN 1.7	Одступања од *ICAO* стандарда, препоручене праксе и поступака	ДЦВ	Извор	
***GEN* 2**	**ТАБЕЛЕ И КОДОВИ**			
GEN 2.1	Мерни систем, ознаке ваздухоплова, празници			
	1. Мерне јединице	ДМДМ	Посредник	

	2. Временски референтни систем	ДЦВ	Извор	
	3. Хоризонтални референтни систем	ДЦВ	Извор	
	4. Вертикални референтни систем	ДЦВ	Извор	
	5. Знаци државне припадности и ознаке регистрације ваздухоплова	ДЦВ	Извор	
	6. Државни празници	ДЦВ	Извор	
GEN 2.2	Скраћенице које се користе у *AIS* публикацијама	ДЦВ	Извор	
GEN 2.3	Картографски симболи	КЛ	Информисање	
GEN 2.4	Локацијски индикатори	ДЦВ	Извор	Из *ICAO* Док. 7910
GEN 2.5	Списак радио-навигационих уређаја	КЛ	Информисање	
GEN 2.6	Претварање мерних јединица	КЛ	Информисање	
GEN 2.7	Излази и залази Сунца	МФ		
***GEN* 3**	**УСЛУГЕ**			
GEN 3.1	Ваздухопловно информисање (тачке 1-5)	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
	6. Подаци о терену и препрекама у електронском облику	РГЗ	Посредник	
GEN 3.2	Ваздухопловне карте	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
GEN 3.3	Услуге у ваздушном саобраћају	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
GEN 3.4	Везе	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
GEN 3.5	Метеоролошке услуге	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
GEN 3.6	Трагање и спасавање	ДЦВ	Извор	
***GEN* 4**	**АЕРОДРОМСКЕ/ХЕЛИДРОМСКЕ НАКНАДЕ И НАКНАДЕ ЗА УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ**			
GEN 4.1	Аеродромске/хелидромске накнаде	АД	Информисање	
GEN 4.2	Накнада за услуге у ваздушној пловидби	ДЦВ	Извор	
2. део	**ВАЗДУШНИ ПРОСТОР (*ENR*)**			
***ENR* 1**	**ОПШТА ПРАВИЛА И ПОСТУПЦИ**			
ENR 1.1	Општа правила	ДЦВ	Извор	

ENR 1.2	Правила визуелног летења	ДЦВ	Извор	
ENR 1.3	Правила инструменталног летења	ДЦВ	Извор	
ENR 1.4	Опис и класификација ваздушног простора у коме се пружају *ATS* услуге	ДЦВ	Извор	
ENR 1.5	Процедуре чекања, прилажења и одласка	ДЦВ	Извор	
ENR 1.6	Услуге и поступци надзора	ДЦВ КЛ	Извор Информисање	ДЦВ: регулаторни део, норме, стандарди; КЛ: позиције радара и њихове техничке карактеристике
ENR 1.7	Поступци подешавања висиномера	ДЦВ	Извор	
ENR 1.8	Регионални допунски поступци	ДЦВ	Извор	
ENR 1.9	Управљање протоком ваздушног саобраћаја и управљање ваздушним простором	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају око текста у овој секцији
ENR 1.10	Планирање летова	ДЦВ/КЛ	Извор/информисање	ДЦВ и КЛ се усаглашавају у погледу текста у овој секцији
ENR 1.11	Адресирање порука планова лета	КЛ	Информисање	
ENR 1.12	Пресретање цивилних ваздухоплова	ДЦВ и МО	Извор	
ENR 1.13	Отмица ваздухоплова	ДЦВ	Извор	
ENR 1.14	Незгоде у ваздушном саобраћају	ДЦВ	Извор	
***ENR* 2**	**ВАЗДУШНИ ПРОСТОР У КОМЕ СЕ ПРУЖАЈУ *ATS* УСЛУГЕ**			
ENR 2.1	*FIR, UIR, TMA* и *CTA*	ДЦВ КЛ	Извор Сагласност	ДЦВ: језик на коме се пружа услуга и примедбе
ENR 2.2	Други регулисани ваздушни простор	ДЦВ	Извор	
***ENR* 3**	**РУТЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ (*ATS* РУТЕ)**			
ENR 3.1	Руте конвенционалне навигације	КЛ	Информисање	
ENR 3.2	Руте просторне навигације	КЛ	Информисање	
ENR 3.3	Хеликоптерске руте	КЛ	Информисање	
ENR 3.4	Остале руте	КЛ	Информисање	
ENR 3.5	Чекање на рути	КЛ	Информисање	
***ENR* 4**	**РАДИО-НАВИГАЦИОНИ УРЕЂАЈИ/СИСТЕМИ**			
ENR 4.1	Рутни радио-навигациони уређаји/системи	КЛ	Информисање	
ENR 4.2	Специјални навигациони системи	КЛ	Информисање	
ENR 4.3	Глобални навигационо-сателитски систем (*GNSS*)	КЛ	Информисање	Извор података за *GNSS RAIM NOTAM* је *EUROCONTROL*
ENR 4.4	Кодне ознаке значајних тачака	КЛ	Информисање	
ENR 4.5	Рутна ваздухопловна земаљска светла	ДЦВ	Извор	
***ENR* 5**	**НАВИГАЦИОНА УПОЗОРЕЊА**			

ENR 5.1	Забрањене, условно забрањене и опасне зоне	МО ДЦВ	Информисање Посредник	
ENR 5.2	Зоне за војне вежбе и обуку и зона идентификације за потребе ваздушне одбране (*ADIZ*)	МО	Посредник	*NOTAM*: КЛ
ENR 5.3	Остале опасне активности и друге потенцијалне опасности	ДЦВ	Извор	*NOTAM*: КЛ
ENR 5.4	Рутне навигационе препреке	ДЦВ	Извор	
ENR 5.5	Ваздухопловне спортске и рекреативне активности	ДЦВ	Извор	*NOTAM*: КЛ
ENR 5.6	Кретање птица и области са осетљивом фауном	МП	Посредник	
***ENR* 6**	**КАРТЕ ВАЗДУШНИХ ПУТЕВА**	КЛ	Информисање	*MAG VAR*: ВГИ
AD 1	**АЕРОДРОМИ/ХЕЛИДРОМИ - УВОД**			
AD 1.1	Расположивост и услови за коришћење аеродрома/хелидрома	ДЦВ	Извор	
AD 1.2	Спасилачко-ватрогасна служба и план чишћења снега	ДЦВ	Извор	
AD 1.3	Преглед аеродрома и хелидрома	КЛ	Информисање	
AD 1.4	Груписање аеродрома/хелидрома	КЛ	Информисање	
AD 1.5	Статус сертификације аеродрома	ДЦВ	Извор	
***AD* 2**	**АЕРОДРОМИ**			
AD 2.1	Локацијски индикатор и назив аеродрома	ДЦВ	Извор	Из *ICAO* Док. 7910
AD 2.2	Географски и административни подаци о аеродрому	АД	Информисање	Проверава *AIS*
AD 2.3	Радно време	АД, КЛ, ДЦВ	Информисање, извор	
AD 2.4	Службе и средства за опслуживање	АД	Информисање	
AD 2.5	Погодности за путнике	АД	Информисање	
AD 2.6	Спасилачко-ватрогасна служба	АД ДЦВ	Сагласност Извор	ДЦВ: ватрогасна категорија аеродрома
AD 2.7	Сезонска употребљивост - чишћење	АД	Информисање	
AD 2.8	Пристанишне платформе, рулне стазе и места провере положаја	АД	Сагласност	
AD 2.9	Систем за вођење и контролу кретања и дневне ознаке	АД	Сагласност	
AD 2.10	Аеродромске препреке	ДЦВ АД Инвеститори	Извор Сагласност Сагласност	
AD 2.11	Метеоролошке информације	КЛ	Информисање	
AD 2.12	Физичке карактеристике полетно-слетне стазе	АД	Сагласност	Проверава *AIS*
AD 2.13	Декларисане дужине	АД	Сагласност	Проверава *AIS*
AD 2.14	Прилазна и светла полетно-слетне стазе	АД	Сагласност	
AD 2.15	Остале светлосне ознаке, резервно напајање	АД, КЛ	Сагласност	
AD 2.16	Површине за слетање хеликоптера	АД	Сагласност	Проверава *AIS*
AD 2.17	Ваздушни простор у коме се пружају *ATS* услуге	КЛ	Сагласност	
AD 2.18	Средства за комуникацију у пружању *ATS* услуга	КЛ	Информисање	
AD 2.19	Радио-навигациони и уређаји за слетање	КЛ	Информисање	

AD 2.20	Локални саобраћајни прописи	АД, КЛ, ДЦВ	Информисање, извор	
AD 2.21	Поступци за смањење буке	ДЦВ	Извор	
AD 2.22	Процедуре летења	ДЦВ АД, КЛ	Извор	*NOTAM*: КЛ Поступци у случају смањене видљивости: АД и КЛ. ДЦВ: остало
AD 2.23	Додатне информације	АД, КЛ, ДЦВ	Информисање/извор	
AD 2.24	Карте које се односе на аеродром	КЛ	Информисање	*AIS* израђује оне карте за које има доступне податке
	Аеродромска/хелидромска карта – *ICAO;*	АД	Сагласност	*MAG VAR*: ВГИ
	Карта паркирања/пристајања ваздухоплова - *ICAO;*	АД	Сагласност	*MAG VAR*: ВГИ
	Карта таксирања ваздухоплова - *ICAO*;	АД	Сагласност	
	Карта препрека аеродрома тип А - *ICAO*;	АД КЛ	Информисање	АД: препреке КЛ: површи *MAG VAR*: ВГИ
	Карта препрека аеродрома тип Б - *ICAO*	ДЦВ АД	Извор Сагласност	ДЦВ: препреке АД: површи *MAG VAR*: ВГИ
	Електронска карта терена и препрека – *ICAO*			Није примењиво *MAG VAR*: ВГИ
	Карта терена за прецизно прилажење - *ICAO*;	ДЦВ КЛ	Извор	ДЦВ: препреке КЛ: површи
	Карта области - *ICAO* (за руте за одлазак и транзитне руте);	КЛ		
	Карта стандардних инструменталних одлазака (*SID*) - *ICAO*;	КЛ		*MAG VAR*: ВГИ
	Карта области - *ICAO*;	КЛ		
	Карта стандардних инструменталних долазака (*STAR*) - *ICAO*;	КЛ		*MAG VAR*: ВГИ
	Карта минималних радарских апсолутних висина - *ICAO*;	КЛ		
	Карта за инструментално прилажење (*IAC*) - *ICAO* (за сваку полетно-слетну стазу и тип процедуре);	КЛ		*MAG VAR*: ВГИ
	Карта за визуелно прилажење (*VAC*) - *ICAO*;	КЛ		*MAG VAR*: ВГИ
	Концентрација птица у близини аеродрома;	АД	Информисање	
AD 2.25	Продор површи визуелног сегмента (*VSS*);	КЛ		
***AD* 3**	**ХЕЛИДРОМИ**	/	/	

Колоне у табели:

Секција *AIP* - део Зборника ваздухопловних информација, референца на Прилог 1. овог правилника;

Врста података - назив секције, односно предмет секције *AIP*;

Извор података - ваздухопловни субјекат, орган државне управе, организација или друго лице које пружа информације за Зборник ваздухопловних информација, и то на сопствену иницијативу или на захтев пружаоца услуга у ваздушној пловидби или Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије;

Напомена - Извор података који иницира објављивање NOTAM је одговоран за достављање података који резултирају продужењем или укидањем тог NOTAM.

Улога ДЦВ у погледу извора података може да буде:

- Извор - означава да је ДЦВ извор података;
- Посредник - означава да ДЦВ посредује у размени података између извора и *AIS*;
- Сагласност - означава да податке није могуће објавити пре него што извор за то прибави сагласност ДЦВ;
- Информисање - означава да за објављивање података није потребна сагласност ДЦВ, већ само обавештавање о намери објављивања.

Скраћенице:

АД - оператер аеродрома за који се објављују информације у *AIP*;
AIS - пружалац услуга ваздухопловног информисања;
ВГИ - Војногеографски институт „Генерал Стеван Бошковић”;
ДЦВ - Директорат цивилног ваздухопловста Републике Србије;
ДМДМ - Дирекција за мере и драгоцене метале;
КЛ - Контрола летења Србије и Црне Горе *SMATSA* доо Београд, као пружалац услуга у ваздушној пловидби;
МЦ - министарство надлежно за послове царине;
МУП - министарство надлежно за унутрашње послове;
МО - министарство надлежно за послове одбране;
МП - министарство надлежно за послове пољопривреде;
МЗ - министарство надлежно за послове здравља;
МФ - Математички факултет - Катедра за астрономију;
РГЗ – Републички геодетски завод.